

ב"ה

אור

עדיקים

ספר

קול מבשר

2

הוצאת אמונה
ברוקלין נוא יארק,
שנת תש"ל לפ"ק

לוח המפתחות

וקצור הענינים המבוארים בספר הזה

- עמוד 3 התעוררות להוקף אמונת הנאולה הישועה, ומקורי נהר נילוס ומענין נהר נהון.
- עמוד 5 העתקת דברי הגאון החוקר ר' מנשה בן ישראל במספרו סקה ישראל מענין עשרת השבטים ושאר ידיעות נכבדות.
- עמוד 9 התעוררות לעסק ולהשתדל בענין מציאת עשרת השבטים, ומענין שאלת צפית לישועה.
- עמוד 13 העתקת דברי הגאון הידיא בכפרו שם הגדולים סיפור מהרחיז ז"ל מענין פתיחת סיני נהון.
- עמוד 16 ביהודים מציאות נהר סבכטין וידיעות נכבדות מכמה תיירים ספורסמים.
- עמוד 21 העתקת דברי הגאון מהרי" שווארץ במספרו תבואות הארץ ושאר ידיעות נפלאות.
- עמוד 23 סיפור מהגאון מהרי" שווארץ מה שקיבל מוקן אי איש נכבד מעיר כלמסטא בירת הודו, ושאר ידיעות נכבדות מממלכת היהודים.
- עמוד 29 העתקת דברי הגאון רע"ב סברטנורה במספר דרכי ציון בדבר נהר סבכטין ובכל סדר נסיעתו הנכבדה.
- עמוד 31 סיפור מה שאירע לשליחם של חכמי ירושלים, בהשתדלות הגאון בעל פאת השחקן ששלחתי דרך תימן לחקור על שבט דן, ושאר ידיעות נכבדות מאוי"ע, ואפריקא.
- עמוד 36 סיפורים מגות הרכבים ומקומות משובותיהם, והעתקות מספרו של הגאון מהרי" שווארץ הנדפס בלי גרסני הנק' דאם היליליע לאנד, ועוד ידיעות מספר אריאל בדבר שליח ששלחו הנוצרים.
- עמוד 41 העתק דברי חוקרי קדמוניות מסופרי האנגליים, ומסופרי הערבים ובמה אגדת ממלכי האבוסוניים ע"ד הסבכטין.
- עמוד 46 אגרת התשובה מבני משה עה"ש משנת תר"ז מכתב אי.
- עמוד 53 אגרת תשובה מבני משה ע"ה מכתב באופן כי עם חתימת ידג.
- עמוד 59 אגרת ששלחו חכמי עיר שקלא לבני משה והשבטים משנת תקס"ו.
- עמוד 62 אגרת משנת תקצ"א הנק' בשם מבשרת ציון מחכמי אר"י ועל צבאם הגאון מהרי" בעל פאת השלחן ותקלין הדרתין.
- עמוד 72 התעוררות ומכתבי חז"ר ע"ה"ק ירושלים משנת ה'תש"ג ותרי"ב.
- עמוד 78 סיפור מבני ריכב שנתללו אחדים מהם בירושלים בשנת תרע"ב.
- עמוד 80 אגרת קודש שלוהה מחז"ר ירושלים בשנת תרע"ב לבני משה ועשרת השבטים.
- עמוד 86 העתק שיר היחוד של בני משה שאומרים בכל יום כפי חיקר המציאות מלאכי קודש הנדפס בהסמכת הגאון ר' מאיר אויערבאך והראשון לציון.

- עמוד 93 מספר ביחוד בדבר בני משה וגדולתם ומנהר מסבמין ועוד ידיעות
שונות.
- עמוד 101 ידיעות מיהודי כינא ושאר ידיעות מהרבה עיירות מעומק כינא.
- עמוד 105 קריאה גדולה לאחבי המצפים ליטועת. ועוד ידיעות קצרות מכל
הכתוב בספר.
- עמוד 111 מעשה גורא ונפלא הועתק מספר דגל סחנה יהודה מהרב הקדוש
סמורעמין מענין בני משה ע"ה.
- עמוד 131 קיבוץ סאמרים מלהיבים מעניני דנאולה העתידה כביא.
ובסוף הספר נדפס כל הידיעות הנפלאות בקצרה גם בשפת
אנגליש :

הקרבת המזבח

בשומנו עין תודרת על כל התרתש יום יום בשנים האחרונות האלה, בכללות העולם כולו, ובכלל ישראל בפרט, ובהתכוננו היטב למצבנו האיום והנורא שהגנו נמצאים בו כהיום הזה, בנשם ורוח, בטעם וכל חלקי כדור עולמנו שאהבי נהתים שם, מורח מערב צפון ודרום, סבלותם וענוים של אחינו האומללים הם יותר נוראות מסבלות וענוי אבותינו במצרים, וקול שועותנו ואנקותי עד לשמים יגיע, הו! ואין לך יום שאין ובו, ואובדי עצות הננו כמתאישיכי, עם ישראל מפורד ומפורד בכל קצוי ארץ רחוקים, והגלות החל הזה ככפסם כל חושינו, ואין אומר מדוע לא עלתה אחוכה לשבר בת עמנו, עבר קציר בלה קיץ ואנחנו לא נושענו, זה קרוב לאלפים ובית קדשנו ותפארתנו חרב בעוננו, אוי גא לנו כי פנה יום יום א' של הקביה, וגם נמו צללי ערב של יום שני, וכלו כל הקיצין ועדיין בן דוד לא בא, והויל אמרו כי דוד שלא נבנת ביהמ"ק ביטיו כאילו נהרב ביטיו, ושכינה טה אומרת קלני מראשי קלני מורועי, משפלות כבוד האומה הישראלית הקדושה והנבחרת בשושנה בין החוחים, שהוא למשל ולשנינה בקרב עמים רבים, שה פזורה ישראל לטבח תוכל כדומי, להרוג ולאבד למכה ולהרפה, וכל דברי הוה"ע"ת בתהילים פ"ג, כי הנה אויביך וני, על עמך וני רעל האנששמיית פרין ג"כ בארץ, ושונאיו כל יבושו לעורר לפרעות כפוטכי, וסכנות גדולות מרהפות-תמיד על ראשינו, אוי גא לנו כי טאנו, אין לנו לא כהן ונביא, אין גודר נדר ועומד בפרין, להקיץ את עם ה' מתרדמתה להתעורר בתשובה שלמה, להתנער מעפרה, ולשוב לתחי, כמיש רבינו כהרחו ז"ל בתקרתו לע"ה, ובשער רה"ק דף י"ג, בענין התעוררת דלתתא שהוא חכנה וסיוע לגאולה השלמה העתידה, צריכה לבא מצדנו תחילה, ביתוד לעת כזאת, שעיינינו חואות, שכל סימני הויל שנבאו מראש בקדושת נבואתם תקוררת להכמתם, על עקבתא דמשיחא נתקיים הכל, דבר א' לא געדה, — אור וחושך מטמישים בערבוביא, וכל מכן דבר לאשורו, הלא יודה כי יד ה' נוגע בהתעוררות העולמי ע"ד בנין הארץ ושיבת נרחי' לתוכה, ומכשולים שונים ואבני גנף עוטרים על מדינה זו, וכמו קול גדול ולא פסק קורא אלינו, התעוררי התעוררי ברחי' דייעקב, וקוסי לבשי עוץ בנדי תפארתך, התפתחי כוסרי צוארך, וצאי מתוך ההפכה, ורב לך שבת בעמק הבכא, כי שנת גאולה באה, ואור ה' עליך יורח.

והנה שני סיבות מעכבות את גאולתנו ופדות נפשנו, כידוע וכמוכא

אֵלֶּי פְעָמִים בְּזוּהָיָה, כִּי בַעֲבוּדָא וּכְמִלּוּלָא תְלִי מִלְתָּא, הֵינּוּ לִימוּד וּמַעֲשֵׂה,
 בְּאִמְרָא וּבַפּוֹעֵל, בְּאוֹמְרָ; הֵינּוּ לִימוּד הַכֶּסֶת הַקְּבֵלָה, פְּנִימוֹת וּנְשֻׁמַּת תְּחִיבָא
 שְׂגִיחָא אֵלֶּי הַנְּבִיא לְרַשְׁבֵּי זִיעִיא, כִּי רַק בְּזִכּוֹת לִימוּד הַקְּרוֹשׁ הַזֶּה, יִפְקֹן
 סָן גְּלוּתָא, וְהַגְּרִיא זֵל מְבִיא סִסְךָ לֵזָה, כְּמָה שְׂאֵנוּ אוֹמְרִים בְּתַפְתְּנֵנוּ, וְהָאֵר
 עֵינֵי בְּתוֹרְתְךָ הֵינּוּ כְּפְנִימוֹת הַתּוֹרָה, וּבְסוּךְ לֵזָה וְהִבְיָאֵנוּ לְשִׁלּוּם סְרִי
 כְּנַפְתָּ הָאָרְזִי, וּבַפּוֹעֵל; הֵינּוּ לְקִיָּים מְדַרְשֵׁי חֲזִיל שְׁעֵתִידִין גְּלוּת יְהוּדָא וּבְנִימִין
 לְשִׁנּוּהַ שְׂגוּדִים לְעִשְׂרַת הַשְּׁבַטִים וּלְחִבְיָאֵם כְּדַבְּרוּ הַנְּבִיא (יִרְמִי' ג' י"א) בְּיָמִים
 חַמְסָה וְלִבּוֹ בֵּית יְהוּדָא עַל בֵּית יִשְׂרָאֵל וְכוּ', וְכוּדָאֵי הַכֵּל תְּלִי בְּהַתְּעוֹרְתָא
 דְּלִתְתָּא מְצַדְנֵנוּ, אִנְהֵנוּ כְּנִי גְלוּת יְהוּדָא וּבְנִימִין, וְהַנְּבִיא (יִשְׁעִי' כ"ו י"ג) עוֹמֵד
 וְקִרְא, וְהִי יוֹם הַהוּא יִתְקַע בְּשׁוֹפָר גְּדוּל וּבִצִּי הַאוֹבְדִים וְכוּ' וּשׁוֹפָר חֲנֵהוּ
 רַמְזוֹ לְרִבּוֹ הַתְּתַעוֹרְרוֹת, כְּמִשׁ רְבִינֵנוּ סְעָדִי נֶאֱוָן בְּמַעֲבֵי הַתְּקִיעוֹת עֲלוֹ, וְרִבּוֹ
 הַרְסָבִים בְּהַלְכוֹת תְּשׁוּבָה וְכֵן כֹּל הַמְּפֻרָשִׁים.

וְהֵנָּה בְּעוֹר צוּרִי וְקוֹנִי, תְּרַבַּח סָאֵד עֲסַקְתִּי מְעוּדֵי עַד הַיּוֹם כְּעֵנִין הַקְּרוֹשׁ
 לִימוּד הַכֶּסֶת הַקְּבֵלָה, חֲבֵרְתִי חֲבוּרִים לְעוֹרֵר אֲחִי בְּכֹל מְקוֹמוֹת פּוֹרִי לִימוּד
 הַקִּי הַזֶּה, וְקִבְעֵי שִׁיעוּרִים קְבוּעִים לְלַמֵּד הַחֲכֵמָה הַקִּי הַזֶּה, לְתִיחַ, נְאוּמִים
 וְצִדִיקִים, רְבִנִים וְהַכְּסִיִּים, — יִסְדְּנוּ יִשִּׁיבָה הַקִּי „שְׁעַר הַשְּׂמִימִים“ לְתַכְלִית הַקִּי
 הַלּוֹת, וְבִיָּה כִּי הַחֲכֵמָה הַקִּי הַזֶּה נִתְרַחֲבָה בְּכֹל חוֹנֵי הַתִּיחַ, בְּאַרְהֵיךָ וְגַם
 בְּחוּיךָ, עֵי הַמְּפֻרָשִׁים הַקִּי שֶׁהַדְּפַסְנוּ וְחֻלְקֵנִים הַגַּם. —

וְעַתָּה עוֹרְנֵי ה' לְבָרַךְ עַל הַסּוֹמֵר, עַל מַעֲשֵׂה הַמְּצוּהַ, בַּפּוֹעֵל, וְעַל יִסּוּד
 זֶה תְּכַנְתִּי עֲמוּדֵי הַסֵּפֶר הַזֶּה, — וְהֵנָּה פּוֹנָה בּוֹה לְכֹל אַחְבָּי בִּיחּוּד לְרֵאשִׁי
 וּבְנֵהֵי עֲמֵנוּ, שִׁמּוֹ לֵב לְכֹל הַדְּבָרִים הַנֶּאֱמָרִים בְּסַפְרֵי זֶה בְּהַשְׁכַּח וְרַעַת, וְאֵל
 תֵּאֲתֵרוּ אִף רַגְעַ חֲזוֹן וְאִמְצוֹ, וְהַשְׁתַּמְשֵׁנוּ בְּכֹל הַאִמְצָעִים לְהוֹצִיא לְפּוֹעֵל, הַעֲנִין
 הַגְּדוּל וְהַקְּרוֹשׁ הַזֶּה, לִיסַד אֲנוּדוֹת בְּכֹל עִיר וְעִיר, מְדִינָה וּמְדִינָה, אֲשֶׁר בְּשֵׁם
 „אֲנוּדַת שְׁבָטֵי יִשְׂרָאֵל“ יִקְרָאוּ וּלְכַחֵר מִהֶם תִּירִים נוֹסְעִים, אֲנִשִּׁים כְּשִׂדִים וְהַגְּנִים
 שׁוֹמְרֵי שַׁבַּת וְרִיחַ, וְאֵלֶּי הֵיזֵוּ שְׁלוֹהֵי כָּל יִשְׂרָאֵל, עִפְיָ כֹל הַדְּרָכִים שְׂצִינֵנִי
 בְּסַפְרֵי זֶה „קוּל מְבַשְׂרִי“, וּמְכַתְּנֵי בְּחֵד עֲלוּן, כִּי עֵי הַתְּעוֹרְרוֹת זֶה שֶׁהֵבֵא
 מְצַדְנֵנוּ, נִגְרוֹם הַתְּעוֹרְרוֹת דְּלַעֲלוֹא, וְהִי מְטָרוֹם יִשְׂאֵנִי, וְיִאֲמַר דִּי לְצוּרֵינוּ וְלֵאמֹרִים
 צִאוּ וְלֵאשֶׁר בְּחוּשְׁךָ הַגְּלוּ וְיִמְצִיא לָנוּ הַמְּצִיאָה הַיִּקְרָה הַזֶּה, וְנִזְכֵּר לְהַתְּחַבֵּר
 יְהִי עִם עִשְׂרַת הַשְּׁבַטִים וּבְנֵי מֹשֶׁה שֶׁנְּבוֹרְתָם הוּא נְפִלְאוֹת הַבּוֹרָא, נַעֲלָה
 מְדַרְי הַמְּבַע, וְעֲלֵי נֹכַח לְאִמְרָ בְּצַדֵּךְ „עַם יִשְׂרָאֵל חֵי וְחֻקִּי“, וְהַנְּאוּן הַנּוֹרָא
 סוּוּלָנָא וְצוֹקֵל, כּוֹתֵב בְּפִירוּשׁוֹ עַל שְׁהִישׁ עִיפֵי שְׁעָרְךָ כַּעֲדַר הַעֵינִים, שְׁעֲלֵי
 נֶאֱמַר וְעֲלֵי מוֹשִׁיעִים בְּהִר צִיּוֹן לְשִׁפּוֹט וְכוּ', וְעֵשׂוֹ נִקְמָה כּוּ', תּוֹכְחוֹת כּוּ',
 וְנִזְכֵּר לְהַתְּבַשֵּׁר בְּשׁוֹרֹת טוֹבוֹת יִשׁוּעוֹת וְנַחֲמוֹת, וְעֵינֵינוּ הַחוּיָה כְּבִיבּוּן
 גְּלִיתֵינוּ, בְּשׁוֹב ה' שְׁבוֹת עִמָּנוּ, לְאַרְצֵנוּ הַבְּנוּיָ בְּנִידָה וּבְרַנְנָה, וְכַמּוֹ שְׂנֵאֵי
 בְּעַת הַחַיָּא אֲבִיא אֲתֵכֶם וְכוּ', לְעֵינֵינוּ אֲמַר ה', אֲמֵן כִּיִּר.

הקדמה שניה

בו יבואר מענין אחי"ו אשר נדחו ונפוצו וגורשו ע"י מלכי אשור בימי הושע בן אלה וישב אותם בחלת, וחבור, נהר נזון וערי מדי, כמבואר במ"ב מ"ז י"ז, וכדפי' ה' כתב גם היא ('). ונהר נזון הנז' מקורו מן התרים הגדולים והנבחים מהרי סיבעט שהוא בין חינה והנדיע. חינה היא לצד מזרח מסיבעט, והנדיע היא לצד דרום סיבעט, ומסקמות הנז' נתפזרו אח"כ גם כשאר מקומות, מהם באפריקא, מהם בחינה, וכשאר מקומות שונות המבוארים פה. ולא נגרשו כפעם אי כי"א מעט מעט ע"י פול סלך אשור, וע"י תגלת פלאסר (פלסר) נגרשו ראובן וגד וחצי שבט מנשה. ואחר איזה זמנים נגרשו השאר מישראל ע"י שלמנאסר למקומות הנז'.

גם תירם גדולים מחוקרי קדמוניות מהאללאנד כותבים ומודיעים האיך שנסעו בספינה לארץ כוש (אבעסיניען) לצד צפון כנראן פארא עד הניעו לחוף ומצאו שם מאנשי האנדיאנים היודעים ל' שפניא. ואח"כ טשם עד נהר הנק' קראבץ שהוא רוחב 18 מייל. ובעברם על הנהר הנז' ב' ימים וב' לילות פגעו בספינה מלאה מאנשי האנדיאן שנסעו חזרה מאיזה איי מנחר הנז'. והוליכו אתם כסף וזהב ואבנים טובות ומרגליות. וספרו להם האנדיאן כי על האי הנז' יושבים אנשים לבנים ויפים מאד מגדולי זקן. וכבגדים ארוכים. ועשירים המה למאוד. וכל טוב בידם, וכל האי הוא סוף חומת גדולה וחזקה. וגם המה מרובים ונכורים. סוף סוף הסתדרו והכינו עצמם להנסיעה היקרה הזאת, והלכו שם עם אנשי האנדיאנים היודעים ובקיאים את הדרך לאיי הנז' ולא אסת"י להו מלתא, וכמה מכשולים היה להם בדרך עד שמתו כולם. ובטח כי מן השמים עכבוהו. כי הקב"ה סגר אותם שלא יבאו אליהם אנשים שאינם מהונגים, אבל זה גלוי וידוע לנו שאם אנחנו שבטי יהודא ובנימין נתעורר לענין הגדול הזה ונשלח שלוחים מהונגים להם, או בטח נגרום אתערותא דלעילא. והקב"ה יתיר שבויתם. ויאמר לאסורים צאו ולאשר בחושך הגלגל בבי"א.

עוד יבואר בו בחקירה אמיתית את הנהר הנפלא שבתיון הנז' הרכה פעמים בחז"ל ובספרי ראשונים ואחרונים כנז' בספרי הנז' באורך, ולכי מיד דלא רמיזי באורייתא, מצאתי מקדמונים רמז נכון על תשובת רע"ק שבתיון יוכיה ששובת כיום השבת, כפ' וכוים השביעי שבת ונפש והוא אותיות שבתיון גפ"ש כי גם הוא נח ביום השביעי ודפחית. והגוין עולה לכאן ולכאן כדמצינו בחז"ל כמה פעמים כמו ע"פ ונעלם דבר, הים של ונעלם עולה ניב לדבר כמ"ש ונעלם מדבר :

(1) ו"א שהוא הנהר הנז' בספרי פ"ח באורך אבל התרגום ספרו מור קלאל שהוא הרי חושך.

הקדמה שניה

גם מבואר כי כל האגרות היקרים של הכמי ישראל שבכל דו"ד ששלחו לבני משה רבע"ה, ותשובתם הכל באורך ומקיימים כחתי נאוני הוסן, גם הדפסתי פה מכתב האחרון הנק' בשם עת לבקש שאני המחבר הייתי מתנבחרים להנסיעה היקרה הזאת בשנת תר"ם לפ"ק, עם תעודת הב"ד צדק ושאר רבנים, וגו"מ המסודות, ועל צבאם תעודת שמואל וזיה דינו היה הגאון הגדול סבא קדישא סרן שמואל סלאנט וצ"ל, והכל בסדר גבון כאשר יראה הקורא ויתענג. ובשנת תרנ"ט שנת בונה ירושלם התחילו אתערותא דלתתא ונתעוררו הכד"צ ועוד רבני ירושלם ובתבו סכתבי בקשה והתעוררות לאחינו שבגולה וכתת אנשים נהרצו לנסוע, אבל סוף סוף חזרו ומאנו לקבל עליהם משא ומטרה הדרך הארוכה הזאת, ובשנת תר"ס שמו פניהם עלי ונעתרתי לבקשתם ואז הרבנים והכד"צ נהנו תעודתם עלי ביהוד בשנת הנו' כאשר עיניכם תחוינה משרים :

עמ"י עש"ו

קוֹר מַבְשׁ"ר

התעוררות לחיזוק אמונת הנאולה וישועה הקרובה לעם הישראלי.

קורא יקר הכן והכן לבכך לקראת הדבר הגדול והנפלא אשר אשמיעך ואודיעך במחברתי זאת אשר לא האזינה אונך עד כה והתפלא, על דבר חקירות אחינו שבמי ישרון, ובני משה רבינו ע"ה החונים לפנים מנחר סמבטיון. ובני הרבנים אשר לבית יונדב בן רבב, והכל נחקר בחקירה אמיתית, ומלוקט ממחזילבבלי וירושלמי ומגאונים ומקובלים ופילוסופיים אמיתיים קדמאה ובתראה, וגם בחוקרי העמים המפורסמים המבוארים פה באורך. וגם ממני הסחבר אשר טדי עברו בארץ הודו והינה חקרתי על כמה מקומות נעלמים ונתגלה לי ידיעות נפלאות בחקירה אמיתית וכו' יבואר גם שירי קדש ממני משה רבנו עדי"ש המשוררים ומהללים להבורא ית' בכל יום ויום אחר קריאת המעמדות, אשר הובא באה"ק ע"י סוחר א' חכם ספרדי שמסר נפשו ע"ן, וכרוב עמל עלה בידו להניע למטרתו להשיגה, וגאוני ארץ נתנו תעודתם והסמכתם על השירי קדש הנני שכן המקדש הם יוצאים, וגם המה מסודרים ומחולקים ע"כ יום ויום מו' ימי השבוע, ואתה הקורא אם הכין לך, והקשיב אינך לבזין בקריאתך, תמצא מראשו ועד סופו נרמזים כרית שם הבור"ת ומשרתיו הק', ובסופו תמצא בראשי הפסוקים אותיות בני משה אשר תקנו לקרות בכ"י אחר קריאת מעמד היום; ועוד יבואר בו מכתבים: אנרות נפלאות ששלחו חכמי ורבני אשכנזים להשבטים, ותשובתם בחזרה, והכל כתובים ומקויימים כנאוני עולם כאשר עיניכם תהזינה משרים :

ר"ד נעתיק דברי תנאון החוקר האלקי ככהו' מנשה בן ישראל וצ"ל אבד"ק אמשטרדם בעמיה ס' נשטת חיים ועוד הרבה ספרים יקירי ערך, אשר חקר נדרש בחקירה אמיתית על מקום תניית עשרת השבטים, עפ"י מופרים רבים וגאמנים, ועפ"י עדות חכמי העמים המפורסמים, ועל הנהר הנפלא סמבטיון איזה מקום מוצאו, והכל בחקירה אמיתית כיד ה' עליו השביל, והובא דבריו גם בספרו היקר מקוה ישראל באורך, הנדפס באמשטרדם, ועוד בשאר ספרי החוקרים והתיירים הגדולים נעתק מדבריה, וז"ל כרו להבות על קדקוד ומוח האנשים הפושעים ואנשי לצון הסכחישים דבר זה באמרם לפי שאינו ברור וידוע להתיירים הסוככים והולכים בעולם ולא נמצא רשום במפת הארץ (לנד קרט) ולפיכך אינם מאמינים בזה, כאמרם כי הנה זה אלפי שנים אשר אחינו בני עשרת השבטים נסתרו מנגד עינינו, כל חוקרי סחקרי הארץ

הארץ לא מצאו חקר ארץ מושבותם, וכל סופרי ספרי האכרונות לא יזכרו את זכרם, גם כל הנוסעים והתיירים אשר נדדו בכף פעמיהם כל חוג הארץ לא מצאו ולא ראו גם את עקבותיהם, אשר ע"כ חרצו משפט ונסרו ואמר כי ככל גויי ימי הקדם נאבדו גם הם מתחת השמים, ויתערבו בנוים וילמדו מעשיהם, וכל זרע יוסף ספו תמו ואבד כל זכר למו, ועד היום רבים מעמי הארץ מקשים ואומרים אם הדבר הזה אמת שהשבטים הם בעולם למה אין אנו יודעים מהם ידיעה ברורה, עכ"ל. אבל כבר דחה אותם הנאמן הנז' בספרו היקר מקור ישראל בדף י"ד באורך, והבצית דבריו שאין שום קושיא כי הלא אנו חאים שנם מהדברים הנודעים לנו אין אנו יודעים שרשם באמיתות, כמו מקורם של ארבעה נהרות פישון, גיחון, חזקל, פרת הנק' בלח"ע (גילוס) נגנו ² טיגרות, עפראמש אפס

(1) המחבר, ובאריך כסיד במקור הגילוס אשר תוקרו הצמים נלאו למצוא את מקורו. ידוע כי עלייתו ומקורו מהחרים הגבוהים בארץ אביסיניע הנק' הרי הלכן ונוגע מרר א' ונופל לארץ 30 קומות, ורע"ו נשפע רחוק ערך ג' פרסאות עד שאין בנו אדם יכולים לשמוע הדיבור זה מזה סגורל התמולה. וידוע כי ג' חדשים אייר סיון הכזו. הגילוס עולה ומשקה כל השדות. ואח"כ מתכנס, ואז יתחילו החמימות הגדולות, ולולא הגילוס חסדקר את האויר, וכצמח השדות היה מצרים כאלת הסדכריות שכנותיה כמו שכר זחרא וזולתם. ופכת עלייתו באלו החדשים לדעת הטבעיים מוא. בארץ אביסיניע הנשבים מתחילין לירד בחודש אייר, ויורדים כל כך בחזקה עד שיתמלא הנהר ע"כ גדוהין, ומימיו מתפשטין ועולין ומשקין כל השדות.

ועם שאמרו חז"ל מברכתו של יעקב על פרעה נתבקר הגילוס ועלה לקראתו. איננו מתנגד לדבריהם. כי י"ל שמברכתו של יעקב היה הגילוס עולה בכל זמן ועת שהי' צריכין להשקות הארץ. או שמברכתו נלפתו אורחות דרכם בדרך הזה, ואנשי מצרים מקרשים את הנהר ואומרים שהוא מקודש, ולזה היה פרעה מתפאר שהוא אלקי תנח"ה, ובי תוא בכחו וגבורתו מושל על הנהר הזה כמו שפ"י רש"י ד"ל. וכן כתב הגאון החוקר הגדול כמותו יחזקאל תאומים בספרו היקר דרישת ציון באורך.

עוד נזכר על ארץ Abessinia, ובל"ע חכם ונקי מלפנים בשם ארץ כוש וארץ האיטיאטיא. מקומה במזרח של אפריקא הצפונית דרומה ומזרחה לארץ נוב (היא ארץ טובאן הנז' בספרי געגראפיא) אל מזל פני הים סוף בין מעלות 8—16 לרוחב הצפוני. היא ארץ גבוהה התולכת ומתרוססת בארך פניה, שפחה 333000 ק"מ. כפי הכבוד ביעגראפיא האשכול [אללגעמייענע ענצילאפעדען].

הארץ מלאה הרים וסלעי סגור, אשר שאים הסכוסה בשלג יולמים יגיע עד 4.500 מ' וכינונם עסקים ובקעות עמוקים כ"י. סלעיה זקופים כקירות תומה נשגבה. ובקמיותם המלאים יערות עולם. ישפשו נהרות איתן בעקלקליות דרכם, ומשתפכים במרדומיהם ואיזרותיהם עד הגיעם ברוכס אל נהר גילוס. בעברו דרך ארצות סודאן ונוב [הוא טובאן הנז'ל] בחס חכי נכבדים נהר אבאי או באהר—על—אוריק נהר התכלת א' ששני מוצאי הגילוס, אטבארא, מאקצו, ותכ"ש, בקצה הארץ דרומה. במקום אשר רגלי התיירים עוד לא הגיע עדיהו ימצא לפי השעיה רבים מעלה נהר 'ס"ם. [הוא נהר סכשניון] הוא סילפי המחבר אל גילוס הלכן במעלה 9 לרוחב הצפוני נתלת השכם הכושי הנק' בשם שילוק יכו' ע"ש.

וגם עוד הכתי געגראפיא הקדמונים כתבו בהלוחות בשלמיוס. הנה בלוח אפריקא חרשה, כתבו בזה"ל זה החלק של אפריקא היה בלתי ידוע לקדמונים כי לא חבירו את מוצא נהר גילוס אשר הוא מתחיל בנהרים שהקדמונים היו קורין אותם הרי הלכנה כ"י ועל ההרים הם שוכנים כספר עצום ורב של יתודים השייכים למלך האיטיאטי הנק' פרויס יאני: [ויש קורין אותו

אפס כי הלילה לנו שארית יעקב לחשוב מחשבות כאלה, הלא ח' מחוקקנו הכשחים נאמנה ביד עבדיו הנביאים לכל יעשה את ישראל הם עשרת השבטים כליון הרוץ, ולהשיב את שבותם באחרית הימים כעת קץ הפלאות, ולא איש א' יזכר, וכן ארם ויתנחם, חתוא אמר ולא יעשה, ודיבר ולא יקיסנה?—השמים יכלו והארץ יכלו ויתלפו, ודבר אלקינזו יקום לעולם, כי ע"ב קמו אנשי שם משלומי אמני ישראל בכל דור ודור ויחפשו בנרות את מקום משכן עשרת השבטים, ואת אשר מצאו הודיעו לכל קהל עדת ישראל, כעובדא דר' אהרן הלוי ספרדי המוכא בראש ס' סקוה ישראל מתנאן החוקר הנזיל.

והיל הוהב, בשנת הת"ד לביע ח"י אלול בא יהודי ספרדי טארץ ספרד פה אמשטרדם ושמו ר' אהרן הלוי וכארץ ספרד ח' נק' שמו מנמעינונס והיה שם מהאניסים ששמו ר' יהודית באתר, ויספר לפי ולפני אנשים ספרדים באמת ובכבוד מנביעותיו במדינת הודו מערבי (וועסט הנדיע) ליסע לסדינות שונות להניע אצל אחיז הנסתרים, וישבור פרדים סגוי אנדיאני הבקי הרבה בדרכים שונים והלכו כחבורת עוד שיורה, ובנסעם בין הרים גדולים סבלו צרות ותלאות, והמנהגי הפרדים הבקי בדרכים אלו ניחם אותם באמרו: ככלו הצרה הזאת, כי סהרה יכא לכם סנוחה, ובדרך הליכתם חרפו ונדפו את עם שפניא באשר שהם עם אכזרי ורשעה שעינו יעם קדוש וסגולה מכל העמים אשר ע"פ האדמח, ויען המנהגי הפרדים, הנני סקוה לראות נכמה בהם ע"י עם נסתר. ויהי אחרי כן ויבא הלוי לעיר קרטאנינא אשר במערב הודו וע"י איזה סיבה נכשל

פריסטר ויא' בניז-בגליות אריז וכס' מעשה ניסים אשר אצל הבקי במפת העולם החלק הזה הוא דרומי כפי הנראה קוסטיגראסיא של פולוסייאו התקת ר"ו שוללי בלוח הכ"ב סן הלוחות החזית, שהיא לאטריקא חדשה כ"ו.

וכסוכיכ חמצא עדות ברורה על מצאות עשרת השבטים בס' קוסמוגיאסיא חנק' סיאסריו העולם החכם הצעיר אברחס אורטיליאו, ונדעס בעיר אנזירסח שנת אלף תקע"ב לחיבונם. כי הנה בלות חניז שהומו לטרטראיאה תראה כחומר הרניים, ובסמך מקום סחואר של נפתליים ע"ש שבט נפתלי א' מעשרת השבטים, והמקומות הנז' תראם מצויורים אצל סתח השיס'י שחוא מלכות האסייאוינו כקצת השאה הצפונית, חיינו כי השיס'י הם ססוך לעגולה הקוסב, והנה קרובים להם נמצאים הרניים, ואצלם הנפתליים שזכרנו, וכסוכיכ חוכא סנבורות מלחמת בני נפתלי בספר מאור עינים להחכם ר' ערזי סן הארומים כפ' י"ב בתלק שלישי ע"ש, וזהו כח שביארנו בקיצור מדידת נהר נילוס, זאכעסינען:

(2) ופענין נהר הפ'י נגנן, הוא נהר גוון, הודע וסקורו כהתרים הנבוכים שכסדינת סיבגס שהיא כין הודו ובין חיבה. הנה לצד כוחה סיכעס, והנודע היא לצד דרום סיבעס כניזל, ואחרי העיני כספרי הסחקר והתיורים הספורסוכים, נבתם של התריס הנז' 28000 רגל, נס החכם הכפורס ר' שמשון בלאך סוכירס בקיצור כספריו י"ש, ועד חיוס קירין את הנהר הנז' בארץ הודו כשם נגנז. ועוד נמשך חלק סנהר גוון בעיר בסין שבארץ כראסאן הנקי כורמא כוז Bassein Burma, ונק' שמה כשם נהר אירוודיע וגם אני נפעתי עליה, ועוד נכרד בה אחיכ, ע"כ דרכינו בקיצור סנהר נגנז, ונהר סיגרות, ועפראטש ידועים סמת לרוב העולם, וגם עוד יש סדינות רבות כסרות בארץ קרד ושאר סדינות מערב הנסירות אשר הם גדולות יותר מחלקי העולם הגלויים לנו כסבואר באיך כספרי גינעראסיי ורובם ככולם נעלמו אף סתחויים יותר ספורסוכים.

ויתגו

ויתנו אותו בכית האסורים במצות הכומרים, ויהי בעת שפכו שיחו לפני המקום ביה, ויקבל עליו בשכועה שבאם יצילוהו ה' מבית הבור, יחפור לבקש את האמה ככל מאי דאפשר, והקביה עשה לו גם וניצל ופדה אותו בחסדו הגדול. והלך להפש אחרי המנהיג הפרדים הנזיל שיעמידו על האמת והנכון. ואחרי החיפוש מצא אותו, וישאלוהו אודות הדבר שאמר לו בהיותם בין ההרים אם זוכר מענין עם נסתר, ויען ויאמר את הכל אני זוכר, ויאמר הלוי דעתי ורצוני ללכת עִסך, ויען הנני מוכן לעשות רצונך, ויקן הלוי צדה לדרך, וגם לקח סנעלים תעשויים מקנבוס.

ויהי חמה הולכים, ויתודע הלוי אל האינדיאן המנהיג, ויאמר עכריאנבי משבט לוי, ואלקי הוא ה', וכל השאר הוא הכל ורמאות, כשמוע האינדיאן את הדברים האלה ויתבהל, ויאמר ומה שם אבותיך, ויען אברהם יצחק יעקב, ויאמר האינדיאן שמחתני בדבריך, ויהי אחרי זמן מה ויאמר האינדיאן נשכ לנוח מעט ואח"כ נדבר, ויאמר האינדיאן אחר שהשיאך כחמתך וגדל לכבך לילך עמדי, אודיעך מה שאתה מבקש לידע, קיצור הלכו על הרים וסלעים גבוהים ונהרות קצרים שבין ההרים וסבלו תלאות וסורח הדרך, והלכו בן כל השכוע ובשבת נחו שם, וביום א' וב' נסעו והלכו, וביום הג' בחצי היום באו אל גחל גדול, ויאמר אליו האינדיאן פה תראה את אחיך, ויעש דגל משני הנורות שעליהם, להורות כימן ואות שאורחים באו, ואחר זמן מה ראו עשן גדול, ויאמר לו האינדיאן העשן הזה אות הוא שידעיים בואינו פה, ותיכף באו ג' אנשים ואשה אחת כספינה קטנה, ויברו האנשים עם מנהיג הפרדים כי הוא הבין לשונם, אבל הלוי לא הבין דבר, ויספר המנהיג הפרדים להם את כל עסקי של הלוי וכל חפצו, ויביטו האנשים את פני הלוי זמן מה בכונה וידלגו מתוך הספינה ויפלו על צוארו ויחבקו, אחר זאת הלך א' מהאנשים ונכנס תוך הספינה, והשנים עם האשה עמדו על היבשה, ויגש האינדיאן וישתחו לפני רגליהם ארצה, והאנשים הנז' הרימוהו מן הארץ באתבה גדולה ודברו עמו, ואחר זמן מה אמר האינדיאן להלוי תשמע ותאזין היטב דבריהם בכונה, ותיכף לקחו שני האנשים את הלוי ויברו אליו שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, והמנהיג היה המליץ ביניהם, ויסליץ כל דבר ודבר אל הלוי בל' שפניא ואח"כ דברו האנשים אליו דיבורים אחדים כהפסק וריוח בין דיבור לדיבור ואלו הן.

הא' אבותינו אברהם יצחק ויעקב, ועל ג' שמות הנז' זקפו ג' אצבעות, ואח"כ אמרו ראובן וזקפו ד' אצבעות, הכי' אמרו כל מי שירצה לבא ולגור בארצנו יתנו לו מקום לשבת, עוד דברו הרבה דבורים וריביות שונות עד ש' דבורים, עוד אמרו יבא יום שנתחבר כלנו יחד, ועשו בפיחם בא, נא, בא, ואז נצא כלנו ונרמה כמו שנולדנו ביום א', עוד אברו סתרה גלכה ונראה, ורמזו בעיניהם ודרכו ברגליהם, ועוד רמזו בפיחם ובידם שיבא אליהם ולא יאותר, ודבור אחרון אמרו שלחו אלינו אנשים ורמזו לו שהיו מתודלי זקן, ושהיו יכולין לכתוב בו, ויהי ככלוהם לדבר הדברים האלה פנה היום, וכדברים האלה דברו גם ביום הדי' ביום הה' ולא יותר:

ובל הרברים והרמיוות האלה המליצם האנדיאן אל הלוי בל' שפני,
 וסך האנשים אשר עברו בני הימים האלה היו ערך ג' מאות איש, ומסונים
 הם במראה ובקומה, ויפה תואר וראשיהם עמופים בחריטים, ובנסעם מסקום
 ההוא היו להם מאכל רב כמינים שונים מזה שהביאו לו ובעד סייעתו,
 ואחר חזרתם ובאו במקום לינה הראשונה, ויחל הלוי את בעל הפרדים
 לספר לו מאתו, ויען אליו האנדיאן ויאמר, אמפר לך דברים אשר לא
 תאמינם לפי הטבע, קיצור סיפר לו רב עשרם ונבורתם ונצחונם שאין לשער
 ואנחנו נכנעים תחתיהם.

ובמה נבורי כח למאות ולאלפים נפלו לפניהם כעמיר אחר הקוצר כו'
 ובל הסכשפים הנדולים והחוקרים שבארץ הודו יעידו ויגידו לאמר כן עליהם
 בזה"ל אלקי בני ישראל ההמה הוא אלקים אמת כו' ובעת קץ ימשלו
 ישראל ע"כ העמים אשר ע"פ האדמה, ע"כ העדות של ר' אהרן הלוי
 ספרדי, ונסיים דברי הגאון התוקר הנז"ל וי"ל וכשבא הלוי הנז' למשפטרם
 וסיפר כל הנז' לפני ולפני שאר חכמי הספרדים וחקרתי וראיתי שדבריו נכונים
 ואמיתיים או אמרתי ועל כולם אני סומן בדברי הלוי הספרדי, ונס שהוא
 יהודי נולד בארץ פורטוגאל בעיר פילאפלאד בן ידועים וטובים בן ארבעים
 שנה טוב לב ועניו ונסע להנדיע ונתפס שם בעצת הכומרים עבור האמונה
 כמו שעשו ליהודים רבים הבאים מפורטוגאל שעינו אותם ביסורים קשים
 עד שהמירו דתם כו'. וכשנאל הלוי מבית האסורים, נכספה וכלתה נפשו
 לחקור ולבקש אחר הדבר הנז"ל ונמצא עם נסתר ונס דיבר עמהם כנז"ל.
 ולא נח ולא שקט והוציא הוצאות רבות עד שבזכו כל אשר לו
 ונשאר עני ואביון והכל עשה כדי לבשר לכל ישראל בשורות טובות
 ונחומים, והאיש הלוי הנז' בעניותו לא רצה לאכול על שולחן חבריו או

(1) ומה מאוד מתקן דברי הקדוש המקובל האלקי כמחיו שלטם מלכו זיל כסי' המפורא
 דף ס"ה ע"ב ע"פ והשיכר ה' מסצרים כאניות כו' והתמכרם לעברים ולשפחות ואין קונה. כי
 מצרים נק' ע"ש הצרה שהיו מצרים לישראל וכן כל האומות המצרים לישראל נק' בשם מצרים
 וידע שכלל האומות באו להלחם על ירושלים, והוליכו את ישראל באניות וחלקום בנייתם לעברים
 עד שהיו כל כך רבים מבני ישראל שהיו נושאים מתיחן אותם באניות שילכו למקום שיוליכום
 הרוח בלא כתיב, ונספרו בדי רוחה ה'ולם ובאוי תים, ונתם שהגיעו בעיר ישוב ובארצות
 אויביהם היו רוצים לכוזר עצמם לעברים ולשפחות ולא היה מי שיקנה אותם, וזו היא נחמה
 גדולה לישראל בחך החיובות שנתקיימו בנו בעונתיר ואין קונה, שאם היה להם קונה היה
 תו"ש אברה שארית ישראל (דברי הפושעים המכששים ואומרים אבר כל זכר למן) ומאלו
 היתודים ששלחו האויבים באניות נתיישבו ערים ואיים וכדבריות כנז"ל, והם הם בעצמם יקחו
 נקמתם מאויביהם כמ"ש היו ארץ צלצל כנפים אשר מעבר נהרי כוש השולח בים צירום וכי
 לכו מלאכים קלים, ומ"ש היו ארץ הכונה אוי. ואבוי יבא על הארץ שהם האומות כמ"ש
 כי קרוב יום ה' ע"כ הגוים, ומתי יהיו זה, כשתהי ארץ צלצל כנפים מאניות שובאו מאותם
 שהם בעבר הנחר כוש שהם אורם ששלחום באניות כלא מנהיג, ועתה ישובו עליהם ליקח
 נקמתם ונקמת איתיהם מהם, ומיום בואם והלאה יהיו האומות וראים מהם כמ"ש ואל עם נורא
 כן הוא והלאה וקרוב תיום והלחול עלינו בעיי ולהתקיים מ"ש מלחמנו של חקיה כו'
 עבור שלחמו עם בניו והצירו להם והם בעצמם ג"כ ילחמו איש כאתו ואיש כרעהו עיר בעיר
 ממלכה בממלכה כמ"ש ופכסכתי מצרים במצרים עכיל החכם.

להנות שום הנאה על בשורתו הטובה, ואני דברתי עמו בתוך משך ששה חרשים פה אמשטרדם וסיפר לפני ולפני שאר אנשים חשובים ומכובדים ונשבע לפנינו על אמונתו שכל הדברים אשר דיבר הם קשט דברי אמת, ואחיו חזר ונסע לעיר פארנמבאק והי שם שני שנים וימת, וכשעת מותו נשבע שבעה הנו' מחדש, ואיכ יכול אני להאמין דברי איש כזה כאשר שהי' שונא סתנות, ע"כ העתקת דברי הגאון החוקר הנזיל :

נתבונן נא כמעשה האיש היקר ערך הזה ובמסירת נפשו לטובת הכלל, ופשיטה שאנחנו בדרא בתראה דור יתמי דיתמי חל עלינו הוב קדוש להתאחד כאיש א' בלב א' לעשות אתערותי' דלתא במס"נ ממש, וינעת וטצאת תאמין כו' ואביא לכם המאמרים הקדושים המלהיבים את הלב כרשפי אש בהתעוררות לתיקון האמיתי של האומה הקדושה והטהורה, וז"ל הוזה"ק פ' צו דף ל"א ע"ב פתה ר' יוסי ואמר והתקדשתם והייתם קדושים כו' א"ר חייא חיינו דתנינן בעובדא דלתתא אתער עובדא דלעילא כו' דהא לית לך דבר דלית ליה עקרא ושרשא לעילא כו' מה דתלי בעובדא אתער עובדא לעילא ואתעביד עובדא ומה דתלי במילין במילין, וכתוב ודבר דבר ההוא דכר אתער מלה אחרא לעילא ע"ש, ופי' שיתבונן בדברי הוזה"ק הנו' יראה איך נכללין בה כל מיני אתערורות הן באומר והן בפועל.

לכן אנחנו בני יהודא ובנימין חל עלינו להתעורר לשלוח שלוחים נאמנים כשרים והגונים, ואז נפח נגחם אתערותא דלעילא ויאמר השי"ת די לצרותינו, ויתיר השבעה מבני משה והשבטים, ויאמר לאזורים צאו ולאשר בחושך הגלו ויצאו מנבולם הכטור בבי"א, ומוכן הפ' (ישעי' ס' כ"ז) והיה כיום שהוא יתקע בשופר גדול ובאו האובדים כו' והנדהים כו' ורמז בפ' הנו' גדל התעוררות שהי' את, כי שופר רמז לזה כמיש הרמזים ז"ל בהלכות שופר בהלכות תשובה פ"ג הלכה ד' עורו ישנים משנתכם, ונרדמים הקיצו מתרדמתכם כו' וע"ע במצודות ע"ז הפסוק ע"ש שמבאר בטוב מעם וע"ע בטעמי התקיעות לרכינו סעדיה נאון ז"ל שהוא להזכירנו קיבוץ נדחי ישראל ולהתאוות אליו שנא' והיה כיום שהוא יתקע בשופר גדול כו' הרי מבאר בטוב מעם פסוק זה להתעוררות הנו', לכן ראוי לנו להתחזק כאיש א' בלב א' להתעורר בזה ולא לרחות ח"ש הענין הגדול הזה כאיזה אנשי לצון קלי הדעת, ואי תהי מפליג לכ"ד, וינעת ולא מצאת אל תאמין, וידוע סח"ל (שבת) כמה ששואלין לאדם ביום דינו צפיית לישועה, ול צפייה אין הכונה ברעיון לבד, כי צפיית הישועה צריך להיות בעובדא ובמילולא ולטרוח ולהשתדל באומר ובפועל בדברים הנורמים להצמחת קרן הישועה כמו שהוכחנו לעיל בדברי הוזה"ק, וע"ע בווה"ק בשלח ד' גיה ע"ב ד"ה ר"י יתיב קמיה דר"ש והוה קארי כתיב קול צופיך נשאו קול יחדיו ירננו, מאן אינון צופיך, אלא אינון דמצפין איסתי ירחם הקב"ה למכני ביתי' כו' ע"ש, וידוע כי ל' צפיית שייך אפילו לדבר רחוק ואין המוכט לנגד עיניו כמיש הגאון מלבי"ם בשמות הנרדפים ערך צפה וז"ל; החבדל בין צפה לשאר לשונות, כי צפה מכין את עצמו בהכנה לראות את העתיד לבא ע"ש

ע"ש, לכן שאלת צפית הכונה אם עשית חכנות והשתדלות לישועה בתעוררות ובמורה, וע"ע בהירוש' מהרש"א על סאמר בן זוסא (חגיגה טו) שאמר צופה הייתי בין מים עליונים למים תחתונים, וצופה בכונה ובעיון. ובספרה יתירה ע"ש, וע"ע להרב אורה ושמה בחפתיחה וז"ל הוזהב תובת הנאולה המופלת על היהודי מודעת לכ"א והיא משרשי הדת ויסודותיה. והיא היא תובת התמלאות מושגי התוחלת שמחוייב לבא למדינה זו לקנות ולייחל אל הנאולה ע"כ תולדותיה ותוצאותיה עכ"ל, וע"ע בספרו אור שבעת הימים באורך, וקיצור דבריו דואת היא כונת השאלה הנודעת ששואלין לאדם ביום דינו צפית לגשועה שראוי לשאלו על תקות הנאולה בשם, צפה' כי הכונה בזה הוא ששואלים אותו אם במחשבו כביאת הנאולה היה כ"כ חזק עד שבכל עת שוה אותה לנגד עיניו וחיתה חקוקה בלבו כיכ לדבר ברור עד שבכל עת הכיט עליו מרחוק, כמו הצופה הזה שעומד ומצפה ורואה את הדבר הנראה מרחוק, כי כל עוד שלא הגיע למדינה זו לא יצא ידי חובת אמונת הנאולה עכ"ל, ושם דף ע"ד ז"ל ואחרי שכבר נת"ל כי תקות הנאולה נחוצה גם לשמירת קיום הדת, מוכן מאלו כי כל עוד שלא יחיה בכחו לצייר את הנאולה בציור כזה שתחשב בעיניו לענין מציאותי וזו"י לא ימלא גם חובתו לדת, ובמדה זו שתחסר לחיודי אמונת הנאולה, תחסר לו גם ליהדותו בכלל, ולזאת כששואלין לאדם בשעת הדין ע"ד תקות הנאולה שואלין מסנו במילים תאלה, צפית לישועתי' אם הייתה תקותך בהנאולה באופן כזה שהבטת עליה מרחוק ונצטיירה לפניך לדבר מציאותי ע"ש באורך: אי"כ שאלת צפית לישועה הוא כמו שאלת צפית בשיעור קומה, צפית במרכבה ובחנה, הביטו וראו מ"ש כמדרש משלי ע"פ לא ירע"ב ה' נפש צדיק א"ד ישמעאל בא וראה כמה קשה יום הדין כו' ע"ש איך ששואלין לאדם כמה שאלות בהדרגה עד שגיעו לשאלת צפית במרכבה, צפית בנאות שלי שאין לי הנאה בעולם אלא בשעה שת"ה יושבים ועוסקים ומביטים ומציצים ורואים והוגים כו' כסא כבודי איך עומד כו' וגדולה מכולם כו' וכי לא זהו חרתי, זהו גדולתי, זהו חדר יופי שכני מכירין את כבודי כו' ע"ש באורך: ע"כ הוא מושבע ועומד ומחוייב בכל יכלתו לעסוק בסתי תורה ובמעשה מרכבה כי אין הנאה ונחיה לחקב"ה מכל מה שברא בעולמו רק בחיות בניו למטה עוסקים בריו תורה. כסבואר בס' תבחר באורך, ולא די לו ברצון וחשק לבד, כ"א צריך להמריח ולעשות לו רב וחבר ולייגע בחכמת האמת עד מקום שידו מגעת ואם לאו בהכרח יבא בגלגול להשלים חלקי הפרדים כמ"ש בספרי אור המאיר באורך משם מחרתיו ז"ל בחקרמתו לעת"ה ושעה"ק ע"ש, וע"ע להרב כסא מלך בפ"י לחתיקונים תיקון מינ' באורך ע"ש, ובפ"י הנרא' ז"ל לחתיקונים מחזיר מאד בזה ע"ש שכל עיקר מגולת לימוד חכמת האמת וגדול כחה לקרב נאולתנו ופדות נפשינו כסבואר הרבה פעמים בזה"ק דברי ר"מ להרשב"י ז"ע"א, ובניגיה וקראתם דרוז ע"ש: כמו כן שאלת צפית לישועה הוא ג"כ כוח האופן חיינו להשתדל בכל כחינו לעשות ענינים הנורסים לקיבוץ

נליות, וכשנתאחד לנו א' או יהי השראת השכינה ויתור העמרה ליושנה, ונאמר וסי בעמך ישראל נוי א' בארץ, ונא' לא אבא בעיר, נשבע הקב"ה שלא יבנס בירושלים שלמעלה עד שיבנסו בירושלים שלמטה, נמצא יש לנו שני דברים לגרום נאולתנו, עובדא, ומילולא, כגדל בשם חוזה'ק, במילולא היינו לימוד הק' חכמת האמת שסגולתה להמתיק הדינים הקשים של גלות חסר, ולסדר נאולתנו ע"י גלוי האור רזי תורה כגדל וכס' אור המאיר מאריך מאד בזה, ובעובדא היינו להשתדל לשלוח שלוחים הגונים ירא אנשי מדע. ולהתאחד לאגודה א' עם אחינו שבמי ישרון כמבואר לקמן באורך גדול משם כמה מדרשי חכמינו ז"ל ובילקומים על פסוק כימים החם ילכו בית יהודא על בית ישראל בו ע"ש: וזהו שוטל החוב ע"כ מי שכיבולתו לעשות השתדלות וליימד אנדות ולברר גוסעים נכבדים ולשלחם כפי הסקומות האמתיים הרשומים בספר הנכבד הזה, המראה ופציץ את כל הדרכים האמתיים, ומה שיתגלו לכל ארא ידיעות נבונות וידיעו היבך להאגודה בלי תחמאות, ובמח יגרמו ע"י חיוק האמונה לכלל אחבי מרי נפש, ולשמח נפשות ענומות מרים ונאנחים מכבד עול הגלות חסר מה טוב חלקם ומה נעים גורלם. ולימוד הק' חכמת האמת כבר עלה בידי ליימד בע"י בהשתדלות גמרון ובמסיני ישיבה קדושה ויחידה במינה בעולם אשר בשם שער השמים יכונה הגוסר בהסכמות רבנים נאונים צדיקים כמבואר באורך בהתעודות היקרות של הישיבה הגו', אשרי עין רואה כל זאת איך קיבון גדול של ת"ח מצייני ויקירי ירושלים לומדים והונים כל יום ויום שעורין תלמידין כסדרן כנגלה ובנסתר ועובדים ה' בכונת הארזות: ועל ענין השני התלוי בעובדא היינו לשלוח שלוחים כגו'. תקותי בה', שע"י חבורי הגו' יעשה רושם גדול בלב הנבירים היראים גדוכי לב להתעוררות כללי בעולם לחיוק האמונה, וקיים ציון במשפט תפדה ושכ"יה בצדקה והיא היא חיוק האמונה כמיט והאסין בה' ויחשביה לו צדקה, לכן חל עלינו גלות שבמי יהודא ובניסין לעשות תחלת התעוררות כידוע ליה כי יהודא ובניסין הם בחי' סלכות רחל עלמא דאתגלו, ובמנה היא תחלת אתערותא דלתתא להעלות מ"ן. ובני משח רבינו עדיש הם מבחי' לאה עלמא דאתבסי וכשנתחבר יהד אוי יתקשרו כל המדרגות מרכז עכ"ד ויהי' או תיקון השלם אמתי ודל' ובשארמתי הדברים לפני ידיו הני הצדיק המקובל מחורר יצחק כהנה יציל בעמיה תולדות יצחק פי' לדברי הגר"א ז"ל לספר יצירה הסכים על ידי ואמר כי אמת ונכון הוא.

וכן גם ידיו הנאון הצדיק המקובל כמחורר היושע צבי מיכל כמחריק יציל הסכים ע"י וחיוק אותי מאד בדבריו הק' ועוד הרכה נאונים הסכים ע"י שכולם באו על החתום על האגרת הד' עת' לבקש הנדפס בהסכמת הרכנים הני חכמי ירושלים שנתעוררו זה בשנת ה'תנ"ט ובשנת ה'תר"ץ לפיכ כגדל:

ועיין עוד כס' אהל מועד חלק ה' מהרה"ג החריב כמחור אברהם ביק שליט"א שמביא דברי הנאון מחורר צבי הירש קאלישער ז"ל בספרו דרישת

רישת ציון הנדפס בהסכמת גדולי הדור כענין שאנו מחויבים בכל כוחנו להשתדל בדברים הנורמים התקרבות הנאולה בו' כו' ואיך עיי' יתרוסס קין ישראל ובמדה שאדם סודר סודרין לו וכפי השתדלותינו כך יתעדר עלינו טוע גדול סמחם, ואח"כ יסוב מצב ישראל כגדולה ועור גפלא מן השמים ע"ש באורך, ועוד מביא כשם המדרש בראשית פ' צ"ח במ"ט יעקב אעדיש לבניו האספו בו' צוה אותם על המחלוקת ואמר להם תחון כולכן אסיפה א' הדיד (יחזקאל ל"ז) ואתה בן אדם קח עין א' וכתוב עליו ליהודא ולבני ישראל חברו בו' חברו כתיב נעשו בני צנודה א', התקינו עצמיכם לנאולה, מה כתיב אחריו ועשיתי אותם לבני ישראל וקרב אותם א' אל א' היינו התקרבות והתעוררות יהודא ובנימין, ויתקרב עמם אפרים וכל ביה' ישראל ואז יקויים מ"ש כענין הנאולה הנני לוקח את עין יוסף אשר ביד אפרים ושכמי ישראל חברו ונתתי אותם עליו את עין יהודא בו' והיו אחד ביד, והוא יחבר את ישראל הרבים ליהודא הנק' יחיד לבני עשרת השבטים ע"ש באריכות, עוד מביא ע"פ ותביאותים אל המקום שהוא מ"ש הקביה למשה אם יהיו נדחך בקצה השמים משם אקבצם והביאותים, הוא הכתוב ב' נצבים ס"ו ל' אם יהיו נדחך בקצה השמים משם יקבצך ומשם יקחך והביאך אל הארץ בו' והרסבין ז"ל כתב בפ' בחוקתי שהתוכחה של משנה תורה רוסת על גלותנו זה המ"ש ע"ש באורך, עוד מביא שם ע"פ והביאותים, והכתיב הוא והמבוארים ורמז בזה והבו אתם ר"ל הכינו עצמיכם גם אתם את הנאולה כמו שעשו בימי עזרא ונחמיה שבקטו מתלך לחזקם ולעורם, ולעזרא נתן סכת ונדבות, כמ"ש בעזרא ס"ו ז', וגם נחמ' בקש רשות לכל הענינים השייכים לבני המקדש וירושלם, והנאולה צריכה הכנה מצד ישראל וכשנעשה הכנה בנו ממילא יבא הנס וסוף הכבוד לבא, והבה ל' הזמנה כפי רשי ז"ל (נח י"א) והיו והבאתם, עוד מאריך הרסבין ז"ל בספרו קין הנאולה כדף סד ס"ה, והסצית דבריו הק' הוא כענין הכנה והשתדלות שצריכין להיות מצדינו והכל ע"י סדר נכון ולא לעלות בחוכה חרש, כיא ברשון המלכים ברצון בו' ואם נביט על עצמנו ועל המעמד העולם בכלל ועל מצבינו הנורא והמסוכנת כפרט זה מכריח אותנו להשתדל בכל כחינו בהכנה הרבה כענין נאולתנו ולקיבון גליות, ובמקף הקונטרס מסיים וז"ל ולכן זה כאש דברי צריכין אנחנו לראות מקראות חסון, ולהטיב מעשינו שנהי' סוכשר להיות עם אחד, ושלא נהי' כפודר בדעות שונות בו' והנה חסון העולם נשתנה ובכמה שנויים לטוב כי כמעט נעשה עולם חדש, כי לא יודה כי המסכה ואניות הקטור והכה הלכטריי המודיע ומשמיע כהרף עין למרחקים. וכל החדשות שנתקן והוטב התכל הוא בא במסכון ובהשגחה לקבין נדחינו גם מקצה השמים, וכפרט ע"ז נכתב אם תהי' מסכה בכל הארצות שמסביב ארץ ישראל כאזיא ובאפריקא מתוקן כמו באירופא וכל השינויים המחדשים תמיד, כודאי המה קצעים לנאולתנו, ואז נדע כי נאולתנו קרובה, ואז יעלה בדינו להיות קיבון נכון בארץ עכ"ל הקדוש:

וכל הקונטרס הנז' מדבר כענין התעוררות הנאולה שמזכרת להיות מצדינו

מצדינו ולחוק הישוב י) בארץ בסך מסוים וקיבוץ נכון שהיא שמה מסתר רב לחיות הנפשות ומסוים כזהיל ואז נבין אשר כל הניסים ותנפלאות במהרה יבאו ונראה אשר חלה וגם ילדה ציון את בניה ובא לציון גואל בביא ע"ש באורך :

וקונטרס הנפלא הזה נדפס בשנת תרס"ד כדפוס ר' אליקים צוננער 156 איסט בראדוואי ניוארק: ויצא לאור ביניעת כשר ורזה ובפיוור הון רב ע"י הרב הדרשן הסופלן ונאמן כהה"י שמואל נחום מאראט מילירי קריצבורג, וכסדר הדרות נ"ו בשם ספר הנאולה להרמב"ן ז"ל כו', והיה ננו וממון הכתי"י חק' הנז', בניני בריסוס מועאום, ובחיות הרב הנז' בלונדון הכירה השתדל לראותו ולא נה ולא שקט ופיוור הון רב, עד שהעתיק אותו מראשו ועד סופו, ומבואר שם כמה נבואות בתה"ק והעתידות שכתב נצבים, ונבואת הנביא ישעי' וחזיונות דניאל בענין הנאולה, ומטעמים כמסוים לא העתקתי מסנו כי"א הצריך והשיך לעניננו בענין התעוררות והכנה לנאולתנו בני"ל, והספר חק' הזה מוכתר ומעוטר בתנאות ובהארות מחוכמות ומזקקות שבעתים סאת הרב הנדול כתול עין שקנה חכמה מהו אברהם אבא ווערנער ז"ל רב של סחוקי הדת בלונדון הכירה, ונרפס בהסכמות נאוני עולם אשר כולם יעידון ויגידון שהם ה"ל חק' של הרמב"ן ז"ל ונעתק מכ"י רבינו בבריסיס מועאום דפה לונדון:

עוד סבאר כ"י מולו חסילה מתרה"ג ר"נ פרידלנדר ז"ל מביא משם רבו הגאון ר' יוסף זונדיל סלאנט זצ"ל שמארך שמה מאד בענין התעוררות והכנה לנאולה גם מביא דבר נפלא מענין הקרבת קרבן תמיד ח"ל אבן ידעתי בטוב דבר אליקים היים כי לסדתי אצל הגאון ר"ז סלאנט זצ"ל שהי' תלמיד מובהק של הגאון ר"ח מוואלאזין זצ"ל, אשר כל דבריו וספוריו תמיד סרבו המובהק הנרי"א ז"ל שהי' רניל לומר משמו כדברים האלה היינו אם נשיג רק הר הבית להקריב עליו קרבן תמיד פעם א' הרי זה לאחר המעשה והיה מדבר זאת בל' אשכנז, היוצא לנו מדברינו שאנתנו מחויבים להשתדל ככל כהינו בענינים הנורמים לנאולתנו ולפדיון שבויים חכללי לפדות נוי ואלקיו באומר ובפועל כנז"ל באורך, וע"ע כ"י הנרית שמארך

1) בענין גורל חיוב לחוק הישוב בארץ וכו' מביא לכ"ס מספר קדמונים ותוכן באורך גם כ"י שארית ישראל סופ"ג משם הרב הכרבנאל והר"ק כ"ס הסדרש מענין החיבורים שלא רצו לעלות לארץ בזמן בית שני, שאמרו שאין הנאולה שלימה שאנו מקוים לה, לכן סבלו עבור זה על מיני צרות ופרעות, כמו היהודים באשכנז וצד"ה כ"י ובפרט קהל חרסמו"א, ומבואר שם שלא רצו לעלות לארץ בימי עזרא, ואנשי ירושלים כתבו אגרתם אליהם שיבאו לבתי"ם לעלות לרגל ולא אבנו שמעו, והשיבו גזרו כאשר תגורו בירושלים הנדולה, ואנחנו נשב פה בירושלם תקטנה, כי טוב להם לשבת שם כי היו נכבדים בעיני השמים ונכבדים מאד בכסף וחכ"ם, ע"כ לא רצו לעזוב את ארצם, (ועד היום יש לנו אנשים כאלה) והחטא הזה גרם להם כמה רעות וצרות ופרעות, ולא אוכל להתאמק מלהביא לכ"ס הא"י כמה שמצאתי בס' מעשה ניסים ועוד ס"ק, ותוכו כח"ל אני יודע שמש' לכתרו בכתרו"י כשיבת הגדולה בעיר מולדא אצל רב א' ושמו הרב ר' פנחס שהי' חכם גדול, יוספר לו בזה הלישון שמעתי מרבי ומורי הגאון מה"ו וולף זצ"ל בעל חסמ"ע טעם למה יצא הקצף והתקא ח' על קתלת גורמ"ו וכתנה יותר ויותר ושאר מקומות אשר בני ישראל נפוצים שם, כסני שלא רצו לעלות בימי עזרא כו' ע"ש באריות עכ"ל

שסאריך שם מאד בענין התעוררות הנז' ע"ש היא דה ג"א:
 עוד בענין השתדלות בפועל ובמעשה בדברים הגורמים לנאולתינו אביא
 לכם מעשה נורא מה שקרה בזמן רבינו האריז"ל בענין פתיחת הסעיין מי
 ניוחן שבירושלם אשר גם בזה תלוי נאולתנו, כסוכא במ"ק של הנאון הגדול
 כמהו יוסף חיים זצ"ל הרב מעוכ"י בבל רכתא אשר סביא שם עפ"י סוד
 ענין נורא איך שבנה תלוי נאולתנו:

ודל הנאון אזולאי זצ"ל בספרו הנחמד שהיז' אות ה' סעיין המסובל
 האלקי ר' חיים ויטאל זצ"ל איך שהלך מירושלם לרמשק ע"י מעשה שהיה
 ז"ל אגלה מה שקבלתי מרבני וקני עדי"ק ירושלם ת"ו ידוע דחוקיה המלך
 ע"ה סתם את מי ניוחן מפני סנחריב ב' וכזמן שהרב סהרתי"ו ז"ל היה בעדי"ק
 ירושלם בא שר א' תקף הנק' אבו סיפ"ן וידע שמלך ישראל סתם מי גיתון
 ושאל אם נמצא היום מי שיוכל לפתחו, וא"ל הגויס יש חכם א' שהוא
 איש אלקים ושמו רב חיים ויטאל ודאי שהוא יכול לפתחו, ושלח אתרו
 יום הששי ביום שהולכים לביחמ"ק ואמ"ל גזרני עליך שבעוד שהולך הוא
 לבחמ"ק פתח תפתח את תנחר הזה שסתם מלך שלכם, כי נצרך הרבה
 להעיר, ועליך כוונ' לפותחו ואם לאו דמך כראשך, וסהרתי"ו עשה קפיצת
 הדרך והלך לרמשק ובא אליו רבינו האריז"ל בהלום ואמ"ל הסבלת עשו כי
 זה השר היה נלגול סנחריב וכן נק' אבו סיפ"ן ובל' ערבי פירושי אבו החרבות,
 ואתה יש כך ניצוין חוקיה המלך, והיתה שעת הכושר לתקן ולפתח מי
 ניוחן כי שלא ברצון חכמים עשה חוקיה המלך ע"ה שהוא סהרברים שלא
 חודו לו ובוזה היתה אתחלתא דנאולה, והשיבו סהרתי"ו לא רציתי להשתמש
 בשמות תקודש, ואמ"ל האריז"ל אלו לא נשתמשת לבא לרמשק החרתי
 אבל מאחר שנשתמשת לזה, היתה יכול להשתמש לפותחו והיה קדוש השם
 ותיקון גדול, א"ל סהרתי"ו אי"כ אחזור לירושלם לפותחו, א"ל חליף שעתא
 ולאן ויסניה הוא, ע"ב קבלתי, ודע דניחון זה שסתם חוקי' המלך ע"ה אינו
 ניוחן סד' נהרות וכמ"ש רש"י ז"ל פ"ק דברכות דף יוד וז"ל סתם מי ניוחן
 מי שילוח ולא זהו ניוחן הנחר הגדול ההוא לאו באר"י הוא, אלא מעיין
 קמן הוא סמוך לירושלם שנא' ותורדתם אותו אל ניוחן ומתהמינן ותחתון יתיה
 לשלוחא עכ"ל, והגם דכתב רש"י ז"ל שהיה מעיין קמן, כתב הרב גם פשוט
 ס"י קב"ה ס"ק ל"ז היתה נחל שופף בימי חוקי' וכשעלה סנחריב עמד חוקי'
 וסתם מי ניוחן כמ"ש בדחי"ו ב' ס"י ל"ב והוא יחוקי' סתם את סוצא מימי
 ניוחן חעלין ויישרם למסא מערבת לעיר דוד, והנראה דשורש זה הנחל
 היה בזוך ירושלם ועד היום יש מרחין סמוך לתר הבית ואוסרים דמיטיו
 מראש הסעיין הוה אשר היה כירושלם, וחוקי' סתם את סוצא המים והנהיגם
 דרך ישר מתחת לארץ לצד דרוםית מערבית של ירושלם, וכן היום סעיין
 זה ידוע לדרומה של ירושלם, ומה שאמר הכתוב מערבה לעיר דוד אין
 הכונה שחם המים למערבה של עיר דוד כי אדרבה כסורחה של עיר דוד
 הם עומדים היום, אלא הכונה דהנהיג המים לצד מערב כלפי עיר דוד
 שהיא במערבית דרוםית של ירושלם וא"כ מים האלו היום הם כמורחה של

עיר דוד היא ציון אשר שם קברות מלכי בית דוד עב"ד הרב מהרמ"ן חביב
בגט פשוט ע"ש.

וכן הנוצ' כל הגו' הרב הגאון כמנה"ר משה הגו' זצ"ל בספרו אלה
מסעי הנ"מ בשנת תרמ"ד בפעתיק, בענין משחזיל שהרואה ירושלם
כו' ובהס"ק שחייב לקרוע זיל אין בידו להסתפק כלל דהעיר הזאת הנק'
בפי כל בשם ירושלם, שהחוקק בה בחוקה שאין עליה טענת, הוא כמחזו
ראשון שהיתה בימי קדם קדמתא, והיא יתגא' על מי שילוח דהוא ניהוין
הנק' שילוח, כמשיב רש"י ז"ל בפ"ק דברכות כו' וכנז"ל בשם הרב גט פשוט:
והוא היום הוין לעיבור העיר הוך התחום, ואין סתפקין מטנו רק לבית
השלחין של ירקות שעולה בו' פעמים ביום, אבל סתחילה נתל שוסף הו'
בימי חזק' כנז"ל, וכפי הנראה והנשמע איש ספי איש דשורש זה הנחל היה
בתוך ירושלם כי הנה יש סרחין ספ"ד להר תבית מקום בחמ"ק (ושם המרחין
נק' כל' ערבי חסם אלשפת דר"י סרחין הרפואה) כו' ומעין זה ידוע היום
שהוא לדרומית של ירושלם והוא לסוף חבית חיים שלנו סמוך למערה
הסתומה אשר כפי המסובל אצל חוקנים ששם נקברו המרדכי, ורבינו קלונימוס,
ורבינו עובדיה מברטנורה זכר כלם לברכה, כו' בו' נמצא שמים האלו היום
במזרח של עיר דוד היא ציון אשר שם **קבר** מלכי ב"ד כנז"ל ע"ש:

ולראבון לכבינו כי הכל הם תח"י וישטעאליס וכבר נתעוררו בזה
אחדים טאנשי שם, לפתוח בהשתדלות ע"י טמשלתנו חרוטסה ירה אבל
נשאר הדבר תלוי ועוסד, וראוי לאחב"י לא לעמוד מנגד בכל אלו הדברים
המעשיים הנורמים את קירוב נאולתנו וישועתנו כנז"ל בשם היר הגאון
מהרי"ח זצ"ל הרב דעוב"י בכל רב"תא, ולהשתדל להוציא לפועל טוב את כל
הכתוב בספר, ובטח עי"ז יהי' לנו סיוע סמרוך לפתוח לנו שערי נאולה וישועה
בב"יא, ולא לחנם ניתן רשות לרבינו הארמ"ל לנלות אור החכמה הנעלמת
סימות רשכ"י זיע"א כנז' בזה"ק כמה פעמים בענין הפלגת לימוד חוזה"ק
שלא יתגלה עד דרא בתראה דייתא מלכא משיחא, שהוא זה הזמן שע"י
טורינו הקדוש האלקי הארמ"ל ע"י רוח נבואה שהופיע בו התהיל להאיר
עינינו באור החכמה האלקית הזאת הנעלמת מעיני כל חי, כדי שיהי' עליו
וסיוע מלמטה כמ"ש עליונים צדיקין להתחונים בפועל, כנז"ל בשם הרשכ"י
זיע"א דצריך התעוררות מתתא לעילא כדי שיהי' סיוע לכיאת הנואל שיבא
בב"יא, שאנו רואין הצרות הכובות זא"ז וכל הסימנים של הויל בעקבות
משיחא אנו רואין בזמננו זה כ"א א' לא נעדר, וכן תובא כל הגו' באורך
בשער רוח"ק לרבי מהר"י ז"ל בדף י"ג ע"א ע"ש:

וכמו שדברנו לעיל בענין שאלה צפית במרכבת שאדם טחויב בכל
כחו להשתדל בחכמת הקבלה שגדול כחו לקרב תאולה ולמפרק שכניתי'
מלותא, כן בשאלת צפית לישועה, צריבין אחב"י לשום לנו כאיזה אופן
להתאחד לנו א' עם אחינו שכבו ישורון שכבי י"ק, וכני משה רבינו עה"ש,
ולגרום גם להם פדיון שבויים שיאמר הש"ת די לצרותינו ויאמר לאמרוים
צאו כו' ולהיות גוי א' בארץ ואז בע"י יוחזר העמרת ליושנה. הו' ה' למלך

ע"כ הארץ, ויהי' ה' אחד ושמו אחד יראו עינינו וישמח לבנו אמן כיר: לכן עם ה' חזק ואמצו, התעוררו התעוררו כרתו דיעקב, התבוננו בשפלות כבוד האומה הקדושה הנבחרת, שהיא למשל ולשנינה באין מנחל לה סכל בניג גדלה, אין נדר נדר ואין עומד בפרץ, ועמינו שה פזורה, וברחל ביד נחזים נמה שנתה, ואין מקיצת לתחייה, ולערינו כל ההתעוררות העברו התפזרו ברוח, ועיני כלנו רואות ומרגישות רק מעצורים ומכשולים. עורו עורו מתרדמתכם, עד מהי תעמדו מנגד, תתבוננו נא כהלכות שונאינו אויבינו צורינו שיסדו להם בסות ואגדות, הכל בכדי להרים ראש, ולפשט רעל וארסי האנטישמיות בלב העמים אשר ע"כ פני האדמה, וסכנה גדולה מרחפת עלינו, התאושו נא, התעוררו אתם הקנאים בעד עמינו, הלאומיות והיהדות קוראות לכם אליהן, התאגדו לאחדות והסתדרות, הסירו את רוח ההוללות וההתכוללות מעליכם, והיו סגורים נוף ונשמה, עבור עמינו היקר והחביב, ושמכם ישאר תרות לאות ולמופת לזכרון עולם, חושו להעיר מתרדמתה את הענין הכביר והנשגב הזאת, ועשו כל אשר בכחכם להתנבד ע"כ המכשולים אשר הונחו על הדרך הישרה הזאת, ולהשתמש בכל האמצעים להוציא לפועל טוב הענין הגדול והקדוש הזה, ע"כ חלק ההתעוררות:

ונתחיל בס'ד בחלק היריעה והמעשה.

והנה הניע עת דודים ללות לעין כל המקורות הק' המכריזים כאמיתות את מציאות נהר סמבטיון ובני משה עדיש, ושכבי ישרון וכו'. והם הם המחזיקים אמונתנו הק', והם הם המשמחים את לבנו כנלותנו המר, לכן ידידי הקורא והמאמין בן אברהם יצחק ויעקב, ראשית פקח נא עיניך וראה משיכ באלו ספרי הקודש וכן תובא דבריהם הק' במ' סקווישראל מהגאון החוקר מנשה בן ישראל ז"ל ובס' מעשה ניסים ובס' אגרת הק' הנק' בשם נלימות אריה היה ירושלמי סנהדרין, בבלי סנהדרין פ"א, תרגום יב"ע פ' שמות ל"ד, רשב"י ז"ע, ס' אליהו ופרקי משיח ונסתרות רשב"י ע"פ וישכב וישן תחת רותם א' והנה זה מלאך ננע בו כו' כתוב שמה כי מיכאל שרא רבא דישאראר גילה רזין נפלאים לאליהו הנביא ז"ל במורא דברסל, וגם גילה לו סנהר סמטיון ע"ש סדר עולם, ב"ד פ"א, ופ"ט, תנחומה, ילקוט שה"ש ע"פ אף עירשנו העננה וסיפון פכ"ד, רבינו סעדי' גאון זצ"ל, ראב"ע ז"ל, רש"י ז"ל, בסנהדרין שהנהר סמבטיון בכל ימות החול זורק חול ואכנים וכיום השבת נח ע"ש, והגאון ר' מרדכי יפה כספרו יפה תואר ע"ש שסביא מאדם א' שהביא כלי זכוכית עם חול מהנהר ובכל ימות החול היה סוער ותולך בחוככות ובשבת דיה נח. וגם הגאון החוקר ר' מנשה ז"ל הנזיל שמע בן סאביו ז"ל שבימו היה נ"כ אדם א' שהביאו חול כנז, וגם סיפר לו אביו ז"ל שבעיר לשיבונא בארץ פורטוגאל היה כושי א' שהי' לו כלי זכוכית מלא חול הגו והלך בכל ער"ש לעת הכנסת שבת לרחוב החדש שהיו דרים שמה היהודים שהיו אנוסים לאמונת הנצורים והכושי היה קורא להם, והראה להם את הזכוכית

שבירו ואמר להם סגרו את התנויות כי בא העת לקבל שבת, וגם השר הגדול ר' מאיר הרופא כתב שראה כושי א' עם כלי זכוכית חול בנו' עומד לפני בית הפילת ישמעאלים בעיר חלאפ, ועבר שופט א' וירב עם הכושי ויקח את הכלי ההוא סידו, וינער בו ויאמר עשית שלא כהונן כי הרי זהו חיזוק ליום השבת של יהודים, וכן הביאו הנאון החוקר ר' מגשה הגדול מהשר הגו' וכתב עליו אלמלא היה מעיד על הזכוכית חול הגו' גדול וסופות הדור המהר הניל לא כתבתיו.

גם הרמב"ן ז"ל בפ' האוינו מביא מהנהר הגו' וכתב שנהר גוון הוא סמביון, אכן הר"ר אברהם ינל בס' יערי חלבונן כתב בשם אגרת אחת המיוחסת להרמב"ם ז"ל שלא נדפס בקב"ן אגרותיו, וז"ל הוזהב ואשר שאלתם על ענין העבטים דעו לכם שזה ענין אמיתי, ולביאתם אנו מחכים, שחם אחרי הרי חושך ונהר גוון ונהר סמביון נגזים עכ"ל, הרי הרמב"ם ז"ל חושב גהר גוון לחוד ונהר סמביון לחוד, עוד כתב בספרו הגו' שנדפס ממנו פרק כ"ב בקב"ן על יד שנה ר' ע"י נייכויער מהרמב"ם שכתב באחת מאגרותיו כי גם בימי אביו הביאו צלוחית מלאה חול מהסמביון והיה מסבב ורועש כל ששת ימי חול ונה כיום השביעי :

והר"ר בנימין מודעלא המפורסם בסעותיו מאריך הרכה מחם הכל בחקירות וידיעות האמיתיות כאשר אח"כ נביא דבריו בארוכה, זס' אלדד הדני הידוע והמפורסם אשר דבריו הובא בספרי הפוסקים והנאונים, וכס' הפרדס לרש"י ז"ל, וכס' התרומות בסוף הלכות טריפות, ובשו"ת מהר"ם סרוטנבורג קצ"ג, המדרכי בראש מס' חולין, תנחות מיימוני בראש הלכות שחיטה, שלטי הנבורים שם, ועוד בהרכה מקומות הובא דבריו כיראת הכבוד, גם הגשיא ר' תסדאי בן שפרוט כאגרתו למלך הכוריים, ור' דונש בן תמים בפ"י ל' יצירה מזכירים אותו לשבח : גם הרד"ק (ישעי' כ"ז פסוק י"ב י"ג) והיה כיום ההוא יחכוט ה' את שבולת הנהר כו' מכאר שם כמוב טעם על בני משה ונהר סמביון ע"ש, ר' גרשון כ"ר אליעזר הלוי בספרו חיקר גלילות אר"י כתב שם פלאות רבות איך נסע מדינות רבות עד הגיע לנהר סמביון ומאריך שם הרכה מנבורות בני משה החונים מעבר הנהר הגו' ומגדולתם ועשרם ומלכיהם ושריהם בשמותם וכשחזר ובא לעירו נשבע שבועה חמורה על אמיתות דבריו כהיותם לפני שני גדולי הדור אשר נתנו תעודתם ותסכמתם עליו שהוא איש כשר וטהימן וכ"ד אמרצ' וא' מהנאונים סבעלי התעודות היה הנאון המפורסם הניח צ"ל :

הנאון בע"מ סדר הרוחת מביאו הרכה פעמים בשם נא"י שהוא ר"ת גלילות א"רץ ישראל, ונדפס בשנת שצ"ה ושנת תפ"ד והיה בשנת ה' אלפים שפ"ז והובא גם בס' שה"ג להנאון אוולאי וצ"ל, ואנכי המהר זכיתי לראותו כולו ישן נושן, ובקונטרס מעשה ניסים נעתק קצת מדבריו וסיפוריו ע"ש, ר' אברהם ב"ר-חייא ז"ל, דון יצחק הכרנבאל ז"ל, ר' מרדכי איאמי ז"ל, מעשה טוביה הרופא בעולם השפל פרק ה' ע"ש : וגם הנאון אוולאי מביאם

בספרו מדבר קדמות דף פ"ו ע"ב ע"ש :

ועוד ראיות ברורות ואמתיות מהרבה ספרי פליסופיים וחוקרי קדמוניות מחכמי העמים שבאו שמונתם בס' מקוה ישראל בארוכה על סדר אלף בית, וגם מפורטים ונזכרים בקונטרס מעשה ניסים הנזיל, הנעתק קצת מס' נא"י הנדל, עוד כתב בספר יוחסין של הרה"ג ר' אברהם זכות הכונה זאקוטו ז"ל שנרפס באמשטרדם שנת תע"ז וז"ל חדשות אנו כנגיד אשר מצאתי בס' ארחות עולם שהעתיק וחבר הסופר המפורסם ר' אברהם פריצולי ז"ל הוא בעל פירוש איוב, וז"ל ראיתי בעונה"ה והאלף תקי"ב שנה אשר סגנדי תורתנו הקדושה והטהורה ואויבינו ילענו למו' לוטר כי כבר אבדה תקותנו נגורנו לנו, ואין לנו עוד נביא ולא אתנו יודע עד מה, והנה בעונה"ה נשארנו מעט מהרבה אין מלך ואין שר כו' וגם כי נזעק ונשוע כי ישו"ש לנו אחינו נואלינו עשרת השבטים ושם המלך והשרים ועם כו' והרי לפנינו (מלכים ב' י"ח) וינחם בחלה, וחבור, נהר גזון, וערי אדי, אך יוסיפו סרה, פימו יפתחו בגאות, יביעו ידברו עתק, ינברו צרימו לומר הרוצה לשקר ירחיק עדיו כו' ע"ש באורך, גם אנכי המחבר זכיתי לראות את ס' הנפלא ארחות עולם, עוד כתב החכם הנז' בספרו בפ"ט מענין מדבריות אשר למעלה מנבולות סִפָּה נמצאים שם יהודים רבים ומלכים ושרים עם כל טוב בידם, ועיר גדולה סִפָּה) מפסיק ביניהם, והישמעאלים אינם מניחים לשום אומה שאינה סכעלי דתה לעבור דרך גבולם, גם בהמדבר אשר למעלה מעיר קאליקוט יש שם יהודים רבים ומלכים ושרים, וכן הוכא גם בס' סדר הדורות, ובס' הכרית באורך, וע"ש הא"ך היהודים אשר למעלה מקאליקוט יש להם שני דרכים דרך ים וכנשה, ודרך ים יותר טוב לנסוע להם, וז"ל ספר הכרית במאמר חזק הארץ פס"ז מענין נהר גזון וכסדינת קאליקוט (2) וסדינת קאמשין היא חוף ארץ מאליבאר שכא"ן הודו, עוד בחוף ההוא יש שם עיר גדולה יש קורין אותה לאמיק או לאמאק והיא רחוקה מעיר קאליקוט ערך ג' ימים, וכאותרו הגליל שם הוא מדבר חבור וחלה ונהר נזון הנק' בלשונם נאנגעזו כנזיל, ושם כנבולות לאמיק להלאה מאותרו

המדבר

(1) היא עיר וישמעאלים אשר בכל שנה נזכרים שם הישמעאלים שבכל חלקי אויז להתפלל על קבר הנביא שלהם.

(2) גם אנכי המחבר אוכל להעיד שכל דברי הגאונים הנז' אמויז. כי בשנת תרי"ט בניסעתי לארץ חדרו וחונת דרשתי וחקרתי היטב אתרי כל הידיעות הנז' ומצאתי באמת כדבריהם, כי עיר קאליקוט אינו עיר כלקושטא הידוע אלא עיר אחרת אצל עיר קאמשין שכסדינת מאליבאר שבחזרו מנחית הנק' [אשטמיניע] והציר קאמשין אינה רחוקה מים העוקינגוס חרובי רק 40 פרסאות. ואני תייתי קרוב לעיר הנז' ושם בתוך קאליקוט יש נהר שעל ידו יוכל להגיע ליחודים נסתרים מלכים ושרים, והאומות שסביב קליקוט יש הרבה מהם שאינם אוכלים דבר מן חתי, וחסים מאד על צער בע"ה ועוד יש להם מנחנים שונים, וחיים הם תחת ממשלה כריסניא ומליבור. גם סיפרו לי מאנשי סדינת מאליבאר כי פגס א' בחודש יתקצו שם עם רב מאמות שונים לסתור ליום השוק (יריד) ובאו שם אנשי פרסיים והודיים וכתהו לפעמים באים שנים שלשת רוכבים רמי הקוסה סלמצלח ממדבר קאליקוט ונופל פחדם ע"כ חעמים, ומצרו לי מסתרי מאליבאר כי יש קבלה בידם כי חזק למעלה מקאליקוט נמצאים חרבת יהודים כנזיל, וגם אלו יוספתם. אבל מעלימים ומסתירים את עצמם כידוע לנו. הרי כל דברי המתכבדים חזו אמה וזקק

הסדבר יש שם יהודים רבים לאין מספר ומלכים ושרים של יהודים ע"ש, גם כס' יוחסין, ואררות עולם הנזיל מביאים מאיים רבים אשר על ים הודו מלאים מיאודים נסתרים, גם כס' החזיונות מרכינו חיים ויטאל זצ"ל נילה שם אי א' וז"ל דף כ"ו ע"ב אי א' יש בהודו ושמו הונפאל והוא תחת קוטב דרומי י"ו ותמלך ספרד יודע מזה המקום בתכלית האמת, ושם נמצא עם רב מהיהודים כחור על שפת הים, וא' מהם ירדוף אלף ושנים רכבה, ועל הספר בקצה ארצם שוכנים אוסה חוקה סאר אשר א' מהם מאה ירדפו ב' והם כפופים תחת היהודים אשר א' מהם אלף ירדוף, והראש של היהודים הנז' נק' דניאל החסיד ע"כ"ל מהרחיו ז"ל תלמיד הארז"ל: גם הרבה יהודים נסתרים יושבים על גהר גזן הנק' ננגעו כנז"ל:

וגם ע"י חקרתי היטב בחיותי בארץ הודו ונסעתי על גהר גזן אשר גם מקורי הגהר הנז' נמשך מהרי טיבעט הנבדחים כנז"ל ע"ש, גם על יד הגהר הנז' יושבים הרבה יאודים יש הרבה מהם מלובשים בלבושי אנשי טיבעט שלא יכירום, והגהר הנז' מתחלק לחלקים רבים ואיים רבים מיושבים מהודים נסתרים, והדרך לזה הגהר הוא דרך עיר הנק' באסיין במדינת בראסאן ובל' ענגליש נק' בורסא, Bassein Burma ומשם הוא הדרך ליהודים ההם, גם נק' שם הגהר הנז' איוואדיע שהוא חלק מנתר גזן כנז"ל, ומראהו לכן גומה לירוק (נעל) ונדמה כמו שמרתחין סימין כסיר נפות, והכל כפי שורש המקום שיוצא משם כנז"ל כמובן, עוד נתגלה לי ע"י חקירה ודרישה בנסיעתי להודו והינה לחקור אחר ידיעות הנז' ובהיותי בעיר הגדולה בלקוטמט נתארחתי אצל הארון הנכבד מחכמי הספרדים דשם חכם יוסף סחטיר, וכן ונשוא פנים ונבאי ושי"ן דבהכנס הגדולה מן דוד, וקבל אותי בכבוד גדול ואחרי החקירה ודרישה בענין הנז' נילה לי דבר נפלא שקרה בשנה זאת קודם כיאתי שמה, נתארחו אצלו סוחרים מאנשי טיבעטם כי פעם א' כב' שנים עוברים ושבים איזה סוחרים מטיבעט דרך בלקוטמטם כי רחוק הוא ודרך קשה מתרים גבוהות ומדבריות ותמיד כשבאים כבלוטמטם סתארחים אצל חזקן הנז' באשר יודעים אותו לאיש נכבד ותמים ומכיר בלשונם ל' טיבעט העמוקה, וגם כמה מעלימים עצמם מכל מה דאפשר מהאנגלים סחסת פעמים ידועים, כי הרגו הרבה תיירים שמסרו נופם ונפשם לעבור דרך עיר לאססא הקדושה אשר שם מושב הלאמא הכהן הגדול שלהם, ולאססא סגורה מבעלי דתות אחרות כמו מיכה אצל הישמעאילים כידוע, כי לאיש זר אסור לבנות באויר לאססא הקדושה וכל הסחוח ההוא והסביבות נעלמו אף מהתיירים היותר גדולים וגם בהספת האינדיאן המצויר רוב חלקי אזיע, נעלים גם סמנו הרבה חלקים ממדינת טיבעט ופשיטה למעלה לאססא, גם קראתי כס' נאנראפיע של התייר המפורסם הנק' דער שוויידישער רייזענדער הנק' בשמו Sven Hedin אשר נסע ממדינת רבות וגם בעומק טיבעט היה וכמה מכשולים וסכנות עבר עניו עד הגיע לעיר לאססע סוף סוף לא הועיל כל עמלו, ולא עלה בידו לעבור משם והלאה כאשר קראתי בחבוריו המצויר שמה תמונת כל עיר ועיר ממדינת טיבעט כידועות נפלאות:

נחזור

נחזור לענין הראשון וכאשר גם אנכי נתארחתי בבית הזקן הנזכר סיפר לי כי זמן מועט קודם ביאתי אצלו נסעו מסגני הסוחרים מאנשי טיבעט הנזכרים ומסרו לו ידיעות נפלאות ממדינתם כמסתיים לפי תומם, וסיפר לי כל דבריהם, קיצור אמרו להזקן רצוננו לחזור לארץ מולדתנו ורצו שגם הוא יסע עמם בצוותא לארצם, ואמר להם הלא איך לחכנם בנבולכם, ומתיירא שלא יקראני אסון כשיכירוני אנשי מדינתכם כמו שקרה להרבה תיירים, אמרו לו אנחנו נשמור אותך ונלכושך כא' מאתנו ולא יכרחך, וגם שאל להם ומה יהי תועלת טנסיעתו במקום רחוק כזה, אמרי נראה לך דבר נפלא שנעלם מאנשי אירופא, אמיל סהו, אמיל נהר של אכנים, ששה ימים זורק אכנים ברעש ויום א' נה, וכששמע זאת נדעזע הזקן חלנו עיניו דמעות מרוב שמחה, אבל התאפק עצמו שלא יתנישו שיט לו רוב התפעלות מזה כי גם אצלם הוא כדבר סוד, אבל רצה למשוך מהם עוד דבורים מזה הענין, לכן עשה עצמו כאינו מאמין בו כל כך באמרו והלא כמה וכמה תיירים שמדדו את העולם ולא מצאוהו, אמיל כי שום אומה ולשון אין להם רשות לעבור ונבולנו, ואנחנו עושים שמה מסתור וקנין עם היושבים לפנים מהנהר הנזכר, שאל להם והלא זורק אכנים ובאיות אופן תגיען להם, אמיל אנחנו באים ביום שנה, ואנחנו עוברים ששח הנהר עם הסחורה, ואנחנו טנוחים הסחורות על חוקי של צד השני כואך פנימה, ואנחנו כותבים עיב סחורה סבוב סקוז, ואנו חוזרים למקומינו, כי בפנים אין לנו רשות לכנוס, ואנו ממתינים עד עגור ששה ימים, וביום שנה אנו כאין ואנו מוציין שם את הכסף בעד הסחורות בשלימות, ובה דרכינו תמיד מאכות אבותינו לסחור עמם כאופן הנזכר ושאל להם מה שם הנהר, אמיל סבמיון) כששמע זאת נתאמת הידיעה אצלו והי' לו להזקק אמונה, ותשובתו היה כי לסבת שהוא זקן מופלג מתיירא לקבל עליו את טורח הדרך הרחוקה הזאת, ונפרדו מסגני ברוך שלום, וכאשר הזקן הבין מטרה נסיעתי לעיר הודו לכן סגר לי אות באות סכל מה שדברו אתו, הרי גם כשיבעט יש דרך להנהר הנזכר, אבל שיבעט ולאססא הם להט התרכ המתחפכת ומפסקת ואולי בעת הזאת שעשו מריבה עם שיבעט ואולי נפתח הסתום, אבל התוצאות כבידור לע"ע אינם ידועים לנו, אבל יש דרכים אחרים שנוכל להגיע להם לא דרך שיבעט כאשר נבאר בע"ז פה באורך, כי כפי צורת ספת האינדיאן (לנו קרט) הרי דרך קוביר יוכל להגיע לסלכי ישראל, וקוטר היא עיר השייך לנבל פרס, ודרכה דרך קארצני היא עיר של עטים שונים הודיים ופרסיים וכהנה, ובנסיעתי להודו הייתי שמה כי קרובה היא לעיר סבבאי, גם מצאתי שמה ימי יתורים הנק' בשם "בני ישראל" ועפ"ר אינם טכנים להק' ביא לי הודו ובהודו נמצאים הרבה בתי כנסיות מהם והרבה כפרים יש מהודים הנזכר ואנכי בקרתי אותם ואת סנהניהם וקבלו אותי בספ"י. ושם ירושלם יקר וחביב מאד אצלם. ויש להם ימי שירים ופזמונים ונגינות יפות ונעימות מאד. גם כמדינת

מאליבר

(1) הסתרי, זמן נקי ככל השנות במבוא כסדר, וכיוסין כתב כי גם שישוב קרא שמו כמתיקו, ומבתינו.

מאליכר (אשט הנדיע) נמצא שם יהודים רבים מזמן רב מיותר מאלף שנה שיושבים במקום ההוא גם כל היהודים דשם נתחלקו לשני קהילות שחורים ולבנים, ואינם מתחתנים וכו' ונהוג בהם נשיאות, וסי שנתמנה לנשיא מוסרים לו הדברות הק' על לוחות סתושת קלל (מעש) וזהו סימני נשיאות, והיום המה תחת סממלת מאליכאר וענגלנד. ולי מאליכאר משונה וקשה מאד להבינו, אבל מדברים גם להק' היטב, והיום יש להם גם שים שלנו ורוב לימודם ברמזים וגם בשויע. גם טענו גלות פורטוגאל חלכו תרכה מהם ונתיישבו אצל היהודים החם. ועד היום באיזה שמחה משתמשים במלות פרמוגעזש, והשר' מנטיפורא המציא עבורם ספרים, גם מזמן קצר המציאו עבורם נייר עם דולכתוב כמונו, ומקודם לא היו יודעים סזה, והיו חוקקים עם חתיכת ברזל דק על עלים ארוכים של מיני אלנות הנמצא אצלם, גם נתנו לי סתנה שני עלים ארוכים בכתב ישן מאד, ואח"כ כשבא ד"ר אדלר בירושלם בא אצלי בבקשה שאתן לו עלה א' ונתתי לו וחולך אתו ללנדן לזכרון, באשר שנים הוא היה משתתף בעור הנסיעה הנכבדה הזאת. ועד היום יש לי סכתבים כתובים בל' מאליכאר ססה שכתבו אלי:

עוד יש דרך לעבור דרך טיבעט ברשיון, דרך מלכות נעפאל שיש לו כריתת ברית עם מדינת טיבעט, ומכלכומא לטיבעט צריך לילך דרך עיר דרניילין שהיא על דרך טיבעט ואח"כ בופיאם, ואח"כ טיבעט, ואמזנתם בודאיסין, ומאמינים בנגלול, וחסים על צער בע"ח, ויש מהם שאינם אוכלים דבר מן החי מטעם זאת. ומעבר לעיר לאססא לפי השערת רבים שם הוא מוצא נהר סבטיון וכנזיל בשם סוחרי טיבעט:

גם בנסיעתי לחינה הקרתי שם ידיעות שונות ומצאתי כי יש שם עיר הנק' פנדייליע וכיהוף העיר ההיא יש דרך לכבטיון, גם משם מובילים סחרות לסמכטיון, אבל גם עיר הזאת סגורה מזרים: ואולי טעת שמלכות בריטניא עשה סריבה עם טיבעט אולי נשתנה גם בחינה ונתגלה איזה דרכים נעלמים, ומלך פורץ גדר כו'. ונהר סבטיון עגול ושטח הקיפו גדול מאד יותר משלשה חדשים היקף, לכן הרבה דרכים יש לו, גם דרך מדינת אביסיניען יש דרכים להנהר הנז'. והלאה נדבר בזה כאורך ונק' כוש, ונק' הכש ונק' האיטיאפי, ונק' אביסיניען. ועוד נדבר בעיי גם במדינת פרס, ובמדינת תימן כיד ה' הטובה: וקמי שמי גלי' כי כל עמלי ויגיעתי לנלות הידיעות האסתיות, הכל למען יתעוררו נדיבי עם אלפי אברהם, הכוער בלבם רש צער גלות השכינה וכניה הנתונים לטרסם לכל עוברי דרך, ואוי להם לבנים שגלו מעל שולחן אביהם שבשמים, לכן יתעוררו להתאחד, ויעשו כולם אנודה א', לשלוח שלוהים נכבדים אנשי מדע מגדולי זקן, ויריא, ואז בטח יצליחו בשליחותם, וישינו הויח בעיניהם, ויתאחדו עמנו שבטי ישראל, כי ידועה לי ברור בידיעה ברורה ונכונה כי מואסים ושונאים מאד את המגולחי זקן, כי נחשדים בעיניהם לססיתים (ססיאנערן) הצודים נפשות, ובטח לא יתנו רשות לשלוחים כאלו לבנום לנבולם, גם בחיותי קרוב לסינא (חינה) קבלתי סכתבים וידיעות משם קהילח ישינה עיר קייפונגפו עיר של יהודי חינה כי מגולחי זקן לא יערבו לבם

לבא אצלם בו, וראוי לאחביו שישומו לב על שפלותינו בגלות המד והארץ, ועת צרה היא ליעקב וממנה יושע, וישתדלו בזה מאד מאד, כי הרכיז ההוצאות שמפורין העולם לחקור אחרי ידיעות דברים העתיקים לא יהי לחנם ולהבלים ושטותים לבלי תועלת כידוע לנו, כיא שישתדלו שהי' לתכלית הנרצה ולמטרה נכבדה, ובאופן חנו' שהשלוחים הנכבדים יהי' בגדיל, ונס יהיו מלומדים לבה"פ לחי, ותרגום ולי' פרס, ולי' ענגליש, וערביש, ולי' היטלניאיש וכהנה, כי נמצאים בהודו הרבה משכילים מלומדים חיטב בכל אלו הלשונות כאשר ראיתי הכל בעיני, וכל אלו הלשונות לעיכובה הם. כאשר ביארתי בסוף ספרי חנו' באורך, ואם יעשו הכנה והשתדלות כנדל או סן השמים יעמדו לימין הנוסעים ויקובלו בכים בספיי, וימלא ה' כל משאלות לבבינו לטוב לנו, ויקיים עלינו והיינו לעם א'. והי' ה' למלך ע"כ ארין בו. ונזכה לראות בקיבוץ בניה לתוכה בשמחה אמן :

עתה הגיע עת דודים לגלות לכם כל הידיעות והדרכים הנעלמים, והמכתבים והאגרות היקרים מהשלוחים הנכבדים והתיירים המפורסמים שהיו בשנת תרי"ח לפ"ק, הועתק אות באות מכתבי הרה"ג החוקר כמדי' יוסף שווארין ז"ל מספרותבאות הארץ וס' אה"ק הנדפס באמסטרדם ומיתר ספריו המפורסמים וגם מהסופר המפורסם בע"ס ס' אריאל שמביא כל דבריו בארוכה, והם היו מהמשתדלים להנסיעה היקרה חנו', והם הם שקבלו כל הידיעות בירושלם מהשלוחים הנכבדים כאשר נדבר מזה בארוכה, וז"ל המכתב הראשון בכ"ה לחודש אייר תרי"ח שלום .. ידידי חיקרים, בארץ בינע נתגלה לי פלאי פלאים על אודות הנהר סכשיון שמעו נא ידידי ותתפלאו כפי שקבלתי מסוחרים גדולים אנשי שם ישרים ונאמנים דוברי אמת ודבר ברור כשמש כי ערך שני חדשים מעיר קנמאן ימצא נהר נפלא מאד המשליך אכנים וחול כל ששת ימי החול וכיום השבת ישבות וינפש, ואף כי בני אדם יכולים לעבור את הנהר ביום השבת ולבא אל עבר הנהר החזא, בכל זאת לא יערב איש את לבו להרחיק לכת בארץ החיא, רק יניחו את סחורתם ורכולתם על חוף השני של הנהר וישבו אחרו, וכיום השבת חבא ימצאו על חוף החזא את הכסף סחיר סחורתם או את הסחורה אשר הניחו שמה בשבת העבר (1) עכ"ל.

ע"כ

(1) הסחבר. הרי תכריסם מתאימים להגדיל בשם סחירי שיכעס שנילו לחוק הנדיל. ועיר קנמאן היא בגב חזת והיא עיר גדולה. וידוע היא, ולא רחוקה היא מעיר הגדולה פקין עיר הקינה של סדינת כינא, וגם אנכי הסחבר מדי עברי מעיר סנפור להאקאנגט וכז' וישנהי וכז' הייתי לא רחוק מעיר חנו', וגם אינת רחוקה מנכול שרשיו ומסדינת בוכארי הגדולה והקטנה כגדיל, גם קבלתי ידיעה חשובה מסוחר ועשיר גדול סדינת בוכארי. האך שנסע סדינת רבות בספרו החזא וסיפר לי בהייל באמריצ'. לפני איה שנים בתיותי בכית הרב סדינת בוכארי וסיפר לי הרב חנו' כי כשנים ראלו בא אליו ישמעאל א' והביא אתו צלוחית חול סננה סכשיון שכלי יפוח החול היה סוחר וחולך בחלוחית ובשבת חיה נח, והרב נשתחם על החמאית הגדול חזת, והפציר בו שיתן לו כסף כסף וימאן, וסוף סוף ספר זזה לאוור הסלך רשם לזכרון ועד חיום גנוז שמה, והישבעאל חנו' מסר להרב כל סדר הדרך דסכתיון, ואנכי קבלתי מסחורת חנו' אות בא"כ כפי' שקבל סחבר חנו', וז"ל ראשית נסע מנכוארא עד סכרנ, ומשם סחברחק לשני רכים א' לעיר השכנר, וא' לעיר קיאן, ומשם לעיר אנדיואן, ומשם לעיר אוש, ומשם לעיר שקאר (חזא קנמאן הגדול באגרת חשני ששנת תקס"ו לפ"ק סחכמי שקלאו ע"ש) שחזא אצל חמאי וכנס לעיר חומטאן ומשם מתיל סכר חול, ודרך קרובה חזא לסכשיון עכ"ל. הרי כל זיוני הסקומות עוליס בקנת א' ואינם רחוקים מעיר קנמאן חנו', וגם אינת רחוקה מעיר סנריליע שזכרנו לשעלה :

ע"כ השלוחים הנכבדים להחכמים שבירושלם הנזיל, כי בצפון ארץ כינע נמצאו יותר ממתים אלף אנשים בעל קומה ומגדולי זקן וכלי תפונה יהודים הם כי יושבי כינע כנלחים זקנם כי זהו תמצית וקיצור מהמכתב הנפלא הזה:

ע"כ החכמים השגמים הנזיל בספריהם הנזיל וזיל כחמש ועשרים שנה בא א' קרוש מהישמעאלים הנק' דערוויש ממזרח אויע אל עיר דמשק, ויבא אתו שקלי זהב רבים להחליפם שם בכסף עובר לסוחר ועל השקלים היו ספותחות בכתב ולי עברית מרובעת בדברים האלה, תהת ממשלה אדוננו יצחק המלך וסוחרי דמשק שאלו ודרשו ממנו מאין הביא זאת, ומי נתנם לו, סיפר לתומו בדברים קצרים, כי הוא הלך ימים רבים בפאת מזרח בארץ פרס, ולקץ הימים הגיע לממלכה גדולה ורחבת ידים, ויתהלך בה מעיר לעיר עד בואו לעיר רבתי עם וישוטט בתוצותיה ואנשי העיר התפלאו על בגדיו המשונים ועל חזות פניו, סוף דבר והנה פתאום בא אליו איש א' ויקראוהו ללכת אתו. והאיש ההוא הביאהו אל היכל עונג אשר שם יושב המלך הנכבד ע"כ כסא הכבוד, המלך ההוא שאלוהו בני פרס על ארצו ועל מולדתו, ולאחרונה שאלוהו אם ימצאו בארצו גם מורע היהודים? ומת הליכותיהם בדרך ארץ? ואם הם ישרי לב והולכים במעני צדק? והדרוויש לא ידע ולא הבין כי פי מלך יהודי דובר אליו, ע"כ הרבה לדבר על היהודים תועה, ויחפה עליהם דברי בלע, והנה פתאום רעמו פני המלך וחמתו בערה בו מאד, אז הבין הדערוויש כי דבריו העירו את חמת המלך, ע"כ התנכל ויתהפך בתחבולותיו לדבר טוב על היהודים, וימלא פיו תהלתם כאמרו כי אף שהם ננשים ומעונים, והולכי קדר בלחץ הישמעאלים והערביאים, בכל זאת לא נכזו אתור לכם מתורתם ואמונתם, וכולם יראי אדקים, אנשי חסד ובהנה ובהנה, אז צהלו פני המלך ברוב ששון, ויצו להסוכן אשר על ביתו לתת להדערוויש שלש מאות שקלי זהב טבית אצרו, הלא המה השקלים אשר הביא בידם להחליפם בכסף העובר בארץ התיא. ככל הדברים האלה דבר הדערוויש לתומו, משקל כל שקל מהשקלים ההם כמשקל שני אדומים. [דוקאטין] וזהם זהב מהור מאד: כן קבלו החכמים הנזיל מפי איש אמת שומר אמונים שהוא בעצמו החליף השקלים להדערוויש וראה כענינו השקלים החס, והסיפור היקר התיא הברור כשמש בצהרים, יעיד לנו עדות נאמנה כי עד היום ימצאו ממלכה גדולה ומלך גדול לבני ישראל:

עוד כתב החכם הספרדים הרחי"ר יוסף שווארץ הנזיל וגם נעתק דבריו בסי אריאל הנזיל, וזיל בביאתי ירושלימה פנשתי כרחכות ירושלים דערוויש נכבד מארץ הודו, ולקחתי דברים אתו, וראיתי שהוא חכם לבב ודובר אמת, ע"כ לקחתיו אל ביתי ודברתי אתו דברים על אודות נסיעותיו הרבות בארץ אויע, ובמרוצת דבריו ספר לי כי במהלך ארבעה חודשים מעיר קאזמיר [היא הנזיל בדרך י"א ע"ש] לפאת צפונית מזרחית בארץ פרס, תמצא מסכה גדולה לבני ישראל ושושכ המלך הוא בעיר איוורק [Ajulak], הממלכה התיא

הוא מוסבה מן רוחות כהרים גדולים אשר הם כמבצר חוק מביבה, ובצד הרכיעות שער אבנים גדול ששם יחזיקו אנשי חיל היהודים את המסמרה. היהודים ההם עושים סקנה וקנן עם כל העמים אשר מביבותיהם, אך את בני הנכר לא יתנו לבא בארצם כיא לעתים רחוקות, וסיפר לי הדערוויש כי עיר המלוכה איולון הנז', היא עיר כלילת יופי מאין כמדה בכל הארצות אשר ראו עיני, בתי תפילותיהם בנויים לתלפיות כהוד והדר, וכל היכליה ופירותיה וארמונותיה מחמדי בת עין עד להפליא, כל יושבי הממלכה הרבה הם יהודים, וזיתי העבדים ומשרתים מבני נכר המה:

גם כפי המפורסם אלדר הדני הסממן ומצייר בדיוק כל שבט ושכט מביא ממלכי היהודים החונים בהתרים במערב מלכי פרס סמוך ללשון הים הפרכי משכט ראובן, ומשכט יששכר הנמצא כדרום, שכט ראובן כתבו החוקרים שהם על הררי קרמינה אשר ממזרח ללשון ים הפרסי ומתפשטת בפנים ממלכת פרס, והם עוסקים בתורה יומם ולילה, ומקיימים הזנית בו יומם ולילה במיש ומבני יששכר יודעי כינה לעתים כו', ואין עליהם עוד מלכות כיא עול תורה, ויש להם שרי חילים אבל אינם נלחמים עם שום אדם כיא כל ימיהם כמלחמתה של תורה, ושחיים השקט ושלוה כאין שטן ואין פגור, ועשירים מאד במסקנה בנמלים וחמורים, ואין בידם כלי זין כיא מאכלת לשחיטה, המה בעלי אמונה, ואין להם עושק וגול ואינם עובדים בשורה כעצמם, וקרוב להם יושבים גוי עז פנים עובדי אש אבל אינם מוזיקים להם ואינם מועילים, ויש להם שופט ונשיא מקרב אחיהם ושמו נחשון ויש לו רשות לדון ד"ם ביד עכ"ל. גם ר' בנימין מסודעלע הנזיל מודיע ע"ד היהודים היושבים בהרים האלה והוא מייחסם להשבטים שהגלה שלמאנכר מלך אשור, הוא קורא את ההרים הנז' הרי חפתון, ובימיו היה שם יותר ממאה קהלות ישראל ומדברים כל' תרגום וביניהם ת"ח ע"ש. ע"כ הדני הנזיל כי השבטים ההם יודעים גם עברית ופרסית וגם יודעים ערבית, והולכי בדרכי מדי ופרס ועמהם סקרא משנה תלמוד ואגדה, ובכל שבת ושבת דורשים לפניהם טעמי תורה בלח"ק ומבארים להם כל' פרס, להם ומזון אצלם בזול גדול, שבט שמעון וחצי שבט מנשה [שישבו כבשן ובגלעד] יושבים בארץ הכוזרים, והם רכים עד אין מספר ולוקחים סם מהרבה מלכיות, זה סקצת ושמעאלים נותנין להם סם (1) שבט אפרים וחצי שבט מנשה, יושבים בארץ ערב סמוך למיכה, [הנזיל] והם נבחרים ורוכב סוסים, א' מהם ירדוף מאה²) ושכט יאודה ובנימין מפורים בכל העולם כירוע עכ"ל.

עוד כתב החכם המפורסם ר' יוסף שווארין הנזיל והזכא העתקתו גם כפי אריאל וז"ל אות באות שמעתי מפי איש זקן ונשוא פנים ודובר אמת מעורר

(1) וכן העתיק בעל שארית ישראל שהם בארץ הכוזרים, אמנם יש כוח הערות וידיעות

שונות.

(2) ומכונים הדברים עם מ"ש למעלה מ"ש ס' הכרית ומס' הרורות מהיהודים הרכים היושבים למעלה ממכה.

מעודו והוא היה בעיר כלקוטמא והיבר פא"פ עם יהודי בגדדי היושב בכלקוטמא שקרתו ענין נפלא איך שבא מבגדד בימי נעוריו ומחיייתו במצור ובמצוק, ויהי היום וישם אל לבו לבקש הצלתו בארצות רחוקות, וקח רכולתו בידו ויעבר בפאת מזרחית לארץ בירמא, [היא בורמא הנזיל נומר 18]. ומגמת פניו עיר אפא, וישע דרך היבשה לבעבור שיוכל למכור מרכולתו גם לבני חדוד מזרחית יושבי הארץ, לתקופת חדשים אחדים הגיע קרוב לנבול בורמא, אל עיר גדולה אשר כל בני הנכר לא יוכלו לבא בתוכה רק יעמדו בחוץ ויקראו בקול גדול כי הם מוכרים סחורה בזול, ואנשי העיר יוצאים וקונים מהם מה שיחסר להם, ויעש כן גם היהודי הזה, ויצאו יושבי העיר לקנות מידו את מחסורם, ויבא בתוכם גם איש מעול וחוסם ויחטוף מיד היהודי מטפחת חרשה וינס, ויחר אף היהודי וירדפהו וישניהו ויבהו ע"ד הנזילה שגול ממנו אך כרגע נפל המוכה ארצה ויסת, והיה רעש גדול בעיר ופתאום נפתחו שערי העיר, ושוטרים רבים אצו ויאסרו את היהודי בכבלי ברזל ויבאהו העירה, ויעמדו אותו על מישור גדול בראש המיות על יד בית גדול למען הסיר ראשו מעליו, עד מהרה הפשישו השוטרים את בגדיו, והתורג שר הטבחים נצב עליו וחרבו שלופה, ומחכה עד כי יותן לו אות מאת המלך העומד בהיכלו על יד החלון ומכיש החוצה, והנה כרגע קרא המלך בקול גדול לאמר אל תגעו בו! שלחו אותו לחפשי! גם חלו נא את זננו לבל יזעף לבו עלינו! והיהודי אשר כפשע היה בינו ובין המות, עמד נפעם ומשתומם רגעים אחדים ולא ירע איך נמלט פתאום מטר המות, כשברוח בינתו אליו, חלה את פני השופטים להביא אותו אל חדר המלך לכרכו על אשר פדה נפשו משחת, השופטים מלאו שאלתו ויביאהו לחצר המלך, וכראות המלך את היהודי קם לפניו ויקבלהו באהבה וכביד וישיבהו לימינו על כסא כבוד, והמלך איש שיכה ונכבד יפה מראה ואחר כרכתו את המלך, שאל את פיו על מה זה נהפך לבו כרגע להפליא טובתו, ולעשות עמו חסד אלקים כזה? ויפן אליו המלך באהבה ויאמר, שמע נא בני פשר דבר!

זה שנים רבות אשר אנכי נתן מס למלך גדול אדיר וחזק אשר מסלתו רחוקה מארצי, ועיני לא ראו אותו מעודי, פעם כי לשלש שנים יבאו אנשים גדולים ורמים בענקים בשליחות המלך העז והוא לקחת המס מידי לאוצר מלכם.

והנה לפני איזה שנים יעצוני שרי ועבדי לפרוק את עול המלך המזורז ההוא מעל צוארנו לבל תת לו עוד המס, העצה הזאת היתה ישרה בעיני, וכאשר באו הסלאכים ההם אל היכלי נתתי עליהם בקולי ואמרתי כי גלאתי נשוא עוד את משא מלכם לשלם לו את המס הזה, הסלאכים שמעו רגזו קולי בשוכה ונתת, וישובו אל ארונתם וישבו אותו דרכי פרק עולו מעל צוארו והשבתו בלבי כי לא יקראני און בדבר הזה, אבל מקין ה' חדשים הוגד לי כי בני ענקים קרבו אל ארצי, וינע לבבי, ותפעם רוחי בקרבי כי ידעתי כי המלך הגדול שמרדתי בו יבא להלחם אתי, ובטרם בוא החרסת, בא המלך ההוא עם סחנה רב ועצום, ויצר את עיר ממלכתי, ורק

דרך כפשע היה כינינו וכין הסות, ובראותי כי אולת ידי ואין בכחי להלחם
 עם הענקים האדירים האלה, שמתי אל לבי לצאת לקראתם ולהכנע תחת
 תליהם. אולי יחונני ויעלו מעלי, הבוקר אור ואני וכל שרי חילי שמנו חבלים
 ולכשנו שקים בסתנינו, ויצאנו את העיר והתנפלנו לרגלי הנכורים ההם,
 וחלינו את פניהם להעביר אשמתינו, גם נשבענו להם כי לא נשוב עוד
 לכסלה, והאנשים ההם כגודל כחם כן גודל חסדם, וכעצמת ידם גם צדקת
 נפשם, ויקרת רוחם, כי עד מהרה נכמרו ניהומיהם עלינו ויבקשו את פני
 מלכם כי ישא לפשענו כפעם הזאת, והוא כגודל חסרו מלח לנו כרנע, ויעש
 שלום לנו, אך ליסרנו על אשר הרגנו אותו ואת חילו הגדול ללכת דרך
 רחוקה כזאת המיל עלינו לשלם מס פי שנים כפעם ההיא. אחרי זה ביום
 האלה שב המלך עם מנתחו אל ארצו, ואנכי נותן לו מס עד היום הזה.
 אחרי אשר הודעתך את כל זאת, דע נא בני כי כאשר הפשיטו השופטים
 את בניך מעליך ראיתי על כותנתך בנד עם חטים דקים ארוכים וכגד כזה
 רכשו גם כל אנשי חיל המלך האדיר החוא, רק הם נשאו אותו ממעל
 לכל בנידיהם, והוא היה ארוך יותר הרבה מבניך, לכן האמנתי כי גם אתה
 שבני עם המלך החוא אף כי קטן אתה מהם, ומראתי פן יודע למלך כי
 הרגתי איש א' מבני עמו כחרב, ע"כ צויתי לבלתי עשות לך מאומה, ולשלחך
 כשלום מארצי, וצויתי להשיב סחורתך בפיוס, ע"כ דברי היהודי חנו' אשר
 אחרי כי שלחתו המלך חנו' מעירו שב לבלכותמא עיר מגורו מימי נעוריו עכ"ל.
 והסיפור הזה במאזנים ישא יחד עם הסיפורים הראשונים ע"ד ממלכת היהודים
 לבני ישראל, גם ראיתי בכתבי הנאון ר' אברתם ז"ל בן רבנו הגר"א ז"ל
 בפירושו לתפילת ה"י ברכות עמידה בברכת תקע בשופר גדול מביא שמה
 מענין היהודים חרכים שגלו בהורו מרחיית בארץ סורטמי ואכן ולביאתם
 אנו מתבים ע"ש. וראיתי בשו"ת דברי יוסף מהנאון מהר"ש ז"ל שאלה ג"ם
 וכבואר שם שיש שני מיני סורטמיא א' באירופא ותכונתו מנהר ווייכול עד
 נהר וואלניא (בארץ רוסיא) ועד הרי קארפאטי, ב' סורטמיא ג' שבאויזע
 תכונתו לצפון הרי קוקאזי עד נהר דוין וע"ז הסורטמאטיע שבאויזע אנו
 מדברים ע"ש. ועוד יש כזה הערות ודיעות שונות.

ע"כ החכמים השלמים הגדול ידיעות נפלאות מאחבי מלכיה ושריה,
 אשר קבלו מהשלוחים הנוסעים הנכבדים ומהשליה הנאמן הר' משה יפו
 החברוני הנוסע המפורסם שנסע לחקור ולדרוש עם יתר חבריו על אודות
 אויזנו השכמים אשר נדבר הלאה מהם, וזה תוכן דבריו.

כמבי. היום יום ג' י"ב אלול תרי"ח, היום כבוקר שחרתי את פני האדון
 הנובערנער מסחור ערן וקבל אותו באהבה וישאל על מסרת נסיעתי,
 וכאשר ענית על שאלתו, חוסף לשאול אותי, מדוע לא תרים פעמך
 אל ארץ אפריקא לראות את אחיך בני עמך אשר שמה, כי ממלכת
 נדב"ה ליהודים אשר בארץ ההיא, וזה מעט אשר נגלתה הממלכה החיא
 לעיני תרי הארץ, ודע נא כי גם אנכי עמלתי הרבה לכא עד חקר הדבר
 חחדש

(1) וכלי מולני כונת סורטמיא על תבל ארץ פראמריא.

החזיק הנביא הזה, הכישר האלקים שצאתי את אשר בקשתי וכל אשר נודע לי החזיקי אל חוקרי קדמוניות אשר בלנדן הממלכה החיה לא רחוקה היא מארץ חרוז סודיות כי כמחלך 30 יום מים האדום תמצא העיר הגדולה (היאיר 1) וממנה בעשרה ימים תחל ממלכת היהודים ממלכה גדולה ורחבת ידים ומלך גדול הכושל בה ממשדה בני מצרים, גם יש להמלך החזק אנשי חיל לאלפים ואנשי מלחמה נבורי כח, תגלים, רזכבי סוסים, וליהודים היום כתי תפלות רבים ונתדרים, הם בעלי עושר ונכסים רפוש גדול להם. כה סיפר לי השר הגדול הנוכערגער הנו. 2)

עוד דבר אחי חזר הנו דברים רבים על אודות ממלכת היהודים אשר בארץ כינא ועל אודות נהר סבטיון אשר כחשו בו עד הנה כל חוקרי הארץ, והוא יודע עפי עזרת אנשי כינא כי אמת נכון הדבר, וגם הוא צוה להביא לו מלא הפנים חול מהנהר הנפלא הזה, אך המריבה אשר היה בין קנלני-בין כינא עשירו לו לשפנה מתפיק את זממו, עוד הוסיף השר הנו לספר ממלכת היהודים בארץ הבש (היא כוש, אבעסיניע, עטיאפי הנזיל) אשר עיר ממלכתה קנדר (נאנדאר) כי שמה יושבים הרבה נוצרים אשר להם מנהגים רבים כבני ישראל, אך תרחיקו עוד עשרה ימים מהראר ואז מתחיל ממלכת היהודים אמיתיים כנו, ודבר אין להם עם ממלכת המכאשים, עד הנה דיבר הארון הגדול הנוכערגער איש אשר רוח חכמה וחקר וסי קדושים נוספה בו :

ע"כ השליח המסע הנכבד ר' משה יפו הנו' להחכמים הנו' שבירושלים בשנת הנזיל, וזיל הסכתב: בהיותי בעיר עדן דברתי עם איש נכבד ושמו י' חיים לוי איש חכם לבב, והוא צורף זהב, וסיפר לי כי הוא נוסע מדי שנה בשנה בחודש טבת (יאנוור) בחל האביב בארץ הבאש מעבר לים האדום, למכור את מרכולתו בימי השוק (יריד) אשר בעת ההיא, כי בכל ימי הקיץ אשר בארץ ההיא (מחודש יאנוור עד חודש מאי) אשר פי הכושים יקבצו לשם (משעם) ויעשו שם עיר של אוהלים ומתקבצים שם אנשים שונים מעמים שונים וגם מהראר הנו' לקנות שם בד וברזל. כי אלו שני הפציים יחזר להם בכל מושבותיהם, וככלות ימי משעם יכלו גם ימי השוק וישלחו כי לא לביאו, וסיפר לי האיש ד' חיים לוי הנו' כי בהיותו שם ליום השוק ספרו לו אנשי השוק מהראר ומיהודים הרבים אשר יושבים סבבותיהם ויעושים יקנה 8) וקנין.

ע"כ

1) קסאלי: כי עיר הנו' דמו כדתי עים יונם. כהלה וחכור והרא וואורים שהיא הראר הנו'. אבל יש געה חזיות וצעות אחרות, כי התרגום מפרש מור קבלא שהוא הרי השך.
2) המהבר, גם אנכי אוכל להעיד לכם באמרו כידיעה כחורה כי מרי עברי בארץ חרוז עברתי דרך, עין וגם אנכי קבלתי ידיעה אמיתית ממשילה היהודים הסמוכים לעיר הראר הנו'. גם פנתי באיש אי' שליח כהנארא ע"י אינה טובה ונצמח לו שסת איש אי' בהיותו ונתו לו כסף רב וצדקת דרכו.

8) וגם יש הרבה אנשים אחרים החוקים בדה ישראל כמו כרום אביסיניע: שהיא סומאלי-לנד Somalilande, גם לאנעלמו סמנו ידיעה רבות מאביסיניע הנק' בשם מילאשין השחורים ומנהגיהם, ובעת הזאת רובם נלכדו כישת הכסיניעין אבל אין אנו מדברים מאנשים מלה תעושה מעשה קופים, אבל אנו מדברים מיהודים המסיים הנסחיים שלא נתערו חיים

ע"כ השליה הנכבד ה"ר משה יפו הנ"ל לתחכמים הנ"ל שכירושלם כוה"ל : ואתה ידירי אהלה פניכם תקחו דברים עם ראשי בני ישראל היושבים בירושלם ותאמרו להם כי למען קדושת שם אלקים ולמען כבוד האמת ראוי ונכון והנזן ויאזת להם לשלוח מלאכים שלוחים נכבדים אל ארץ חפ"ש דרך ע"ן לכא משם דרך האראר אל מושב אחינו בני ישראל אשר נעלמו מעינינו מיום הנלוהם מעל אדמתם עד היום עכ"ל. עוד כתב החכם המפורסם החוקר כמחיר יוסף שווארץ ז"ל והובא דבריו גם בספר אר"ץ כי בשנת תר"ח היה התעוררות גדול לחפ"ש אחר אחי עקבות השבטים חק' ושלחו שלוחים נכבדים ה"ה ה"ר משה יפו החברני הנ"ל והאדון הנכבד ה"ר עמרם מצפת ואיש נכבד ומשכיל בעל תנ"ש וילד ארץ פרייסן ושמו ד"ר יחזקאל אשע, האיש היקר הזה הוא רופא [מעדיצינער] נכור חיל ואיש מלחמה, ומלחמת רבות נלחם בארץ אררט [קווקאזים] תחת דגל שלטון תורג'מה, והוא נטל עליו לאחוז בדרך רחוקה ולהפש אחר עקבות עשרת השבטים בארצות אשר הפיצם ה' לפני שנות אלפים, וכאשר ראו החכמים והשלוחים הנ"ל את גדולת שוקתו הבוררת כמשכיות לבנו לכני עמוזרע אברהם ואת נפשו אותה להוציא תעלומות שבטי י"ק לאור, שמחו מאד על תשוקתו, ואז נילד לו את הדרך אשר ילך בה, גם נלולו דרך ישרה אל משכנות שבט בני ישראל דרך דיודא יאמכוה ⁽¹⁾

ונאריך מעט מענין זועץ קאנאל אשר בפורט-סעיד והסביבות דשם, היא עומרת על חוף ים האדום ושמה הלכו בני ישראל דרך ים סוף, ואנשי צלפת שהיו כמצרים חפרו הקאנאל ונסתעף מזה תועלת גדול לאנשי אירופא, כי כל הסחורות הבאות מהנדע היו סוכרחים המה לסכל את כל הלקי

אפריקה

כי וחבאשים שכירושלם המה חיים נוצרים גמורים ואין מה לדבר סתם, גם אדירים משלוחים עמי הארץ תובא גם בירושלם ע"י איות תיירים ונתלמדו דת ישראל וסדריהם ד' עברית ואינם יודעים שום דבר, והעולם ספורים הן רב ע"ז שהם ללא תועלת להרבות עוד עמי הארץ... הלא לבח ולקלח הוא וכל עמלם עלה כתחו לחבלים ורעות רוח, הלא תרביפי האסותיים עכתי לפניכם, התעוררו גם אחים יקרים, ושלחו גם את אחיכם אחר ואת בניסוף שלוחים נכבדים אנשי סדע ויריא וחכמים ומגדולי זקן כי זאת לעובא כמו שהוכחתי לעיל והשלחו אותם לעיר האראר ומשם עוד עשרת ימים, או בהמקומות אחרים כפי אשר צינתי וערכתי בס' הזה, ואז בכה בעיני תצליחו והשיגו הריח כענין אלקים ואדם ויקבלו בספיה ונזכה להתבשר על ידם בכשורות טובות ונחומים. כי הכל חקרתי מאד חישוב ע"כ סקומות כושמהיחם.

(2) המכתב. ע"ד יאמכוה ויש שקורין אותה עצינן נכר נכבד ונחשך כול משרד. נמצאתי לארץ הודו דברתי עם סתור גדול ועשיר מעשירי ע"ן ורוב סחוריו ה' מייך. ע"א. ע"א.

וקנתו נתיישב בירושלם ומפורסם בשמו המוכר ה' משה ח'ך וגילה לי הדרך הנכונה לישמרת חנוי ובשם יש דרך להתודים מבני הרבנים וסיפר לי כי ליום השוק בתקופת שמה סחרי העניים ומצננים ביניהם גם סחירותים המה, וסיפר לי הזקן הנ"ל כי בעותו התבן שתיים שם ממשקן אליו א' סחעריים והחזיל לכאן אחו הליק ורצה לתלויכו לארצו מקום הרבנים, ובאשר שדי סחור גדול ועשיר סובל שיאן לקבל עליו את סחור הדרך הנ"ל, והדרך העסית ליכחת הוא ג' ימים על זועץ קאנאל על ספינת קטנה, ומימכוה עוד ב' ימים דרך יבשה ע"י ספינת השוק הגדול ושם יכאו גם תיחודים הרבנים לסחור עם חצריים, ורוב סחוריהם הוא סחירותים וסחוריהם גדולים כי שם הוא מקום החמרים הגדולים עכ"ל:

אמריקה, ועיי הנחל חנו' אז בנגל טובילים, החחורות על ים האדום ומשם על ים הגדול והלאה—לארצות אירופה, וים האדום הוא בין אראביען ובין ארץ מצרים ונק' (מארע. רוברום) אשר חלכו בניו בתוך חים כיכשת, והדרך אשר חלכו בניו כשיצאו ממצרים שהיו גוסעים לצדים סוף ואחר עברם אתים סוף היו גוסעים למדבר שור, וזהו מה שעיינתי בספרי ניאגראפיע הגדולים המפורסמים, דע שהארץ חנו' נחלקת לג' חלקים, חלק א' נק' אראביע פעמרוים, הוא המדבר אשר חלכו בו בניו והוא מלא סלעים ומצודות, וחלק חב' נק' אראבי' דסערטרא, היא אראבי' ציה ושמסה כי אין שם זולת חול, ושירות העובדים שמה מוכרדים לילך אחר סימנים בטובכים כמו הספנים, גם יש להם סימנים בעופות הפורחים באויר, ואין שם מים כיא בהמשים פרסאות נמצא באר א' של מים חיים, ובעת נשיבת הרוח מוכרדים המה להעמיד מחיצות של פשתן שלא יכנסו בחול, כמו שקרה תמיד במדבר ואקרא, וחלק חג' הוא אראביע פולקיש היא אראביע המאושרת והמכוברת בכל המדבר ושמה ישנו כל סיני בשמים, משם יצאו הלכונג ושאר סיני בשמים כמו פיוזם וכדומה.

אמנם בני ישראל חלכו דרך אראביע פעמרום אשר אחורי אראביע פולקיש ושמה חר סיני, גם אנכי המחבר בנסיעתי לחורו נסעתי דרך זועין קאנאל עד שבאתי על חים האדום, וגם ראיתי מרחוק את חחר סיני בחלק המדבר חנו', גם קבלתי ידיעות ברורות עיד חרכבים חנק' יהודי חבר מישמעאלי עשיר גדול שחלק הרבה פעמים לעיר קייקה על קבר הנביא שלחם... ואגב סיפר לי מיתודי חבר חנו' (ומבני יתרו חמה מל' חבר חקני) ויש מן הערביים שקורין אותם יהודי כופר כחמת שכופרים באמונת הישמעאליים, ובל' ערביש כי שאינו מאמין נק' כופר, ויש קורין אותם יהודי שדד, וחקרתי עיו חכנוי ואמר לי כי הרבה שירות ישמעאליים כשגוסעים למיכה חנו' מוכרחים לעבור דרך גבול חרכבים חמם ומוכרחים לשלםם כסף גולגולת, ולפעמים כשגוסע שירות גדולה חצים למדוד ולא לשלם חמם הגדול, ובזמנים על חב חילם שחולכים בחברתם, וכשיגיעו דרך גבולם אז יבאו מיהודים חמם לגבות חמם כו', ועושים נצחון גדול בהערבים בהזכרים תמיד שם חק' שדי וגופל פוחם עיב חערבים, ובלאו חכי חמה גבורים, ורובני סוכים ומוזינים ורומחים אחרים (פיקעם) בידים, ועפירי משתמשים בשם זה לנצחון, גם הישמעאלי חנו' חוכיד לפני שם חנו' בדיוק ותמחתי מאד עיו, ושאלתי אותו מאין נתלבד לחוכיד שם חנו', ואמר לי כי חערביים בראותם כי היהודים חנו' מנצחים בשם זהאת הישמעאליים, נתלמדו גם המה לחוכידו כחשבם שגם חמה יעשו נצחון בה, והרבה ישמעאליים יש שאינם יכולים לחוכיד שם חנו' כראוי דמוכרים אותו בשם שדד לכן קורין את חרכבים בשם חנו', וכמדי שמעתי מחירים ישמעאליים חנו', ושקלתי וראיתי כי מכוונים כל דבריהם על נכון, גם תראה לי הישמעאלי חנו' דרך היהודים חנו' דרך עבר לירדן, ראשונה יסעו לעיר הידוע לנו קארעק, ואחר שמונה שעות יש מקום חנק' סאין וכו' סקע חנק' סניאין צלה כו' ואח"כ הידיע כו' ואח"כ מקום חנק' וואד איל ליסון ושמה מקום היהודים חמם:

גם אינת ה' לירי כתבים יקרים מחכמים ותיירים גדולים משם קבץ התגרות כוזב ור' עובדיא סברטנורא בן דוד של דוד תראובני כסיפור מסעותיו הרבות בשנת ה' אלפים רמזו כתב כוזביל לפעמים באים על הישמעאלים הנוסעים בסדר לעיר פיקה עם גדול ורם כענקים אשר א' מהם אלה ירדוף וקורן להם הישמעאלים "כני איל סמרי" כלומר כני א' שדי סמני שבמלחמתם מזכירים הסת תמיד שם חנו' ומעידים עליהם הישמעאלים כי נבורתם ונצחונם הם בנפלאות חוץ לדרך הטבע, וזה ידוע ומפורסם שרתם דת יהודית ואומרים עליהם שהם בני תרכבים ובל' הערביים נק' יהודי חקר עכ"ל; הלא אנו האים שמכוננים כל דברינו חנו' עם דברי הנאון ברטנורא חנו'.

וגם הודיע עוד שמעות וחדשות ע"ד השבטים ומלחמתם עם הפריסמר יואן שהם ממלכי אביסיניים ועם יתר שכניהם, ואיך שיש להשבטים נשיאים ומלכים, גם נדפס דבריו היקרים בתוך קבץ חנק' Jahrbuch fir die geschichte der Juden 111, 217

ובעני ראיתי ספר דרכי ציון מכבוד רבן ומאורן של ישראל חשר הגדול מאוני קמאי שר התורה מאור הנולה מהראשונים כמלאכים רבינו עובדי' סברטנורא וצ"ל, אשר סבאר שמה מכל סדר נסיעתו עד שבא לא"י, ושם די' יז' ע"ב באגרת השנית שכ' לאחיו סביא שמה מארץ עדן שהיא דרוסת מזרחית נגד ארץ כוש, ומבאר שם באורך מכל מה שנמצא בארץ החיא וסביבותיה, ומכל סדר לימודים מחיזורים דשם איך שבימים ההם רוב לימודם ה' באלפס ובפרושים עליו ובתרמבי"ם דל ורובם כולם בקיאים בתרמבי"ם דל, וספרו לנו אלו היהודים כי מפורסם הוא אצלם וברור מפי סוחר ישמעאלים נאמנים כי רחוק מן האדמה החיא מתלך המשים יום במדבר ושם הוא הנחר הידוע סמבסיון, והוא מסבב ומקיף כחוט את כל הארץ אשר שם יחנו בני ישראל והוא זורק אבנים וחול ואינו נח כ"א בשבת, ומה שלא ילך שום יהודי בארץ החיא, כדי שלא יחלל את השבת, ומסורה בידם שאנו כלם בני משח סחורים ונקיים כמלאכי השרת ואין מהם עוברי עבירה, ומעבר לנתר סמבסיון לצד חשני רבים סבני ישראל כחול חים מלכים ושרים, אך אינם כיכ כבני משח אשר הנחר מקיף עליהם, והיהודים סמתו ע"ן היו אומרים תדבר חזת כפרסום וכביזור רב באמנם כי אין להם כוח שום ספק, וכרור כשמש אצלם. וסיפר לי רב א' זקן אשכנזי אשר נולד ונתגדל במדינת זאת, כי זכור הוא כיסו חרפו כאשר באו יהודים אחרים מארץ עדן כדרך שכאו אלה, וספרו כדבר חזת בשוח' בלי שום תוספות וחסרון עכ"ל.

נחזור לענינו חנו' איך החכמים והשלוחים חנו' נילן להריר יחוקאל אשע את הדרך ילך בת דרך דוידא ומבוח כנו', והריר אשע בסבתבו לתחכמים חנו' כתב כוזביל: ואחלה פניכם כי כאשר תשטבו כמים לככם נוכח פני ח' אצל כותל המערבי, וזכר תזכר גם אותי בתפילתכם אל ה' שיצליח דרכי ומלאכיו יצוה לי לשמרני בדרך אשר אני הולך בת. בשם ידידים ומקיפים יחוקאל אשע:

וזת הסכתב חיה נחדש כסלו בשנת תריח: הרי אלו הם חנו' שלוחים

ויקרים

היקרים שמסרו נפשם בעד כלל ישראל והלכו בשליחות חכמי נאוני ירושלים, היה ר' משה יפו החברוני, ור' עמרם מצפת, ודרר אשע מברלין, והרה"ג החוקר ומקיבל ר' יוסף שווארץ עם עוד חכמים וסופרים היו בראש כל ההשתדלות וההתעוררות הנו, והיו קרוב לזמן הנאון הגדול מתורר ישראל וצ"ל בעצמה פאת השלחן והקלין הדתין תלמידו של רבנו הגרא דל שעמד גם הוא ותכירו בראש כל ההתעוררות שהיו בימיו לענין הגדול הזה, כאשר נאריך אח"כ לבנו בעיי :

ערב החכמים הנו מתשובות והידיעות שקבלו מהשליח היקר והנכבד הר"ר משה יפו הנו, וד"ל: ביה לחודש ארץ שנת תרי"ח קבלנו שנית מכתב מעיר ב"באי סידדינו הר"ר משה יפו וכתוב בו כדברים האלה: במבאי י"ו לחודש שבט תר"ח. ידידי נפשי... על אודות מסלכות ישראל דברתי עם איש ישמעאלי דובר אמת ונאמן רוח ארץ כוש, וסיפר לי דברים נפלאים מאד אשר השתוממתי לשמוע, הלא הוא כי בעיר שעמאן הרחוקה מהלך 25 יום אזירא על חוף ים המזרחי בעיר ההיא שוכן מלך ישראל אשר שמו צ'ח"ן הוא מלך עוזו תבור מצלמה, ויש לו אנשי חיל רוכבי סוסים לאלפים ורגלים אין ספ"ף גם יש לו יתור שאתותר ע"ז סבל מלכי ארץ כוש ורוזניה. היהודים עם המלך הגדול ההוא מדברים ג' לשונות, לשון הקודש, ל' ערביש, ול' בלשית, ארץ היהודים ההיא היא ארץ רבת ידים, ארץ דשנה ופוריה ויושביה כחול היט, כי ארץ ההיא סביל הרבה ערים וכפרים למאד. והד"ר אשע הג"ר הניע לארץ ארען, ובקרוב הדבר כי נוסע לארץ כוש להניע ליהודים ההם כי נכספה גם בלחה נפשו לבא למקום כשכן אהינו היקרים ודעת את הליכות דרכם ועלילותיהם, והדקטר אשע כשהניע לארען מצא שם א' מהשלושים הנכבדים הו' ר' עמרם הגדל, אבל ר' עמרם הרים פעמיו אל המצבא (1) בארץ תימן ותקותו חזקה כי גם הוא יניע למחוז הפצו ותעלומות שנות עולמים יוציא לאור... ידידו הנאמן משה יפו:

עוד

(1) חסידיו. עיר האבאן. גם אנכי אוכל להעיד כאמרוך בנסיעתי לארץ החז עברתי דרך ארען דרשתי וחקרתי היטב על ממשלת היהודים היושבים מעבר לארץ האבאן הנו וקבלתי מאנשי שם שידועים חישוב את סקומם ואך שאיש חכמי א' היה מתגבג בלבושי הערביים. שלא וכירוחו, אבל סוף סוף הרגישו בו הפראים שתואו יתורי חכמי ועד מתרה חוכרה לסנת אתור ודרך הבנון לתם ראשונה יסעו מארען לבתן ומשם איזה ימים לאבאן ומתאבאן איזה ימים לחצר סוח הנק' בל' ערבי חדר סית, ומעבר לחצר סוח שם מתחיל ממשלת היהודים, אבל לעבור דרך חצר סוח צריכין התחכמות והחבולות כי הם ערביים רשעים ואכזרים ופראים ג"ו ע"ז פנים אשר לא ישא פנים לשום אדם, ואין מנוחים לשום ז' מי שאינו סכעלי דתם לעבור גבולם, ובקר ארען יש אנשי שם שידועים חישוב את המקום הנו אבל קשה להניע ליהודים תהם מחמת הפראים, לכן אחים יקרים הלא יש כוסן הזה עצות טובות ותחבולות נכונות לזה, וינעת ומצאת תאמין, והשועה ברוב יועץ, כי כשם ותאחרו למגודה ארת תחה סמיטשע של נכבדי ועשירי עם הרי בשח בקל ויכלו ע"ז השתדלות לחשיג רשיון ושיטרה מעולה ככה ממשלת בריטניה הגדולה והאיררה וכפרם כי קעת תואת התחכמו תחכמים לחכמים אמירונים (לופס כאלאן) חרי דבר קסן הוא לעבור דרך הפראים תחת, ומה תחבולת הפראים המעמית כנגד ממשלה אדירת, ונס נכבדים מאנשי ארען גם תחה יתחברו לצוות

עד העתקה נפלאה שמרחתי ועמלתי. הרבה מאד עד כי בע"י עלה
 פניו לחשינה כיניעה רבה, שתכתב הי' ננו כפנקס הגאון הגדול הרב הגין
 זצ"ל שחי' חכם באשי וראשון לציון בירושלים בשנת תר"ו ואחרי חקירה
 ודרישה מצאתי העתקה אצל יחדי סגולה, וכיה כמצבת דלות חרבה עלה בידי
 לתעתיק אות כמות כלי שגוי עם שמות השני עדים שהיו חתומים תחת
 הכתב שבפניהם היה המעשה. ודלחה העתק: בא שר תונר א' הוא חכם
 (דערנויש) לפני הגאון הנ"ו וסיפר לתכו לפני הגאון הנ"ו ולפני שני עדים
 שעמדו בשעת מעשה וזילה לו דרך אפית לנהר סמבפיון אשר הוא בעצמו
 הלך וראה הכל ע"י מעשה שחיה, ושם דערנויש האוי סאחמוד בן אלקי"ר
 רבאנו שתלך עם אביו לעיר ק"קה [היא עיר הגדולה שחיה מקודש לחישמעאלים
 בגדל] בן ג' שנים וישב שם עד שהגיע לשנים והלך לטויל בעולם.

ראשית הלך סמיכה יום א' לנידא דרך יבשה, ומנידא למפיקא יום
 א' דרך ים, ומספיקא לכרכיץ דרך יבשה ה' ימים ומכרכיץ לחרטום דרך
 יבשה ה' ימים ומטם לבוכרוימא דרך יבשה ב' ימים, ומבוכרוימא לסינער
 דרך יבשה ג' ימים, ומשם צעה א' דרך נהר סים מתוקים, ומסנעד למאקדע
 דרך יבשה ה' ימים, ומסקדע לערי [חבאש, אביסוניען] דרך יבשה פ"ו יום
 ומערי חמאש לנהר סמבפיון פ"ו ימים דרך יבשה, ושם יש עיר הנקראת עיר
 סמבפיון ע"ש הנהר, והולך וסוער כל ששת ימי החול כאבנים גדולות וביים
 השבת שובת, ואומר שבעיר סמבפיון הנ"ו לא יש כ"א ימורים שמושלים
 עליו, ומשם וחלאת מושלים על הערכים ועל עיירות אחרות באופן שחם
 מושלים סהלך רב מאוד, והוא היה אומר שהדרך תוא נשר כלי שום פחד
 ויש בדרמים אלו נגות ופרדסים ובתמות רבות סכל המינים, ובעיר הנ"ו היה
 אומר שמארכים ימים הרבה מאד הם משונים בקומה ובגבורה, ובעינוי ראה
 זקן סופלג בבית יהודי א' אשר שמו יוסף ואח"כ הראתו לו את אבי חזקן
 חקינ: כ"ו סיפר דערנויש לפני הגאון הנ"ו יום ז' לחיש חשון ה' תר"ו
 יחד שיבנה בהמק בביא. כפגנו עדים, נאום עזריאל באאפיו חזקן ז"ל, ונאום
 ניסים משה חזקן ספרדי. ע"כ העתקה הגדל.

ומעשה הנ"ו היה גם כ"ו הרדינ' החוקר המפורסם ר"י שווארץ וכ"ו החכם
 הסופר המפורסם בע"פ אריאל הגדל, וכ"ו השולחים הנסעים: הגכבדים היה ר'
 משה יפו ור' עמרם הגדל:

העתקה נפלאה כ"ו וחומא גם כ"ו אריאל שג"ו (בקיץ אגרות,
 ספר שקרה איות שנים קודם נסיעת השולחים הנכבדים ר' משה יפו ור'
 עמרם שספרו ידיעות אמיתיות סכל מה שראו ומצאו, לתועלת החוקר ר"י
 שווארץ, והיה גם בזמן הגאון הגדול סוחרר ישראל זצ"ל תלמיד להביו סג"ר
 דל בע"פ סאת השולחן, ותקלין הדתין והיה נשיא בארץ ישראל, ודל
 העתקה

לפחותה חרא. לחשיב רשיון ושמייה מסשלה עק, ובאערתותי כ"ו דלתתו יחי' גע"ו תערתותי
 דלעילא. ה' יחי' בערנו, שאמר די לדתותינו. ויאמר לאסורים צאו ולאשר כחושך הגלו,
 כגאוי. שתקפיע והשולחים יחי' תחת השנחה פעולה סן עשירי. גם נכבדים ורוני ארץ שיתיי
 להם יכולה להכין כל מיני חכנות ודברים הנחוצים לתנועה הזאת כמו אירונים ושאר
 ענינים הנחוצים.

העתקה: כי היה עת צרה ליעקב בכל אחיך מרוב העוני והדוחק ונשלח איש א' מיושבי צפת לערביסטאן לאסוף נדבות כסף בעד עניי אחיך, והאיש הנז' עבר דרך תימן ונתעכב ימים אחדים בעיר המלוכה צאנא¹ (וכנ"י ראה כי איש א' ישפך שיהו לפני ד' במקדש מעט אשר בעיר החיא והוא איש רם קומה ונשוא פנים אשר יפיל יראת כבודו על פני כל רואיו, וישאל המשוּלח את פי אנשי העיר על אודות האיש ההוא ועל ארצו ועל מולדתו—כי משונה הוא במלבושיו ובהליכותיו מכל אנשי העיר — וישיכו אותו דבר כי הוא בא שמה לפני ימים מעטים, ולפי דבריו הוא משכמ דן. המשולח היִזָּה את פני הדני ההוא כי יתן לו רשיון לבקרתו בכיתו, או אולי ייטיב עמו ויבא הוא אל ביתו, הדני הכטיה לו כי הוא יבא אל ביתו וביום השני הקים את דברו ויבא אל חדר המשולח. — הדני הוא יפה תואר ויפה מראת, כביר כח, ורם קומה, עיניו מפיקות אש אֶתְכִים, וקנו יורד עפי מדותיו, וקוצות ארוכות ושחורות כעורב יורדות על צוארו, ועל נכו, בגדיו דומין לבגדי בני קדם, אך סמעל להם יחגור חגורה ארוכה ורחבת ידים ועליה שזורים בכתב ולשון עברי אמרי קודש אלו יהי דן נחש עלי דרך שפיפת עלי ארץ עם נקודות, ועל ירכו מצומדת הרב גדולה ורחבה, לשונו לשון עברית צחה, אך דבריו מעטים, ובטרם יוציא הָגָה מפיו יחשוב מחשבות רעים אחרים, מאכלו מעט מזעיר ורק להם ומים, ושנתו שתיים או שלש שעות במעליע, פעמים רבות הוא עמוק במחשבותיו ועיניו דלו למדום, כל רואיו או כמעטד הזה יאמין כי הוא דובר עם מלאכו החולך אתו חליכות חלדו—רבות פעמים ביום הוא רחץ את בשרו בכים—וכל תהלוכותיו ומעשיו נדמו לתהלוכות בני הנזירים נקובי שם אֶסֶם הנודעים לשם ולתהלה ולתפארת בספרי הכתן יוסף בן טתניהו, ובספרי החוקר האלקי ידידיא אלכסנדרוני, קנצי למלים כי האיש ההוא בצלמו ודמותו נדמה כא' מנביאים אשר הופיעו לפנים בישראל על אדמת הקודש, והדני הקדוש שאל את פי המשולח על אודות אחיך, ועל עיתיק ירושלם ועל שלום אחינו בני יהודא וכניסין המתנוררים בארץ הצבי. המשולח סיפר לו את השמות והשוממות והעזובה תִּבְקָה אשר בקרב אחיך, ותהלאות הרעות והנוראות אשר ישתרנו על צוארי אחינו בתגרת הישמעאלים והגרים.

כשמוע הדני את הדברים הרעים האלה, נפל מלא קומתו ארצה, ויבך ככי תמוררים, ויעש מספר סר, ומרוכ אנהותיו וקול בכיו, לא עצר כח לדבר דבר יותר מחצי שעה, וכאשר שאלתו המשולח על הליכות בני דן, השיבו לו בדברים קצרים כי כלם יושבים שלים ושקטים וקופאים על שמריהם כל הימים ולהם ממלכה גדולה תלאת מעיר צנאא סחלך רב ומלך גדול סבני שבָּסֶם הנק' בשם נשיא, ירעם בתום לכבו, ובתבונות כפיו ינתם, והוא הנבור והצדיק בעדתם, פלא ויעץ ושר שלום. יותר מזה לא דיבר עוד הדני הקדוש והנשנב החוא :

עיד

(1) חיו עיר הישיבה ועיר המלוכה בחיטן ער חיום, וידוע לנו שכחוב על שער העיר חתיה עיר העתיקה שכחט שם בן טח)

עד נמיעתי חשיב אמרים כי הוא נשלח במלאכות מלכו הנשיא לחקור ולררוש את שלום אחיו היחודים המתגוררים כארצות המערב, ואנשי צאננא שאלו את פיו אם יאבה לקחת את המשולה החוא אל בני שבטו, ויענם כי הוא חפץ בזה, גם הבטיחו כי לתקופת חרשים אחרים ישיבתו אל צאננא בשלום, אך המשולה היה פוסח על שתי הסעיפים אם ללכת אתו או לא, רנע אמר כי ילך, ורנע אמר לא, כי היה ירא ללכת, עד כי חרה בו אף הדני ויעוב אותו כשצף קצף. אחרי בן חכה לב המשולה אותו על מאנו ללכת אל בני עמו, אשר נסתר דרכם ממנו ימים אין מספר, ויחפש בנרות את האיש הקדוש החוא ולא מצאנו עוד, ועקבותיו עוד לא נדעו — כל אנשי המקום החוא השתוממו עד מאד ולא ידעו ולא הבינו איככה יעבור הדני לבדו במדבר הגדול והנורא החוא מקום נחש ועקרב, ואין זאת כי"א ברכת אבינו הקדוש יעקב אשר גרך את דן לפני מותו היא תנן ע"כ יוצאי ירכו בו. לתקופת השנה שב המשולה אל צפת ת"ו ויספר את הדבר הגדול הזה ותחם כל העיר ונכבדית, נועצו רב יחיד ללשל איש חכם ונכון אל אחינו בני שבט דן ואל מלכם הצדיק הנכור המושל ביראת אלקים, וכולם כא' שמו את עיניהם על איש נכבד ר' ברוך יליד ארץ חסיא, איש יודע הליכות תב, איש חכם לכב ונכון דבר, גם רופא נאמן ודובר ~~החמה~~, וחוא ירים פעמיו אל בני דן ויתחקה על שרשם וע"כ תתלכותיהם כהצדקה ובדרך ארץ, ר' ברוך חנו נעתר לשאלתם ויקח צדה לדרך ומכתבי תעודה מגדולי ישראל (1).

ויעבר דרך אלכסנדרי' וסצרים ויגיע אל העיר צאננא. בעיר החיא מצא איש חסיד ודובר משרים, ויחל את פניו שילך עמו בצוותא בשליחות הקדושה ויתחבר אתו לשחר את בני שבט דן, ויעתר לו האיש בכל לבבו ונלה אליו בדרך הרחוק החוא כו' כו'. קיצור הלכו הנכבדים חמם בשלום לצד מורה (2) אך כיום א' נשך נחש א' את עקב השליח ר' ברוך. ונפת רגלו ואעפ"כ

(1) וער היום יש תחת ידי תעקת אמיתית של כל הסכת מגדולי חכמי ירושלים שנתנו להשפית חנו' ובראשם בא' על התחום הנאון ר' ישראל חסיד לרכנו הגרי"א ז"ל. חוא היה הראש והראשון שנתקור בענין השליחות הנכבדה והיקרה הזאת בצירוף עוד גדולי ישראל כעשר נתיקים תלמי כל הסכת עם חיוסם יום שספרו ליד השליח, ונסת הסכת סופדא עד מאד. ושם מזכיר עוד שלוחים אחרים שנשלחו לחיטן ביסוד לאחינו שכמו י"ק לתאר את מצבו הנורא. ובשנת חס"ט שכנסתנו לעיר חורו השתדלו רבני ירושלים להדפיס פעם כ"א את סכת הנאון חנו' ונק' בשם **מבשרת ציון**. וספרו לי כמה זקני ירושלים שחיו זוכרים כל מעשה השליחות של ר' ברוך חנו' ושמו ר' ברוך ב"ד שמואל, והוא חרבנים השביעה שבועה חסדה להשליח לפני נמיעתי שלא יתערב בדרך בענינים אחרים כי"א בענין ספרת שליחותו. והמעשה חנו' באריכות נמצא כתוב גם כס' אבן ספיר בחי"ב צ"ג ע"א וע"כ סתחכם הספורים חר' ויעקב ספיר שנמס מרינות רבות בארבעס"א. והיה גם בעיר צאננא הכירה על קבר השליח הקדוש של ר' ברוך חנו'. ושם ספרו לו חכמי תמנים כל המעשה באמיתות כפי סת שזוכרים סתעשה שחיה בימיהם. ואח"כ פתח כל המעשה בספרו חנו' באורך, וגם אני ראיתי כל המעשה הכתוב שם, ולגדל יקרת ערך הסכת חסי' חנו' נתיקחו לקטן בשלמותו.

(2) וכס' אבן ספיר כתב שהלכו לצד מורה חיטן אשר צאננא עד שהגיעו לעיר קסנא הנק' **סכת חידאן** שהוא סוף חישוב תמנים ומשם מתחיל המדבר הגדול והלכו ערך ג' ימים בסביר על המדום וכיום חנו' נשך נחש לר' ברוך על רגלו.

ואעפ"כ נסעו בבטחון כי השירה יומין לו רפואה אף גם במדבר שמם, ואחרי
 איזה שעות ביום הג' הג' ראו מרחוק כבש אי. תועה וירין השליח זקרק את
 בטנה והכניס רגלו הנשך לתוך מעיה החמים ותקף פתח עיניו כי כה חימום
 הפעיים ביטל כל הארם ונתרפא כפי חטבע הידוע :

עוד הרהיקו לכת מעט והנה הרועה רין בכוכבא דשכיט ורומח בידו
 לבקש הכבש וכשראה את השלוחים רין כנגדם וישאל להם טאין באתם
 בנבול זה, אז אמר השליח ר' ברוך אני שליח מירושלם ומכל אהיק לכבודכם.
 כששמע שם ירושלם גודעזע, חזר ושאל לו כה עבודתך, אמר שבע ישראל, אז
 דבר אתו בשבחה ובנחת, ושאל לו הראיתם פה את הכבש וטיפר לו כל
 המעשה של הכבש ואין שהי' פקוח נפש שהי' מוכרח להרוג את הכבש
 להציל עצמו ממות והניח לו וחזר ושאל לו על מטרת נסיעתו במדבר הזה.

אז מבר לו את הסכתב הגדול שבידו ורצה לילך עם הרועה יחד לבני
 שבטו, אבל לא נתרצה ואמר לו שיחזור לעיר הקטנה חידין הג' ושם
 תחכה עד שאני אחזור ע"כ שכמי ואתן לך תשובה, ע"כ המכתב. ולראובן
 לב עלה ביד השמן להכשילו כי הסיתו להשליח לחזור לעיר צאננא, כי
 המושל של תימן הי' אז חולה גדול עד כי נלאו כל רופאי העיר למצוא
 עבורו כוור ותרופה, וכאשר שהיה מומחה בחכמת הרפואה חשב ברעתו כי
 בעיי ויכל להמציא תרופה עבורו, והנם שכונת השליח היה למוכה כדי שיקנה
 שם בעיני המושל ואח"כ יתן לו כה וסיוע להוציא לפועל תועלת נסיעתו
 בשמירה מעולה כחק, וקדם שחזר מהידין בקש מאנשי העיר שבאם יבאו
 שדוחים משבט דן שכמדבר הזה לבקשני להחזיר לי תשובה על מכתבי, אזי
 יבקשו מהם שימסרו לכם כל התשובה, וכשאתוור מצאננא לחייראן תמסרו
 לי כל תשובתם, כך צוה השליח ר' ברוך לאנשי עיר חידין. קיצור השליח
 ר' ברוך בא לצאננא ויחל את פני הנשיא המושל משם [הנק' שריף] שיתן
 לו רשיון לבקר ולתת לו סמים לרפאותו, והנשיא כראותו כי אין ישועתה לו
 נעתר להשליח וכאשר כי ידיו רב לו בחכמת הרפואה הצליח בידו לרפאותו
 בימים סועפים, ויקנאו בו הרופאים הערביים קנאה גדולה. בראותם כי הפליא
 חאיש הזה, וקנאתם אכלתהו כי הכתו כלשון ויאמרו אל הנשיא כי האיש
 הזה מרגל הוא ולראות את ערות הארץ בא בטלאכות השולטון, ולהנשיא
 יאות לעשות בו שפטים כמשפט הכרנלים.

ויהי כדברם אליו יום יום כי עד שהמה אזנו להם ויאמן לקולם, והיפאי
 אליל לא נתו ולא שקמו מדבר דברי קלע ורצה על ר' ברוך הג' כו, סוף
 סוף וירו עליו כדזה עופרת ויפול סתבוסם ברמו, ולא שקמה חתם וישליכו
 את נבלתו לחייתו ארץ כנבלת איש מרגל, אך גם חייתו מרף לא נגעו בנופת
 הצדיק הזה, ותדבר הזה היה סופות לרכים, והנשיא כראותו כל זאת שפט
 במשרים כי הוא נקי אבד, ויצו לקבור אותו בקבר אשר ברה לו ויעש לו
 כבוד גדול, ויצב מצבה גדולה מנזרה על קברו, ותמיד ינחרו המונים המונים
 סכני ישראל, ונם מהישמעאלים להתפלל על קבר הצדיק ההוא, ואח"כ שלח
 הנשיא את בניו הצדיק חוה ואת כל הפציו אל השליש אשר במצרים, ותוא

השיב אותם אל אשת הצדיק ובניו אשר בצפת, ודבר משלוח החפצים ההם הודיע הנענעראל קאנסול אשר לבני רוסיא כאלכסנדר, אל הקנול הרוסיא השוכן בבירות:

הלא תראו הסהת היצר את לבו לחזור לצאננא לעסוק ברפואת הנשיא הרשע, וזה נרם לו לעבור על השבועה ההמורה שהשבועה רבני ירושלים לפני נסיעתו שלא יעסוק בשום ענין אחר, הגם שבגתו היה לשמים כנוי ולראבון לבכנו זה נרם לו האסון הנורא שלא הגיע למסרתו ובודאי מעשה שטן הצליח לעכבו בכל מיני מכשולים ועיכובים לעכב ישועת ישראל, אָחָת! כי לא כמות כל האדם מת האיש היקר ר' ברוך, ופקודת כל הארץ לא נפקדה עליו תינציב'א :

והחכם השני שהלך עמו בצוותא מצאננא חזר לחיידאן לשמוע את התשובה כאשר צוה הרועה שיבתינו שם והלך שם כמר נפש אולי יזכה לשמוע בשורות טובות מהשבט דשם, כשבא לעיר חיידן יצאו אנשי העיר כנגדו בכביה וצעקו עליו כי הפסדתם הרבה, ולשוא כל עמליכם, וספרו לו כי אחר איוה ימים כאו שני רוכבי סוסים מהויינים כרוסחים שבידם (פיקס) ורמי הקטנה וישאלו את אנשי העיר על השליח הירושלמי כי לא רצו למסור שום דבר לאחרים כי"א להירושלמי כאופן שהוא יסבור לאנשי ירושלים, וישאלו עוד אנה הלך הירושלמי וספרו להם כל הענין כי היה נחוי'ן לחזור לצאננא וביקש שהתחילו למסור לנו את כל תשובתו ואנחנו נסבור לו בדיוק כשיתחזר מצננא, כששמעו זאת תיכף חזרו ולא דברו שום דבר, הָק על נורלנו חט! כמה עכובים ומכשולים עמדו לנו לשטן! והחכם השני חזר לצננא בכביה גדולה וסיפר שם כל הענין ויכתב לזכרון, עד שבא החכם הנוסע המפורסם ר' ספיר הנז'ל והעתיק הכל בספרו אכן ספיר הנז', וגם הובא המעשה הנז' בספרי הרד"ג סתרי' שווארין ובס' אריאל הנז'ל :

טמוצא דבר נשכיל ונדע בבירור כי בחמשה דרכים נוכל לחפש את מקום משכן עשרת השבטים. 1 בארץ אפריקא, הלא הוא בארץ חבאש אביסיניען, ובשם חזו יקרא לא לבד ארץ אביסיניען כי"א כל חלקי אפריקא התיכונה והדרומית כנז'ל ולהלאה מעיר הנאר כנז'ל דף נטי' 26 : 2 בארץ תימן (יעמאן) להלאה מחצר מות דרך עֶדן דרך חבן ובהן כנז'ל דף נז' 30 : ולהלאה מעיר הבירה של תימן הנק' צעננא לצד מזרח כנז'ל דף נז' 32 33 34 : 3 להלאה ממדינת מיכעט מעבר ללספא : 4 ולמעלה מעיר קאליקוט במדינת מליקר ובשאר מקומות שכחודו הנז'ל דף נז' 18 19 20 : כינה כנז'ל דף 20 21 : וגם נדבר אודות כינה בסוף הספר : 5 במדינת פרס כנז'ל דף 22.

ולשחוק תחשב בעינינו דעת אנשים חסרי דעת ויגזרו אומר כי האנשים מהודו מורדות הם שארית שבטי ישראל, יען כי יש להם מנהגים רבים הרוסים למנהגי היהודים, כי לפי הרעה הזאת יהשבו גם הקופים למין האדם יען כי הם עושים מעשים רבים דומים למעשה בני אדם, והכל יפצת פיהם כי גם באביסיניען נמצאים הרבה נוצרים שיש להם מנהגים רבים דומים למנהגי

למנהגי היהודים אבל גוים נמרים הם, ועל מיני היהודים המפורזים כחודו
הנק' בשם בני ישראל שכבר דברנו מהם יש עליהם גם הערות ודעות אחרות :

גלות בני הרכבים ותהלוכותיהם ומקומות מושבותיהם:

עתה נחפשה נא עקבות בית הרכבים, איפו הם חונים מיום עזובם
ירושלם באחרית ימי הבית הראשון עד חיום הזה, כפי מה שלמדתי בעיון
רב בספרי היעאנרפי הנדולים והסופרים הספורסמים, ר"ד נשמעת עדות
החכם והסופר הספורסם ר' בנימין¹) בעל המסעות המעיד ע"ד בית הרכבים
ואלה הם דברי ר' בנימין : משם (מסופסכריתא) נסעתי דרך מדבר ארץ שבא
הנק' ארץ אלימין לצד שנער כנגד הצפון [וכן חזא כס' שארית ישראל פ"ג
באורך] מהלך כ"א יום במדבריות, ושם חונים היהודים הנק' בני ריכב
ובחיטא ראש הממלכה שלהם, ושם ר' חנן הנשיא מושל עליהם. והיא עיר גדולה,
מהלך ארצם מ"ז יום בין החרים הרי צפון [גם הנאון רשיי ראפפארט ז"ל
סדבר מסחוז הווא] ויש להם ערים גדולות ובצורות ואין עליהם עול גוים,
בני ריכב החם לא ישבו כבתים, והם בעלי אדמה ומקנה, וארצם רחבת
ידיים ונותנים סכל אשר להם מעשר לת"ח היושבים בביתם ולעניי ישראל
ולפרושיהם אבלי ציון וירושלם, ואין אוכלים בשר ואין שותין יין, והם
לובשים בגדים שחורים, ויושבים במערות או באהלים, ומתענים הרבה לכד
משבתות וימיט, ומבקשים תמיד רחמים לפני ה' על גלות ישראל שירחם
עליהם בעבור שמו הגדול כו', ויש שם בערך ארבעים קריות וערים גדולות
ומאתים כפרים ומאה כרכים ערי מכצר] ויש בכל המדינות בערך ש' אלף
יהודים כו', ומליטאים גם היא עיר גדולה ובה כמו מאה אלף יהודים והיא
בצורה מאד, וישבת בין שני הרים גדולים, ושם אנשים חכמים ונבונים,
גם יש ביניהם עשירים, וממליטאים לכיכר²) מהלך ג' ימים כו' עכ"ל.

ועוד כתב כי כיכר³) היא עיר גדולה מאד ובתוכה בערך המשים
אלף יהודים ובה ת"ח ואנשים נבורים עורכי מלחמה עם בני שנער וארץ
צפון, וארץ אלימאין הקרובות אליהם, כי שם תחלת ארץ יהודו עכ"ל.
ר' פתחיה אחי רבנו יצחק הלכין מבעלי התוספת והרב רבנו נחמן
סרענענשכות אשר היה בימי ר' יהודה החסיד וצ"ל יספרו כי מעבר להחרים
הנבוחים

1) ר' בנימין בן יונה סאולפולא בממלכת נאווארא. נסע בשנת ד' אלפים תתק"ך, הוא
1160 לס"ה. דרך עיר קנספנשינאפול ועבר בכל המדינות השוכנות בצפון לימי עאוקסיני וכמפי
עד המארמאריא של כינה, ומשם נסע דרך מצרים ושכ לאירופא ומשך נסיעתו היה י"ג שנים
רצופות כי בשנת התקל"ג בא לביתו, והוא הראשון מסופרי ישראל אשר ידבר על ארצות. וגם הוא
ספרם לאיש אמונים ועדותו נאמנת מאד.

2) כיכר יכוון ר' גיטין לעיר חבר אשר בנו אותה בני בית הרכבים הבאים מחבר
חקני ויקראו אותה ע"ש אביהם, אבל השם חבר שהומיר דוד הראובני סקורו כחלה וחבר (מלכים
כ' י"ז) שבאשור. אך יש בה גם הערות ודעות אחרות, ועוד יש הרבה ראיות נכונות כהנדל, אך
לקצו באמי כ"א חשי"ך לענינו.

3) גם אנכי ראינו כן בס' הנפלא גלילות אר"י מסש כדבריו כי גם מחבר חנו' נסע
ג"כ במקומות אלו.

הנבזים הסכנים אותם בשם הרי השך¹) לרוב נוכחם, יושבים בני יונת בן ריכב והם שלחו לראש הישיבה אשר בעיר בנדר שישלחו להם ת"ח והוא (ר' פתחיה) ראה את השלוחים ההם בהיותו בבנדר, וכל לימודי ה' אשר לא ימצאו די מחיתם בארצות מנוריהם חולכים אל בני הרכבים ללמוד אותם ואת כניהם ספרי הקודש והלמוד בבלי, גם מארץ מצרים יבאו אליהם ת"ח ללמדם תורה, והרבה מכני הרכבים ילכו (על קבר²) יחזקאל הנביא לשפוך שיחם לפני ה' הקרוב לכל קוראיו.

גם מכיא ר' פתחיה במסעותיו הנקי בשם סיבוב ר' פתחיה כי מסקום קבר הגז' הוא עשרה ימים לנחר סמבטיון ליודע הדרך, ואם לאינו יודע בארבעים יום כודאי יגיע לשם: ר' אברהם פריצולי הגז' נטר 17 בדף ט"ז אשר חי בשנת ה' רפ"ה לביע באגרת ארחות עולם יוכיר פעמים רבות את הרכבים, ובפי' יכתוב בדברים האלה את המקומות האלה שכבו בני ישראל מ' שנה כמדבר הגדול והנורא אשר אחורי ארביא פוליקוש³) עד בואם אל הירדן וארץ נושבת כו' ומשם במדברות האלה, הוא המעבר הגדול מדברות חול כו', ובין המדברות האלה הוא מדבר חבור היהודים השוכנים כמו כאהלים ובתי עצים, ותוצאותיו יגיעו למדברות ערב וישמעאלים, אשר שם יהודים רבים שרים גדולים עד אין מספר עכ"ל. ובפס"ז כתב ולמעלה ממנו אחורי קיבת בתוך היבשה ימצאו המדבריות הגדולים מליבאיה אשר דרך שם יגיע למדבר הכר מקום אשר שם היהודים הרבים ומלכותם מצויים שם עכ"ל.

גם מכיא על אודות דוד הראובני המפורסם אשר בא לאיטאליא ממדבר חבר כו' לפי הנשמע מדבריו הוא מן היושבים במדברות ההם בבני הרכבים באהלים, ומצבו כמדבר חבור אשר כאזיה מאזורי כו' ולכלם יש מלכים ושרים ועמים רבים כחול אשר על שפת הים עכ"ל. גם דרכי תיהם של בני חבור שכתב ספורש שהם בבני הרכבים באהלים, וככה הליכות דוד הראובני משם עכ"ל. מסכימים הדברים מאד לדברי ר' בנימין הגז' ומקוים נבואת ירמיה לא יכרת איש מבני ריכב עומד לפני כל הימים:

הר"ש בלאך בספרו שכילי עולם כסוף תכונת ארץ ערב נדברו על אמנות

(1) גם חם התרים הגבוהים אשר יוכירם ר' בנימין הגז'.

(2) קבלתי מאנשי אפי' ירמ' מאנשי בנדר כי בתיוחס ס"א על קבר הגז' ובתורתם ראו שני רוכבי סוסים בעלי קומת ומזוינים ברומחים ארוכים שכיריהם (ציקס) ובאו להשתמש על קבר הנביא הקדוש הגז', וכשראו השכנים הערביים הכערו ויכערו את שיחם הנשלאים והמלומדים סרו נפשו ואזרו כח לגזול טחם הסיסים, ונתקצו המונים מהעדיים והקפו אותם וכסתו על רוב חילם וכשאריו השנים כאמצע כו' ואלו השנים בקשו טחם מקדם דרך בקשה זילבו טחם. ולסת חססירו נפשיכם, וכששטנו רברים אלו חזקו את לבם יותר כאמרם הלא אתם שנים כנגד חסון ערביים, קיצור אלו השנים עשו נחתן גדול וגל' לפניכם כעסו: אחרי תקוצר בתוככם שם שרי (בגז' רף י"ט) וכשראו הנשואים כי כלתה עליהם הרעת יצו עשן גדול כי זהו סימן להעדיים כשצריכין לעזרה גדולה עושין עשן גדול ואז נחרו המונים לעזרהם. קיצור אחר הנחתון כעוף השמים נעלמו סניניהם.

(3) הוא ערב המאורסה והמנוכרת פגז' רף י"ט וחובא כאורך בגיאוגרפיה רדישת ציון מחנאן החוקר ר' יחזקאל תאומים וחובא דבריו לעיל נוכח הגז'.

אמנת יושביה כותב בענין היהודים יושבי ערב, ובפרט במקומות ההרים בגליל
 (חיבר 1) כי והם נמצאים שם עוד מגלות בית ראשון עכ"ל :
 תהא נתורה נא ונראה את אשר כהבו הכמי העטים והשמיענו את
 החדשות האלה, וכפי שלמדתי בספרי ניעאנראפי הגדולים והמפורסמים, וגם
 הובא מעט מדבריהם בס' אריאל הגזיל. ובהתחלה נשמעה כה מדברי החכם
 ניבוחר הצרפתי כי הוא הראשון מחכמי העטים אשר השמיענו ההידושים
 האלה, ונעתיק שמין דבר מניעותיו לארץ ערב. וזיל אני מכיר היטב סחו
 חיבר אשר הוא בצפונות מערכית לעיר מעדינא² ואשר עד היום יושבים
 שם יהודים הפשיים ומושליהם מבני עקם כמו שאר ערביים, שבט א' מהיהודים
 ההם נק' בשם בני מוי"ה, ושכט א' בני שחן, ועוד שכט א' בני עננה,
 ומאריך שם ומסיים סערת נמשכה כמשלת היהודים ההם כי יותר מן י"א
 מאות שנה עכ"ל :

במאסף הגדול ענציקלאפדיא הוא מחובר כחכמים רבים על כל חכמה
 וידיעה בסדר אלפא ביתא ויצא לאור ע"י החכמים ער"ש ע"ש גרובער בערך
 בעדואינען מדובר ע"ד היהודים החפשיים אשר ברויכ"ך ודברים ההם נמצאו
 כבר בנעאנראפיע של אבואלפידא [הוא חכם גרובין], אמנם עוד מכבאר יותר
 נמצא בדברי הסופר בר אבואלפראג בר עברי אשר חי עוד קודם לאבואלפידא
 כשכעים שנה מדבר באורך מהם ומבני שכט ענזיה הגזיל אשר לחמו נגד מחבד
 כפי הסבואר באורך בדברי החכם ניבוחר הצרפתי הגזיל, והם הם בני חיבר מבית
 הרכבים, ועוד מביא שם במאסף הגדול שהוא בערך אנצא"ת וזיל אנצא"ה
 בערכית ענזה הוא שכט עם יהודי היושב בעיר היהודים היב"ה, ששהיטים
 מעיר מעדינא והוא נק' עד היום בשם ענזי עכ"ל. וכערך בעדואינען כתב
 היותר עזים בין הבעדואינען יושבי מדבר, הם משכט ענזי והם יותר
 מפורסמים בעבור שהתפחה מדמשק המוליך ארחות הישמעאלים למיכה, ונק'
 נסך הנוסעים, מוכרח לשלם להם טכע עכ"ל.

ועוד כתב, השכט היותר עצום הוא שכט ענזי³ בכל מדבר סוריא
 כי נחלקו לכמה נדרים, להם ישולם המכס סכל הארחות הנוסעות מאחלב
 עד מעדינא, ועושים כל דבר כאדוני הארץ הגדולה ההיא, ויתפשטו לפעמים
 עד בנדד ויעשו לפעמים מלחמה הם לבדם עם פחת דמשק עכ"ל :
 ע"כ הנאון החוקר ר"י שווארץ והוכא גם בס' אריאל וזיל כיני הדור
 הזה אשר אנחנו חיים כלנו היום, שלחו הנוצרים את חכמיהם למרחבי ארץ
 לתור אחרי דברים עתיקים, ולהתחקות על שרשי הליכות ימי הקדם וכן
 חכמי לב ההם היה גם החכם המשולה זאב, ובידו ס' ר' בנימין בעל
 המסעות הגזיל ויהי אור לנתיבתו, ובתורו את אויע מצא את בני הרכבים
 בכקום

(1) לפי דעת רבים הוא חבר כנזיל והיא מצאן עיר מעדינא הידועה לנו.

(2) גם לנו ידוע היטב עיר מעדינא עד היום שהישמאלים הולכים דרך שם לעיר

מיכה.

במקום אשר צָנן הסופר העברי ר' בנימין הנדל, ובנסעו דרך מדבר ערב פגע באורחות יהודים, וישאלם על ארצם ומולדתם, ובתוך הדברים שאל מהם אם לא נמצא ביניהם א' מבני הרכבים? ובתשובה על שאלתו זאת תורו לו איש רם קוטה לכוש בגדי ערבי בעל פנים מאירים לאמר: הנה הוא לעיניך! והאיש ההוא התיצב לפניו ברוח גאון, ויקח מידי המשוכה ספר מקרא קודש בהעתקה ערבית ויקרא לפניו בקול רעם מקומות שונות, ועל כל השאלות אשר שאל המשולח זאב סמנו ענה תשובות נמרצות ברוח נכון, ויהי כששאל זאב אותו על אבותיו ועל מולדתו, קרא לפניו כירמיה ס' ל"ה, ויקרא בקול גאונו לאמר: מבני הרכבים אני! ויחל את פני (1) המשולח לשחר את פני בני שבטו ולהביא להם ספרי מקרא קודש רבים, כי לרצון יהי לחם, וכאשר קָה לדבר אתו רכב על סוסו וילך לדרכו, זאב גם הוא לא אחר ללכת אתו בדרך אשר רשם לפניו, עד בואו אל המדבר אשר בני הרכבים הונים שם בשלש נאות דשא אשר הכין ה' באי תחול אשר כמדבר הנורא ההוא בואך טָקָה:

מספר בני הרכבים החם עולים לששים אלף, והמה דועי מקנה, נפושים באהלים, ואינם עובדים (2) את האדמה, ומעשה אבותיהם בידיהם עד היום הזה. אמונתם אמונת ישראל, ואתם ספרי תורת משה, ספרי שמואל, ישעיה, ירמיה, תרי עשר. שפתם שפת ערבית, אך כלם סבינים בלהק, ולפי דבריהם המה בעלי המדבר הזה מעולם, לא ישבו בירושלם בלתי בזמן המבואר בירמיה, והמה היו אדירים בנוים, לא הקשה אליהם כו' והיו להם מלחמות גדולות כו' עם מהמד ולבסוף נקמתו לא אחר לבא ע"י אשה אחת מבנות שבטם שבעיר חיב'רושמה... ואין להאריך בזה, ומאזהלהא שָבו לקפוא על שמריהם לבטח, לא נועזו הערביים לתגר בהם, כי רוכבי סוסים מהוללים המה מאד, וברוח נבורתם קָמו להם את כל ארצות העוברות דרך מדבר ההוא, והיה כי תעז את הארצות למנוע מהם המכס אשר המה מבקשים יעלו כענגים עליה שפעת סוסים ורוכביהם ויכות חדם. עד הנה דברי המשולח זאב כפי העתקת ניענראפ' של הסופר הגדול הספורס רמא'נ.

ולמלאות את כל דברי האפורים הנאמנים אשר העתקנו בזה ע"ד הרכבים אעתיק לכם את דברי הרה"ג החוקר כו' מ"ה יוסף שווארץ ז"ל הכתובים בל' אשכנז בספרי היקר והנכבד אשר פיו יקבנו בשם "דאם הייליגע לנד" הנדפס בפראנקפורט א' ס'ין, שנת 1852 וגם הובא מדבריו בס' אריאל הנז'ל, ואלה הם דברי הרב הגדול הגו' ע"ד הרכבים, יהודי חבר הם בני חבר הקני חותן משה (שופטים ד' י"א) הנק' גם בני הרכבים אשר לא ישתו יין ולא יכנו בתים רק ייכנו באהלים, [דה"י א' ב' ג"ה, ירמיה ל"ה ח'—ט] גם מביא בשם מדר' פ' נ"ב שנראה שם כי ארץ הכינים היא ארץ

תימן

(1) אשר לא ידע כי גם הוא ממלאכי נוצרים הוא.

(2) ומשיכ' ר' בנימין כו' הם בעלי ארצה. הכונה כי יש לחם ארצה. אך אייב עובדים אותה לכה כ"א בני נבר אכריהם, וע"ע כמו כן בס' בית האצ"ר לחיב רייב לעיונואתן ז"ל.

תימן ¹) (יעמאן) וארץ ערב—אשר מודעת זאת כעת גם לתרי הארצות ואנתנו בני הדור הזה מצאנו את יקבי יהודי חבר ההם, ואף כי הם מסתתרים מאתנו ומכל בני עמנו כו' ככל זאת לא יוכלו להפקר טעיני רבים מבני עמנו מטיבי ראות וחוקרים לכל תכלית. היהודים ההם יושבים רק בארץ ערב כנז'ל, ורובם חונים על שפת ים האדרום לפאת מזרחית, וכולם רועי צאן ובקר, סביבות מחוז ימבוה [כנז'ל דף ג'מר 27] חוף אניית קדמת ים האדרום.— ימצאו מיהודי חבריהם, גם הרשי ברזל גם עושים מקנה וקנין עם הערביים אשר הם מכנים אותם בשם "ערב שבת" ערביים השומרים שבת. יהודי חבר יתנו התיקם על כל העמים אשר סביבותיהם, יען הם רמי קוסח כענקים ונבזרי חיל ואנשי מלחמה, שפתם היא שפת הקודש צחה וברורה, גם לי ערבית. הם לא יארחו לתברה עם הזרים אשר לא מארצם הסת, ואם יכרם א' מחקרים בשאר ארצות תכל אז יתכחשו לו, ומעלימים עצמם ואומרים שהם מאחד שכמי הערביים, הם לא יגעו בלבושי הערביים, ולא יאכלו אצלם גם סחמאכלים המותרים לבני ישראל, ובעשותם אתם מקנה וקנין יעמדו רחוקים מהם לכל יגעו כהם, הם רוכבים תמיד על סוסים מוויינים וחגורים בכלי נשק כאצילי בני הערביים, ולפי עדות אנשי אמת ונאמני דוח יראו חוטי ציצית על בגדיהם מסעל עכיל :

עוד כתב הנאון הנז'ל כי בימי מסשלת אברהים ²) פאשא אשר אז היתה כל הארץ שלחה והשקט באין פרץ וצוחה, ועוברי ארחות עברו במח ושאנו ואין מהיר, בימים ההם קמו שני יהודים בעיה'ק צפת תי' א' הרש נחושת, וא' צורף, ויקחו את כלי מלאכתם בידם, ויירמו פעמיהם לפאת דרומית מזרחית מול הרי היראן לבקש מלאכת יד ויניעו לעיר מושב אשר שם מצאו את אשר בקשו, וישבו שם ימים רבים ולא אכלו רק לחם הסאה ודבש, ובעת האוכל הרחיקו שבת מהערביים בני אומנתם, פעם א' באו כלילה ערביים רבים מירכתי תימן, כולם פרשים רוכבים סוסים אבירים, לעשות שם מקנה וקנין, ויהי בראותם את שני היהודים ההם, וישאלו את פיהם מי הסה ומה ארצם ומולדתם, וכאשר השיבו אותם כי יהודים הסה, שחקו הערביים למו ויאמרו כי הם יודעים היטב את היהודים והם אינם שפלי קוסח כמותם כי יהודי חבר הם רמי קוסח וכנבת ארוים נכהם, ולא יטעמו מאוסה מסאכלי הערביים, אך שני היהודים ספרו להם כי גם לבר יהודי חבר ימצאו עוד יהודים רבים בכל ארצות תבל, ויחשו הערביים ולא דברו עוד דבר.— ועיר שם יקאו גם באתי' יהודים אחרים מיהודי חבר ההם — וגם בירושלם עקבותיהם נודעו — אך ככל פעם יסתירו את עצמם ומולדתם מאתנו ואנחנו לא נודע על מה זה יתנכרו אחינו אלה אלינו וישימו חושך סתרם? כו', אך זאת ידענו נאמנה כי הם הולכים בתורת ה' ושומרים כל מצותיה ככל לב ונפש, גם יודעים את שמות גדולת התנאים. וזה לפני שנים אחדות הלכו שני יהודים אשכנזים לעה'ק מכרית לתתלל שם על קבר התנא ר' עקיבא וכצאתם

(1) אבל יש בהם חקרות ודעות אחרות.

(2) כאשר גם לנו ידוע ומפורסם בבורותיו שעשה בימינו כפי עדות זקני ירושלם.

וכצאתם מן מערת הקבר שהוא רכבו שני ערביים על מוסים אבירים ממבחי סוסי ערב דרך הטערה ההיא, והאנשים המה רמי הקומה ומלוכשים בבגדי כבוד כבני האצילים, וישאלו את שני היהודים בשפת עבר מי הוא הצדיק השוכן כבוד כמערה זאת? וכאשר ענו אותם האשכנזים כי קבר התנא' עקיבא הוא, מהרו הערביים ההם וירדו מסויהם ויבאו אל המערה ההיא ויתפללו שם תפלה רוממה בל' עברית צחה, והאשכנזים עוכדים בחוץ משתאים ומחרישים, והי' כצאתם מהמערה, וישאלום האשכנזים מי המה? וישיבו להם לאמר יהודי חבר אנחנו! אך השבענו אתכם כשם השם הקדוש אלקי ישראל לכל תנידו את דכרינו אלה עד אשר נעבור את גבול אהיק — ואחר דברם עפו כנשרים על סויהם, ויעלמו סעיני האשכנזים המשתאים למראה עיניהם ולכישמע אוניהם. גם ידענו נאמנה כי יש לתם ראש אחד אשר הם נותנים לו כבוד מלכים, ובלעדו לא ירים איש את ידו ואת רגליו ככל ארץ משלתו.

עוד כתבו החכמים הגדול בספריהם הנזיל. וזיל: כעשרים וחמש שנה נשא המושל אשר מצאננא (היא עיר המלוכה שבתימן הנזיל) את רגליו ללכת לעיר מיכה מקום קבר הנביא שלהם, אך לא ירד באניה כמשפט כל חתולכים אשר יעברו ארמות ים האדום אל גידא כי' עבר דרך יבשה בתל. המושל הזה הזמין די מחסרו אשר יחסר לו בדרך, גם לקח אתו אנשי חיל אחויו חרב לשמרו מכף כל מעול וחומם, ויסע למסעו. אך באשמת מאשריו תעה במדבר חול התוא, ולא ידע את הדרך שהלך בה עד הנה למען שוב אחור, גם את הדרך אשר ילך בה להגיע למחון חפצו, ועוד רע וזר מזה כי השמש בער כתנור והמים אזלו מנבליהם, גם הלחם תם מכליהם. רעבים וצמאים מוכי שרב ולהט חיצי השמש התגודדו בכבודות ובלי כח עד כי לא האמינו עוד בחייהם, והנה לעת ערב באו פתאום אל קצה ארץ נושבת, ארץ פורח מאד, ומרחוק ראו עיר מלאה אהלים. בני האורתה הזאת שמחו שמחה גדולה מאד ותחי לוחם כי קוו לבא אל אהלי ישמעאליים אחיהם ובעלי דתם, ויאמרו את יתר כחם וימהרו ללכת ויגיעו עד אתל גדול ורחב ירים נחמו למראה ונהדר בכל פאר, ותחלוץ החולץ לפני הארתה הרים את קולו ויועק „מים! מים! מים! אתיו מים! כי עיפת נפשינו למות!“, והנה איש ערבי גבה קומה יצא לקראתו וידבר אליו בחרי אף: „כלב! האידך העזת פניך לתרים קולך בעת תפלתנו?“, הישמעאלי ספר לו את האסון אשר קרה את האורתה בדרך המדבר הנורא ההוא, ויתחנן לו להשקות את האוכלים החם מים להשיב את נפשותיהם, והערבי הוסיף לדבר: „הידעת כי פה אוהל אדוננו המלך הנדול ואתה הרימות במרדם קולך אשר לא כרת, גם הפרעת אותנו מתפלת המנחה אשר אנחנו מתפללים פה באהל מלכנו.

הישמעאלי נשא עיניו וירא וחנה ערביים רכים אנשי קומה ונשואי פנים עומדים בתוך האוהל ומתפללים בלחש, והנה עד מהרה קדמו הערביים את ארתת הישמעאליים במים חיים וישיבו את נפשם, אחיכ נתנו לתם דחם

אבירים וצדה לדרך אשר יחסר להם, רק כי הערביים לא נתנום לנשת אליהם, ואל אהליהם, ויצונו לעמוד מרחוק. אחרי הדברים האלה הראו להם הערביים את הדרך הקצרה לעיר מיכה, וכאשר שאלו הישמעאלים מי הם אנשי החסד ההמה אשר תיו את נפשם, השיב להם א' הערביאים, יהודי חבר אנחנו! ותלך הארחה לדרכה, ומקץ כ' חדשים הגיעו למחוז חפצם, כי תעו מרחק רב סאר מהדרך, ומהיום ההוא והלאה נתפך המושל מצאנא לאוהב נאמן ליהודים החוסים בצילו, ויעש להם טובות גדולות והסדים נאמנים כל הימים.

עוד כתב החכם הגדול המפורסם מהררי שווארץ כי בימי התעוררו אנשי לבב ושוחרי קדמוניות בבני עמנו להתחקות על שרשי יהודי חבר ולא חשבו מכל יגיעת נפשם להגיע אל מחוז חפצם, גם אנכי עשיתי תחבוכות רבות לבא עד תכונת אחינו היהודים-ההם, גם נועצתי עם אחינו נרי ירושלם לשלוח ציר נאמן מתחפש כבגדי ישמעאלים אל ארץ ערב והוא יחקור וידרוש את המקום אשר היהודים ההם יושבים שמה, ונבוא אליהם, וכלנו בחרנו באיש נכבד מארץ אפריקא אשר בא לנוד בעהיק צפת, ושמו ר' עמרם⁽¹⁾ ושמונו על שמו את משא הדרך הרחוקה הזאת יען כי הוא דובר צחות בל' ערבית, גם פעמים רבות אָרח לחברה עם ארחות ערביים ויודע היטב את הליכותיהם. ואנכי רשמתי לו באר היטב את הדרך אשר ילך בה כפי אשר בינותי במחקרי ארץ וכפי רוח השערת, גם הודעתי לו את המקום אשר שם יהודי חבר חונים וגם את ספרי תבואות הארץ נתתי בידו, ר' עמרם קומין די צרכו ויאחו דרכו בתודש אלול הריו סעפטעמבער 1846. להקפת השנה קבלתי מאתו סכתב מעיר צאנא, ויגל את אזני כי קרהו אסון בדרך בין אדען ובין מאַקקע⁽²⁾ כי נודדי ערביים נולו את כל אשר לו ויתמלט, ואף כי כל כתבי התעודה ויתר סכתבו נותרו עוד בידו, וכל זאת אין לאל ידו לנסוע הלאה יען כי היה שעת חירום כי הכעדואינען נלחמים איש באחיו ומצוי נודדי שודדים וחומסים בהררכים, ולכן ישב באדען עד כי ישוב השלום לאיתנו.

ועיכ לי ר' עמרם בזהיל כי נודע לו אמונה כי בפאת מזרחית להלאה מהמקום אשר הוא ישב שם ישכון שבט⁽³⁾ א' לברד כמה ושאנן ואין מחירי ויש את נפשו לאחוז בדרך ולבא אל ארצם, אפס כי במרם אבא שמה, ובמרם יודע לי הליכות השבט ההוא, לא אכתוב עוד מאומה, ועיי יחשבו הימים עד כי אניע לארצם. כיד השליח ר' עמרם כו', עד הגה דברי ההכם השלם המפורסם ר' יוסף שווארץ זצ"ל, ועוד עדות נאמנה וכרורה משאר חכמי ישראל :

עתה נודיע לכם נפלאות בהררכים והשכטים והמכמיון עיי עדים נברים

(1) הוא ר' עמרם א' סתנסקים הנכבדים הנויל

(2) איננה העיר מיכה הגוי כ"א, היא עיר אחרת ידוע בתיון

(3) הלא הם הדברים הנויל מסיפור הדני שבא במזרח צאנא, וכהשליח ר' ברוך שנפע ג"ב למזרח צאנא ג' ימים וכנויל דף 32 ומחשכט היישוב לבטח מעבר לחצר סוח כנויל

נכרים מחכמי העמים המובא בקבץ התגרות של עשרת השכמים הנרמס בשנת תרס"ח, וז"ל: הכהן הנוצרי האנגלי וואלף, מצא בראשית המאה הי"ט במדבר המסוך למיכה את הרכבים האלה, המה יושבים על שלשה איי תגל ותוא מעיד כי כל מה שכתב ר' בנימין מטודילע על בני הרכבים הכל אמת והכושר היה אצלם, וגם דיבר עמם והקר על אודותם, הוא ערך מספרם לשש מאות אלף איש, הם יושבים באהלים כאבותיהם, לשונם הוא ל' ערב, אבל כלם יודעים גם עברית, המה פרשים נבורים נוראים מאד, כחן מקשה ירוצו היש על סוסיהם ולוקחים י' סם סן הארחות ההולכות למיכה וכואת מודיע גם הרחיג ר' יוסף שווארץ מירושלם בספרו הארץ הקדושה, אחרי חקירות ודרישות, שחקר בעצמו מפי ערביים ונוסעים (בראשית הכאה י"ט) ושמע שיש ליהודים האלה סלך, גם הנוסע דר ד' ה' פארטן מברלין והנוסע י' ר' בנימין מודיעים מהיהודים חפשיים במדבר ערב הנק' יהודי חבר שיש להם נשיאים סקרנם והם נוכים סם מהערביים הנוסעים למיכה, גם הנוסע ר' יעקב ספיר מדבר מיהודים חפשיים במדבר ערב, ולפני שש שנים שב הנוסע דר עדווארד גלאוער מססעו בערב והודיע בעתונים כי מספר היהודים היושבים בערב כימינו הם לכח"פ מאה ועשרים אלף.

האשכנזים העובדים עתה את מסלת הברזל על נהר פרת מודיעים, כי בצפון מדבר ערב מצאו יהודים רועי צאן ויושבי אהלים מהשכמים ולא נכנעו עד היום תחת יד הערביים, ולהם נשיא מקרב אחיהם ושמו שובך ושומרים דת משה וכו' ושפתם שפת ערבית וגם עברית כו', כאשר תבנה מסלה ע"י מדבר ערב נקל יהיה לחקור על אודותיהם, ואינם נכנעים תחת מסולת ושמעאל. מקומם הוא ארמה פורית, ועוסקים עפ"י רוב בגידול סקנה, יש שם חרבות עתיקות של מבצר חזק כו', מכ"ז נראה כי דברי בנימין אמיתיים הם בעיקרם. וידוע שמה שבונה מסולת טורקיא מסחיב למיכה הוא ככדי להציל את המחסדים עולי הרגל מסבלות היהודים ההם.

גם הסופר הגדול ר' אברהם פריצול באגרת ארחות עולם שלו הנרמס בעיר פירארה שנת רפ"ה לפ"ק, המלמדת לאדם דעת חלקי הו' אקלימים וג' חלקי הישוב אויע אפריקא איכרופא, מביא ג"כ בשם סופרים נוצרים רבים וחקרים ותיירים גדולים כי באיים שבים הודו אין ק"ן לספר בני ישראל ושלטונם ונבורהם. גם בספרו עולם חדש ספר ב' קאפטייל ס' מביא הרבה סחם וממליכהם בעושר ובבוד ומלוכה ומסציות דברים יקרים וחשובים ורוב הפלפל ברם. ועוד נוצרים רבים וכהנים קתולים ששבו מהודו וספרו את הדבר לדוכם פיראריא לתומם. ובס' דברי הימים שהוציא לאור ר' אליעזר אשכנזי נרמס סכתב סרי אליי פיסארו שכתב שם שקיבל מזקן שהיה בהודו בקצה המזרח טל"ך אדיר שיש ליהודים לכרם ומכני משה ומנהר ססכטון בגז"ל.

עוד כתב בקבץ דהיי של עה"ש במכתב י"ב ח"ל: נוסע נוצרי הולנדי בשונו מססעו בהודו המזרחית הביא העתקה הולנדית מספ"ר דהיי שיש ביד נשיא

נשיא ישראל שם המתיחסים לשבט אפרים וכו', והר"ר נפתלי הירץ וויזיל שחבר הרכה ספרים טובים מזכירם הרבה פעמים בספריו, גם מדבר שם מיהודי קוטשין אשר כסדינת מאלבאר¹) שעד היום יש להם נשיאים ולוחות הנהגות וזלל שבידם.

עתה נעתק לכם האגרות והידיעות הנפלאות הנוגעים לשבטי ישראל והוא אגרת העמים הערוכה מן פריסטער יואני אל האפיפיור ויש קורין אותו פריטי יואני אבל המעתיקים כותבים בכגוי פריסטער²) יואני שהוא שם כבוד למלכות וממלכי האביסיניים המה וז"ל... גם יש לנו ים החול ושום אדם לא יוכל לעבור בו ונשא עלינו קצת אבנים טובות כו'. גם יש לנו עיירות גאות וחזקות, גם יש לנו פרשים לאלפים ואלפים רגלי לשמור אלו עיירות וההרים כדי שהעברים לא יוכלו לעבור ולבוא, כ"א יעברו ויקלקלו כל העולם כי הם רבים כל כך, כי לכל כך שיש לנו יש להם עשרה, ובארצנו יש נהר ששמו שבתיון ומושך עד ים אוקינוס כו', ומאד גם נמשכין ב' גמרות מן עדן, והנה אשר חכמים שלנו עליו נק' נוג ומנוג, והסוחרים תולכים לבטח בסחרה בארץ ההיא, והמלך הגדול מישראל משנר לנו עבדיו עד זו העיר וחונים תוין לעיר, ואין אנו מניחים א' מהם לכנס לעיר בעבור גבורתם: האגרת הזאת נדפסה בקבץ על יד כתב יד בפארמא.

ובאגרות העברית שנפוצו בקרב היהודים, כותב הפריטי יואני אל האפיפיור בתוך דבריו, וז"ל וגם בארצי בסופה יש פלא גדול של ים אבנים ועושה נלים וזכו שעושים חימים ויש לה רוח גדול ואין אדם שיוכל לעבור דרך חים חזה כו' ודעו כי לזה הים של אבנים בא נהר א' שיוצא מניע והולך בינינו וכין הארץ הגדולה של המלך הגדול דניאל מלך היהודים וזה הנהר הולך כל ימי חשבונו וכשבת נח עד יום א' ששב לאיתנו, וכשזה הנהר מלא ע"כ נדותיו סביא אבנים יקרות הרבה מאד, וכזה הנהר לא יש בו מים, וכל מה שהוא סוצא הכל סביא אל הים אורינושי הנק' ארינה³) ואין שום אדם יוכל לעבור בו כ"א בשבת.

אבל אנחנו נותנים משמרות במעבר, שאם היהודים יכולים לעבור יעשו חיזק גדול ככל העולם בנוצרים ובישמעאלים ובכל אומה ולשון שתחת כל השמים, כי אין אומה ולשון שיוכלו לעמוד לפניהם, אבל אני יש לי בזה הסתחו כמה סדינות בגויות מאבנים גדולות ובצורות וחוקים מאד כו' ומעיר לעיר מחלך חצי מיל ויש לי הרבה פרשים לאלפים והרבה רגלי והרבה תופשי קשת לשמור התרים ומקום המעברות, שלא יעברו היהודים, כי הם כיכ רבים שאם יוכלו לעבור ילחשו ע"כ העולם, ודעו שאם אני יש לי עיר מבצר א' יש למלך הגדול דניאל עשרה ויש להם כיכ זהב ואבנים יקרות שמתקנים בתיהם באבנים יקרות כמו שאנחנו מתקנים בתינו באבנים צבועות, ואל תקשו

1) וגם אנכי החבר מידי עברי שם ראיתי חימודים חסד ודברתי עם אנשי שם סקוטשין

והקרתי מהם ידיעות שונות כנזיל באורך ע"ש ברוך 20

2) גם בס' שארית ישראל מזכיר מהאגרת של הפריסטער יואני ע"ש.

3) Area והוא חול בלי רומי וכלי ערבי ויש קורין גם הסמטיון נהר. אורינושי.

תקשו עלי שאני כותב לך שהוא „מלך הגדול“ דעו כי יש תחת ידו של המלך דניאל הרבה מלכים כלם יהודים וכלם יש להם ארצות תחת יד דניאל המלך, ויש תחת ממשלתו נ' אלפים דוכסים וקונסים (נראפים) ואנשים גדולים, ואנו יודעים שארצו אין לה חוקר ומי שלא סבת שלהם לא שמע דבר בעולם. ועוד אני מודיע לכם שבארצנו כאים שני נהרות ניע כו' וכו' ונ"כ בכל שנה אני הולך לראות המלך הגדול מלך יהודים דניאל והוא רחוק מעט מארצי. הסכתב הזה נדפס בשנת תע"ו בקונס' טנטינופול ונמצא בכ"י א' באוכספורד.

עוד מכתבים יהודים הנכתב למלך ע"ד חשכמים, ונמצא באוצר הספרים של הרב הכולל ר' נתן אדלר מלונדן ומעט שינויים יש בין מכתבי הנוצרים הנזיל ובין מכתבי היהודים וז"ל.... ואצל אותו נהר יוצא נהר סאבנים ומדושך עד ים אוקינוס כו' והולך כל ימי השבועה ובשבת נה. ונושא אבנים גדולות וקטנות בעין נהר של מים והיהודים אינם יכולים לעבור אותו נהר, ומצד אחד יש לנו הרבה סרכים.... ושומרים שלא יעברו בני ישראל, שאם היו יכולים לעבור היו מתריבים העולם, ויש להם כסף וחבב ואביט ומרגליות לרוב, ודעו כי המלך הגדול מישראל יש לו תחת ממשלתו הרבה מלכים ושלטונים ושרים למאות ולאלפים, ובארצו מושכים ב' נהרות מצ"ע כו' ובתחתית ההר מצד ישראל יש לנו עיר גדולה ותוך העיר דר א' ממלכינו השומר את העיר והוא קנה המס סן המלך הגדול היתודי ושם סוחרים באים בסחורה ובאים עד עיר ילגנו מחוץ לעיר על שפת הנהר וכו'.... ובס' יוספון לרומיים, מלחמת היהודים (ה'ז פ"ה) מספר כי מיטום בשובו מנצחונם על יהודה עבר סבייריט דרך ארץ סוריא עם השביה ויפגע בנחל הזורק חול ואבנים ששה ימים בשבוע ושוכת יום א' וקרא להנחל הווא בשם שכתיון ע"ש השבת דהיהודים ע"ש.

וזה מה שהעתיקתי מכתבי האנגליים

וז"ל הסופר היוני „פלינו“ בספריו: על דברי ימי העמים (כפרק ל"א) מספר על אודות נחל שזורק אבנים ששה ימים בשבוע ושוכת יום א' כיום השבת אשר ליהודים ולכן נק' בשם שברתיין עכ"ל:

גם הסופר הנוצרי פרסטרי יוחן מספר ואומר אחת ספלאות הטבע היא הים של חול הסוער כו' ומעבר לים הזה שוכנים חשכמים אשר יש להם מלכים משלהם וכו' עכ"ל:

והסופר הערבי איבן פֶּקון מספר על אודות הסמבטיון כעל דבר ברור וידוע:

וגם הסופר הערבי קובינו מספר בשם הסופר איבן אבאם כי מהמד מחוקק דת המושלימים ראה את הארץ של איבנו מוס"ח (בני משה בל' ערבי) מעבר לוואד איל רמיל (שהוא נחל החול) הסוער ששה ימים בשבוע ושוכת בשבת. עכ"ל העתקה האנגלית!

עתה נעתיק לכם האגרות הק' בסדר נכון מן המוקדם אל המאוחר:

אגרת החשובה מכני משה רבעה'יש טשנת תיזו לפ"ק.

ככתב א'

פתשנן הכתב אשר שלחו הכבי ירושלם לערי הגולה עיד העתק האגרת הנפלא אשר באה מכני משה רבינו עה'יש החונים מעבר לנהר סמבטיון לעיה'ק ירושלם תובכ'א הנדפס כס' מקוה ישראל ומקיימות נם מכבי ירושלם ובעדות הנאון הנדול כסדיו חיים יוסף דוד אוולאי וללה'ה, וגאוגי ירושלם שמו זך לראשה וזיל מכתבם הנכבד, אחינו אמוני בני ישראל, קהלות גולת אריאל, עובדים ומיחדים ואל אדוני אדונים, נטעי נאמנים אילי הצדק ושלמים הלוקטים מחזק שושנים, חסידים נומלי חסדים בני נומלי חסדים סגוע שלשת האתנים, כל ימי היותם על אדמתם, חנם חדשם ושבתם שיבתם וקיסתם כה משפטם, חקתם ורחם, מתפללים במקלות ל' אלקי הרוחות ברננים ובשבחות, הונני הושיות בשפה ברורה מהורה ונקיה, בני עלייה, חנה הנם מקלות תהלות ישראל שבטי יעקב הנפוצים ומפוזרים בארצות הגולה עיר ועיר מדינה ומדינה כלם כ'א ובשלום יתיו עולם ועד כיר'א. נדרשנו לשאלת החכם השלם המקובל כמוהר"ר נתן שפירא הירושלמי נר'ו להעתיק לו מופס. הכתב אשר באה אלינו כאחינו בני משה רבינו עה'יש היושבים מעבר לנהר סמבטיון בשנת ה' אלפים תיזו לביע' ומאו היתה האגרת הזאת כמסמך עמנו לא ראתה אור, ולהפיק רצון השואל החכם כמוהר"ר נתן הנ"ל העתקנו לו מסנו מקצת הכתוב בו, והשאר לא נוכל להעלותו על הספר, כי שם נאמרו דברים עתיקין, אכן החכם כמוהר"ר נתן הנ"ל יניד לכם פא'פ' כל הכתוב לחיים בירושלם. (1) והכתב הנ"ל בא אלינו ע'י החכם השלם הדיין המצוין כמוהר"ר ברוך גד נר'ו אשר הלך בשליחות ירושלם תיזו לערי מדי ופרס, ובאו עדי' ליסטים ובזו את כל אשר לו, לכר הכתבים שהיה לו טפעדי'ק הניחו אצלו, והניחוהו במדבר שםם כ' והלך

(1) וכן חובא האגרת הזאת בספר אכן ספיר הלך כ' דף' צ'ו ע'כ ומחשלה הדי' כרוך גר מירושלם תובכ'א, וחובא נם בספר גר משה הנדפס בשנת ג'א'ו'ל'ח' ת'ת'ית'. ל'ינו' א'ס'ין את האגרת הזאת ברטונו והאיך שהי' האגרת הנו' ננוז אצל החכם כמוהר"ר נתן הנ"ל, וזיל העתק סגוף האגרת סחכמי ורבינו עיה'ק הנכתב להשריר הרוג' המקובל כמוהר"ר שפירא ז'יל בעס'ח ס' יין המסומר, ופצה שטורים, ופוכ הארץ, ובסוף ספר הנו' היה סוגר האגרת הזאת שנשלח לו מחורי' ירושלם שבא לירם מבני משה וחרב כמור'ין שפירא נתבקש בישיבת של סעדה פה ק'ק ריגאו יע'א ובשאר גוף האגרת הנו' בגנוזי היכלו כנו' כס' כדבר קדמוה' להגאון חיר'א ז'יל מערכת ח' רף ס'יו. וכשנת חק'כ' כ' שריר א' מירושלם לק'ק ריגאו הנו' ונפשו איתה להעתיק סגוף האגרת הזאת, וזיל השריר הסובא כס' גר משה הנ"ל בבתי' הנה בשליחות עיה'ק תלכתי אני עם אוהבי ידי'י סע'כ חרב המוכחק תחכם הכלל ס'ץ דפה ח'ים. והששנו אחרי האגרת הנו' ומצאנו בגנוזי היכל קדשו והעתיקנו אות כמות ופעם הנקדע סגול'ין והנאמר ציינת' בנקדוה. ולהיות האמת גלוי ומפורסם לכל אחבי' ח'יש כיום ד' כ'ו סתם חק'כ' לפ'ק פה ק'ק ריגאו יע'א ושריר וק'ים.

הצעיר אברהם שלמה זכמן שליח ציון ח'ו.
הזלעת ולא איש חצבי יעקב ישראל קרמו ס'ס מו'ץ סק' ריגאו יע'א.

והלך רעב וצמא עד עשרה ימים. כִּי א מעשב השרה היה אוכל ופנסיקי המלעים היה שותח. והלך כמסמא ולא ידע אנה יפנה. ואנה ילך וביום יֵא תשש כהו ננס לחו ולא היה יכול עוד ללכת והי' מתעלה למות. וישא עניו וירא: הנה איש נכור חיל סומנו נכוח מאד ורוסה בידו ורצה לתרנו. ומפחד שאנו קם על רגליו. וישאלהו האיש בלחיק מאיזה אומה אתה. ויאמר עברי אנכי. אמיל מה עבודתך. השיבו שמע ישראל כו'. וסיפר לו כל הקורות אותו. סוד שהאיש חנבור ההוא שמה שמחה גדולה מאד כמוצא שלל רב וכאשר הגיד לו השליח הגו' שהוא נשלח מירושלם תנו. ויאכילהו וישקוה מסוגנו וחמת מים שהי' עמו. ויאמר לו אל תירא עברי אנכי משכט נפתלי (1) ואמיל שכה פה עד אשר אלך ואגיד לשכבתי והגיד לפניו מוזן ומים. ויאמר לו מתירא אנכי מליטמים והיות רעות רצוני ללכת עמך לסקוסך. ויאמר לו מקומי רהוס מאד. ואתה עיף וינע ולא תוכל ללכת שם. ואנכי בקפיצת הדרך אלך במהרה. וכתב לו שם ונתן על צוארו ויאמר לו אל תירא מליטמים כי אין שום אדם עובר בדרך הזה. וגם מחיות רעות אל תירא כי כתבתי לך שמירה מעולה עד בואי אליך. וילך האיש הגו' לשכמו וכתוך נ' ימים חזר ומצא את החכם השדיר במקומו בריא אולם. ויאמר לו מהלך נ' הימים הלכת. כנ' ימים האלה חזרת. עיב השבטים. ומסרת לי להם כל מה שספרת לי מכל הקורות אתכם. ומחשעבוד מלכיות אשר משתעבדים בכם האומות. והראיתי להם את הכתב אשר נתת לי מאנשי קדש אנשי ירושלם את כל הכתוב בו מצוותיכם. וידאנו דאנה נדלח עד מאד וגם לבני משה הודעתי מסכתבך ויבכו בכי גדול. ויתנו לי הכתב הזה שתוליכחו עמך לאנשי ירושלם דברי שלום. ויאמר לו השליח הגידה נא לי מה שמך. ויאמר לו מלכיאל. ויאמר לו אדוני היטבת חסך עמי. ועתה רצוני שתוליכני למקום ישוב ויאמר לו כן אעשה. ויאמר לו בוא אחי וילכו נ' ימים במדבר אוכלים ושותים מעדני מלכים שהביא ר' מלכיאל עמו. ביום הרביעי אמר ר' מלכיאל להשליח לא אוכל לעבור מפה. כי זה תחומינו לך לשלום אל תירא. שמור הקסיע הזה אשר על צוארך בקדושה ובטהרה. וכיז שהי' עליך אל תירא לא מאדם ולא מחיות רעות ומזיקין שכעולם. ובעוד נ' ימים תבוא אל ארץ שנער. ויתן לו מאכל חממת מים וצירוד זהב. ויחבקוהו וינשקוהו ויאמר לו לך לשלום אל תירא. ויפרדו איש מאחו בבכיה גדולה ויאמר לו ר' מלכיאל ה' צבאות יקבץ שה פוורה ישראל מארבע כנפיות הארץ בתוככי ירושלם אמן. ויבא השליח הגו' ארץ שנער ולא רצה לגלות להם שום דבר. ולא לתראות להם הכתב. כי כן צוה לו ר' מלכיאל הגל. כי כתב זה יהי' התום אל תראיו כִּי א לבני ישראל הדרים בירושלם. ויסע השליח הגו' מסקום למסום עד הגיע לעיחיק ירושלם ונתן להם הכתב והחתום

כאשר

(1) וכבר ידוע ומפורסם מגבורת בני נפתלי ומסלהתם ונצחונם למלכי פרס היה כתובים באורך אצל הסופרים והחוקרים המוכבאים בס' מקוה ישראל באורך. וגם תובא בס' מאור עינים מהרר עזריא מן הארוכים ע"ש

באשר מסר לו ר' מלכיאל :

וזה טופס הכתב אשר שלחו השבטים שבטי יק. ובני משה אשר מעבר הנהר ממבטוין. אל שבטי יהודה ובנימין אשר בירושלים תובכ"א.

אחינו בני ישראל שבטי יהודה ובנימין בני אבות העולם. אברהם יצחק ויעקב התמימים. למלאכי אלקים דומין. ובאורייתא קדישא עסקין לילין יומין. אומה קדושה וטהורה מכל עממין. ולפני אל נערץ בסוד מדושים. שופכין נאומין. מרגנים מיהדים (4) נורא ואיום. שלש פעמים ביום. יושבים על אדמת הקודש לקרוא כלם בשם ה' ולעבדו שכם אחד. אחד המיוחד בעולמו ה' צבאו שמו. ישע את עמו. ויבנה את בית אולמו. ויקבץ את כל עמו מארבע כנפות הארץ א' א' א' א' ס' ס' : ואת מאתנו אחיכם בני ישראל בני משה רבינו עדיש אשר מעבר לנהר ממבטוין להשמיע למעלת קהלתכם משלומינו. ונפשנו מאד נענה מתאבלים ומתאוננים כיענים במרבר רק על חורבן בית קדשינו ותפארתנו ועל אורך נלותנו ושטמות היכלנו. ושומטותינו במקומות הללו. ודאגת גדולה היא בלבנו לאמר מה פשענו ומה חטאנו לה' אלקי ישראל הוא אלקים אין עוד מלבדו. אשר נדחפנו ונתדפנו אל המקום הזה. אתם שבטי יהודה ובנימין זכיתם לעלות הנהרה תר הקודש ירושלים שאם שנחרב תבית ובאו נזים בנחלתינו. ושמאו את היכל קדשינו. ושמו את ירושלים לעיים. וערו ערו עד היסוד בה. עדיין נשאר כותל המערבי קיים. והשכינה לא זזת משם. ועל זה היה דוח לבבינו למה נגרע מכם לשבת בארץ חלוז הנשמה. ואתם תשבו על אדמת הקודש לפני השכינה. ויהי מימים בא אצלנו נזי א' ישמעאל מצרי תגורמא ששבורו כושיים ומכרוהו לארבעה שבטים דן ותפתי נד ואשר. והיה מספר לחם את כל הקורות בתערים אשר סביבותיכם. משאם ונתגם קימתם ומחיייתם ומספר ימי חייהם ומיתתם וקבורתם. אומה ואומה במנחנם ושלחו את הגוי הגזי אלינו וסיפר לנו את הדברים טרים העוברים עליכם. והיינו ממופקים אם גזי הגזי ספר האמת אם לאו. ויהי חיוס ראינו כתבכם אשר תובא לנו מגילה עפה. מספרת ואומרת מהצרות אשר אתכם עוברים עם האומות. זרים אוכלים אתכם והייתם כשבויים. נתקבצנו והשמענו את כל דברי האגרת האגרת מצור מסכיב. אותו חיוס היה מספר גדול ויללה גדולה. ככינו בכי גדול עליכם איך תוכלן שאת הרעה הגדולה הזאת. אדמתכם לנגדיכם זרים אוככים אותה. ומגדפים אתכם ואת דתינו הקדושה והטהורה. ואינכם יכולין לחשיבם. כי ישרפו אתכם כאשר. אי לעינים שכך ראות. ואוי לאונים שכך שומעות. ושמחנו שמחה גדולה לעצמנו כי האלקים נתן לנו חלקנו שאנו בני חורין. ומלכות לעצמינו. משולים בכסת מקומות גדולים. ואין בינינו שום אומה ולשון כי לא יוכל לעבור אצלנו שום אדם כי נחר ממבטוין סוכב את כל נבולינו סכיב. ותנהר תהוא אין בו סיס כ"א אבנים וכל ששת ימי החול קולם ירעים ברעם גדול כנלי ים הגדול בזעפו. וביום שבת קודש ישבות וינה ואש תלחט סביבות הנהר מערכ שבת עד מוצאי שבת ולא יוכל שום איש לעבור בו כל יום חשבת מפני האש המלחמת. ובמוצאי שבת יחזור לאיתנו הראשון. וכשבאים אחינו שבטי ישורון ד' שבטים הגזל לדבר אתנו

עופרים

עומדים על שפת תנחל מעבר זה ואנחנו עומדים מעבר השני ומדברים (1) ואנחנו יושבים לבטח בארצנו ואין ככל מקומותינו שום דבר שמא לא היה שמאה ולא עוף שמא לא שרצים ומזיקין בשום צד ואופן כללי, ואנחנו שוכנים בבתיים ספוארים ובבנינים חדרים ומגדלים נאים, וצאן ובקר וכסף וחבכ לרוב מאד ואבנים טובות ומרגליות, ואין אנו צריכין כלילה לאור הנר כי יש לנו אבנים טובות אשר זוהרים שבעתים כאור הנר, ומלבושינו בגדים נאים מכל כלי חמדה, וצמר ופשתים ותולעת שני, וימי חיינו על הפחות קיך שנה, לא בן ולא בת תמות כחיי האב, ואנחנו עם רב ושניא אין מספר לחסדונינו, ארבעים כפול כיוצא מצרים, וכל טוב הארץ נתן לנו ה' אלקינו בעבור שאנחנו שומרים תורתיו חוקיו ומשפטיו, ואנחנו שונים תניך משניות הלכה ואגדות, ואין אנו נשבעים בשם ה' אלקינו בשום צד: ואופן כללי, וכל הנשבע בשם ה' בעוד נ' ימים ימות ואבד מן העולם, וכל משפטיו בארבע מיתות בית דין עיף הוקן הגדול היושב בבית הכנסת, ואנחנו בכל יום שומעים קולי קולות, בת קול מן השמים, ושמענו בת קול סכרת ואומרת (...חסר...). ועוד ביום ששי שמענו בת קול סכרת ואומרת (...חסר...)

ועתה אחינו שבמי ישורון שבמי יהודא ובנימין אל תקוצו בתוכחת ה' אלקיכם כי את אשר יאהב ה' יזכיה וכאב את בן ירצה אתכם בקרוב, כי כבר הגדנו לכם אותות נפלאים כאשר שמענו כן נראה, וה' אלקינו עושינו צורינו הוא ישיענו ככתוב כי בה אמר ה' רנו ליעקב שמחה חשמיעו הללו ואמר הושע ה' את עמך את שארית ישראל, ואל תתמהו לאמר מאחר שאנחנו וד' שבמים חיושבים מעבר הנהר עם רב ושניא מאד ומסון לרוב ימת לא נצא למלחמה עם האומות, ידוע לחוי לכוון כי אנחנו שבמי בני משה אין לנו יכולת לעבור את הנהר עד עת קץ שיאמר ה' לאמורים צאו ולאשר בחושך הגלו, וכן הו' שבמים חנו' אין לחם רשות לעבור נבולם, היא כשיוצאים עם מלכיהם למלחמה עם חו' מלכיות אשר סביבותיהם, ואתם עם קדוש כסחו כה' עדי עד כי בייק צור עורמים, חזקו ואמצו לכבכם כל המהלים לח'.

כיד אחיכם בני משה חבאים על החתום

המלך אחיטוב בן עזריה

הנשיא יהוצדק בן עוזר

חזקו אוריאל בן אביאסף קיום

(1) וזה ברור וידוע לנו סכמה ח'ק אלדר חרני ומעשה ניסוס. דף ט"ב ואגתיק חנק' יום נאי' וס' מקו ישראל ועוד סכמה עתונים למדעים ולספרות וידיעות מהרבה תירום מחוקרי קרטוביות כי הנהר הנפלא חזק יש מקומות י"ז פראאות רוחב ויש מקומות שאינו רוחב רק כששים אמות ב"ו ואין תימה אם וכלו לרבר ועין דרך צד חנו'. עיי' שוורקים המכתבים ולי' עי' החיבת בריל, גם נמצאים יונים המלומדים לח כאשר ראיתו בעיני כחי' שהרבה חכמים מאנשי צבא חיו משתששים בה, וחיו מוסרים סידות המלחמה ולי' עי' חכמה זאת. ועד חיום ידוע לנו הסגלות לח. וחובא גם בפשרי הסקובלים מסיני עיפות וצפרים שחיו מגלים סודות לתנאים עי' עיפתים כמבואר. גם כתבו חרני' זיל מה.

קיום העתק האגרת מנוף הכתב ששלחו בני משה רכנו ע"ה מחכמי ונאוני ירושלם תוכביא ביום ד' ט"ז מנחם שנת יסודתו בהררמי קרש לפיק פעהיק ירושלם ת"ז.

יעקב בן צמח ס"ט
אברהם בן חנני' ס"ט (תלמיד הגאון
המפורסם מהרי"ם ז"ל)

ניסים בהריר עכ"ם ס"ט

יצחק בוסמן ס"ט

שלום אבוהבום ס"ט

יוסף די סגורא ס"ט

נתן כמחורירי זרחיה ס"ט

ברוך כמחורירי ישראל בנימין ס"ט

יצחק ואקומו ס"ט

אהרן כחירי דוד ס"ט

ע"כ קיום מרבני ונאוני ירושלם ת"ז אשר היו כשנת הת"ז לביצירה, והיו עדות מהרב הכולל הגאון האמיתי כמחורירי חיים יוסף דוד אזולאי נר"ו שראה הכתב במעמד ריגאו, וז"ל הן אנכי מדי עברי בקיק ריגאו ראתה עיני נוף הכתב הגדול מרבני ונאוני ירושלם ת"ז הכתוב בחדי מהכתב היקר שאני בקי בהם סתוך כתבי חק' ופסקי הרבנים הגיל, ובאתי עוה"ה פה ניסא יע"א פני קסת סלה חיים יוסף דוד אזולאי ס"ט.

הרואה יראה כי באגרת היקר הזאת יש בה חסרונות, ואחרי רוב הפוש ויניעה אנה ה' לירי כ"ק מגנוי כתביו של הגאון המקובל חק' מחורירי יוסף בהריר עמנואל אירגאם וצ"ל בע"ט שומר אמונים ודברי יוסף, מנחה יוסף, פרי מגדים הנדפס בליוורנא בשנת מ' חכס, "וישמר אלה" לפ"ג וכמונה ספרו דף ע"ו ע"ב מכאי העתק אגרת בני משה בשלימות; ואחר אשר הגנו ה' למציאת היקרה הזאת וזכני לברך ברכת הראיה, נמרתי בלבי להוציאה לאור ולצרפה להאגרת היקר הגדול למען יהי דבר שלם בלי חסרון, הגם שכבר הובא האגרת הזאת בס' מעשה ניסים הנדפס באמשטרדם בשנת התקע"ה לפ"ק ע"י החכם כמחורירי משה אדרעי וצ"ל עם יקר סהדותא ממפתחי הגאון חיד"א ז"ע על החתימות הרבנים הגאונים דחתימה עלה, והנה גם הגאון הגנו' הזכירם גם בספרו הכהיר מדבר קדמות מערכת ח' אגרת ח"י ע"ש, אבל גם שמה הובא עם החסרונות כנו"ל, אבל בעת בע"י נדפס בתכלית השלימות, וז"ל הגאון המקובל מארי אירגם וצ"ל.

האגרת מבני משה אשר שלחו סתם אלינו בני הגולה, כשנת א'ש"ר"ו כ"ל חוסי ב"ו לפ"ק, הניעה אלינו באב הרחמן השנת מ'ק"ח"ת מורעו מושלים לפיק ע"י הרה"ג כמחורירי שלמה ארדן דמתא פאם יע"א ונתיישב בעה"ק תוכביא' (ז"ל)

(1) ידוע לנו כבירוי ככסת ומנים שונים נתעוררו מאחזי לענין גדול הגנו' ע"י השתדלות חכמי תורו וגם השתדלו לחסין אח דברי האגרת היקר הגנו' לאחינו שבגולה, ראשית התעוררות היה בשנת הת"ז הגדול, וידוע לנו שגם בשנת מ'ק"ח"ת ובא' סימן מ'ק"ח"ת מורעו מושלים היה התעוררות גדול כנו"ל, ותפוצו דברי האגרת הזאת. לכסה קהלות חק' ובלוי ספק כי על הזמן הגנו' כיון הרב הקדוש בעד פקדש סלך בפירושו לוחיק דף קנ"ד ע"א בס' וירא על קץ גאולתינו שהיו התנוצצות בשנת תקס"ה לאלף הששי.

גם הרב אור ישראל חק' קנ"ב כביאורו לוחיק ז"ל וקץ רבוייה לא תלוי בזכות דלהון ע"י חכ' נתן ולא יעבור כו' כי זה הזמן רמזו בחיבת יעבור ע"כ ר"יו ואז כו' וירם קץ לעמו עכ"ל

עכ"ל. והגם שהכונה שיתבררו כל הרס"ה נצוצות'ק כמ"ש סתרי'ו ז"ל, עכ"ו רס"ו שזה יחי' בשנת ח"ק כי או יתחיל לחשוך עמוד השחר, ומשם תחילת מספר הארבעים שיגנו משיח הביכל קן צפור כמבאר בזה"ק שמות דף תי', אשר נשלטים בשנת תקפ"ה ואו יגלה כבוד מלכותו כ"ו, והגם שרשבי"ו יזיע תלה הדבר עד בשנת ש"ש מאות שנה לחיי' נה, כבר שירש שכלל שיתין שנה סתעורר הגאולה, וזו ששים שנה האחרונים וככנס ה' שנה לששים הנז' כי כלו כל הקצצים וולת זה, והרבה תלוי בחשוכה; ובזו"ה סוף פ' וישב אלף הקס"ו ברין יתעד פורקנא כ"ו וכתחיל סאלף התי' תור' ד"ח, ובפסקתא ובילקום ישע"ו ז' שנים אחר המבשר יבא ביד ז' שנים על אלף הקצ"ס וכתקפ"ה יתגלה, ורס"ו כ"ו והיו ח"ו"ך כמ"ש אליהו לרשבי"ו בזה"פ פ' תבא ע"ש ובשנת ח"ו"ך אחר אלף ח"ק תרי רמ"ז תקפ"ה, ובלי ספק כיון תיר מקדש סל"ך ברזח קדשו על זמן הנז' שחי' או עת צלון ל'גאולה, לכן כשנת הזאת ח"ו' אתעוררות גדול בין גדולי הדור לשלוח שלוחים, אבל באמת כבר פרשו גדולי הדור כי הכונה של כל הקצצים הם רוקא להתחלה אתעוררות, כמ"ש כמה פעמים אהעד פורקנא, לא על גמר הגאולה, כי"א רוקא על ארתלת אתעוררות והתחלת הצמיחה כמ"ש פצמיה קרן ישועה כמו הרויעה שצומח מעש טעם, אבל מדויעה עד הקצירה רחוק הוא, ואלו זכינו היה השי"ת מסתר לגאולנו בעת הצמיחה ותעוררות כמ"ש חייל זכו אחישנה כ"ו וכן ידוע שכל הגאונים הצדיקים שרס"ו כרבריהם הק' איהו רס"ו לגאולה, בודאי חשינו ורס"ו שזמן הנז' עת צלון הוא לגאולה, אם לא הוי' איהו קסר"ו על ישראל, כי ידוע כי בכל שנה שנה יש איש אחד סוכי"ר למשיח ונאל' אם יחי' בני הדור זכאים, כמ"ש בס' זוהר חריק"ע והרבה ספרים הק', ובקונטר' כמה קסרונים עומדים על ישראל וגורמים ריחוי' להעת הרצון והמנוח סתרי' אל רחי ועדיין לא נושענו, גם בשנת הקס"ו נתעוררו מאחבי' לענין הק' הזה כנ"ו לקמן באגרת חשני' ע"ש, ובשנת התקפ"ח נתעוררו עוד אחינו שגולה כנז"ל איך שדכ"ס האגרת הק' הנז' ע"י תחכם תריר משה אדרעי צ"ל עם יקר סתרו"א מסופה"ד הגאון תיר"א ז"ע כנז"ל.

גם בשנת הקב"ץ נתעוררו מאחבי' וכראשם הגאון הגדול בע"ס פאת השולחן ז"ע ושלחו שלוחים נכבדים וכבר נ"ו ונצאו את חפץ לבם, ולראב"ן כמה מסכולים עמדו להם לדרך להשיק נפשבתם למעול טוב ונצ"ו, כנ"ו סח באורך וחדשו האגרת מבשרת ציון הנז"ל. גם בשנת תרי"ח נתעוררו ובשלחו הרבה שלוחים הגונים כוסן הר"חג, התוקר סתרי' שווארץ ז"ל בע"ס תבואת הארץ והי' ראש המשתדלים בזה, והגם שגם להם הי' כמה מסכולים ועיכובים עכ"ו כל סח שמצאו סתרידיעות, הנפלאות הדיעות לאחבי' כנז"ל באורך, גם בשנת תרי"ט שנה נונת ירושלים ובשנת סתרי' נתעוררו גאונים וסגנו' לזה ואני הייתי מהנכתרים להנסיעה ע"י חכמי ירושלים כוסן הגאון כסתר"ר שכוואל סלאנס צ"ר כאשר בא על התי' ששואל ובית רינו, על השכתב התעוררות ועוד הדפסנו מחרש סכתב הגאון בע"ס פאת השולחן סח ששלח להם בוסנו כנז"ל וסוף סוף אחרי רוב עמל' וספור' וסכנת נפשות, עלה בידו בע"ו לחשיג ידועה נפלאה אמיתיות כמבאר הכל כספרי' הנז', וס"ס חפרון כ"ס הקשה וכו' עכ"ו סלחניע לתכלית תנועה, וסבלתי דוחק ככל צד ועוד שאר עיכובים עד שהוכרחתי בע"כ לחזור, כי יש קצומת שנתאץ שיית' וספירה וידועה שפת הסדינות המשוונות כנז"ל כאשר גרבר סח הכל על נצ"ו, הגם שצומים בארץ תודו הרבה מאחבי' בקיאים בכל השונות הנחוצים כמו ל' חיות, ואגרימניש, והיפלאיש, ולי' כאלבאר, וענגלרש, וכו'. ובזאת, אבל לסיבת הרחוק לא יכולתי לבא אחס במו"ס למסע בפסקות אשר רשטתי וציניתי לפני, כי נרוץ לזה אגודה אחת בעלי' עושר וכה במוכן; גם נמצא כמה מיני אומות פראים שעומדים על תרדך ואין פניהם לעבור אה גבולם לכן שטעוני' אחי' ורעי' התעוררי' התעוררי' כי בא אורך, כי לא כעתים הקדמונים שהודרכים לא היו סיושכים ופחוקים וע"י' היו כל הסיבות והסכנות וכ"ו לא כן עתה בוסנו זה שיכינו לראות כמה מיני איירונים ושאר מיני סכנות ומכשירים ואין לך קץ מגולה מזה כנ"ו בשם אגרת הגאולה סחרסכ"ן ז"ל סח ואך נפתרו היום כמה ריכים סגורים, וכמה סכריות נתישבו, ובסח בעת הזאת בע"י, וחי' כאלבאר, לעבור כל מיני גבולים של האומות הפראים בשלום בלי פגע ובכל אלו המקומות שהשלוחים תיירים יסעו לשלום, נחוץ להם איש אי' מלומד בתלשונות התגו' שמה, ר"ס אם יסעו לידערי' חבר ידך ערב ידך ג'ידא' ודוך כעדינא' סביב סתרו' מעקקא צ"ך שפת ערבי'ת וזה כפי כנחג החקום ההוא כי גם בלי' ערבי'ת נמצא

והל מעשה שנעשה ע"י שליח א' מירושלים ת"ו ושמו הר"ר נד שהלך לבבל כמנהג השלוחים וקבץ נדבות והלך לבבל דרך משך מ' יום ולקח נדבה ושלחה לירושלים, ואח"כ הלך למדי ופרס עם שיירה אורחת ישמעאלים וקדר והם חיו כערך ר' מאות איש נושאים סחורות, והיו כולם אזוינים מלבד ערך מאה אנשים אחרים שהיו עמם בצוותא, ועד שהלכו ב' חלקי הדרך נפלו עליהם י"ב ליסטים וערכו אתם מלחמה מהבוקר ועד הצהריים, והר"ר נד ע"ה ביניהם רוב על חמורו, והי"ב אנשים הגו' הרנו את כולם ולא ברחו מהם רק בעשר אנשים, והר"ר נד נפל גם הוא על פניו בין החרונים ונמלט, והי"ב אנשים לקחו את הכל, המסון והגמלים, והשק מעל החמור של ר' נד לקחו והלכו לדרכם ולא מת ולא גיוזק שום א' מהם, ובשאלה ר' נד שהלכו הגו', קם על רגליו ולקח חמורו וישב תחת אילן א' והאנשים הגו' כשבאו לאהליהם ופתחו השקים מצאו חספרים של ר' נד וחרד לבם על שהרגו נפש ישראל ובלא קבורה ונפל חנוול על ר' מלכיאל וילך למקום המלחמה לקבור את היהודי וכשבא ר' מלכיאל למקום הגו' וירא איש א' יושב תחת אילן ואותו חיוס היה יום ג' שלא אכל ר' נד, עיניו ראה א' רוכב על סוס לבן, וכשקרב ר' מלכיאל אל ר' נד שלף חרבו להרוג אותו, אמ"ל ר' נד המתין לי עד שאומר דבר, ואמר שמע ישראל כו' שאל ר' מלכיאל מי אתה, אמ"ל אני שרד מירושלים ת"ו: והייתי בשיירה ואכלנו ליסטים, ירד ר' מלכיאל מעל הסוס והיו טחבקים וא"ו, ולר' נד הי' לו ספר חיחוד (1) שתובא מעבר לנהר סמבטיון שהיה סביר

כמה אופנים כירוני, או דרך ואמברה (היא עציון גבר הגויל) כמקוב שוק התסריב הגויל שיד שם ג"כ שפת ערביית כנ"ל:

ואם יסעו באשט הנדויע בסדינת מליכבאר ררד עיר קאליקוט (ואינה עיר בלכופע הירוע עיר הגדולה שבהנדויע) ולפעלה משם להכדבר כפי הסבואר בס' הדורות, וספר תכרות, נחוק ל' תרו, ול' ענגליש, ול' מאלובאר, ואם דרך סודינה טיבעט מעבר לעיר לאסטא אושכ הלאסטא, נחוק ל' סיבעט, ול' חינא, ול' ענגליש: ואם דרך עיר קאנמאן שבמדרסרא הגדולה שבחינה או מעבר לעיר מנדיליען או בשאר מקומות שבעומק חינה כמבואר בספרי הגו' נחוק ל' חינא ול' ענגליש, ואם על הנהר אירונאדיע (הוא חלק מנהר גזון שבהנדויע) בעיר באסיין שבסודינה בורמא ובעיר סימלא אשר שמה נמצאים תדרים הגבוהים היו היממלאוי וגם הנהר הגו' נתחלק לחלקים ולאיס הרבה, שמה נחוק ל' תרו ול' היממלאויש ואם יסעו דרך סוכר פרס, ומדי נחוק ל' פרסי, ול' ערביית ול' ענגליש, נחוק להיק ול' תרגום הערבים: ואם יסעו דרך כוש, חכש, עשיאפי, אביסיניען נחוק גם ל' ערביש צהה כמו ערביש של מצרים (עגיפטין) ול' כושית, ואם יסעו דרך תימן להלאה מעיר ננראן או דרך עיר המלוכה צננעא להלאה מעיר היודאן למרכי הגדול המתחיל שמה ערך ג' ימים, או דרך עיר עזן ודרך עיר הבאן מעבר לעיר תסראים הנק' הצר סוד, ליהודים הסגויים שמה ששום כי נחוק ל' ערביש של תימן (יעמאן): ואם יבינו עצמם להנסיעה הנכבדה והאח בכל אלו התנאים והכנות הגו' והנפעים יהיו אנשים כשרים והגונים ונפרט מנדולי זקן כי זה לעיכובא נאשר ירוע ל' באר הימס כי למגולתי זקן לא יתנו רשות לבא אהם בדברים ולא בשום מום, ואז בעיי יצליחו בדרכם ויזכו לכשר כשורות מנבות ונחומים לעם א' הסמורד וסמורד בין העמים בג"א.

(1) היה שיר חיחוד והתחילה של בני משה שאושרים אוהה בכ"י אחר קריאת המעטות

מ"י יום הימס כנ"ל כספרי הגו' לקמן

כביר לו ר' מלכיאל וקרא לו האגרת מירושלם ת"ז ונתן ר' מלכיאל לר' נד לחם ומים, וכתב לו שם שלא יזוק, ואמיל שבתוך ג' ימים יחזור אצלו, ור' נד הי' מבקש מר' מלכיאל שילך עמו ולא רצה, הלך ר' מלכיאל לביתו ובישר להם שהיהודי חי, וקראו האגרת של מירושלם בבכיה גדולה, ולסחר ביום א' היה לחם יום השוק לבני נד מצד זה לנהר סמבטיון ולבני משה מצד אחר לנהר הגז' עמד ר' מלכיאל וקרא ליהודי א' מבני משה שבא ליום א' לשוק, ואמיל בא אגרת מירושלם, נעץ בקלו בקרקע ועף ולקח האגרת מיד ר' מלכיאל ולא נגע בקרקע של בני נד, בשביל שהקרקע של בני משה קדוש¹!

אחיב בא המלך של בני משה ונתנו לו האגרת הזאת וקראם לפני העדה ונפלו על פניהם וככו על גלותינו ונורו תענית ומספר על הגלות, ואחיב כתב זאת האגרת שנעתיק למטה, ונתן רשות לבני נד שיתנו עליהם ד' אלפים דגרי וזב מירושלם, ותחזיר האגרת של ר' מלכיאל לר' נד ושלחו לחיים טובים ולשקום!

וזהו נוסח האגרת ששלחו בני משה ע"ה:

אחבי שבטי יהודא ובנימין שלום רב לכם מאתנו אחיכם בני משה, הגיע לנו מגילה וקראנו אותה, ומבינים אנחנו היטב מה שכתוב בה ועל גלותיכם שאתם בה, אנחנו תמידים תמיד גדולה ע"ז הלא אתם נבורים יותר ממנו, יהודא נור אריה, בנימין זאב ירף, והחלישות מאין בא לכם כולו האי וכבר שמענו מני א' תגרמי שלקחו אותו בני נד בשביה, שבא לעבור שם לאסוננו עם שירה ותרנו בני נד מהם הרג רב ולקחו ממנו, וזה התגרמי היה מיוחד ה' ואומר שהוא יהודי, ומספר לנו על גלותכם, ואנחנו אין מאמינים בו, ואנו אומרים שאתם נבורי חיל יותר ממנו, עד שבא המגילה רעה הזאת וראינו שדבריו אמת, ועלה בדעתנו שאין זה כיא מעונותיכם שאתם עושים, ולא די שאתם חונים במחוז ירושלם, וכותל המערבי קיים, ישיבנה לא וזה ממקומה, וכודאי צריכים אנו לומר גם זה מצד עונותיכם, ומה שהיינו י' שבטים, ובעונותינו עלה עלינו סחף והגלנו, ובא נבוכדנצר וחרב בית מקדשנו, וגלה יקרינו, ושרף היכלינו, ובא מיסוס הרשע, ומטא בית

1) מענין קדושת המקום של בני משה הגני מעיר באמ"צ מה שראיתי בעיני באוצר הספרים של אוהבי ירדני הרה"ג הצי מהור"ד רובינר ז"ל בן לאותו צדיק הגאון הגדול בקש"ת שניאר ולמן זצ"ל הרב מלובלין וגם הוא היה מהמשתרלים בענין הנסיעה הגז' והראה לי כפי א' מה שקרה בזמן הרב הקדוש בעל שכט מסור זצ"ל האיך שבא לפניו אישה אחת כותלי הרוח, בבקשה שחרב יתקן אותו למען יהי לו מנוחה, ואחר תרדישה והתקירה הודה לפני הרב על איזה עונש מענישים אותו, מיר סיסר הרוח להרב כי עתה שנכנס בגוף חי מרבר הוא חתולה תקונו, ומקודם לכן חי' מגולגל בכהמה ובפקודה המלאך המשחית חי' מוכרח להתפלל ולאחנוד מרחי אל רחי מחר לגבעה ומנבעה לחר ואין מה יוכל לספר החלואה והיטורים שעברו על ראשו עד שרץ והגיע לנהר סמבטיון והשב לחמלא ולחנצל מהמשחית כשיברח לעבר הנהר הגז' למען יהי לו איזה מנוחה אבל חמלאך עמד לו לשמן בדרך וצעק עליו רשע אין לך רשות לבא למקום הקדוש ואמר הנקי חמלא עכ"ל.

בית מקדשנו, וכשיכ שאתם ב' שבמים, ולא תזכרו את אלקינו, ולא יש מי שיעיר אתכם משנתכם שתחזרו בתשובה, ואתם איש כל הישר בעיניו יעשה גיילות ונגיכות, שיה ג'ע שפ'ד, ואנחנו שומעים הכל, אבל אנחנו אומרים שהוא שקר וכזב, ואתם אין מי שיקין אתכם משנתכם.

הלא בני גד ובני ראובן שני שבמים, ותמיד הם במלחמה עם החתי והפריזי והאמורי, והם הורגים מהם הרג רב בכל יום ולוקחים שלל, ואדבאל ומבשם תחת בני יונדב בן ריבב. ומרוב הנלות והצרות שעשו להם בני גד שלקחו מהם לעבדים ונותנים להם סס כדי שנה בשנה, ומבני גד לא טת א' מהם במלחמות כיא איש בחטאו יומת.

ואתם הקיצו והתעוררו משנתכם בתשובה וצדקה, כה אמר ה' שטרן משפט ועשו צדקה, אחינו כשרינו תעשו תשובה וצדקה ומעשית, ואנחנו לא נדע מה נעשה כי לריק עינינו; אנו בתוך רחוב זה, והנה סיוס א' עד יום ה' אבנים עולים ויורדים מסביב לנו, וכיום שיק אש סביב כמו קשת, ואין אנו יכולים לעבור, וגם לא יכול שום אדם לעבור לנו, ואנחנו כתחום הרבה סדינות, וכל מה שברא הקב"ה בעולמו מששת ימי בראשית יש לנו, ואין בכל תחומינו לא שום היות טביאות ושקצים ורמשים ומזיקים וכדומה, ואנחנו שוכנים בבתים ספוארים ומגדלים גדולים וצאן ובקר וכסף וזהב לרוב מאד ואבי"ט ומרגליות אשר וזהרים שבעתים כאור הנה, ומלבושינו מכל כלי חמדה וימי חיינו על הפחות ק"כ שנה, והארץ נחלקים לכמה חלקים וכל חלק יש לו מלך א' ועזריהו בן יהוידע מדך גדול על כולם. וגם בני גד ובני ראובן אינם יכולים לעבור מנבולם. ואם יעברו יפלו ביד אויביהם, וגם כוסייהם ששיגעו לתחום יעסדו, כיא כאשר באים מהאוסות למלחמה עליהם, אז יעברו יעשו בהם נקמה, כי הבא להרנג השכם להרנו, מלבד אדבאל ומבשם שהם תחת בני יונדב בן ריבב, והמה באים אצלינו לשוק. וגם טביאים לנו סחורות סארין הודו, ולפעמים טביאים הרכבים איזה כסאות טובות, והם יכולין לעבור מנבולם, והמה מצד צפון לנו, ומהם כהרים, ומהם בבקעה, יש להם כתי כנסיות ובתי מדרשות כו' ארץ תודו לדרוסנו והכל מדבר, ובנינו ובין עיר התמרים שהלך רב של שלשים יום, ולבני יונדב בן ריבב מ"ו יום, ובני גד ובני ראובן כיא הנהר מפסיק בינינו ואנו רואים אותם ומדברים עמם, ושומעים את קולנו, והם ברחוב א', ונושאים נשים זמי וזהו לעם א'. והרי להם צורת סמבטין, בא מההרים שבין בני יונדב בן ריבב ובין ארץ התמרים ונכנס לארץ צבא [י"א שבא] כו'.

ועתה אחינו שבטי ישורון שבטי יהודא ובנימין אל תקוצו בתוכחת ה' אלקיכם, כי את אשר יאהב ה' יוכיח, וכאב את בן ירצה אתכם בקרוב כי כבר הנדנו לכם אותות נפלאים, כאשר שמענו בן נראה, וה' אלקינו צורינו הוא יושיענו, ככתוב כי כה אמר ה' רנו ליעקב שמתח השמיעו הללו ואמרו חושע ה' את עמך את שארית ישראל, ואל תתמהו לאמר מאחר שאנחנו ד' שבטים חיושבים מעבר הנהר, עם רב ושניא מאד ומסון לרוב למה לא נצא למלחמה לחלחם עם האומות, ידוע להוי לכוני בני אנחנו

שכמו בני משה, אין לנו יכולת לעבור את הגדה עד עת קין שיאמר ה' לאומרים צאו ולאשר בחושך הגלו, וכן הדי' שבמים הגזו אין להם רשות לעבור גבולם, כ"א כשיוצאים עם מלכיהם למלחמה עם הו' מלכיות אשר סביבותיהם.

ואתם עם קדוש כשחו בה' עדי עד כי כ"ק ה' צור עולמים, חזקו ויאמין לבבכם כל המיחלים לה'.

כ"ד אחיכם בני משה הבאים עה"ת.

המלך עזריהו בן יהוידע הכהן יהואחז בן שלום
 המלך אחיטוב בן עזרי' הנשיא יהוצדק בן עוזר
 הזקן אריאל בן אביאסף הנשיא אחיטוב בן ברכיה

והרהיג בע"מ נר משה וציל הנדפס בשנת נאוה תהי' לנו אמן, מביא האגרת היקר הזאת בקיצור כגדל, ומכיים כוה"ל ואתם אחבי' אל תמו אוזן לקול עלה נדף, קלי הדעת, האומרים אברה תקותינו חיש, אין נהר סמבטיון ולא י' שבמים, כי חפשונו חפש מחופש, ועינינו לא ראו, ועינו מבזים דברי חז"ל אשר בגחלי אש דבריהם, והכל כרוהיק והם אומרים שהם אנדות בדיות חיש.

תיפח רוחם על החוצפה הזאת וכבר קלל ר' יוחנן האי תלמיד שגסתפק בדבריו ואמר לו אם לא ראית לא האמנת? [כי"ב ע"ה] ובסנהדרין דף ק' איך שר' יוחנן קלל ודן אותו תלמיד למיתת ונעשה גל של עצמות הרי מזה אנו דנין ע"כ מי שגסתפק על איזה דבר מדברי חז"ל הרי סחוייב סיתה כי המה בכלל ולוול תורים ומורים אין חכמה לאשר עצר ה' ואין תבונה לאשר משמים נגנו. כל יושבי עירנו פעחיק יודעים אשר בעת ששללו הרוצחים בעיר דמשק זה לערך עשרים שנה, היה כמה שוקים ורחובות משכונות היהודים שלא רך שמה רגל רוצח ואמרו נדמה להם כחומה גבוה לפניהם ואת מצוא השוקים לא ראו, ומי שם עינים לראות? הלא סאת ה', וקברו של משה יוכיח המצוין בגבולין ותחומין ולא ידע איש את קבורתו עכ"ל:

הביטו וראו משי"ב הנאון הגדול מהורי' עמדן וציל בספרו היקר מגדול עות, בס' בית מרות עליית הטבע דף צ"ג ע"א וע"ב וז"ל מי תכן את רוחה' כו' להרחיק הדיבור עוד בגפלאות הטבע כי יצמרכו לספר גדול כפע"צ ויעויין גם באגרת הבקורת שלנו (דכ"א כי"ב) מחידושים רבים הנראים זרים לטבע והמה מאושרים ומקוימים מפי ספרים וסופרים חכמים מחוכמים, רק הואיל וכו' אירינו זכרון פליאת מעשה הנהרות, ע"כ אמרת להעיר און חשומע משי"ב כאן מפלאי הטבע, למען לא יסתפק ג"כ במציאות נהר סמבטיון המוזכר בדברי חז"ל כדבר ידוע, גם יצא טבעו בעולם לקדמונים כו' ואודיעך מה שהעיד עליו הסופר הנאמן ויספון (לרומיים) בספרו השביעי ממלחמת בני' והודיע מקומו ביהוד. בארץ הלכנון (לצפונה של אר"י אצל ערקא היא עיר ערקת רבנה הגז' כפ' מעשר בהמה, ונק' ע"ש הערקי א' מעשרה עמסין שנתנו

לאאעיה

לאאעיה כברת בון הבתרים, ועדיין לא נתקיימה. ובהכרח תתקיים לעתיד שיזכו ישראל לירש הארץ בגבוליה הרחבים, כי לא יפול מדבר ה' ארצה, וכל דבר שיצא מפי השירה למוכח לא חזר בו, ובודאי יקיים באחרית הימים לתת לנו את הארץ אשר נשבע לאבותינו לארצה ולרחבה, ואז יהי נס נהר סמבטיון תוך גבולי ארצי ונראהו בעינינו מה שנעלם ממנו עתה כסבה שבוש הדרכים מאין עובר וש"י.¹)

גם ספר קדמון חזי כתב כדהיי שלו שהנחה הוא בארץ יהודא, ויפה כיון ודק; לא כאשר חשדו בעל מיי שלא דק בלשונו מחמת שלא ידע איה מקום ערקא, אבל הסופר הנזיל הנזיד האמת בודאי, אלא שאינו בתוך גבולי איי ויהודא שכבשו ישראל, אלא הוא בחלק הארץ שלשה עממין שלא נכבשו לפניחם כנז; והילך לשון ספר מיי הנזיל, כשנסע מיטום במקומות ערקא ורופנא, ראה נהר נפלא שעם היות מימיו כבירים שוטפים בחזק, הוא נח מעטפו אחר כל ששת ימים, עד שכיום השביעי רואין בו תהום יבש בלי מים כלל. ואחר יום השביעי הולך ומוער בלי שנוי כלל, ועי"כ כינו את הנהר החוא בשם שאבתיקא, ע"ש ששוכת ביום שיק עכ"ל²) ואין זה דבר זר וחדוש, אם עתה כך רדכו במימים ונתיבותיו לא תמצא, כי הרבה מקומות היו ידועים ומפורסמים בשנים הקדמונים, ועתה הם סתומים וחתומים ונעלמים, וינעת ומצאת תאמין :

גם הפיליסוף המפורסם קרשקש המפרש לספר המורה מקיים מציאות הסמבטיון בדבר ידוע שא"א להכחישו וז"ל בראש ה"ב בפ"י הקדמה ה"י"ב בדברו על תנועת הנלגל בו ומאריך שם מאד מפלאי הטבע, אם לא ראינו בעינינו או לא שמענו אזנינו שמועות הכחות. לא יאינו רעיונינו, אם לא ש"ך ראינו בעינינו דברים נפלאים שאין לשער ואין לתאר, הן בדממים וצמחים וכ"ו אשר לא יגיעו בהם עיון הפילוסופים לתת בהם סבה, וכן חפ מעידים על נהר סמבטיון שהאבנים מתנוענות כל השבוע ונחות כל השבת והוא ענין מופלא מורה על מיחד זה הטבע, ומדחה דברי המתפלספיים ואומרים שחכל פועל הטבע, ואין הטבע בעל שכל לפי דעתינו, הן נאמר שזה הנלגל תנועתו טבעית, לא שיהי בעל נפש ושכל, אבל אנחנו המאמינים

בתורת

(1) ואין תיסח בזה כי לפי דברי חז"ל נראה כי ירושלם חתפשו עד רסשק כמי"ש עד רסשק משכנותיך וכן חובט כח"ק, ושאר ערי אר"י יחפשו ויחרב הרבה מאד, מוכן כי גם הסמבטיון יכנס בגבולי אר"י, ופסו"ח הוא כי משה תהורבן ותגלות נתכוננה תאריך ונקי ארץ חצני, ולעתי"ל יחפשו ויחרב כל גבוליה, כמי"ש הנמא תרחיבו סקום אהלך.

(2) על דברי ספר מיי הנז"י יש בה דעות והערות שונות. הן אמר כי גם לנו ידוע ויחבב מסעיו"א במדבר ערב שכל השבוע פוער ובש"ק נח כאשר תקרתי הימב מסכה ערביים ואנשים אחרים שחם עצמם מצאו וראו המעין הנז"י וקראו לו בשם סמבטיון ע"ש ששוכת בש"ק, אבל זהו כמדבר שם וגם אינו רחוק מגבולי א"י, ועי"ז מועים תחוקרים שבוטנו תחכמים בעיניהם ואומרים כי זהו הסמבטיון הנז"י בחז"ל, וכדום מלכך דברים אשר לא כן, על הגדה חדל, אבל הסמבטיון תסמיתו ששם סדכיים אינו שם חז"ל רק מיושב מבני משה ע"ה"ש, וגם איזה שכנים מצד אחר המבואר בספרי הנז"י כאורך, ולבואתם אנו סחכים, ואינו מעיין של מים כיא נהר גדול מאד ושל אבנים וחז"ל יש מקומות שרובת כסה פרסאות, ועי"ן בהך 29 באגרת תרב כרפונדא ע"ש.

בתורת מרע"ה, והוא שהשם ברא העולם וחדשו לעת שרצה, נאמר שהוא ממשיך התנועה לנגלל היסוד, והוא אשר המביע בו כח ההנעה בעת הבריאה, כמו שהמביע באדם הכח המנחין לעשות כל מה שירצה עכ"ל.

לכן אמרתי להזהיר להתמון לכל יטעו באבן המוטום הללו, כרמיזות המטפשים העקשים מכושיי הנבואה, ולא יטעו בדברי תרמית לכם של שומים שקלקלו, עכ"ל הנאון מהרי" עמדין זצ"ל.

כתב הרב לשון לסודים בביאורו לשירי קודש של ליל שי"ק ד"ה יום שי"ק כו' סמבטיון הנחר, שכ"ב ר"ן ונמחר, יוכיח בו מנוח, תשיב למין אשר שואל, כו' וכתב הרב הנז' וז"ל כונת הפיימן הוא להאדמבואר בנ"י (סנהדרין ס"ח כ') שאל טורנוסרופוס את ר"ע כו' מי ייסר דהאידינא שבתא, סמבטיון יוכיח, ופרשיי נחר א' של אכנים שכ"ב שומף והולך וכיום השבת נח ע"ש ואתה תחזה כס' תברית (ח"א מ"ה ע"ו) ש"כ' שהמתפלספים ימאנו ולא יאמינו כמציאות זה הנחר, בעבור שלא ראו אותו בני אדם במדינתינו, אבל אין בדבריהם ממש כי לא ראינו אינו ראי', והרבה דברים היו מכושיים המתקרים הקדמונים בעבור שלא ראו אותם, כמו בחלק אמעריקא שהאנשים הולכים שם בכפת הנליהם נגד תלינו, וכעת מידעת זאת בכל הארץ, ונהר שבתיון הוא בגלילות אינדיא העליונה בין נחר נגניו אשר בלשוננו הוא נון, ומצאו למעלה מקאליקוט, לא רחוק ממדינת לאמיק אשר שם מדבר חבור עכ"ל.

אמנם ראיתי בחומש הנדפס בלכוב בשנת תרס"ב שם הונה בגליון הרדיק (פ' בראשית) בשם חס' תפארת ישראל מהר"ר ישיר דעוד כימי התנאים נאכד נחר זה ונשכח מקומו, והביא ראי' לזה מדברי השאלתות (פ' בראשית) ומהפסיקתא (פ' כ"ג) ומסדרש תנחומא (פ' תשא), והמעיון בחמקמות התם יראה שאין משם ראי' כלל, ומקורב בא לידי ספר שארית ישראל אשר יסודתו לבאר אמיתות נחר סמבטיון דרכו ומצואיו ומובאיו בראיות ברורות משים בבלי, וירושלמי, ומיונתן בן עוזיאל, ומזו"ת, ומסדר עולם ומדרי, ותנחומא, וילקוט, ויוסיפון, ורכינו מעדי, וראביע, ורשיי, ואלרד חדני, ורדיק כו' כו' וגם מביא מערך ארבעים ספרים מחכמי האומות אשר העלו ואשר הביאו איה מקום נחר זה והאריך להכות על קדוד האנשים—

הפושעים והכופרים המכושיים דבר זה ע"ש:

גם הרב לשון לימודים הנז' מביא גם הוא מספר מגדול עון להנאון יעבי"ן בחלק עליות הטבע שחאריך להוכיח שאין להכחיש מציאותו. וגם הוא מביא דברי הפילוסוף קרשקש מפרש הסודת (בראש ח"ב בפי' הקדמה י"ב) שמקיים מציאות הנחר סמבטיון בדבר ברור וידוע; וע"ע ביפ"ת (בי"ד פ"א) מ"ש מנהר סמבטיון ותראה פלאות.

ע"כ נקוח לה' ולישועתו כהרף עין ובעתה אחישנה כתיב, ויאמר לאסורים צאו ולאשר בחושך הללו בביא עכ"ל:

וע"ע מענין אגרת הנז' בשם הגדולים מערכת נון אות ל"ו. וגם בס' מדבר קדמת דף פ"ו ע"כ מביא מהם ושם במערכת ח' אות ה"י ע"ש:

אגרת

אגרת משנת תקס"ו לפיק!

מכתב ב'

עתה נעתיק לכם ידיעות נפלאות והובא בס' דרישת ציון הגרפס בשנת תקס"ו בפרנקפורט דאדער טהנאון מוהרר' יחזקאל בטהורר' יצחק ז"ל תאומים אשר חקר אחר מדינות רבות בחקירה נפלאה ואמיתית וצלל בימי אדיר התבונה, לגלות לאור תעלומה, מה שהוא אמת ויציב, ושטפו רעיוניו לחקר בהבנת תכונת הארץ הנק' היעאנראפוא לדעת סתות מדינה ומדינה ביתר שאת ועו להבונה, וז"ל הרב המחבר הנז' ואחרי היגיעה בידיעה והשגה בטרות השכל במעלות רבות, אשר המה דברים נשנכות, וארוכות שמי שכלי נפתחו, ואי הידיעה והכרה מתחו, ובעזרת ה' גורא—תהלות, חקרתי על געלמות גיולות, נחמדים להשכיל ותאוה לעינים, חקירות שקולים—כמאזנים לפצל פצלות ממשוף הנעלם, לכל באי עולם, הסיפור והחקירה מארץ מצרים מיום הוסרה עד היום הזה ומשאר פלאים, ונוראות הכגינים, אשר בנו בני קדם, ומנהר הגדול נהר נילוס, ושאר סיפורים נפלאים כו' וקראתי שם הספר דרישת ציון, כי ציון חשבון יחזקאל.

ואני דרשתי וחקרתי ע"כ פינות היעאנראפוי, להוציא יופי הדרו מבחר הויריעות להגיד האמת, ולא אדאג על שמי' העצלות, כי יגעתי כלי התרשלות וכמעט שכלי עברתי כל גבולות, לחשוף המדינות ולגלות, והזיוזות אורתי, בעש ברול ועופרת חקתי, כי אמר החכם, דע כי מדרך הזיוזות וזין ערכו, לאחוז צדיק דרכו, וכאשר ימתק בפיו דבר הכמה לסדע לא ימנענה בתוך חבו, כי מי שיעלים ידיעתו וכתוך חכו ימנענה, ויכל להיות כי לא כמה מה שידע ממנה. ולזה בחרתי לעלות על מזבח הדפוס כה שעלה במצודתי סן החכמה הזאת והסיפור הזה: מענין לחלח וחבור ונהר נזון שלדעת החוקרים המה בארץ אביסיניען¹) ושמה גלו השבטים והביאו רא' לבריהם שעד היום ישנו שמה יהודים.

אמנם דבר תימא הוא מדוע לא נשמע כהם, הלא ארץ אביסיניען אינו רחוק כ"כ כי מארץ מצרים דרך ארץ גוביאן הוא 150 פרסאות כו' אמנם מצאתי ביענראפוא של המלומד הגדול מיללער שכתב שהשבטים המה בארץ מטרטאריא הגדולה ושמה יש נהר סטכטיון ואחר הנהר ישנו שמה השבטים אשר הגלה אותם שלמנכר, והמה שוכנים על תכונתם היענה, ולזה גם דעתי נוטה אל האמת יותר משאר חוקרים. וכן כתב בס' מסעות ר' בנימין שהלך ככמה מקומות ולגבול פרטאריא ומצא שם יהודים הרבה וכו' ויותר מזה חדשים מקרוב באו מכתב אי מתייהודים הדרים בפרטאריא הגדולה הנקרא די פנייא פרטאריא. על ידי ארץ בוכאריא אל היהודים הדרים ברוסי' לבנה אל ק"ק עיר שקלאוו, ואף המה השיבו להם תשובה על מכתבם, וזה הוא ציור המכתב בקיצור מתייהודים דשם.

שלוכות

1) ועיין ב"ס שארית ישראל דף ב' ע"ב באורך וכס' כ"ה ע"ב ע"ש שפזר באורך מקום הסכטיון הקרובה לארץ אביסיניען ע"ש;

שלומות רבות וישועות יחולו על ראש קהל ישראל א"ח ד' ש"ו, שמעתי מאנשים סחרי בוכארה כי בערי אורום יש ישראלים חרבה, כיא בעיר קולנר אין אנו יודעים מאיזה ישראל אתם. אנחנו צריכים לבא בערי אורום ושמענו צוררים ודוחקים לישראל אם אתם יודעים שלא יהי לנו מכשול ונזק תכתבו לנו, תסורתיים הנני לוקחים ממנו כשותפות ואינן עושים באמנה וצדק. אם אתם נותנים לנו רשות אנו באים והולכים בשכיל סחורה תכתבו לנו כתב, ואם אינכם יודעים בל הקודש תכתבו בכתב ישראל כל' יוונת, בכאן יש מליץ שידע לי אורוס, מחשבתנו סימן ישראל יבא, עלינו שכר כל מסון שמכויאים מבוכארא, תכתבו לנו, ואין להאריך, כתבתי לעיר בוכארא דורש שלום לישראל. — בנימין סיט, סדר נשא מ"ו לחודש סיון שנת התקס"ג ליצירה עכ"ל.

עתה ראה נא שהחקירה מהשכטים היא אמיתית שהמה במרטאריא הנדולה כנזיל כי קיק שקלאוו הנבירים דשם. כתבו שיחקרו אתריהם, וכפי הנראה ממנום לשונם שהמה שמה במדינה הזאת עוד קודם חורבן בית שני ומה לי להאריך, בבוא תשובתם או נראה והי' יקבין אותנו מד' בנפות הארין בקרוב:

ועתה אציג לכם תשובה מקיק שקלאוו אל בני ישראל הררים בארין מרטאריא הנדולה על מכתבם הנזיל. היום יום נ' בשבוע יום א' דתנוכה כ"ח לח' כסליו סדר מקין שנת התקס"ד ליצירה פה קיק שקלאוו אשר במדינת רוסיא לבנה עיר ואם בישראל:

אגרת התשובה

אל שלומי אמוני ישראל, פליטת נולת אריאל, העומדים על משמרתם ומחויקים בעבודת ד'י, שלום וישע רבעד ביאת הנואל, ישמרו צורם ונאלם בך ה' הילם ופועל ידם תרצה, ולפני ה' ירצה:

מה מאד עמדנו משהוממים על המראה בהגיע לנו מארין טרחק דרישת שלום מבני ישראל אחינו, לא הודיעו לנו ערי מושכותם וארצות מגורתם ומקום תחנונם, ואנחנו לא נדע למי נשיב דבר, ואף שנמצא א' התום בשולי חיריעת שמו בנימין סיט, לא נדע אנה ואיה מקום תחנונו, ואף כי נזכר שם באגרת שם מקום הנק' (קולנר) לא נדע. לנו באיזה מדינה נמצא, אך אחרי החיפוש ותעין בספת העולם (לנד קרד) מצאנו מקום מדינתכם האין היא מנחת נבולותיה היא ארין בוכארא הנדולה, והקטנה הנובלת למזרחת בארין [חינא] ולדרומה בארין [מאנאל] הנדול ולמערבת כים [קאספין] ולצפונה במדינת [מאנאראר] כו' והנה בבוכארא הנדולה מצאנו על המפה עיר בוכארא ובבוכארי' הקטנה מצאנו עיר קאונארי' אך אמרנו להשיב אלי יד מי שהגיע לנו אגרת שלכם מידו אולי הוא יודע לשלוח סכתב ידינו לידכם על נכון:

אך עוד זאת פליאה ועת ממנו נשנה לא נוכל לה על מה שכתבתם לנו

(1) שהוא קאשקאר שגל כיהא וכפי שעינתי בהספה היא מנחת כמרוקיסמאן כנבול בוכארא כנזיל.

לנו בזה הלשון ואם אינכם יודעים בלחיק תכתבו בכתב ישראל בלי יונית, תדעו נאמנה שמגדולינו ועד קמנינו כילנו יודעים את התורה בלחיק כמו שירשנו וקבלנו אותו סאבותינו הקדושים ומהם ולמעלה עד אנשי כנהני בדקדוק בלי נפחל ועקש, ואעפ"י בחינו לכתוב לכם בלשון קל לחכין למען ירוין כל קורא בו.

ועתה באנו להשיב לכם על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון, מה שכתבתם שאין אתם יודעים מאיזה ישראל אנחנו, תדעו נאמנה שאנחנו סכני אברהם יצחק ויעקב הכתנהנים ע"פ דת תורת משה רבינו ע"ה, וע"פ כבלת הכמינו ז"ל אשר מימיהם אנו שותים ומפיהם אנו חיים, ותורת ה' אתנו. גם יש אצלנו ספרים הרבה אין קץ, תורה שבכתב הוא תניך עם תרנומים ופירושים וביאורים הרבה עד מאד, ותורה שבפי' הוא ש"ס משניות לרבינו הקדוש ז"ל עם פירושים הרבה, וש"ס תלמוד בבלי לרבינא ולרב אשי, ותלמוד ירושלמי לר' יוחנן ומדרשים וספרא וספרי ומכילתא וברייתא ותוספתא, וספרי ספרשים רבים עד מאד, וידושי הלכות ואנדרות, וספרי פוסקים ראשונים ואחרונים הרבה, וכפרי מוסר וספרי שרת, ושאר ספרים קדושים בנגלה ובנסתר לרוב מאד. ואם באתי לפורטם תקצר היריעה מהכיל. ויש אצלנו מלאכת הדפוס להדפיס ספרים ביופי ובהידור מאד, והנה אנחנו סכני תנולה סכני יהודא ובנימין וחכמים והלויים אשר עלו עם עזרא סככל בזמן בית שני שנבנה עפי' רשיון דרויש מלך פרס אשר היתח התחלת בנינו בשנת ת"ח לאלף הרביעי, ואח"כ בעונה' נחרב הבית בשנת תתכ"ח לאלף הרביעי ע"י מיסוס הרשע ימשו"ו, ואז גלתה יהודא מעוני לארצות ספרד ופורטיגאל וצרפת, ויאתו בהנה ויפרו וירבו שמה עד מאד, והנה אח"כ בשנת רנ"ב לאלף הששי שתי אבותינו קובעת כוס התרללת, כי יצא עליהם הקצף מאת ה' הוא הגירוש המר והנמהר והשמד הגדול והגורא אשר גורשו מהסתפח בנחלת ספרד ובכל גלילותיה, הן הגה סלכיות קאסציליא וזראנון, וקמלוניא וציציליע, וסרדיניע ועוד. וילכו בלא כח שלש באות אלף רנ"ו העם מנעד ועד זקן טף ונשים ביום א' אשר להרב להרב ואשר לשכי לשכי, ונשארו מעט מהרבה ונתפורו בכל קצוני פאה ונתיישבו בכל גלילות האלה אשר בחלק אייראפא הלא הסה מדינת צרפת וארץ אשכנז הכוללות כמה מדינות עד אשר יש כהנה לאלפים ערים בצורות, וערי הפרות וכפרים לרוב מאד, פיהם, סעהררין, עסטרייך, אונגארין, גאליציען, זאקסין, שלעזיא, מדינת האללאנד, מדינת בריטניא הכוללות כמה סטלכות ענגלאנד, שאטלאנד, אירלאנד, מדינת איטליא הכוללות כמה סטלכות מדינת שווייץ פאמרין דעניטמארק, ארץ פולין הכוללות מדינות אלו פולין גדול ופולין קטן וכו' וכו'. חסי אדומה ליפא, רוסיא לבנה ואמזס קורלאנד לפלנד ארץ וואלחייא הכוללות מדינות (סאלדוויא) ומדינות (סאלמין) מדינת (קרים) סלכות פרייסן הכוללות כמה מדינות. ארץ ישמעאל הכוללת מדינות רבות מאד.

בכל אלו המדינות נמצאים קהלות קדושות סאחבי לאלפים ולרבבות לכד שארי גלילות אשר בשאר חלקי העולם אשר אין יכולת לפורטם, וזלת עשרת

עשרת השבטים אשר הוגלו ע"י סנחריב—לחלח, והבור, ונתר גוון, וערי סדי, ובני משה היושבים אהו' נהר סמכטיון, ובני יונדב בן רכב היושבים באהלים בסדבר אשר עד הנה לא נודע לנו מקומם, ואמרנו אולי נודע לכם מקומותיהם איה הם ותדיעו לנו, גם לא נודע לנו אם בארץ (חיוא) כנתוררים מבני ישראל אחינו, אם לא. כי לפי דעתינו יש שם הרבה טאד מבני ישראל אחינו עד אשר עליהם רסו ישע'י הנביא באברו אלה מרהוק יבאו ואלה סארין (סינים) כי בלי (לאטינא) נק' ארץ [חינא. סינא]. וגם הים אשר שם נקרא בלי לאטינו [סארא סיניקוס] ע"כ אם יש לכם איה ידועה מבני ישראל אשר שמה תודיעו לנו, ומה שכתבתם שאתם רוצים לכא למדינת [רוסיא] עם סחורה רק שאתם סתיראים ספני ששטעתם שהמה צוררים ורוחקים לישראל. תדעו נאמנה שאנחנו בעהית יושבים בשלוח תחת מטשלת הקיסר האדיר הגדול (אלכסנדר פאולאוויץ) ה' יגדלהו וירוסממו למעלה סוי. כי הוא הטח עלינו חסד אשר השוה אותנו עם כל יושבי הארץ לכל דבר כי כל מקום אשר ישבו כסאות לסשפט כסאות לבית ישראל בתוכם לדון ע"כ ריב אשר יבא אליהם.

ואנחנו חוסים בעהית בצלו של הקיסר האדיר החסיד באין שטן ופגיר וכבר ניתן רשות לכל כותרי ארץ לסחור ולנסוע וקצה ועד קצה. וגם אתם תוכלו לבא כפי הפציעים, רק תקחו במדינתכם כתב ממישל שלכם לעדות ולראי' שאתם סוחרים נאמנים בעריכם, וכשתבאו על גבול מדינת רוסיא אתם צריכים להתראות את הכתב אשר בידכם לפני המושל אשר שמה והוא יתן לכם כתב בלי רוסיא, רק כפעם ראשון תסעו בשותפות עם סוחריו האומה אשר בעריכם כי הם כבר הורגלו באלו הדרכים למען תדעו הדרך אשר תלכו בה, ואז תוכלו לנסוע בכל המדינה בלי עיכוב, ובואו ברוכי ה' ונזכה להתראות פנים אל פנים יחד, וה' יצילכם טבל סורא זפתר, ונעבור את ה' שכם אחד.

והנה אם תרצו לנסוע (מבוכארא) הקמנה מעיר (קאזר הגויל) תוכלו לנסוע דרך ארץ (סאנגארי) ותבאו על גבול מדינת רוסיא בנבולת (קאליוואו) הנק' בלי רוסיא (קאליוואנסקי טובעריני) ושם תבאו למקום הראשון הנק' (קונעסין) ושם אם תרצו לכתוב לנו אגרת תתנחו על בי דואר אשר שם הנק' בלי [פאסט] ויבא לידינו על נכון. או אם תרצו לנסוע מעיר (בוכארא) אשר בבוכארא הגדולה תוכלו לנסוע דרך הסדכריות (חפירנים קאזאקין) ותבאו על גבול מדינת (רוסיע) בנבולות (אופפא) הנק' בלי רוסיא (אופיעסין טובעריני) ושם תבאו למקום הראשון הנק' (אריגבורג) וגם טשם תוכלו לשלוח לנו אגרת על בי דואר :

והנה עתה כאתי להודיע לכם את אשר בסקוטנו ק"ק שקלאו' קיר ואם בישראל עיר מלאה חכמים וסופרים אשר יושביה עשירים ונכבדי ארץ רובלת העמים ורובם ככולם סוחרים מבני ישראל אשר יסעו עד קצה הארץ להביא משם כל מיני סחורה והיא תחלק שלל סחורותיה לכל הארצות אשר סביבותיה בסחיר והנה ראינו להביא לכם סכתב ידינו כי אמרנו אולי לא תוכלו לקרות סכתבינו

מכתבינו בפני שנוי תמונת אותיות, בכתב הנהוג בינינו, ואעפ"כ אכתוב לכם בשולי הידיעה אלפא ביתא בכתב הנהוג בינינו ורשום מלמעלה גם בכתב אשורית כדי שתוכלו להכיר כתיבת ידינו כשיבא אליכם לעיתים ידועים, והנה אם תרצו לשלוח לנו אגרת מכתב ידכם על כי דואר כמו שזכרתי למעלה אזי תכתבו על גב הכתב בכתב רוסיא וכלי רוסיא בזה הלשון.

האספדינו איסקאקו פייליומישו שפמילו פרואי הילדי קופצו אי ביצאי דוסקאי דוברני אז שקלאו.

והא לכם צורות אותיות אלפא ביתא בכתב הנהוג בינינו למען דעת כשיבא אליכם איזה כתב ממכתב ידינו לעיתים:

אלף בית גמל דלת הא ואו דין חית סת יוד כפ כפית כף משוכה לבר
א ב ג ד ה ו ז ח ט י כ ל
סם פוחחה סם סמוכה נון כפופה נון משוכה סמך עין פא כז סת פא משוכה
סם פוחחה זדיק כפופה זדיק כפופה קוף ריש שין תיו ובוה אהוי קידה אפיים ארצה
צ זן ק ר ש ת

לכול שח פזורה ישראל בהלל נרצה, כ"ד זעירא מן חבריא הכריח בפקודת נבירי נגירי בני ישראל אליהו בעל כגיה המתגורר פה ק"ק שקלאו בבית הסדרש של האחים הנגידים הרבים הלא המה סוהר"ד יוסף בני המנוח הנגיד הנביר מוהר"ד שרנא פייבל זצ"ה. (עכ"ל האגרת הזאת) וזה סיום דברי הנאון תאומים הנזיל.

ואהוי ככלות הכל מצאתי סעד וסמך לחקירתי אחר השכמים (עמוס ד' פסוק ג') והשלכתנה ההרמונה נאם ה'. ויונתן תרם א' ויגלון יתכן להלאה מן טורי הרמוני וכתב רש"י ז"ל ועוד מפרשים כי טורי חרמוני הם הרי חישך לשון חרם וחרבה, וכאיתן הרי חושך היה אלכסנדר מוקדן כנוי ביוסיפון והמה לגבול ארץ חינוא והולכים וטושכים עד בתוך הגבול (טארמאריא) הגדולה הנזיל, ואין ספק שעוד חיום הזה חסה שמה עכ"ל הזהב.

אגרת השלישי משנת תקצ"א. הנ"כ בשם מבשרת ציון.

אגרת הנפלא יקרת הערך משנת תקצ"א הנשלח מנאוני עולם נשיאי אה"ק ועל צבאם הנאון הגדול כמוהר"ר ישראל זצ"ל תלמיד לרבינו הגרא ז"ל נעמ"ח פאת השלחן, ששנתו אגרת לבני מינה ועשרת השכמים ז"ל אות באות. בעה"ת אלפי הארץ, ריח טר חשון, ה' אלפים ותקצ"א לביע, באה"ק ארץ

[1] ובקצת התנויה כ"א ס"ס ה' האוקריסו עזרא ספר ד' כי כאשר הנלה סלך אשר את שכני ישראל אשורה נאספו כל שפת נהר פרס. ונרצו לבקש ארץ במחיה הרחץ מארביהם אשר יוכלו לעבד שם את ה' בארץ סדריע. אז הוכיח להם ה' את חנהר ככמי משח והחושע וצרכו ביבשת והכנו לאשר ישאום ונליהם נד אשר באו לארץ ארכאום עזרא שם פ"ה ופ' ט"א— כ"ה בתעקתה הכושית נקי הארץ ארצה רואת היא לדעת סופרי דמ"י הדכנסים ט"כ"ה ג'הרלה עכ"ל. אבל אנו אין לנו אלא כמישיש בירושלמי כנהדרין פ"א ב'כסום על יד נהר פרס בא עליהם ענן ומסחית דאו נצטם בארץ רהוקה כאר והענן סך עליהם סכל אויב וכע"ז הובע בת"י בן עזיאל תשא עיני נגד כל עמך אעשה נפלאות כו' ובנז"ל.

ארץ ישראל, וערי הקדש ירושלם וחברון, ונליל הק' העליון צפת טובכיא, טאנתו בני ארץ ישראל, הרבקים והחווים בתורת יקותיאל, היא מנהג נחליאל. לפני אחינו בני ישראל בן יצחק בן אברהם אשר נלה אמנת הא' המה אחינו הקדושים והמהורים, צדיקי יסודי עולם בני משה רבינו עבד ה' החונים מעבר לנהר סבכמיון, ואומר אנו מעשינו למלך, הוא כלך ישראל, יושב על כסא מלכותו רם ונשא עלי גדולות אחינו בני ישראל, עשרת השבטים אשר אהזות נחלתם בארץ צלצל כנפים אשר מעבר לנהר כוש.

הלא המה חונים על דגלם שבט דן, ושכט נפתלי, נד ואשר, ושכט יששב יודעי בינה לעיתים עוסקים בתורה הק' תמיד, משכט זבולן חונים בהר פריאין¹) ונגדם שבט ראובן ושכט אפרים ומנשה ושכט שמעון, ה' עליכם יהיו וירטו וישאו מעלה מעלה כגדולתם והוד מלכותם. והמלך יתרוכס ויתנשא תרכו יחגור על ירך גבור הודו והדרו, יצליח ויורכב עיד אמת ועגוה צדק, ותורהו נוראות ימינו חיצו שנונים עמים תחתיו יפלו בלב אויבי המלך כסאך אלקים עולם ועד שכט מישור שכט מלכותך, תשיתמו לשרים בכל הארץ, תוכלנה בשמחות ונל תבואנה בהיכל מלך, ואל כבוד אחינו בני ישראל הישרים הצדיקים בית הרכבים בני יונרב בן ריכב אשר נבא ירמיהו הנביא עליהם, לכן כה אמר ה' צבאות אלקי ישראל לא יכרת איש ליונרב בן ריכב עומד לפני כל הימים.

שלום כנהר קחו טאת אהיכם בני ישראל שארית הפליטה הנמצא משכמי יהודא ובנימין ולוי, הנפוצים בעולם בארבע רוחות השמים, ומאת אחיכם אשר בארץ ישראל מגלות החל מארץ אשכנז, אשר מרוב שלהבת חשקת נפשם באהיק, ארץ חמדה, חמדת עליונים ותהתונים, ארץ ישראל המקודשת מכל הארצות, טמרו נפשם ויעזבו ארצם ומולדתם ובית אבותם, ויסעו דרך ימים ומדבריות עד עלו אל עיר קדשינו ירושלים ואל מקום קביות אבותינו היא חברון בערין כנען. ואז נליל הקדש טוסבה שם העיר צפת טובכיא טטפתחים כנחלת ה' ומתנגדרים בעפרה. יושבים באהלי בתי מדרשות. וישיבות של תורה ועבודת ה' צבאו. הנה כולם שולחים שלומים רבים כטל וכרביבים, לאחים ידידים אהובים, אלופים מסובלים בתורה ובטעות, נפשנו חשקה, נפשנו צמאה, נפשנו אותה, נפשנו כלתה, נפשנו משתוקקת, לראונו: פני קדשם לחבק ולנשק עפרות רגליהם, ולראות בנועם זיוו ארוננו הבלך טהור וקדוש ולשמוע משלובם ומקום תחנונם ככירור, ותחזינה עיניהם ועינינו עין בעין משרים, בשוכ ה' ציון, ויקיים המקרא שנבא ישעיה הנביא לאמר לאסורים צאו ולאשר בחושך הנל. והנביא צפניה אמר מעבר לנהרי כוש עתרי כת פוצי יוכלון מנחתי, ואומר בעת ההיא אביא אתכם, ובעת קבצי אתכם כי אתן אתכם לשם ולהלה בכל עמי הארץ בשוכי את שבותיכם לעיניכם אמר ה'.

כת אמרו אחיכם ישראל, מה טובו אהלך יעקב משכנותיך ישראל

אשר

[1] ייא שרוא בטקוב מלכות פום סכך ללשין ים הפרסי ובינתם על הררי קורדיסטאן שנקי בלי פרסי מארתי .

אשר מראש מקדמי ארץ, שמועה שמענו כי בחר ה' בהם ויחסם בצל כנפיו, ולא הסיר שבט המושל מאתם, והוד מלכות ישראל ננת עליהם, וכדק יטלוק מִיָּד עליהם, ואין עליהם קול נוגש מאומות העולם, כאשר אבותינו ספרו לנו, ורבותינו הקדושים העידו, אשר בא לפניהם בזמן תריס אלף החמישי איש א' צדיק וישר שמו ר' אלרר הרני משבט דן והוא ספר והודיע יקר הפארת גדולה וצדקתם באמונתם וקדושתם, ועזרת ה' אלקי אבותינו סבבם בחסדו בבטחונם בו בנתלתם והיה להם למחסה מכל הגוים אשר סביבותם, כל יובלו לנגוע בהם ובעדתם. ודרכי תורתנו הק' כבודה בידם סבי משה רבינו ע"ה סבינו כפי קבילתם, ודנים דיני קנסות ודיני נפשות בהתדרין כפקודתם, וברוגים באורך ימים ועושר וכבוד מפרי עסק תורתם, כאשר אבר הטלך שלמה ע"ה אורך ימים בימינה בשמאלה עשר וכבוד כברכתם.

לזכר זאת תעלוזנה כליהתינו ותשמח נפשנו על אשר זכינו לירע כי נתקיים הכתוב, לא אדמן ישראל ויהודא מאלקיו, כי עוד רד עם י ועם קרובים נאמן, ותהוק נפשנו לקול זרים האוטרים לנו אין תוחלת ותקוח ואוטרים איה אלקיכם יבא ויושיעכם, אבדה שם הגוי הקדוש, נפשינו ללענ ולקלם בניים, כצאן לבבח יוכל להרוג ולאבד ולטבח ולחרפה, וכל עיר על תילת בנויה, ועיר אלקים מושפית עד שאול תחתיה, וכל גוי ועם ממלכתם קיימת וכלכם בראשם. ועם ה' אלה נתונים למשיסת וישראל רבחוים, הלא ה' זו הטאנו לו, ואמרנו נגורנו אבדנו הלילה, אבל בהתאמת לנו עוז מקל תפארת מלכותם ותוקפם ונבורתם וארצם הרחבה והמלאה כל טוב ועשרם, ומשלתם ופחדם על הגוים מסביכם, מה נאוו על תחרים קול מבשר משביע שיוסם, מבשר טוב משביע ישועתם, קול צופד נשאו קול יחדיו ירננו כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון, ובחר עוד ביהושלם, (1) ועלו מושביעם בהר ציון.

אמנם כן מפני כי נתרחקנו מהם במקומותם לשמותם בארצותם למושבותם ונדר דרכינו בנייה, נתיבותינו עזה, אכירים קראו לנו, וישראל שה פוזרה נרחה קראו לה, ויול ישראל מאד, וימשלו בהם אויביהם, בנוסם ונפשם ומאודם, ויגזרו עליהם גזירות קשות ומהות, ויאכלו ישראל ככל פה, לא עלת על לבינו ספוצר רוחנו ומעבודה הקשה אשר עלינו לאמר, נשלחה אנשים לפני אחינו בני בריתנו אחרי רבים להטות מארצנו, רובם של קהלת יעקב שבמי יק עדות לישראל לשאול שאלתנו, ולקחת עיצה, ותשועה ברוב יועין. הן עתה אשר נתעוררנו בדבר לבקש ולדרוש שלום אחינו הוא בסבת דבר אשר באזנינו שמענו ספי עדי ראייה, אבותינו ספרו לנו כי באלף החמישי היתה נזירה קשה בחריל על זגהיבי בארץ אשכנז עיי נזירשע מכשף שרצה לאבד היהודים, ושיחו כלל אחיבי שלוחים נאמנים למחנה שבינת קדושת אחינו בני משה רבינו ע"ה, ושינו אותם חונים מעבר לנהר סמבטיון ויעבור

(1) על באתר ד' עת לבקש דבוי הנריא זיל עיו.

ויעבור איש צדיק ושמו ר' מאיר חזן¹) את הנהר סמבטיון בשנת בשביל פקדה נפשות הדוהה שבת החסודה, ויקרב אל אחינו הק' וישלחו משם איש צדיק ושמו ר' דן, ובנבורות נפלאות אשר עשה והראה, וקידש שמו ית' הציל את אחכ'י בארץ ההיא, ויספר להם מגדולת יקרת תפארתם ומלכותם, ועוד אשר בשנת רפ"ג לאלף הששי, בא איש א' מהם ושמו דוד בן שלמה שר צבא ישראל לארץ אמליא ורומי, וזה בקרוב היו משולחים שלנו בארץ תימן, ובעיניהם ראו איש א' משבט דן ושמו יששכר ויספר להם מקום ארצם וגדולתם ותוקפם וקדושתם ורוח עשרת ומלכותם, ואה"כ נעלם האיש ההוא והוא פלאי²).

כי ע"כ נשעננו בדברי רבותינו הק' התנאים אשר הורינו, אל תהי מפליג לכל דבר, וגם כי אדוננו התנא רשב"י קודש קדשים גלה לנו בזהר קדשו כי בעקבות משיחו יתגלה מאחינו עשרת השבטים, וכך קבלו רבותינו על המקרא שאמר דוד המלך ע"ה לי נלעד ולי מנשה, אמר הקב"ה לאנשי יבש נלעד אתם עשיתם חזר עם שאול ועם בניו, אף אני אתן שכרם לבניכם לעת"ל, כשעתיד הקב"ה לקבץ את ישראל ראשון הוא מקבץ את שבט מנשה שנא לי נלעד ולי מנשה, ומפני שכל הדברים צריך התעוררות תחילה מלמטה³) וגם כי אמר על המקרא הנך יפה דודי כשתפרע מן האומות אף נעים כשתשלם שכר ליראך, אף ערשנו רעננה אלו עשרת השבטים שנלו לפנים מנהר סמבטיון, שעתידים גלות יהודא ובנימין לילך אצלם ולהביאם כדי שיזכו עמהם לימות המשיח והיי' העוה"ב שנא בימים ההם ילכו בית יהודא על בית ישראל ויבאו יחדיו מארץ צפון, אל הארץ אשר הנחלתי את אבותיכם⁴) אי לזאת התנבטו והתהוקנו כולנו כאחד אנהנו כנסת ישראל ק"ק אשכנזים אשר בארץ, והננו שולחים שליה ישר והגון החכם השלם ר' ברוך ב"ר שמואל מעיה"ק גליל העליון, אשר סדר נפשו לגוד בארצות, בימים ובמדינות עד אשר יעוררו הרהמן לכא לפני כסא גדולתם, והנה עתה נודיעם בקצרה סמבט כלל מאחכ'י המפורים בארצות מלכי הגוים, ותחלת כל נודיעם מאיכות וכמות תורתנו הק', הלא תדעו כי נמצאו בידינו ספרי תורתנו ארוכה מאין סוד ורחבה מני ים תורה נביאים וכתובים ותרגומיהן ופירושיהן מרבנותינו הק' והמחזירים הראשונים והאחרונים רבים מאד.

גם

1) הוא בעמ"ת שיר הקדמות שנתקבל ברוב העולם כסבואר לנו את סדר נסיעתו באורך עד שהגיע אליהם: וכן הובא כל הגו' באריכות ככה"ר ר' אברהם יגל שחי בראשית ימי המלכות השש עשירי לסה"כ בספר שמה בספרו כת"י הנמצא בפומא כי מצא במאורא בגליל ישינה שקראו בה קהלות אשכנז בהג השבועות, לזכר גם שנעשה ליהודים באשכנז: כתוב בסגלל הזאת כל המעשה הגו' והקידוש השם שעשה ר' דן והציל את אחכ'י בארץ החיא.

2) כנדיל גו' 85-86 באורך ע"ש:

3) כנדיל גו' 8-9-10-11 ע"ש באורך:

4) כן הובא כל הענין הגו' בילקוט ראובני וילקוט שמעוני וילקוט עובדי' וילקוט שחי' וילקוט ישע"י וכן הובא כל המאמר בס' שכחי כנסי' שם בכלי וירושלמי וסדרי וילקוט המכיר שהוא ראש כל הילקוטים ונרא' ואי"ב ומד' ש"ס ומד' משלי ותהילים, וע"ע לקטן באגרת הרביעי משנת תרנ"ב הק' עת לבקש גו' 76 ע"ש:

גם תורה שבכ"פ מרבותינו הק' התנאים והאמוראים, ששה סדרי משנה אשר סדרום רבינו הקדוש [ר' יהודא הנשיא] וברוח קדשו כלל בהם כל התשעה מאות סדרי משניות שהיה בימי הראשונים, ועליהם חבר ר' יוחנן באר"י תלמוד ירושלמי, ורב אשי בכבל תלמוד בבלי וספרא דבי רב, וספרי ותוספתות דביר' הייא רבה ור' הושעיה רבה ופסקתא רבתי וזוטה וסדרשות כמספר אלפא ביתא, וסדר עולם רבה, וס' הבהיר, וס' יצירה, וס' אותיות דר' עקיבא, הוא ר' עקיבא התנא הקדוש תלמיד ר' אליעזר הגדול, תלמיד ר' יוחנן בן זכאי, תלמידו של הילל הזקן בזמן בית שני, הוא ר' עקיבא שנכנס ל פ'רדים ונכנס בשלום ויצא בשלום, ועליו אמר הקב"ה ראוי לזקן זה שישתמש בכבודי, ועליו בקש משה רבינו עה"ש מלפני חשיית שיראהו ואת תורתו שהיה דורש ע"ב קרן וקרן תלי תלים של הלכות, הוא ר' עקיבא כשהיה דורש במעשה מרכבה היו באים מלאכי השרת כבזומי חתן וכלה, הוא ר' עקיבא שקדש את שמו ית' ברבים והיה מקבל עול מלכות שמים בשעה שסרקו בשור במסרוקות של ברזל ויצא נשמתו באחד ויצא בת קול אשריך ר' עקיבא שאתה מוטמן לחיי עוה"ב, ומתלמידיו הקדושים התנא האלקי קדוש ה' סוכר ר' שמעון בן יוחאי והבירוי, הוא ר' שמעון שישב עם בנו ר' אלעזר י"ב שנים במערה בשעת גזירת המן, וישב בעפר עד גזארו, ואברי להו הרוב ועינא דביא וחבר ספר הזוהר הקדוש על התורה כולה רזי דרוין, וזוהר חדש, וספר התיקונים, ע' ענפין על תיבת בראשית, ועשר אמרון, וליב שבילין, וכל מעשה בראשית, הוא ריש שמהי סתנלה אליו נשמת משה רבינו ע"ה, רעיא מהימנא וחבר גלוי סודותיו, ואלוהו הנביא וכל נשמות הצדיקים היו מתגלין לו תמיד, הוא ריש ההקב"ה וכל המרכבות ונשמות הצדיקים היו באים לשמוע גלוי סודותיו. הוא ריש דאסכים עליו קוב"ה בכל חדשיו וסודותיו, והיה איש מסרום טסבבו, והקב"ה וכל הישיבות של מעלה הסכימו על חבורו הקדוש עד דאלוהו נחית מעילה בכסה חילין דנשמתין, וכמה מלאכי ושבנותיו עילאה עמרה על רשיהון, ואמרז וכמה בני נשא יתפרנסון מהאי חבורא דילך כדרא בתראה בכוף יומאיו ובניניה וקראתם דהרז בארין ואהרין סתרי סודות התורה בקבלה דור אהר דור עד החסיד הרב ר' יצחק סני נהור בן 1) הראב"ד שהיה שלישי לאלוהו, והקדוש רבינו אלעזר כנרמיישא, והקדוש הרמב"ן, ועד אהרן איש אלקים קדוש ונורא האלקי ר' יצחק לוריא אשבנוי וצ"ל אשר גלה באורי סודות הוזה"ק,

והיה לו גלוי אלוהו וידע כל רזי דרוין מעשה בראשית ומעשה מרכבה וחכמת הפרצוף והיה מדבר עם נשמות ורוחין כמבואר בספריו ובכתביו הק' אשר הננו שולחים מהם ביד השליח חלו, ורבותינו הראשונים חברו הלכות גדולות ופסקות והלכות רבינו יצחק אלפסי, וספרי רבינו משה ב"ד סימון הלכות ברורות כל' משנה ע"כ תורה שבכ"פ. עד ערוך השולחן ברורות האחרונים שחברו רבותינו הגאונים רבינו יוסף קארו, ורבינו משה איסרליס אשבנוי שולחן ערוך ומפה פרוסה על דעות וספיקות ושיטות שנתוספו לתורה שבכ"פ

שבע"פ. ועוד ספרים הרבה מאד בנגלות ובנסתרות אין קץ למספרם, ועד אחרון בנסנו היה אדוננו מורינו ורכנו הנאון הק' רשככה"ג רבי אליהו החסיד נ"ע אשכנזי אשר חבר ע"ב חבורים קדושים וברורים ע"כ התורה וברר והגיה אורות מאופל השיבושים בכל חתו' בנגלה ובנסתר ועשה כוונים ונלוים עמוקי אנדות התלמוד בריו דריון ובוהיק וכתבי הארזול ונתגלו לו סודות סיעאע"ה ואליהו הנביא וכתנה, והננו שולחים מעט מספריו הק' בנסתרות ואיזה סודות שגלה וכתנה אשר היו נעלמים. וכל עדת ישראל אשר בכל הגולה מהזיקים באכונה אלקינו בסכירת נפשם ובהורתו הק' יהנו בכל מקום אבל עליהם ועלינו נבר קושי השעבוד עול הגלות אפס מקום לבאר כל אשר עבר עלינו סנת חרב בית מקדשנו והפארתנו השני זה משך אלף ושבע מאות ושלוש ושישים שנה, צרות רבות אין די באר ואין די עולה על הכתב.

ובשנת ת"ה לאלף הששי הרנו הנוים מאחזי בארין אשכנזי נפשות ראלפים כמיתות משונות ומלאו כמה בורות ע"ם אנשים ונשים וספ וכלם קדשו שמו הקדוש ית"ש ומסרו נפשם למיתה ופשוו צוארם לשכה, מלבד בכל דור דור מדינה ומדינה, כל חקללות נתקיימו בנו, ובכל זאת שמו הגדול לא שכחנו.

ועתה הכביר עלינו עול כדהבה מסים וארגוניות ואומרים מודד והכא וימעמו כל המציות והפרנסות וידל ישראל מאד, העניים והאכזונים שואלים ללחם ואין ועוד נירות קשות, כאו בנים עד משבר וכח אין ללידה וע"ה צרה היא ליעקב ומסנה יושע :

הן עתה שלש הנה אשר נבקש ונשאל טאת יקר הדרת אדוננו מלך ישראל יחי לעד, ומאת כל אהינו קדושי עליון בני משה רבינו ע"ה וכל אהינו שבטי י"ק.

אחת נפשנו בשאלתנו ועמנו בבקשתנו על כל כנסת ישראל אשר דל כבודנו בנוים ושקצונו כטומאת הגדה, ושמו הקדוש ית"ש כהתהלל באסרם איה אלקיכם יבא ויושיעכם ויעזרכם. אפס בחנו, נתבלבלה דעתנו ומחשבתנו, קצר רוחנו לשפוך נפשנו בתפלה ובתחנונים לפני המקום ב"ה, כי נתקיים בנו שכורת ולא סיון, כאשר אמר התנא ראב"ע יכול אני לפסוד את כל העולם כולו מן דין תפלה כיום שחרב בהמ"ק ועד עכשיו שנאמר לכן שמעני נא זאת צַנְיָה ושכרת ולא סיון, ואף כי עתה בדור האחרון הזה אשר הצרות תכופות, ותדלו הפרנסות וע"ם ה' אלה נתונים בסתר הכרתנה, כי ע"כ הננו מתנפלים ובתחנונים לפני אהינו. חנונו חנונו נא אתם אהינו בני אב אהד, נהנו, עזרונו בתפלה, כאשר עזר אבישי בן צרויה לדוד חמלך ע"ה בעת צרתו כמיש יעזור לי — אבישי בן צרויה, ואמר ר"י אסר רב בקבלתו שעזרו בתפלה ואם שם היה מאיש א' לאחד אף [נ"א אך] כי מרבים לרבים, ועל כבוד קדושת שמו ותורתו ועדתו, כי קשה כה הסבל מהחירופים והנידופים ל"שם ה' צבאו, ועד מתי יהי עונו כשבי ותפארתו ביד צר ולא יעמוד ברהוק מאתנו ולא יעלים לערות בצרה, ואם קצף הוא מעט בעד הטאת עמו, הם הוסיפו יותר מהעיקר, כפלי כפלים עולם הקשה וקושי השעבוד

השעבוד ועברו על השכועה אשר השביעים ה' אלקינו שלא ירכו את קושי שעבודם על ישראל. שלא יכרו את הקין, וכך אמרו אבותינו ורבותינו בתפלתם רצוננו לעשות רצונך, ומי מעכב, שאור שבעיסה ושעבוד מלכות אשר עיי שעבודם הקשה שאין מניחים לחגדיל התורה ולהאדירה מוצא השמן מקום להסית ולבלע עם ה' בהמיותיו.

וכן אמרו רבותינו הק' לסייע לעדתינו משלשה בתובים א' שאמר מיכה הנביא ביום ההוא גאם ה' אספה הצלעה והגדחה אקבצה ואשר הרעתי, וירמיה הנביא אמר הכי צד הזה לא אוכל אנכי לעשות לכם בני ישראל גאם ה'. חנה כחומר כיד היוצר בן אתם בידי בית ישראל. ויחזקאל הנביא אמר ונתתי לכם לב חדש ורוח חדשה אתן בקרבכם, והסירותי את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב כשר ואת רוחי אתן בקרבכם ועשיתם את אשר בחוקי תלכו ומשפטי תשמרו ועשיתם. ירכו נא בתפלה ודמעה בנפשותם המהורות ונשאתם הקדושות, ילבישו מלכות ויכנסו לחצר הפנימית לפני מלך מהים הקב"ה, וביחודיהם בהיבלות הקדושים לפני ולפנים, כי באו מים עד נפש, ואם לא למעננו למענו ייש, כאשר גלה לנו האלקי רשבי בתקונים דפורקנא בתראה למענו יעשה, וכמו שצדקו לנו אנשי כנהוג בתפלה, ומביא נוהל לבני בניהם למען שמו באהבה.

וכמיש למעני למעני אעשה, למען לא יתחלל שמו ית', אבל יתגדל ויתקדש, ויכירו נשים וידעו כי הוא מלך ע"כ הארץ ומושל בנוים, ולמען תורתו הק' אשר הנשים בוו אותה פרעה קלה ויותר מאשר עשו לנו עשו לשמו הגדול והקדוש, ויזכור לאבותינו הק' אברתם יצחק ויעקב וירחם לקבץ גלויותינו ורבנות בית קדשנו ותפארתנו, ואדונינו התנא האלקי רשבי גלה לנו בזה קדשו בתיקונים ואמר בוטנא דעשר ספירין מתלבשין באילן קליפין אילין דידעין בקליפין עבדין אוסאה בטמחן ובהיות דקוב"ה לאילן קליפון וכמלון גזירה: ודאי יש ביניהם יודעים לפעול את כל, ובשעת הדחק וסכנות יוכלו לעזרנו בחמתם על כלל אחיהם עדת ה' :

שנית נבקשת את שאהבה נפשינו, הלא זה הדבר גודע בשער בת רבים מפי רבותינו הק' כי מרם יבא משוץ צדקינה צדיק. שהיה בארץ ישראל ביד הגדול סמוכים 1). לכן מה יפה אף נעים לאנשים גדולים כמותם לבא לארץ

1) הן אמת בנפ' (עירוני דף ט"ג) אליהו לביד הגדול אחי, וכתב הנאון סתרי ציונות מכאן ראוי בירור לשיבת היריבים' פ"א וסנהדרין דגם בזמן הזה יש אפשרות לסביבה אם יתקבצו כל חכמי ישראל בני ולפני בוא הסתיה יוסר כעריי כ"ד של חכמים סכונים, דאליב לא חסא ביד לפי שיצטרך הכיר סודך, ועיין בתשובת רלב"ה ור"י ב"ר רב בקו. סדר הסמיכה, עכ"פ אמרנו דאליהו יבא לביד הגדול, והריסוכיה ספרש שיבא לביד הגדול בלשכת הגזית. ות"י אין לנו עתה ביד הגדול כי בעוזר עיי הגלויות וכבר הגזירות הקשות בשלל חכמיכות וחלכה כרורה שצריך להנסך והש"י יגד שישונו כח ש ואשיבת סופסוך כבריאות אח"כ יקרא לך עיר הצדק קריה נאמנה. ציון כמשה תפדה ושב"ה בצדקה. ולפי דרכנו נחא כי קודם ביאת אליהו יש אפשרות לביד הגדול כשיבת הרמב"ם כשהתיי הסככה ככל חכמים וזה יתיה בלי ספק כשיכנס תפ"ה לבית בניא והרבה זכותם והשוכתם לשם חשיית ולחזרתו והגדל חכמתם לפני

לאר"י אשר רבותינו הק' תתנאים והמוראים היו מנשקים על תחומי אר"י ומנשקים אבניה ומתגלגלין על עפרה כמ"ש כי רצו עכדיך את אבניה ואת עפ"ה יחננו, ואמר רבותינו בקבלתם כל השוכן באר"י עונותיו מחולין לו שנא' וכל יאמר שבן חילתי העם היושב בה נשוא עון ואפילו הלך בה

ד'

לשני בא המסע בבי"א. רצין כרו וזלתי סוף קונטרס בית הסעס סי' ק"ו מ"ש בסוגיה זו ועין כמה מ"ש תרדכי' על הרמב"ם ח"ד הלכות סנהדרין בענין סמוכים וז"ל שכפי הקבלה יידינו כי שבט ראובן יתגלה בסוקדם, וע"ז בוח"ק וירא ק"ו ע"א. ובפ"י ויחי דף ר"ה ע"ב ע"ש וע"ע מ"ש"כ הגאון בתר"ל מוולנא כתקדמות לס' ראב"ן הג"מ בענין הסדר הגז' באופן זה כי מתחילה יענו השופטים היינו סנהדרין גדולה וסנהדרין קטנה. וירדו דבס"ד ומלקות מ' ומכת מורוד לכל העובר על איסור הרבנן. ואז בודאי יושבו רובם ככלם מישראל לשמור מצות התורה ויורד מזה. וכבר ישנו על סמוכה זו אבות העולם התי' ר"י כי רב והר"ל"ת בקונטרס חסמיכה אך אפשר שיקויים דכחוב הגה אנכי שולח לכם את אליהו הנביא לפני בוא יום ה' הגדול והנורא, ובגמ' אכרו כי הנור כבוד כ"ס שכן דוד בא אסור בכל תימסין תוך משבת ויום שבוודאי לא יבא אליהו בע"ש כמ"ש ה"ל אכל בשאר הימים יש לחוש שיבא לכ"ד הגדול שבירושלם, והרד"ב דחה קצו"ו. דכ"כ ר' לנהר סבב"תון נמצאים בני כשה והם אשר כהם נוהג סביב"א סן הרין והסת' יסמכו לתי"ח שכארי' ע"ש. והנה כימי עזרא כבר היו אז בני רחביה ויהר מששים רבוא כדרשת חז"ל ע"פ וכ"ו רחבי' רבו למעלה. למעלה מס"ד כדי לקיים מ"ש הקב"ה למשה ועשור לנו גדול. כי ולסוף שבעים שנה שנפלן הענין וסלקו מנהר פרת שלא יגדלו לכבל והשרה אותם לפנים מנהר סבב"תון ומאו ועד תיום עברו ערך אלפים ורס"ד שנים אי"ב אין סעק הדיוס הנס כמה מאות אלפי אלפים כולם צדיקים בקיאים ויודעים כל חרדי' התורה כתובה והמסורה, גם הסת' מ"כמים ובסבב"סם עד משה רבינו ע"ה. וכאשר יבאו חתה. לא באניות ולא בעניות. שחרו הקב"ה כרת ברית נגד כל עמך אעשה נפלאות ואף כל עמי תאריך וראו כי שם ה' נקרא עליך ויראו סכך. וק"ו כיב של ק"ל שכל רשעי' ישראל בודאי יעשו תשובה לסימת. וגם מחוללו שבת כשרתמי' יעשו תשובה שריכה אבל להם לא ויעול תחשבת לפוטרים ססקילה וסלקות כי כביד ש' סמה אינו מועיל תשובה וירדו אותם כהלכה כביד של כ"ג למיתה. וכ"ד מוכחין ומוסבב"ן למכות, ולגלה שאין דינם מסור לכ"ד יעשו תשובה ויפטרו מדין שמים, וטובל ע"ז הא דאמרין בגמ' (ברכות: כ"ה ע"ב) תניא שמעון תסקילי תסדור יתח ברכות לפני ר"ג על הסדר ביבנה. אמ"ל ר"ג לחכמים כלום יש אדם שירוע לתקן ברכת הצדוקים וע"ש שמואל תקפן ותקנה. וכבר עמרו ע"ז החז"שים. לתקן ברכה להסתגלל שיעשו הרשעים. וע"ש באורך. ומסיים דבריו דבאמת בלתי אפשר להסתלל כלל שהקב"ה יעניש הרשעים של בני ישראל ואפילו שחם צדרי' ישראל ומצוה לכלותם. אבל להסתלל שיענשו מן החס"ם רשעים רבים בכלל הוא בלתי אפשר כלל. שחרי' איתא בגמ' (בי"ק דף ס"ו) אריש בר נחמני אר"י אין פורענות בא לעולם אלא בזמן שחרשעים כעולם וא"ה מתחלת אלא מהצדיקים, וא"כ כשתללל שחקב"ה יבוא עונש על הרשעים, מכיאים בה בראשונה עונש על הצדיקים, לכן התחכם שמואל תקפן ותיקן ברכת הצדיקים סמוכה לברכה השיבה שופטינו כ"ו ויהי' כונת שני הברכות באופ"ז ק"ו סתלללים לפני רבון העולמים שאל' יעניש עושה רשעה עד שוב לישראל שופטים כיכ"ו ברין והם יענוש את הרשעים כד"ן וכש"ש דין לכשתה. אין דין למעלה. ואז ינצלו, הצדיקים ומוכז שני הברכות תנו' וגם סובן כל ענינינו לפי"ש שהתפילה הוא שהקב"ה יעניש לאוה"ב שב"ד מתיובים לכב"ע אותם ע"י הסנהדרין, לא ע"י שויבא עליהם פורעניות בירי' שמים, ותפילה כ"ו בודאי רב טוב בה ומוכז ברכת ולמלשינים המתחלת כ"ו לומר שז"א שייך לברכה שלפניה, והיא ברכת השיבה שופטינו כי ע"י שופטינו יכלו כל הרשע' ובשנשע"ז דין נצטת שלום. ויקיים ועכך כולם צדיקים כ"ו נוצר מסעי' היינו מעשה ידי להתפאר, והכונה כי הם כסע' ה' שתול' ב"ה ה' בשרשי' עץ חיים. ועל יובל ישלח אטרוחיו, הלא הנס ארפי אלפים הצדיקים הנצמרים בעת"ה ודבוקים בתי' ובתורתו ועוסקים בת' לשמה ונקראים רעים' אחובים אחובים את המקום אחובים את חברות.

ד' אמות וזכת לחיי העוה"ב וכל הקבור בה נתכפר לו, וכלו הסקום שקבור בה מזכה כפרה שנא' וכפר אדמתו עמו, ולעולם ידור אדם בארץ אפילו בעיר שרובת נים ואל ידור בחו"ל אפילו בעיר שרובה ישראל שבל הדר בחו"ל כאלו עובד ע"ז שנא' כי גרשוני היום כו' אלהים אחרים, ורבותינו אמרו שישבת ארץ מ"ע מדות אפילו כתיב כמ"ש במדבר על המקרא וירשת אותם וישבת בארצם, אמרו וישבת ארץ שקולת ככל התורה כולה מעשה כרי בן בתירא ור' מתיא בן הרש, וריח בן אחי ר' יהושע ור' יונתן שהיו יוצאים להר"ל והגיעו לפלסום וזכרו את ארץ זקפו עיניהם וזלגו דמעותיהם וקרעו בגדיהם וקראו המקרא הזה וירשת אותם, וישבת בארצם, וחזרו אל מקוםם ואמרו וישבת ארץ שקולה ככל התור כולה כו', ואם שלא נתן רשות לכולם או לרובם לעלות כחומה לארץ, ליהיידים לא נאמר שהרי כצינו שהיו זמנים שהלכו כחם לארץ, וכבוא מן-מדינות הנה וכהראות גוראות נפלאות פני קדשם גם פה, גם במקומות אחרים ישיבו נפשות של הכדוכאים האומללים ויחיו לבם של אחבי היושבים כמתי עולם, מפי קדשם התעוררנה הנפשות, והשכחנה הלכות ותלכשנה עוז ותעצומות, חדה וניל התגורנה, והמקשים ייכירו רפי האמונה יתגברו, וחלושי כח היראה יתאכזו, ויכרו חקי האלקים ותורחיו ומשפוטיו, ויכוחו בשערים להורות דרכיו, דבריהם חק' כרשפי אש שלחבת י"ק מסקור לבבם המתרות, יכנוכו בלבב עדת ה' יעירו ויעוררו אותם ח' ומלאה הארץ דעה, וימו שכם א' לעבדו ית"ש, ולהגות בתורחו חק' בכל לבבם ובכל נפשם ומאדם, ובא לציון גואל ולשבי פשע ביעקב.

ועוד בה שלישיה כי סאו ועד עתה היו אחבי אשר כגולה מצציאים עזר לאדוהם אשר בארץ, ועתה כי נגרע עזרתם לכו, הגענו עד ארץ, שחה לעפר נפשנו, דבקה לארץ בסננו, כי השתתנו עלו על צוארנו הזכות רבות אלפי רבבות אשר חזקחנו לקבל עלינו כנשך ובמרבית, לכמה סבות ססבות, כי נתננו לשבי וביזה. ומסים וארגוניות שאנו מוכרמים ליתן כלשנה עולה לסך עצום ורכ, וגם לפקוח נפשות עניים ותיח, הוצרכנו ללוות להיות את נפשם, בין כה וכה עלו החוכות לאלפים ולרבבות בריבית נשכות והתשלוטין קבועין לזמן מוגבל, ואם לא יסולקו ההוכות דררה דנפשות קא חויגן, ענמה נפשינו פן חיו מוט התמוטטה הארץ, פור תתפורר הארץ, ואי אפשר להעזר כזה מאחבי אשר בארצות מולדתנו מרכי צרתם סמיעוט השפע ונרעון הפרנסה ואזלת ידם ודי להם להפקיע את עצמם.

ובכן אין כצוה רבה וגדולה מזו המשוולשת בפדיון שבויים ותלמוד יהיה דרכים וישוב ארץ, כי ע"כ בקשתינו יקחו נא תרוסה מאת כל איש אשר ידבנו לבו על נאולתנו ופדות נפשנו.

המלך הגדול יהיה לעד, יפקוד לתרים תרוסה גדולה מכל אחבי שבמי י"ק ויססור בידו של שלוחנו זה ויעזרתו לסען יבא ויביא התרוסה הנה בשליסות לרוםם קרן ארצנו ולתאיד עיגנו למלך נפשינו מעול ההוכות הרבות האוכלות כשרנו ומדאיכות נפשינו ומכלכלים דעתינו בארצנו וגם על העתיד סן חזו יארץ עוד איזה זמן עד נאולתינו וישועתינו ויתרכו חבלי משיח וצרות

וצרות רבות וחיינו תלויים סגור, יהמלו נא להצניא לנו עזר בכל שנה עיי
 הדרך שיראם ה' אלקיננו למען יתוקו בתורת ה' ית' וי'ש, החכמים עובדי
 ה' בארתיק ועוסקים בתורתו הק' מתוך הלחץ זו הדחק יומם ולילה ביישיבות
 ובתי בדרשות שלנו.

ועל ארבעה לא ישיבונו ריקם לשמח נפשנו בנעם הדר יקר תפארת
 כתי קדשם כשפה ברורה בלשון הקודש להשיב עי שאלתינו לשמח נפשותינו
 לרוות צמאוננו ולברר את ספקותנו ולהודיענו סבל ישיבתם וארצם ואיכותם
 לנחם כל יושבי גלותנו צדיקים וגאונים גדולים וישרים ויראי ה' המדוכאים
 ומודאבים ומסובלים ביסורים ועגמת נפש וצרות רבות בבקר יאמרו מי יתן ערב
 כו' והיה כי יבאו דבריהם אל כולחם ותחיין העצמות האלה ינילו הצדיקים
 וירגו כל ישרי לב ויספו ענוים בה' שמחה וניל, ומפני כי הדרכים סגורים
 ומסגורים וגדורים כלתי אפשר היה לשלוח מי ומי מקני עדתנו הגדולים
 ההרושים ותשי כח וזה האיש ישר שליחא מהימנא המוביל דנא ברוך הוא
 לה אשר התנדב לתתנבר כארי לנדר במדבריות וארצות לחפש סצוא הדרך,
 והרואה לנשכרי לב יראהו דרכו לבא למחוז הפצינו, ובקשתינו, יהיו נא
 בעזרתו ויקבלהו ככפי ולא ישיבונו ריקם.

ואנחנו אחיהם מרחוק משתחיים מול הדרת פני מגורות המהורות אחינו
 עזרת תפארתנו ולמי כל חזרת ישראל הלא הוא אדוננו המלך ישראל
 הננו סתנפלים לפני כמא כבודו ומשתחיים ארצה ומתחננים, יתן נא את
 שאלתינו ובקשתינו ואנתנו פה בארתיק פורשים כפינו בתפלתנו נוכח שער
 השמים מקום סקדשנו כותל המערבי אשר לא זזה שכינה משם ועל קבר
 רחל אמנו אשר בדרך אפרת היא בית להם, קול ברמה נשמע נהי כבי
 המרוים רחל מבכה על בניה כו' ועל קברות האבות הק' והאמהות
 הק', ועיב מגוחות הנביאים והתנאים והאסוראים, הושע בן כארי, ר' פנחס
 בן יאיר, רשב"י, ור' אלעזר בנו, ויונתן בן עוזיאל והלל הזקן ושר צבא
 ישראל בניהו בן יהודע, ועוד הרבה סאד אשר סביבות נליל הק'.

עיננו לשביא נמלת, ימליצו טוב עבורם ועבורינו לפני שוכן שחקים,
 ישוב ירחם על כלנו יקבצנו יחד, ויאמר לאסורים צאו ולאשר בחושך הנלו,
 ויבנה בית סקדשינו ותפארתנו כבייא כיד.

כיד אחיכם העומדים על הפקודים וראשי ישיבות בארי ירושלם וחברון
 וצפת תיז המעתיירים הדואכים החושקים הנכספים הצמאים המשתוקקים
 לראותם ולשמע משלובים ומציפים לתשובתם כמכתב יד קדשם, הכאים
 על החתום.

ישראל סמונה ומשגיח דכולל פרושים שבארי תובי : אריה בא"א מרת
 יהסיאל נאמן כולל פרושים בירושלם תובכ"א, חיים דוד הקמן ראשוטמנה
 ק"ק רוסיא כטבריא תיז : אברהם דוכער משגיח ומנהיג בצפת תובכ"א.
 התעוררות

התעוררות חריר דפעייה"ק ירושלם בשנת תרנ"ט לפ"ק

ובשנת תר"ס לפ"ק.

פתשנן כתב התעוררות מתיר ירושלם בשנת בונה ירושלם לפ"ק, שנתעוררו לשלוח שלוחים, ואני המחבר הייתי השליח להנמיעה הנכבדה הנז' ונסעתי כפי הרכיבים המסודר לפני, ראשית נסעתי דרך זועץ קאנאל דרך ים סוף עד שהגעתי לעיר ערך ואח"כ עברתי דרך עיר קאראצ'י הסמוכה לעיר הגדולה במבי ומשם יש דרך לעיר קזב'ך שדברנו לעיל ממחוז ההוא, ועברתי דרך במבי התחלת הדרך ודרשתי וחקרתי באר היטב ידיעות מהכפרים וכל הסביבות, ואח"כ הלכתי לעיר הבירה כלקוסטא ונתעכבתי גם שמה לחקור אחרי ידיעות והכל רשמתי אצלי, ועברתי דרך בורמא הנזיל, ואח"כ לעיר סנפורי והנקאנג התחלת מדינת ח'ינה, ואח"כ שננהי וכהנה ואחרי הקירתי ע"כ הסביבות, וקבלתי ידיעות שונות, עוד קבלתי מכתב הזמנה מעיר הישינה קאי—פונפו שבח'ינה כאשר נדבר אח"כ מזה, ולדאבון לבינו הרבה מכשולים עמדו לי לשמן בדרך, וסכנת דרכים היה אז, כי היו הגרות ובלבולים בין החינאים הפראים ובין האחפיים, ובע"כ הוכרחתי לחזור ובדרך חזרתי שסתי פני לנסוע למדינות מאריבאר ליהודים היושבים שמה סכמת סאות שנים, ולשני כתות המה נחלקים שחורים ולבנים ואינם מתחתנים וא"ז ספעמים שונים, וארץ מאליבר הוא במדינת תודו מזרחית (אשט ח'ינדע) ונתחלק לכמה עיירות שונות, עיר קונ'ן הנק' קאמשין, עיר ניקיראם, פערן הוא מושב הסמך מליבאר והוא אהב ישראל, עיר ישינה שינורי ועיר קאליהום היא עיר אחרת במדינת מליבאר ואינה עיר כלקוסטא שבהנדיע, ולשונם ל' מליבאר ל' משונה מאד ומדברים היטב לה"ק. וכבר דברנו מזה לעיל, ובשנת הגדל הדפיסו עוד הפעם את האגרת השלישי שהיא אגרת הנאון בע"ס פאת השולחן הנק' בשם מבשרת ציון לעורר לבות אחב"י, ובהי' חרבנים הנז' וביד דקרתא קדישא דירושלם ובהי' גי"ס המוסדות ועל צבאם באע"ה"ח הנאון הגדול מבה קדישא מין שמואל סלאנפ זצ"ל.

וז"ל האגרת עם חתימות ותעודות חרבנים הנז' ובתי דינין והרבנים הנז' גי"ס המוסדות דפעי"ק :

מכתבי התעוררות משנת תרנ"ט לפ"ק.

אגרת ע ת ל ב ב ק ש קרא ישע לעם נדבה.

ע"כ אצילי בני הצופים לישובה ורחמים די בכל אתר ואתר שלומחון יסני לעד ולדו הישובה.

אחינו בני ישראל התאזרו בחיל וכח לקראת הפעולה הנשגבת והרעיון הנכבד הנובע מסעיני הישובה ואמונת ה' ודת ישראל, לחזק ידיים רפות, ולאסין ברכים כושלות, לקרב עת דודים, ולהיות כמושיע ולנואל. ולהטיב בסיוע

בסוף ההוצאות הרבות הדרוש לזה עבור הני אנשי המעלה אשר התעוררו ונרבה לכם לנווד בארצות רחוקות במסיני לברר ולהראות לעין כל את הענין הישן נושן לנו ולמצוא דרך מכוא לאחינו בני אמונתנו עשרת השבטים ואת מעבר הנהר סמבטיון ובני משה רבינו ע"ה החונים לפניו מנהר הנג' ואז יהי שמחה לארצנו וששון לעירנו וצמיחת קרן לדוד בבייא. וכאשר מוכא בשם הגר"א ז"ל בפני' לשה"ש ע"פ שערך כו' שינדך קאפימל ו' זיל שערך הם בני משה החונים לפניו מנהר סמבטיון שהמה צדיקים ופרושים גדולים והן המושיעים ועליהם נא' ועלו מושיעים בהר ציון כו' ושינדך כנגד עשרת השבטים כו' ע"ש. ועוד הובא בילקוט ראובני ובילקוט שמעוני ע"פ אף ערשנו רעננה שעתידין גלות יהודא ובנימין לבקש את אחיהם עשרת השבטים כדי שיזכו גם המה לנאולה שנא' בימים ההם ילכו בית יהודא על בית ישראל כו' ויבאו יחדיו כו', ועוד ראיות הרבה לזה אשר לא יספיק הנלוין להכילם.

ע"כ אחבי' חזקו ואמצו ותתעוררו לדבר הגדול הזה, כי ע"י התעורתי דלתתא נרחם התעורותא דלעילא, ובשנשים רעיוננו וחשינו לדבר הזה אזי בשח יתנבר ויתגדל הדבר מלמעלה. ותקוננו חזקה כי רבים יהי בעזרתם רתחברו כאיש א' בלב א' לאנדה אחת, וזכות המצוה הגדולה הזאת ינ ע"כ איש ואיש אשר ידבנו לבו רתת יד וכה להיות אחי עזר להוציא הענין הגדול לפועל טוב, ויתברכו בכל הברכות ש'ב'ת'ו'ר'ה'ק, ויזכו להוות בבנין ציון וירושלם ובקיבוץ בניה לתוכה בשמחה כבייא. וע"ז באעתי' לבקש עתירה על ענין הגדול והנשגב הנ' מריב כסלו שנת בונה ירושלם לפ"ק בפעה"ק.

גאס יודא יוריל ארי' ליב קוואל הירב ררא"ן גאס משה נחום וואלענשמיין
 גאס שלמה זלמן בתרה"ג הצי' ר' נחום זצ"ל גאס ברוך מעדילבוים הירב מסורעוו
 גאס אברהם אליעזר מינצצערג אבריק יוזשאף גאס יעקב כמזל בלומענטהאל
 גאס יהושע צבי מיכל בסתרי"ק זיל גאס יהושע בחירי צבי זצ"ל מווילנא
 גאס ישראל איסר ברים הלוי גאס יהושע זאב אבנר
 גאס זרח ראובן בהר"ש זיל גאס שמואל מברעזון
 גאס אהרן שלמה מהר"ל
 גאס יצחק מאלצאן
 גאס יעקב משה בתרה"ג ר' זכור'ן חרל"ם
 גאס גבריאל ברמנוסקי

חותם ק"ק דביהמיר סוכת שלם ירכי"ן די בארעא דישראל

(מקום החותם)

אסרו ח"יל איהונו מעוות שלא יכול לתקן כל שחביריו נמנין לדבר מצוה והוא לא נמנה עמם ומה גם למצוה רבה כזאת אולי ואולי א' שדי יתן

יתן לכם רחמים ושילה לכם את אחיכם אחר — ואת בנימין — כא"נ אלו
 הדברים היוצאים מן הלב העברי
 ה"ה השפר עק'בא יוסף בן אמ"ן הרב הר"ו מסיב
 (מקום חותמו)

גם אנתנו הכר"ן דפעה"ק ת"ז מכירים את השלוותים היקרים אנשי
 מעלה ונדולים כתו"י אשר נתעוררו לענין היקר והנשגב הנו' והחתומים הנז"ל
 המעתיירים בעדם המה רבנים גדולים וצדיקים מפורסמים מנכבדי עירינו שיחיו,
 ע"כ מצות רבה לעמוד לעזרתם בכל מאי דאפשר בכל אתר ואתר
 ולקבלם בספ"י למען יבאו למטרת חפצם הנפלאה למען יסכר פי דובר עתק
 על דברי חז"ל, והמרחם ירוחם, ויתברכו בכמ"ס.
 וכאעה"ח יום ט"ז טבת תרנ"ט בעה"ק ירושלם ת"ן.

גאס חיים יעקב שפירא מקאוונא

גאס שאול אלחנן בהר"א ז"ל מקום חתם כ"ד צדק דפעה"ק ת"ז

גאס אר"י ליב בהר"א ז"ל

תעודת הרבנים הג' בשנת סת"ר לפ"ק ותעודת הגו"מ המוסדות
 ועל צבאם בעה"ח שמואל ובי"ת דינו שליט"א.

להגיד לאדם ישורו ה"ה המוכ"ז הרח"ג המופלג הר"ר שמעון הורוויץ
 שליט"א הוא א' מחבמי ישיבת עה"ח שבחצר רבינו יהודא תחסיד זצ"ל,
 וכעת חנהו הולך ונסוע לאיזה מטרה נכונה ונכבדה בנוגע לכלל אחב"י, ואתו
 עמו בצוותא הוא איש יראת ה' צדוק פרידמן נ"י ואנב נדבה רוחם לקחת
 חבילות מצות כדרך אשר חולכים בה, להציע לפני נדיכי עמינו את מצב
 עיה"ק בכלל, ובפרט מה שנוגע להיווק עמוד התורה לציון וירושלם ולהיווק
 אמונה וכו' לזאת נהלה פני כל ישרי לב לקרב את טובים השנים הנ"ל ולקבלם
 בספ"י ולהיות להם לאחי עזר ואחי סמך, ככל יכלתם למען יגיעו למטרתם
 הנכבדה שהם חולכים בה. וגם להמות אהן לדבריהם בעניני חיווק התורה
 והאמונה, ותומכיהם ומחויקיהם יהיו ברוכים לה' ונזכה כולנו לשמוע בשורות
 טובות ישועות ונחמות ולנאולה שלמה ולראות בטוב ירושלם הבנויה על
 תלה אמן.

כ"ד המעתיירים לכבוד התורה וארץ ישראל, גו"מ הת"ת וישיבת עת"ח
 בחצר ריה"ח זצ"ל בשנת סת"ר לפ"ק, הבעה"ח
 גאס אכא יעקב סענדעראוויץ שה"י רב בק"ק פריאשע
 גאס אר"י ליב בהר"א ז"ל זצ"ל דיצ דפעה"ק ת"ז
 גאס יעקב משה ברורא (מקום חתם המוסד תנו')

גאס אלחנן יהושע משה שלאנק

גם אָנחנו הכרִיז דפה קרתא קרישא באנו לבקש מאת נדיבי עמנו אחביי שיואלו לקרב את הציר הנאמן הרהיג כו' מרה שמעון חרוויין שלימיא ואתו איש ירא ר' צדוק נ"י, הנוסעים למטרה נבוא ונכבדה בנוגע לכלל אחביי כפי הכתבים אשר בידם, וגם בעד ירושלם בכלל, ובפרט בנוגע לחיווק התו' וחדת, וחיווק אמונת הנאולה וישועת, וראוי לכל יראי ה' די בכל אתר ואתר לקרבם בכל יבתם שיניעו למטרתם הנכבדה כנו'.
ובאעתי' יום כיה טבת שנת סת' פעה"ק תובכ"א

גאס היים יעקב שפירא

(מקום חותם כר"צ)

גאס אר' ליב בהר"ד זצ"ל

גאס תיים מענדיל בת"ש

גם אנכי מברך את השלוחים היקרים הנ"ל שהי' דרכם אלה, וראויים הם לתהלה בעד נדיבת לבם שנדבו להשמיע לפני נדיבי אחביי את מצוקת הנוק, ובפרט בענין הרמת קרן התורה בציון וק"ן ישראל וחיווק אמונת, ולהשמיע לנו בשורות טובות וניחומים, יהי ה' עמכם ויצליח להוציא לפועל טוב מטרתם הנכבדה.

כעתירת החותם בכרכה שמואל סלאנטו. (מקום חותמו)

תעודה ובקשה מהרבנים הנ' גרים בית יתומים מהנאון הגדול הצי' כו' כקשית מזהרר יהושע יהודא ליב דיסקין זצ"ל, וזיל לכבוד אחביי חובבי ציון וירושלם שלוםהון ישנא לעד, ולהרבנים הנ' נשיאים ואלופים ולחנבירים הרסים די בכל אתר ואתר יצו כולם יעמדו על הברכת אמן.
שמעו אלי רודפי צדק וישמע עליכם ה', הנו אונכם לקול קריאתנו מקרב לבבינו למען כבוד ישראל וכבוד דת קדשינו וכבוד ירושלם, התעוררו נא לענין הנפלא והרעיון הכביר והנשגב הזה שנתעוררו בין חכמי ירושלם, והנה עתה חומין ה' לפנינו אברך יקר מיקרי ירושלם חסיד ומקובל תיה הרה"ג מרה שמעון חרוויין שלימיא, ואתו בצותא חדא השדר' חיקר והנכבד ר' צדוק נ"י שנרבה רוחם לנסוע למטרה נכבדה וקדושה בנוגע לחיווק התורה ואמונת הנאולה והישועת, וכבן אליכם אישים נקרא חובר וחמולו על כבוד ירושלם וכבוד דת קדשנו אשר תלוי בה חיווק לאלפי נפשות ולהיות לחם לעזר לכל עניניהם להוציאה לפועל טוב, והשוכן בציון ישלח עורכם מקודש ביסיכם ובימנו תושע יהודא וישראל ישכון לכמת כרב עז ושלום. כעתירת הבאעתי' יום כיה להודש טבת בשנת תר"ס לפ"ק גוי"מ בית יתומים בעיה"ק ירושלם תובכ"א.

גאס יוסף היים זאנענפעלד

(מקום החותם)

גאס מאיר מיועל

גאס מענדיל מוינעשמער

גאס יעקב כ"ס ז"ל בלומענמחאל

וזאת תופס האגרת הד' שערכו ח"ר ירושלם לאחינו השבטים וכני
בש"ח וכחנה :

בעיית אלקי חרץ, ריח סבת ה' אלפים והרים לביע, באהיק אר"י ירושלם וחברתן וגליל העליון צפת, ומכרתי וכו' תוכיאו.

שלמא רבא ונפישא, כאוריא קדישא, מבני אר"י הדבקים בתורת יקותיאל, היא סתנה נחליאל, המחכים לבנין אריאל, יעלה ויבא ויניע לפני כבוד אחבי כולם אתובים, כולם בתורים בני אבות העולם. אברהם יצחק ויעקב, ה"ה אחינו הק' והטהורים צדיקי יסודי עולם הנשיאים וסנהדרין מבני משה רבינו עבד ה' החונים לפנים הנהר סמבסיון, ואל כבוד גדולת אחבי הצדיקים עשרת השבטים, ואל כבוד אחבי הישרים חצ' הרכבים בני יונדב בן רכב המחויקים ברית הקדושה וקבלת רבותינו ז"ל ויחי נועם ה' עליהם יחיו ויתענגו ע"כ טוב כירא.

שלום כנהר קחו מאת אחיכם בני ישראל שארית הפליטה הנמצא ששבתי יהודא ובנימין ולוי.

כאנו בשורתינו אלו לבקש סכם לחוס על כבוד שכינת עוזנו אשר היא בגלות, ועל חורבן בית מקדשנו, שועלים הלכו בו, לתן לנו תשובה ע"ז הסכתב ותגידו לנו היכן אתם יושבים, והאופן והדרך אשר נלך להניע אליכם, כי אנחנו חפצים לשלוח לכם שלוחים, לקיים מאמר המדרש עתידים בני יהודא ובנימין לשלוח לאחיהם שלוחים להביאם כו', תדעו נאמנה אהים יקרים, כי בדם לבינו ודמע עינינו אנו כותבים, כי מה יחי' אחריתנו וסופנו ותכליתנו בגלות המר הזה, אשר אין הפה יכול לספר ולא און לשמוע, אבל כ"ז אינו נחשב אצלינו למאומה נגד צער שכינת עוזנו, וקב"ה שואג בכל לילה בארי על חורבן בית קדשו.

אנא אחינו היקרים מהרו ועלו אל הר ציון משכן קדשו, כי בביאתכם להר ציון חלוי נאולתינו, ובאתם וראיתם את הגלות המר של אחיכם, ואת צרותינו ואנחותינו המרים כלענה וראש, מאיבינו צוררנו שונאינו. החושבים תמיד להבחיד שם ישראל ולבטל את תורתנו הק', ואנחנו מסורים נופינו ונפשותינו על כבוד קדושת שמו הגדול ועל תורתנו הק', ובטה מזבחות וכמה עקידות נעשים תמיד מגופותינו.

חוב קדוש הוא עליכם אחינו היקרים, להחיש ולסתר קבוצתכם ובואכם לציון עירו ברינה, להיות כל קהלות ישראל בהר האלקים, כי התור הניע, ובחויבים אתם להודרו לבקש טלכות שמים וטלכות ב"ד ובנין בהמ"ק, כי שאנו נשאג על גותו בקול מר כיעניים במרכר על שכינתו ית"ש ה: הודדת מקינה.

חוסו נא על שכינתו ית"ש ועליכם ועלינו אחיכם בני אברהם יצחק ויעקב, כי באו סיס עד נפש, ושועתנו עלתה עד לשמים, ובוקע שבעת הרקיעים, כי עת לחננה כי בא סועד לנאותן של ישראל, ולנחם את עיר דוד היא ציון וירושלם שיבנה כבייא. ואם אין לכם רשות לגלות את עצמיכם אלינו, התפללו ותצומו ותצעקו לפני מי שכרא העולם, כי יתן לכם רשות להשיב לנו תשובה לשמח לבינו בכשורות טובות וניחומים, ובטח ישמע בקול צעקתכם, כי מלך חנון ורחום הוא, ובפרט תפילת הצדיקים שכמותכם ויאמר

ויאמר די לצרותינו, ויאמר לאסורים צאו, ולאשר בחושך הנלו, ואו נם כל כתות המלאכים שרפים ואופנים וחיות חק, ילכשו לבושי קנאה לטובת ולישונתם של ישראל, אשר זאת היא ישועת שכירתו ית', ובאמת כבר הותרת השבועה, מחולים לכם מחולים לכם, ובכר עבר הניידה, ומותרים אתם לבא לעיר קרשינו ותפארתנו, ומחוייבים אתם להודור לבא ולראות בצרת אחיכם אחר ואת בנימין, ולעמוד ולבקש רחמים לפני כותל המערבי אשר לא זזת השכינה משם, כמיש חזיל ע"פ אוהב ח' שערי ציון מכל משכנות יעקב, משל למלך שיש לו במלכות כמה מיני פלמין, ועכיו יותר מכולן אוהב פלמין שיש לו בתוך מדינתו, כך אמר חקביה מחבב אני כל משכנות יעקב שהם בתי כנסיות וכו' מדרשות שבחז"ל, ולמה אני מחבב יותר מהם שערי ציון לפי שהם כפלמין שלי תוך מדינת, ולפיכך אריו בן לוי אמר חקביה לישראל אתם נרמטם להחריב את ביתי ולהנלות את בני, היו שואלים בשלושה, ואני מוחל לכם שנא' שאלו שלום ירושלם.

הביטו וראו משיב ירושמי שקלים סי שהוא קבוע באר"י, ואוכל חולין במהרה, ומדבר בלהק, וקורא קיש שחרית וערבית, יהא מבושר שהוא בן עוה"ב, ע"כ תקותנו חזקה שלא ישיכו פנינו ריקס, ויראו עינינו וישמח לבנו בענלא ובזמן קרוב אכיר.

כ"ד אחיכם העומדים על הפקודים וראשי ישיבות באר"י, ירושלם, חברון וצפת ת"ז המעתירים החושקים והצמאים ומשתוקקים, לראותם ולשמע משלוטם ומצפיהם לתשובתם בסכת יד קדשם.
תבעתיה בחודש העשירי הוא חודש סכת וזא המימן בנוסריקן למציע תבשרינו כשורות טובות.

נאם יהודא יודל אר"י י"ב קוואל נאם יצחק מאלצאן
ח"ב דדארין

נאם שלמה זלמן בתרדיג ר' נחום ז"ל נאם נבריא ברמנאווסקי
נאם אברהם אליעזר מינמצבערג נאם משה נחום וואלענשפיין
אבדיק יועפאן

נאם יהושע צבי מיכל כפותרריק ז"ל נאם ברוך מנדילבוים ח"ב מסורעוו
נאם ישראל איסר ב"רם הלוי נאם יעקב משה בתריד ר' זבולון חל"ם
נאם אהרן שלמה מהר"ל נאם שמעון צבי הורוויץ
נאם זרח ראובן בתריש ז"ל נאם יעקב בסז"ל ב"רומענמהאלף
נאם יהושע זאב אבנר נאם יהושע בתריד צבי ז"ל מוו ילנא
נאם ניסן י"ב חר"פ נאם שמואל ככרעזין
נאם משה יהושע קמחי נאם מאיר מייזל

תצבי רפאל יצחק ישראל סי"ט

ראב"ד לעדת הספרדים כפעתיק חובביא.

(מקום חותמו)

בשנת תרע"ב נתגלה באה"ק איש אחד מכני הרכבים ושמו יוסף יעקב אחים תרכבי ולבושו היה כמנהג הערביים חבדואינים, ובתחילה היה מסתיר את עצמו שלא יכירוהו עד שנתודע לאיש אחד ירא שמים במושבת צ"ה, ושאל ממנו אם יש פה לומדי קבלה כי הוא רוצה לדבר עמכם, והוא תאיש הכיר אותי ושלה לי מכתב שאכוא לשם ונסעתי שמה, ודברנו יחד וראיתי שתואו איש פלא, ולבסוף בא אלינו ירושלימה בישיבת „שער השמים" ושמה נאספו כל החברים שלנו הח"ט שהיינו כאגודה אחת בענין זה, והתאספנו יחד יום שלם וגילה לנו הרבה דברים נפלאים שאסר עלינו לפתסם, אך מעט מה שנגע להתעוררות הדבר וחיווק האמונה, הרשה לנו לפרסם, וחנני לתעתיק פה נוסח המכתב שכתבו אז הרבנים בנוכחותו, ועצם המכתבים נגזרים באוצר הספרים מהכתבים אשר בישיבת שער השמים.

זה לשון הפרוטוקל.

בחרדש שבט תרע"א

בא מכתב מכני משה עה"ש לכני נד שיקראו אצום עשרה אנשים מכני ריכב וילכו עם עשרה אנשים מכני נד לכני ראובן ויצטרפו עם עשרה אנשים מכני ראובן, ויהיו ביחד שלשים איש, עם אחדים מכני משה הרי חמה בערך ארבעים איש, והלכו על שפת הנחל סמבטיון, והבני משה עברו בשם המפורש את הנחל ואמרו שהגיעו בת קול מן השמים, ששנים עשר איש יסובבו במדינות ובעיריות שונות לראות את דוחקם של ישראל וישובו לחניד לחם תשובה מכל המצב של כל דבר בפרומות, ואלה הם הנבחרים ג' מכני משה, שסם, א' יעקב יוסף הוא מיוחס מגרשום בן משה, השני יצחק בן ימין ג"כ מיוחס מזרע גרשום, השלישי שכתני בן משה מזרע מכיר, והשלשה מכני ראובן שסם, א' יצחק בן אחליאב, חב' נתנאל בן עמינדב, השלישי חנוך בן בצלאל — שרשה מכני נד, א' יוסף בן שלומיאל, השני אדבאל בן אחיסטר, השלישי יהוצדק בן שם. — ושלשה מכני ריכב א' יוסף בן יעקב אחים, השני יצחק בן יוסף, הג' יהונדב בן שאול ראש.

ור"ח אייר התחילה הנסיעה, ובאו בכנרד משך שנים עשר יום בקביצת הדרך, ושחזו שמה ב' ימים, ומשם סבבו עד אשור ומאשור עד „דער באקער" ומשם עד אור כשרים, ומשם עד עין טוב, ומשם עד ארם צובה, ומשם עד חאלב, כו' וכו' עד פארט סעיד דרך הים ואח"כ הלכו לפאריז ומשם ללונדון [בהפסקות הרבה ביניהם] ושחזו שם איזה ימים, ומצאו שמה הרבה יהודים שאינם שומרים שבת כראוי כמובן, ומשם הלכו לבמבאי, ושחזו איזה ימים ואח"כ חזרו לפארט סעיד, ומשם עד יפו, ומשם לירושלם ושלשה פעמים היו בלילות אצל כותל המערבי, ומכני משה נעו בשפתם, ושאר אנשים שחזו עמכם, שאלו מהם מה אתם אומרים השיבו אין אתם צריכים לדעת, ואצל קברי מלכי בית דוד היו שני פעמים, ומשם הלכו לכית לחם ושהו בקבר רחל אמנו, ומשם חזרו לירושלם, ואח"כ הלכו לחברון ושהו ב' ימים, והיו אצל מערת המכפלה ולא נכנסו בפנים כי הכני משה לא נתנו לחם רשות

ע"ו, ומתברר על חתך מלך ששה שעות ומצאו שם קבר א' והבני משה אמרו כי טוב לומר פה התחילים, ושמו שם ב' שעות, ופתאום נעשה תושך ובני משה אמרו איות ענינים בלתיק במהירות עד שהאנשים הנשארים לא הבינו דבר ושאלו להבני משה מה הם אומרים, ואיזה קבר בפה והושיבו להם כנו, ומשם הלכו עד צפת, ומשם לסירון לקבר רשב"י זי"ע, ומשם לראש פינה, ומשם עד סתולה ואח"כ לצמח ומשם לכנרת ומשם למברי' ואח"כ לחיפה, ומשם ליפו, ואח"כ לפתח תקות, ומשם לנביא בנימין, ומשם לשכם, ומשם לחיטין, וחזרו ליפו, ומשם לכיירוט באניה, ומשם לארם צוכה, ומשם עד כלה, ומשם לרחובות עיר, ומשם עד רסן, ומשם לפומפדיתא ואח"כ לנהרדאה וכו' מסמע למסע עד שבאו לקבר יחזקאל הנביא, ומשם עד נשר ושם מצאו קבר שהערביים מקדישים אותו, ומצאו שם לוח שחקוק עליו יתוכין בן יהויקים מלך יהודא, אשר הגלה ע"י נבוכדנצר מלך בבל, ושאלו להגוים מה פירוש חקיקות האלו פה ולא ידעו, ומשם הלכו מסמע למסע כו' כו' כפי שמסר לנו עד שהגיעו לקבר עזרא הסופר, וטשם עד בצרה, ומבצרה חזרו למקום, והשיבו לחבריהם מה שראו ומה ששמעו, ועוד סיפר כי סתכוננים חבורות מהוקנים של בני ריכב ומבני גד ומבני ראובן ומבני משה, והם מתלפים מכתבים זלי, ואלו ארבעים אנשים יושבים עוד על שפת הנהר, ותודיע שצריך לוסע לירושלם חמשה אנשים, והוא א' מהם שהקדים [ושמו יוסף בן יעקב אחים הרכבי], והיה הנורל על עוד ארבעה אנשים שעוד לא באו:—

עמו [ר' יוסף בן יעקב הגז'] נתלוו עוד שלשה אחיסטך מבני משה, ונתן מבני ראובן, ואשר מבני גד, שהמה באו רק לעיר מבחי' לגלות הסוד של פסוק גד גדוד יגודנו על קבר התנא ר' עקיבא, ולפי שנתפרסם הדבר אצל ההמון נעלמו וחזרו למקום. ⁽¹⁾

בשנת ע"ג

ועוד נלה לנו כי במו' יום לחו' אלול יניע אליו מכתבים מיחוסיהם עם דברי הימים שלהם.

ובשנים עשר לחו' חשוון תרע"ד יבאו הארבעה אנשים א' מבני משה שמו יהודק, וא' מבני ראובן, וא' מבני גד, ועוד א' מבני ריכב, והמה יעשו נפלאות, ואחר שימסרו לנו מכתבי יחוסיהם יתחלקו עפי' הנורל מי יעשה נפלאות בירושלם מי בביהמ"ק ומי בקברי מלכי בית דוד וא' בצפת, וא' במברי' וא' בחברון וכל אריא יעשה הנפלאות המיועדת עבורו כאופן שיכירו הגוים שזה הכל כשביל ישראל, ויבקשו מחילה מישראל, וכדיהם יתנו את ארץ ישראל לעם ישראל עכ"ל.

והסדר של הנפלאות שיעשו כל אריא מהם הוזכר בחזרה גדולה שלא לגלות לשום אדם קודם המעשה, כיא לחברי האגודה הרכבים.

כל

(1) גם אנכי הסחכר כפתי או מכתב מסב"י כרביים תאלה בריוק, ותרכבי הגז' סתהין על ארבעה אנשים הנול שבנתרו ע"פ הנורל, ולע"ע נחמנה לשומר בכזר סכא אצל פתח הקומ.

כל הדברים הגו' שמענו אנחנו ח'ים מפי תרכבי הסספר בעצמו.
אנחנו ח'ים הסכמנו להיות בענין זה לאגודה אחת ולפקח ע"ז באמת
ובתמים ולחזור מהפרסום, וכשיבאו מכתבי היחוסים של השבטים או נתועד
יחד לראות מה לעשות.

בלי: צבי פסח פראנק
יעקב משה הרליפ
יצחק בהר"ב מאלצאן
שמעון צבי הורוויץ
יעקב ליב ממינסק
חיים יהודא ליב אויערבאך
יעקב סאיר זאנענפעלד
אלי: נחום פרוש

אנכי שממרתני את כל אלו הדברים
דבנים התכמים דגו' וע"ז אני חותם
על דברי יוסף יעקב אחים הרבני

ואתר כל אלו הידיעות החליטו הרבנים הג' חברי האגודה הגו' להעריך מכתב
נדול לבני משה לשלוח ע"י שלוחינו תרכבי הגו' וזיל הסכתב.

כ"ה.

אגרת קודש שלוחה מאת שבטי יהודא ובנימין לאחיהם בני משה ועשרת השבטים!

בעזתי פתיח ירושלם תוכביא בשנת ותער"ב לפניך עהרתנו,

מציון וירושלם יצו ה' את הברכה לכבוד אחינו היקרים, הגו' אשלי
רבני צדיקים ופרושים כולם קדושים אראלים ותרשישים "בני משה"
היושבים מעבר הנהר סמבטיון, ועל צבאם ועל דגלם שבטי י"ק הסרים
למשטעתם ונהגים מזו אורם והודם ד' עליהם יחיו.

מהררי נבעת הלכנון הננו שולחים לכם שלמא רבא ונפישא.
שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר ד' ורפאתיו.

הננו ששים ושמים על הבשורה הנעימה ששחתם לבשר אותנו ע"י
א' מהרבנים, כי קרוב יום נאולתינו, וכי פקד ד' את עמו להוציאנו מכללי
עול גלותנו הסר ואתם המושיעים, אשר עליכם נאמר ועלו מושיעים בהר
ציון לשפוט את הר עשו והיתה לד' המלוכה.

אשריכם! אשריכם! שזכותם למענה עניונה כזו אנו מפה, ואתם משם
נתאמץ יחד בתפילה והשתפכות הנפש, לפני בוראנו ונואלנו יתבייש. לבל
יעבד עוד שום דבר, ולא ידחה עוד הזמן, ועתה בא יבא קץ וסוף לצרותנו,
צרות עמו ישראל הדווים והסחופים בד' פינות העולם—ופתאום נשמע בת
קול יוצא מן השמים נבואת ישעיה הנביא ע"ה (פדג) אל תיראי כי לא
תבושי ולא תכלמי כי לא תחפירי. כי בושת עלומך תשבחי וחרפת אלכנתוך

לא

לא תזכרי עוד, עורי עורכי לבשי עותך ציון לבשי בגדי תפארתך ירושלם עיהיך כי לא יוסיף יבא כך עוד ערל ומסא. התנערי סעפר קומי שבי ירושלם התפתחי מוסרי צוארך שביה בת ציון.

אתם אחים אהובים, אשר זכיתם להסיר מעליכם עול כבלי הגלות ושעבוד העמים, הנכם יותר פנוים להתאמץ בתפילה ובתחנונים לרצות את בוראנו יתיש, כי יפנה אל קור שועתינו, וישמע לקול תחנונינו להחיש לנו קץ היסין, ולהקים לנו כל הנבואות והתחזיונות של נביאיו הקדושים להאיר עלינו אורו וישעו כנבואת הנביא ישעי' קומי אורי כי בא אורך וכבוד ה' עליך זרת.

מוצאים אנו חוב כנפשנו לגלות לפניכם את מקור הסיבה העיקרית שבעבודה אנו נשחטנו ונתקנו ונסקלנו, על מה אנו יוצאים ליהרג, וע"ם אנו יוצאים ליסקל, וכנהג הכל עבור התורה הק' המסורה תושבע"פ, והיא התורה הזאת שלרגלי התמטפות הדורות הותרה לכתוב בספרים, היה ספרי התלמוד המשנה והגמרא הירושלמי והבבלי ועליהם ועל צבאם עמדי הגולה שבכל דור ודור, אשר תלית לא החסיר מלהקים לנו בכל דור גדולי הרוח ענקי התורה וצדיקי עולם, אשר למדו אותנו הדרך נלכה בה, ויחברו ספרים רבים לבאר כל ההלכות במרחבי הדעה והבינה ובגדלות החכמה וכתרה.

כל ההתקוממות שקמו עלינו בכל דור ודור לכולתינו היתה אך להשכיח מאתנו התורה הנצחית הזאת תושבע"פ והקביה הצילנו מידם. ה' אצילנו בתחילת המאה החמישית לאלף הזה איש קדוש ונפלא וגאון ישראל שמו הק' רבי' שמעון מאוסטרופאלי וצ"ל, וכראותו כל הצרות המחרות שעוברים עלינו, השביע את הס"ם בכחו הגדול ושאל אותו ע"ם מקטרג על עמנו בני ישראל יותר מכל האומות, והשיב לו יתבטל מכם נ' דברים שבת מילה ותורה, מיד השיב לו הצדיק הגו' יאכרו כנהג וכהנהג ואל יתבטל אות אהת מתורתנו הקדושה חלילה, טאו חננו נהרגים ונחנקים ונסקלים ונמבחים ונשרפים על קדושת שמו ית' ותורתו, וכשכבאים עלינו בעקיפין להחליש איזה דבר מתורתנו הכתובה והסמורה, אין אנו צריכים זמן להתיישב מה להשיב אבל אנו מבינים עצמינו תיכף לשחיטה וליהרג על קדושת שמו ית' ובזמן הגיירה אנו מוסרים עצמנו גם על מנהג קל ואף על ערקתא דסאנא.

ותודות לעליון יתיש כי עם רוב החשכות והצרות האיומות והגלויות המרים וההתקוממות הנוראות שעברו עלינו לא נשכחה התורה מאתנו. וכתבמחת ה' עיי' נביאיו ואני זאת בריתי כו' לא ימוש ספך ומפי זרעך כו' אמר ד' מעתה ועד עולם, ואף כי לרגלי הזמן מתחדשים לנו כמה ספיקות בדינים אשר קצור קצרה נפשינו להניד הכרעה בכל ענין וענין, בכ"ז גדולת הפלפול והרחבת החבנה של התורה חי בקרבנו, ולא עוד אלא שבאותו זמן אשר הצרות באים תכופים עלינו אנו פונים אל התורה להשתעשע באהבתה וגדולת חכמתה אשר כל החכמות והתבונות שבעולם בלא חשיבי כלפי אור יקרת תפארתה, ובה אנו ססחיים דעתינו מכל הצרות ועליה אנו מתענגים מיו הודה, וכמו ששאר חכמות שבעולם נפתחו כיתרון כשרונותיהם

כשרונותיהם בטאה השישית הזאת לאֵלף השישי הזה כמו שנילה לנו התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי דל בספר הנוחר הק' וירא דף קי"ז ודיל ובשית טאה שנין לשתיאתא יתפתחון תרעי דחכמתא לעילא ומכוע דחכמתא לתתא ויתתקן עלמא לאעלא כשביעאא כבר נש דמתקן כיוסא שתיאתא מבי ערב שמשא לאעלא בשכהא וסימנך בשנת שש מאות שנה לחיי נח נבקעו כל מעינות תחום רבה כו' עכ"ל.

כן גם התפתחותה של התורה והתפורותה בכל המון בית ישראל כנגולה ונכורתה נתפתחה בשנות הטאה הזאת, וביה כי גם כל פרטי דינים שאינם מבוררים לנו יכולים אנו לאהדורי בפלפולא, אלא שאין אנו מקובצים יחד לעמוד למנין ולקבוע לדורות עד כי יבא שיכה,

כן גם התפתחותה של חכמת האמת רזי התורה כבשי דחכמא ב"ה נתרחה ונתגדלה, ובכל דור ודור נמצאים אצלינו מכני עליה היושבים בסתר עליון ונחנים סרוי עולם בחכמה ורעת אמת בקדושה וטהרה, וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ, אמנם צרות וחשבות מעיקות מרות מצד זה, אבל גם עונג ונחת עליון וזו ההוד הדר עליון מצד השני, וזו תורת אמת הנגלות והנסתרות וזהר עלינו בחדות קודש, ובתוך תוכם של הצרות אנו סתעננים ונחנים מזוי השכינה, וגם כל תוכן תשוקתינו ונענועינו לישועה איננה עוסדת בעיקרה רק על גאולת הארץ לבד, אבל אנו מצפים בעיקר להנאל מכל הארצות החומריות גאולת הארץ באמה, ולצאת מכל הבחשכים ולכנוס באור גדול, אור ד' אשר יורה עלינו, להיות יושב איש תחת נפנו ותחת תאנתו, ולהגות מזוי השכינה באופן גלוי וספוחת להשיג צפיה עליונה בצפית שם ד' ועוזו להכיר יתודו הנעלמה ונגלות יחודו בקרב כל הארץ וחי' ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהי' ה' אחד ושמו אחד.

לזאת אחים נאמנים ואהובים אל יחד בעיניכם אם נרחיב עוז בנפשינו לבא אליכם בתחנה ובקשה להרשותנו לבא בנבולכם לדון ולהורות את עמקי תושבע"פ המסורים לנו סדור דור, ואשר קנינו אותה בנחרי נחלי דמים ששפכו כמיס ע"כ קוין וקוין שבתורה בכל שנות נלותינו, למען נחיי כולנו לעם א' ותורה אחת לכולם, הבח נתאחד יחד, אנו נספוג אל תוכנו המסורות הברורים שלכם, ואת ידיעתכם הרמה בשמושי השמות במהרה, ואנו נלמד אתכם מצות ותורות חוקים ומשפטים ותופעות אורות עליונות החכמות והבינות ביהודא עילאה רזי דרזין סתרא דסתרין הכתובים והמסורים במיטב ספרינו הרכים והעצומים שרכשנו לנו כמרבית השנים האלה שנתפרדנו איש טעל אחיו.

אחים, אחים, קדושת תורתנו הק' תובעת מאתנו לתופיע אורה בכל קצות הארץ, ולקיים ס"ש כי מציון תצא תורה ודבר ד' מירושלים, ע"כ אל תעמדו ותהרישו, השיבו אותנו דבר.

אך עוד דבר א' חננו להגיד לכם שאנחנו המרודים אחיכם יהודא ובגיטין עוד קללת התוכחה, והיו חיין תלויס לך מנגד" טקיים בנו, סובלים אנו דחקות גוראות, ועניות שוררת עלינו למכביר, וכיחוד יושבי ארתיק שכל

שכל חייהם טפרי צדקתם הנשלח להם מאחיכם יושבי חוץ לארץ, אם דבר בקשתנו ישר לפניכם למלאות החפץ לתת הרשות אותנו לכנוס בנבולכם ולבוא אצליכם רבנים וטורי ישראל, הואילו נא לשלוח אלינו איש א' מורת דרך ע"כ התצטרפות הנתוצות והנדרשות לדרך כזה, באופן שנהי' בטוח מסכנות הדרכים למען נלך לבטח דרכנו והי' די עמנו ועמכם כל הימים: באחד המדרשים שלנו נמצא כתוב בחז"ל עתידים גלות יהודא ובנימין ליוך אצל עשרת השבטים כדי שיוכו עמהם לימות המשיח ולחיי העוה"ב, ע"כ נחשוב בצדק שלא נשנה חלילה אם נאמר שתכונה כזה שיהודא ובנימין ילכו לעשרת השבטים ללמד אתם התורה המסורה הגלויה והסודית, וזה יביא לימות המשיח ולחיי העוה"ב

בהיכלות דר' ישמעאל כתיב כתוב א"ר ישמעאל כך איר עקיבא משום ר' אליעזר הגדול מיום שנתנה תורה לישראל ועד שנבנה הבית האחרון תורה נתנה, אבל הדרה ויקרה כבודה וגדולתה ותפארתה אימתה פחדתה ויראתה עושרה וגאותה וגאונתה וזיוותה, עוזה ובמשלתה ונבורתה לא נתנה עד שיבנה הבית האחרון כו', לפי דברי ר"א הגדול אלו שהוא ג"כ מבני משה כדאיאת במדרשות שלנו שמשו רבינו בקש יהיר שיצא זה מחלצי — לא נתנה גדולת וגאונת התורה עד בנין בית האחרון, ואתם הלא הגליתם עוד לפני חורבן בית הראשון, ותיל שתתחלה הזאת של הדרת התורה ירשנו אנחנו, לזאת עלינו לדעת איך להוקירה וללמד אותה לכ בני ישראל, דומים אנו שנס אתם מקוים ומחכים לזה, ע"כ תרחבנו עוז להציע לפניכם עתירתנו זה ואנו בטוחים שבוה נזכה לימות המשיח ולחיי העוה"ב, וקיום כל העתידות הרבות והנשנבות שאנו ואתם מקוים אליהם.

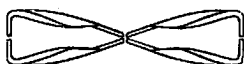
אחים אחובים, קרישי עליוני בני משה רבינו עדיש לכו נא בעקבות אביכם ואביתן של ישראל משה רבנו עדיש, לשפוך שיה ותחנה ומליצת זכות עלינו לפני המקום ב"ה שלא יתעוררו עלינו בעקבות דמשיח צרות רעות והשלמת קושי השעבוד, חלושים אנו, דוים אנו, אין בנו עוד כח לסבול עוד צרות, אכדנו כל העוה וזכה שלנו וכמה נעמוד נגד כל הרעות רעות המנשבות בעולם והגברת הסיא וחילית—די די הרכה סבלנו, הרכה נלקינו, יבשו מוחינו ועצמותינו, יהי' עתה חקין דוקא בחדד וברחמים, כנבואת הגביא ישעי' (סב) ברנע קטן עוכתיך וברחמים גדולים אקבצך, בשצף קצף הסתרת' פני רנע ממך וכחד עולם רחמתיך אמר נואלך ה'. אנא אחים יקרים אלופים נשיאים אל תדמו ואל תחרישו בעת הזאת, אספו עם התקבצו יחד קראו בקול גדול על צרות אהיכם יהודא ובנימין למען יאבה ה' וישמע ויקשיב לקול שועתיכם.

אחים! מי יתן לנו אבר כיונה נעופה ונשכונה בתוככם לספר לפניכם תלאותינו אתם סחוק לא תוכלו לשער תוקף גלותינו שעברו עלינו, דמי אחיכם יהודא ובנימין נשפכו כמים וחוגרו ארצה לאלפים ולרבבות עד אין קין ומספר, והכל בעבור קריאתנו בשם ה' ושמירת תורתו ומצותיו כל הימים, השתתפו בצרותינו ועקו לדי בחזקה שישלח לנו מושיעו הנאמן לקבצינו

לקבצני יחד מארבע כנפות הארץ ולהאיר עלינו אור חסדו וישעו לרוממינו ולנשאנו ולקרא שמו עלינו בהדר נאון עזו, למען יקדש שמו ברבים, וידע כל פעול כי הוא פעיל, ויבין כל יצוד כי הוא יצור, ויאמר כל אשר נשמה באפו ד' אלקי ישראל סלך ומלכותו בכל משלה, ומהרה יאמנו דבריו לנביאיו (ישעי' כ"ז) והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האובדים בארץ אשור מ' והשתחוו לד' בהר הקודש בירושלם, וד' עליהם יראה ויצא כברק הצו וד' אלקים בשופר יתקע וחלך במערות תימן ד' צבאות יגן עליהם ועלינו אנחנו. אלה דברי אחיכם יהודא ובנימין המצפים ומייחלים לתשובתם הרטה במהרה ההותמים כברכה ומצפים לישועת אמת,

ועל החתום חביו האגידה הנזכרים בשמותם ליל,

זה נוסח המכתב שאנודתנו הכינה לשלוח לבני משה ע"י האיש הנזכר אלא שלא הפיק תרבר עד שהתחילה המלחמה והניעה לנו שמועה לא טובה עשהשליח יוסף בן יעקב אחים הרכבו נתפס ע"י הממשלה התורקית בחצר סרגל, ומעשה שמן גרם ואילי גרם לזה גם הפרסום, שנתלה בדמסק רחיל, ובחניע אלינו השמועה בכינו על גורלנו הסר והנמנה, ועוד עלה ביד השטן לקמרנו ולעכב נאולת ישראל, ועדין עינינו תלויות לד' אלקינו שיחננו וירחמנו למען כבוד שמו הגדול המחולל בין הגוים ויוציאנו מצרה לרוחה ומאפלה לאורה ומשעבוד לנאולה ויזכנו לראות כקבוין בניה לתוכה בשמחה בביאת משיח צדקנו ובנין בית מקדשנו במהרה בימינו אמן.

ועתה הגיע עת הודים לנלות לכם דברים נפלאים

שיר היתוך אשר תקנו בני משה רבעיה,

מעבר לנהר סמכמיון.

וכבר נרפס פ"א בירושלם בשנת תרכ"ב בהסכמת הנאונים הסבוארים חלאה, ומפני כי כבר ספר תמו, ינעתי כזה בהשתדלות נמרין, ובקושי גדול עלה בידי להשיגו בע"י, ולמען שיהי החבור הזה בשלימות בלי נרעון וחסרון, אמרתי בלבי לצרפו אצל האגרות היקרות הנזיל, למען יראו גדול קדושת עבודת בני משה רבעיה, וז"ל אות באות בדיוק,

ספר מלאכי קדוש כשמו בן הוא, אם תאזין לבך ותקשוב אוניך לבוין בקריאתך ותמצא שמת הכורא ית' ומשרתי הקדושים אשר תקנו בני משה רבעיה ומשם הובא לארץ ספרד ע"י סוחר א' ליד הרה"ג סה"ו משה בע"ט פרחי שושנים והגאון הגו' צירף עמו עוד דברי תוכחה מוסר בכדי שלא יהי' הקובץ הזה קטן מהכיל, אבל אני העתקתי מסנו רק

מה ששייך לעניינינו.

וזהו העתק הסכמות הגאונים אשר נתנו על קונטרס הלזה משנת הרכ"ב בנ"ו.

הסכמת הרב הגדול המופלא שבסנהדרין, שלשלת היוחסין, ראשון לציון, כסוהרר היים דוד הון האב"ד ור"ם הפעיה"ק ירושלים תוכב"א

ראשון לציון הנה הנם, מה נכבד הספר הלו מלאכי קודש מה טוב ומה געים זמירות ישראל שיר היהוד לבני משה רבעיה אשר נרפס זה זמן רב, ע"י הרב הני החכם השלם בו כ"ו מוה"ו מ"שה זלחיה בעימח פרחי שושנים וכבר ספ"י תמו, ומחמת גודל השוקת בני אדם לשתות בצמא דבריהם הקדושים. העיד ה' הישיש המופלג מ"ו שלמה נחמן הי"ו לעלותו על מכבש הדפוס פעיה"ק ירושלים ת"ו בכדי לרוגת את הצמאים בויהל מ"שה כהפלה בו בזמן הנה אין לנו אלא תפלה ובקשה, לכן אמרתי י"שר חילו להישיש הנו"י בו כ"ד הסדבר לכבוד התורה כך להודש אייר שנת בהר הקודש בירושלים ת"ו נאם היים דוד הון ס"ט.

הסכמת הרב הגאון הגדול, מענו ומגדול שלשלת היוחסין כסוהרר מאיר אויערבאך האב"ד ור"ם דיק קאל"ש

כן בא לפני הרבני הישיש מ"ה שלמה נחמן נ"י וכידו ספר מלאכי קדש שיר היהוד לבני משה רבעיה"ש ורצונו להעלותו על מזבח הדפוס פעיה"ק ירושלים ת"ו והראה לפני הסכמת הרה"ג ראשון לציון הי"ו הפעיה"ק ת"ו ע"כ אמרתי לפעלא טכא י"שר חילי והנני מטסכיוסי קום ככל האמור למעלה בהסכמת הרב רש"ל הי"ו ובאעיה"ח ב"ט"א לח"ו אייר ת"ביר"ך לפ"ק פעיה"ק ירושלים ת"ו ה"ק מאיר אויערבאך
וה"ל הקדמת המלה"ד :

מה נכבד היום בהגלות אלי זה ספר בלאכ"ו) קודש שנרמזים בר"ת שמות הבורא ית"ש אשר לא שמעו אוון אכותינו אשר הופיע לנו ואתא סרכבות קודש המה אחינו בני מ"שה רבעיה ולאשר מאד עריכים ונעימים עלינו דברי דודינו ומצאנו בו אור הבחיר שיר היהוד לכ"י אשר רוסמות אל בנרוגם לשבח ולפאר למלך הכבוד ה"ה, וכ"י ספ"ק אשר יסודתו בהר"י קודש, לכן עליכם אישים אקרא יתבוננו נא בדבריהם ה"ק ויתעוררו נא לעורר גם לבוח אח"כ"י למען נתאחד לאגודה א' בענינים הנוגעים לנפיעה היקרה הזאת למען יוצמח ע"י"ו פירוקי לשכנתי סגו נלוה"א וישועת ישראל בענלא בכ"י"א, כ"ד המלכה"ד בשנת ת"ביר"ך לפ"ק פעיה"ק ירושלים ת"ו.

נאם שלמה נחמן ככמה"ו אליעזר ז"ל.

שיר

(1) וכן הגאון בעל סדר החרות טכ"א ספר תנו"י לשבח כמערכה הספרים אות מ ע"ש.

והוא גם כספרי חרב בע"מ מסגרת השלחן האיך שמצאנו בננו רכנים מפורסמים וככ"י ישן מחמ"ט שפ"י ובתוכ שם שרא"י והגן לומר שירי קודש תנו"י ככ"י השיר השייך ליום התוא ובשרט כשבת וי"ט השייך ליום התוא

שיר היחוד

אשר תקנו בני משה רבעיה מעבר לנהר סמבטיון סאור

ומחולק בכ"י לז' ימי השבוע, ואתה חקורא תבין לכך תקשיב אוגך לבוין
בקריאתך ותמצא מראש ועד סוף נרמזים בר"ת שם חבורא ית"ש ומשרתיו
חק' טעין חבוכות, וכסופו תמצא בראשי הפסוקים אותיות בני משה אשר
תקנו לקרות בכ"י אתר קריאת מעמד היום: ונתו סדר היחוד, יתחיל בכ"י מן
שמע עד סוף הסדר שמסיום בורא ישראל מלככם, ואח"כ יאמר סדר היום:
שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד. ברוך שם כבוד מלכותו של מלך מלכי
המלכים הקדוש ברוך הוא, המושגב ומעוטור ומוכתר בכתרי כתרים בכתר
מלכות, מלכותו מלכות כל עולמים, וממשלתו בכל דור ודור, חי זקים לעד
ולנצח, קדוש וטהור נצח:

בכתר שירה של ישראל. בכתר שירה של צבא מעלה. בכתר
שירה נאולה וישועה. בכתר שיר ניסים ונפלאות. בכתר שיר גאות. בכתר
שיר ענוה. בכתר שירה של תחומות. בכתר שירה הים והנהרות וכל מימות.
בכתר שירה כל אשר בהם. בכתר שירה תהרים והנבעות ואשר בקרבם
ועליהם. בכתר שירה עץ פרי וכל ארזים וכל אילנות. בכתר שירה רמש
וציפור כנף והחיות ובהמות יתללו רננות. בכתר שירה המדברות. בכתר
שירה מנפך הארץ ומירות. בכתר שירה מלכי ארץ וכל לאומים שרים וכל
שופטי ארץ. בכתר שירה בתורים וגם בתולות זקנים עם נערים יתללוד
במקץ. בכתר שירה קסי אורים. בכתר שירה חשמים שני חשמים והמים
אשר מעל השמים ישנחוך במדורים. בכתר שירה חסה ולבנה כוכבים והגלגלים
והמזלות. בכתר שירה שרפים והיות ואופנים למלך נורא עלילות. בכתר
שירה כסא הכבוד וכל אשר נברא. כולם יכתירו את מלכם בהוד ותפארה:
ומי יוכל לספר הגדולות והגבורות והתחלות והכחות, אספרם מחול
ירביון ולא ידעתי ספורות, אם היו פיות כשערות הראש מחללים כבן ישי
תהלה, וכל עצים למערכת. ובהמות כחציר ובעלה אילנות לעולה, וכחול
סלת, והים שמן לבלילה ולמנחות, ויין כמטר וכנהרות לנסך בשיר ושכחות,
והרבה כעצים ראשי בשמים ולבונה זכה לאזכרה, לקטר על מזבח הזהב
במקדש, ושמים וארץ: הצוצרות להריע בהם למלך גדול זרם, וכעפר לזים
בשרים וכנוכבי השמים כהנים על דוכנם. וכך אשר חי בכל מיני כלי זמר
מוזרים ומשבחים בגרונם, הן ככל אלה אחת מאלף אלפי זרבי רבבות
אין די, להודות ולהלל לאלקים חיים ומלך שדי, ולא אסנע אני עכדך בן
אסתך, לפאר לשם תפארתך, כי אתה ה' אלקינו בורא ישראל מלכנו, שנאמר
אני ה' קדושכם בורא ישראל מלככם: ע"כ אוארים בכל יום, ואח"כ יאמר
סדר שיר היחוד השיך לכל יום ביומו:

שיר היחוד ליום ראשון

ברוך ומבורך. רחמן אדון צור עולמים. בורא וברא ראשונים אף אחרונים. במדת רחמים יקוק הוה ותויתו הוית עולמית. יקוק האלקים ואדוני האדונים ומחיה וממית. יתברך האל ודאי הנאמן צדיק ודיין נורא. ישמור הברית והחסד למדברים שפה ברורה. בטעלה ובמטח ראה את הכל וחוקר. בלפנים ואחור ראה אף שבעמקים סוקר. ביחודו ובאלהותו ראה און נקרא. בורא ואין רשאי אתה לראות אותו שלא נברא. יחיד המיוחד ייחודו הוא יתוד המיוחד. שמע ישראל יקוק אלקינו יקוק אחד. יתרוסס הקדוש והטהור הורו לו וברכו שמו. יתברך הנעלם והמצוי כל העולם הדומה. בואו ונברך רחמן אחד ושמו אחד: בקדושה ובטהרה רוסמותו אלקים יחיד ומיוחד. בכריעה ובחשתהויה ראשי אכופ לבוראי המאיר נרי. ברכות והודאות רבות אודה ליקוק צורי, יתברך הנסתר והנכתרות הוא חוקר רק כמחשבה, ברום ובתחת רוחות ארבע שאין להן קצבה, ישתבח הנפלא והמפליא הנפלאות בהפלא ופלא. יתרוסס הבורא וברא הכל אלה ואלה. ברכו והללו רחום אלקים אלקינו. בשירה ובזמרה רננות אן לה צורנו. בלב ובנפש רוצה אני לשבחו כאימה. בורא ולא ראה אתך עין רק דומה. ברמיזה ובדומה רכה את ענותנותו. בכבודו ובעצמו רוב אלהותו. אי אפשר לראותו. בקדושה ובטהרה רכוכו ארגמן און :

(ארגמן ר"ת אוריאל רפאל גבריאל מיכאל נוריאל שרי המרכבה)

יקוק האלקים יקוק הוא האלקים חיים ומלך עולם. יתברך המצוי ואתה הוא קרוב ונעלם. יתברך המצוי ופועל הכל ואין זולתו. יוצר הכל והוא הבורא הנאמן באלהותו. יחיד הבורא וטראה הכבוד לפי רצונו יי איש מלחמה. עתיק ויטון על הר סיני כזקן מלא חכמה. יקוק המיוחד ויתודו הוא בלי שנוי. יקוק הטהור וטהרתו הוא טהרה בלי שנוי. יקוק הוא והוא הוא בלי פירוד וכלי חיבור ודמיון. בקדמות ובאחרית רוב אלהותו ויחידות נמור מלך עליון. ראה הודך והדרך על כנך בזה יודע כי מצאנו חן בעיניך :

שיר היחוד ליום שני

יאמר שמע ישראל כי עד ישראל מלככם כחיל ואח"כ יחמיל כלן

צדיק יי אהר אנהו בשירים. יתברך אלקים חיים רוכב משרים, צדיק יקוק הקדוש וצנוע הוא ברכ כבודו. יתברך צדקת נצח ועד עולם חסדו. צדיק יי שם המיוחדים במיוחדיו. יתברך שם מלכותו שמו מיוחדים עדין. צדיק יי אחד רוכב בערבות. יתברך יי אלקים חילי דורש כל לכבות. צדיק יי אמת חי וקים. יתברך אדון מלך תמים נורא ומאין. צדיק יי זה אלי ואנוהו. יתברך ווכר הנשכחות כי אין כמותו. צדיק יי וסכתו ככתר קדושה ותפלה. יתברך המלך ומלכותו היא מלוכה וגדולה. צדיק יי הוא ומלך עולם. יתברך יי הנעלם והעלוימו היא נעלמת לעולם. צדיק יקוק הוא אלקינו ומלך נורא. יתברך אדון לך הגדולה ישרה נצח ונבורה. צדיק חי חנון ואין זולתו, יתברך חסידיו

חסידיו נצח ועתה נגילה בישועתו. צדיק ה' צבאות מלא רחמים, יתברך צורנו בוראנו אדוננו ודאי תמים. צדיק ה' רחום ונהללך בלב ובנפש ובמאד, יתברך רבו חסדיו ועצמו מאד. צדיק ה' שר השוכן מעונים, יתברך שומרנו דוכב שפתי ישנים. צדיק ה' ביה שמו בן הללו, יתברך באלהותו יתברך הוא שכל מלוכה וממשלה שלו. צדיק ה' האלקים ואלהותו הוא אלהות נבר, יתברך יקר האדונים ואדנותו הוא נבר, צדיק ה' בחביון עון וחרו, יתברך יי אלקים הצבאות ויי זכרו, צדיק יי. השחור ואלקותו לאלהותו הנה לא יחקר, יתברך יי המלך והכל הוא סוקר, צדיק יי הקדוש וכסאו המפיאר במרומו, יתברך הוא קדשו הודו ושבתו שמו, צדיק ה' אביר יעקב עז ומגדול. יתברך אלקינו בני יעקב רומסחו שם הגדול. צדיק יי לכל כשר ולכל חרות. יתברך המסגב והמכתי הכתר ברקמי שכחות. צדיק יי מוחל וסולה טהור וצח. יתברך מלכנו ואלקינו חסדיו לנצח. צדיק יי חי וקים. יתברך הגון יי וצדיק קדוש יקוק ישתבח מלך מאוים. צדיק יי שופט צדק בכח נאדר. יתברך שמים וארץ פאר מוכך יביעו בהדר. צדיק יי וחסיד ועמו אנחנו. יתברך המבטיח ועושה הוא נואלנו. צדיק יי צבא טהר ומעלה מקדישם כהודאות. יתברך צוה דודי ישועתך קרב ניסים ונפלאות. צדיק יי נאמן ואומן לרחם זכיו. יתברך נפאר אלהותו מלך נורא לזכות חוביו. צדיק יי צדקות אהב וגאה לו לעבוד. יתברך צמיחת יוד קרב וקרנו תרם בכבוד. צדיק יי אלקים חיים יקב תפילתי. אשתחווה לחדום המלך ישמע מחיכלו שירת:

שיר היחוד ליום שרישי,

יאמר שמע ישראל וכי עד ישראל מלככם כמ"ל ואמר יאמר זכ.
אשתחווה לאלקי האלקים יקוק מלכי חשוכן מעלה. אערוד לצורי הנקדש יוצר מאורות אנעים תהלה. סוד יחוד הגדול והמהור אספר רבש וצפר.
מה יי שואל ברכות ימים מספר. לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת אשר עין לא ראתה. לך יי הנצח והחוד רם נאה גאה לך יאתה. לך יי הכתרים והעטרות העושים ברקמי שירות. לך יי ישירו המסים ושרפים הנה עיניהם כברקים מאירות. לך יי האופנים וחיות הקדוש ישירו תהלה. לך יי החוד ואתה הוא המתנשא על כל ברכה מעלה. לך יהללו המזלות וצבא השמים בצאתם ובבואם. לך יחד הרים ונבעות המה ירננו לאשר בראם. לך יברעו השמש והירח והכוכבים ביציאת זריחתם. לך משתחווים שבעה דירות יסדת וכל מזלותם. כך יפארו יסוד הארץ ועמודי התהום אלקי ישראל. בטרם יולדו ההרים ותבל הנה מעולם ועד עולם אתה אל. דגיל פודת סועד פדה סועדך ישראל מקימים. יחוד שמך עליון בין העמים. לך ימחאו הנהרות והאגמים כף ואשר בקרבם. אתה הוא חשויט ככל אשר כם. לך יי האור והחושך ועל פיך יסעו ויחנו. אתה יי השליט והמשל עליהם ויאמרו לך תגנו. לך יי היקר והשוב הכמוס באוצרותיך. מה רב מוכך אשר צפנת יי פעלת לסגולתך. לך יי הכבוד ואתה הוא הגוור והמקים דברך. אתה יי הקדוש

הקדוש ונאמן שומר חברית והחסד לעם בְּחֵיבְךָ. לך ישוררו הודאה וברכה
הלל ושירה. אתה יי הנכבד והנורא לך נאה קלום ונצוח ומרה. לך
שויתי דודי יראתך, נגד פני יראתך הקדושה והנקייה הפשוטה אקדש בכל
עניני. אברכה יי הנה יראתך מלבי לא יסור. יי האל האלקי האלקים
אהבתך כלבי קשור. פָּהֲנִי סֹלֶה תְּמִיד לְהַה חֲמַתִּי כִּאֲשֶׁר אִמְרַת. תתן
אמת ליעקב כאשר נשבעת. ידעתוך רחמן יי דיון ישר הרודה על כל צבאיו,
חנן צדיק צוה ישועתך. אָדוֹן לֹאִם קְרוֹב אַתָּה לְכָל קוֹרְאִי. יי האדון
ואדוני האדונים אדנותך אדנות עלום. אתה יי הַטּוֹב הַמְּסִיב לְכֵן יִקְרָאֲךָ
חַמְרָם עַל כָּלֵם. רַב חֶסֶד מְטָה כִּנְגַד חֲמַתִּי. ידוע הַחֲנּוּן וְרַחֲמֵם הַנְּהַ
אִמְרַת כִּי כֵן סְדוּתִי. אתה יי הַמְּבוֹרָךְ וְהַמְּבֹרָךְ הַמָּה מְבוֹרָכִים בְּרַכַּת הַתְּשׁוּבָה.
אתה יי הַקְּדוֹשׁ וְהַמְּקֹדֵשׁ הַקְּדוּשִׁים בַּקְּדוּשָׁה שְׁלֵמָה. אתה אדיר כַּתּוֹךְ
תְּשׁוּבָה. רַצְיָה יי אֲלֵקֵינוּ לֹאֲשֶׁר שׂוֹאֵל. ואתה קדוש יושב תהלות ישראל. הלא
קדושיך דודי קוראים ואומרים דרכיך יי הודיענו. יי הושיעה חַמְלָךְ יַעֲנֵנוּ
בְּיוֹם קְרָאֵנוּ:

שיר הַיְהוּדָה לְיוֹם רַבִּיעִי

יֹאמֶר שִׁמְעֵי יִשְׂרָאֵל עַד מַלְכֵכֶם כְּדַחְמוֹל וְחַיִּיכֵי יֹאמֶר זֶה.

אֲתַתְּנֵן לְמַלְךְ הַקְּדוֹשׁ כְּרוֹךְ הוּא חַנּוּעֵלֵם. יִשְׁתַּבַּח הַהוּא וְעֵתִיד הוּא
הִיֵּה טָרַם יִצְרֵי הָעוֹלָם. מַלְךְ קְדָמוֹן וְנַעֲלֵם מְכַל. מְיוֹשֵׁל קְדוֹשׁ וְטָהוֹר
מְעוֹלֵם כֹּל יָכוֹל. נֶאֱמַן אֱלֹהֵי מְיוֹחַד לְךָ יי כֹּל יִצְרֵי יִשְׁבֵּם נִצַּח אֶחָד
מְעוֹטֵר נִוְרָא בְּשִׁכְחָה. שְׂאוּ טָרוֹם עֵינֵיכֶם יי הַשּׁוֹכֵן בְּצִיּוֹן טוֹב לַהּוֹדוֹת לִי
וְלֹמַר לְשִׁמְךָ עֲלֵינוּ. יֵה יִשְׁתַּחֲוֶה רַחֲמִים אֲלֵינוּ לְעֵדוֹת לְעַמְּךָ. עַל כֵּן אֹרֶךְ
כְּנוּיִם יי וְאֹמַר לְשִׁמְךָ. יִבְאוּ הַיּוֹם וְיִתְפַּלְלוּ הַכֹּל לִפְנֵי חֲצֵר צוּרָה כְּתוֹךְ
צוּרָה. אִבְרַכָּה לִי הַיִּשֵּׁר נִוְרָא וְשׁוֹכֵן בְּנְהוּרָה. יי הַאֲלֵקִים, וְכֹל הַמַּלְכִּים
כֹּאִין נַגְדוּ. אֲיִתְדֶךָ חַי דְּדוּדֵי יִצְרֵי כֹל בְּחַסְדוֹ. יִחוּרְךָ הָאֵל וְיִשְׁרְךָ הַנִּוְרָא.
אֲסַפֵּר לְיִצְרוֹי הָעוֹלָם יִתְוֹד הַטָּמוּיִם בְּסוּרָא. הַלְלוּהוּ וְיִשְׁכַּחְתּוּ דְרָכֵינוּ יִשְׂרָאֵל.
יי הַדְּיִין וְהוּא הַבּוֹרָא חוֹן לְכָל הַיְצוּרִים. אֲפֹאֵר לְצוּר הָעוֹלָם יֵהֵי מְבוֹרָךְ
שְׂמוֹ חֲכָמָה. יִתְבָּרַךְ הַנְּכַבֵּד וְיִתְרוֹסֵם הַנְּעֵלֵם שִׁיחוּ יְדִידִים וְשׂוֹר. שִׁיר
הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לְשִׁמְכָה. שְׂרֵי יֵה רַחֲמָן הֵנָּה זֶה שְׂמוֹ. מַלְךְ מְתֵר מְתוֹרִים
רַנָּה וְשִׁכְחָה נִצַּח לוֹ יִשׁוּבָה. יי הַצְּדִיק וְהוּא הַמְּרוֹסֵם עַל כָּל בְּרַכָּה וְשִׁכְחָה.
יי הַיְצוֹר וְהוּא הַבּוֹרָא הַחֹקֵק מוֹחֹת. הָאֵל צְדִיק דְּיִין יִשְׂרָאֵל קְדוֹשׁ
כַּתְּשַׁבְּחוֹת. הֵנָּה אֲבָרַךְ לְיִצְרֵי הָעוֹלָם יוֹדַע מַחְשְׁבוֹת כּוֹלֵם.

רַחֲמָן חַי מִי נִתְאֲמַן לְקַלְסָךְ כִּאֲשֶׁר יֹאמַר. בְּרַכֵּי נַפְשִׁי אֵת יי יי
אֲלֵקֵי מֵאֵד גְּדֹלָת. בְּרוּךְ שִׁמְךָ דְּדוּדֵי יִבּוּךְ מְכַל אֲשֶׁר נִבְרָא. קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ
קְדוֹשׁ יי צְבָאוֹת דְּיִין נִוְרָא. אֲמַנֵּם כְּתֵר תְּפִלָּה רַחֲמָן יַעֲטָה אֲדוֹן לְכָל
הַיְצוּרִים. הַלְלוּיָהּ אֹרַח אֵת יי בְּכָל לֵבֵב בְּסוּר יִשְׂרָאֵל. מִי כְּמוֹךָ אֱלֹהֵי יי
אֵתָה חַיִּית טָרַם כֹּל נְתִיחָה. תְּכַתֵּב זֹאת לְדוֹר אַחֲרָיו וְעַם נִבְרָא יִהְלֵל יֵה.
בְּרוּךְ יי הַחַי וְקַיִם הַקְּדוֹשׁ יִתְבָּרַךְ הוּא. זֶה אֵלֵי וְאֵנֹחֹתִי אֲלֵקֵי אֲבִי
וְאַרְחֻמְסָנָה. רַבֵּן חֲסִיד מְיוֹשֵׁל נִוְרָא הַשּׁוֹכֵן עַל כְּסֵא רַחֲמִים. יְחִיד הַמְּשׁוּלַּח
וְשִׁלּוּי

ושלם הנדול המפאר בעדת תמימים. כתרך יהוד הנשא והמהולל מצבא מעלה
 ומפי ישראל. ברוך כבוד יי שופט צדק פודה ונואל. לעולם זה שמי וזה
 זכרי לדור ודור. מלכי יי החונה לבד כמדור. על יד משה נאמר אקיק
 אשר אקיק. אלקים הוא יי הכל אחד הוא יי היה חוה ויהיה. להניד
 כי ישר ה' צורי ולא עולתה. יי לשם רחמנות, יתברך החוסל רחונן
 העולם בסוננתה, מלאכים מחורים פזובים רננות ושכחות נוגנים לצור
 שדי. גם בכרובית רבות יודוך אומרים לפניך אלהותך לכל העולם די.
 לעולם כתר גזר ועטרה ככתר תיבות פו אנוהו. ישרורו הכל וישכחו
 הנכבד בקהל קדושים יוממדהו. עיני אשא למלכי הקבט יי משמים וקבל
 שבת. ידעתי קיד ותרד לכשת ואחלך לפי כחי. לעולם אתודה ליוצרי
 העולם ינורו משאתו. הללויה כי ימלל נבורות יי ישמע כל תחלתו.
 משרתים ישרים כלם אומרים לפניך שיר ותהלה. גם בשירות רבות
 יודוך אדון לאמר יי צבאות הוא מלך הכבוד סלה. יתברך הנסתר ואין
 הנבראים יודעים אנה שכינת עולמו. לכן נאמר ברוך יי מסקומו, אשרי
 אנוש יעשה זאת ליחדך בקדושת. לפניך אחלה רחום וחנון סחה נצח כובד
 חמאת. מלאיך יהללוך באימה נותרים. נותרים בכריע ראשיהם יפארוך
 אך בקול דממה. יבא המלך ודאי היום ששע דגול יושר שירת. חלקי
 יהיה עם הצדיקים דירתי. אחד יהוד אחד ביחוד המיוחד על כל מיוחדים.
 שירו ליי שיר חדש תהלתו בקהל חסידים:

שיר היחוד ליום חמישי

יאמר שמע ישראל עד מלככם כדאחמנו ולחייכ יאמר זכ.

תהלה אשר ליי קדושי וצורי. יתברך הבורא ויתעלה המאיר גרי. זמרה
 וברכה אברך לנרא עלילות. אף יללות הגה יסרוני מחשבותי לפאריך בתיאלות.
 שבה והלל אהלל ואשבח לקדוש צור עולמים. אבקש יצורי הירעני יי סרת עולמים
 הודיה קלוס ונצחה לאדון מלך העולם. אספר לאל הלל יוצרי סקדם מכל נעלם
 גנן תנין ונילה אנגן למלכי ולאלי. יספת הודך והדרך ה' שומרי וציני. הנת
 ותהלה ארנן לדין האמת יי משפיל ומרים. אתה יי תמננם והמרתם על זקנים
 ונערים. ננעם ונענה לשופע תפלה. יצורי הקדוש שמת דירתך יי למעלה. נוי
 ואמת לעלית על כל עליונים. יי הצדיק והחמיד הנותן בהסד עם כל כריונים
 צדק ויושר למלך מלכי המלכים. יאמנם לא השבתי יצורי סרדיך הוקים. פאר
 ועז ליי מלא כל הארץ כבודך. איום דרדיך נוראים יודעים פחדך. עלוץ ועלום
 יודע כחשבות. אתה יי היודע ועד הרורש כל לבבות. נחת ומנוחה לפחד
 על כל מחורים. יצרת הגוף ונפתת הנשמה בו לא בעשוי רק בדברים. שלום
 חשקס וקפסו למעלה עמיקתא. אוסר ליי דגת ירעת מלך נוזל אתה. שאנן
 אשובה ליי יושב תהלה. יי הכט ושמע הטריפני לחם חקי בחמלה. חן וחסד למלכי
 ולאלי חצור תמים. אתה יי החוץ והרופא הקם ואוהב תמימים. אך והמלת
 לצדים רוכב בערבות. אתה יי הכוחן והחוקר הלבבות. עיטור ונתת למחור
 ומיוחד

וסיחרי. יי בהכמה יסד הארץ וכתנן השתמים רק הוא אחד. ויהללו את שם יי כי נשגב שמו לבדו. חודו ליי כי טוב כי לעולם חסדו :

שיר היתוד ליום ששי

יאמר שמע ישראל עד מלבכם כמזיל ותחיכי יאמר זה

ברכי נפשי את יי אלקי מאד גדלת. אָפָאָר לשכך הגדול יי מלְכִי לך יאתת. גדלו ליי אתי ישראל עם קרובו. ישועות דוּא ומגדול החושים בו. אחקתו עלי לנַךְ וירָאָתוּ על ראשי עפרות. אָבא למשקנות העקרא יי מעוקר בשורות. לך יי התחילה והשירה העשויה בתפילה נאמנת. שמעוני דבר יי ישראל. וכל מעשיו כאמנת. אשתחוח לפניך היום יי מלך נורא. שמי דעתי וְשָׁךְ להניד בפתחה. לך יי הקלום והנצוח הנינון אָנְנָן לקוני. שויתי דרכיך יי נגד פני כי אתה מימיני. תתעלה מלך אָהוב צדיק ישר ונאמן. תתקדש מלך חסיד מלך קדוש ורחמן. תתרום מלך ספורא מלך סחור ונאת. תתקאר השלים על העליונים ועל תחתונים. תתנשא מלך רחום וחנון ששל רוח הוא רואה. תתברך חמושל על הראשונים ועל האחרונים. אתה יי המיוחד וכל העולם כראת. לכבודך. ישר הדור ודאי הדד אתה לכל חסידך. אתה יצרת האדם וכראת הכל כאשר הפצת. אתה הוא שאמרת דיי יצירתך קליית. אור ונפלאות למלך המרדם על הרעים והטובים. אליך תדין יוד מעולם פתוחה לסכל השכים. חוד ותפארת לקשגב שמו לבדו. אדון לו החסד ישלם מעשה האדם כמדת חסדו. נאולה וישועה ליושב על כסא חסים בקדושה ובטהרה. שְׁמַת דִּינִךְ יראתי יְבִינִי ואל תדינני לפי חשבוני. מאד וחורר לנבוח על כל נבחים. אתה יי הגואל וזודה המצפים לישועתך וקבוצים. עזר וכה לך יי הנכתר ורואה הנמטרים והגלויים. מלך לך יעברוך העמים וישתחוו הגאיים. נוכח וְתָרָ לְמִלְכִי מִלְכֵי הַמַּלְכִים מִיָּסָד לְעַד וְלְעוֹלָמֵי עֲדָנִים. שְׁמִי דודי ישבחונך בשכחות וברגנים. עז ומסמלה לאלקי ישראל השלים והמושל על כל מושלים. לך שום דמות לא ידקה למתנשא על כל תללים. נצח ונחלה ליי אין חקר לרוב אלהותו: יי המופ והמטיב החיפּיִּבְכוּ בְּחַד הָאָדָם בדברי הודו. אלקים היום דודי שירתי תחית כתר לראשך. ותעלה תחלתי למען קדשך. יתברך המרחם ולכל החי צרכם מִזֶּן. לכן המתברך יתברך כאלקי אכן. יי הגדול הגבור והנורא. ישבחוך העולם ויעמרוך העפרות. יהוה הגל ויאמרו הכריות. יבירוך הנכראים וישבחוך החיות. הוא אלקינו ואנחנו עמו וצאן כרעיתו גדול וקדוש שמי. ואני אשירה עִזְךָ וארנן הסרך שם דודי יִכְרַבֵּי יודעי סודך יראי הקדוש וסחור הוא אָנְתוּ כשירים. משרתך סחורים סחור ראשון ואחרון נורא באדירים. אָדוֹן דִּינִי נורא יהלוך כל אשר רוח בקרבן. יָרַעַם הים וסלאו השודה וכל אשר בו. לצורי אֲשַׁתְּחֶוּהָ וְאֶבְרָעָה וְאֶפֶל עַל פְּנֵי. מתחנן לפניו הוא ידע מצפוני. הללוהו ושבחוהו לאשר כבודו מלא כל הארץ. ישמחה־השמים ותגל הארץ. יְאֵרֶךְ הַכֹּל שׁוֹפֵט דִּינִי. יִשָּׂר. יושר יהלוך וְשִׁכְחָךְ הָיְתָ בִּשְׂרֵי יוֹשֵׁר. מי יראי כסוך אֵלֵי יִפְנֶיךָ כאתי. ידע היום ותלאה וְהִפְךָ חוּא תחלתי. צרפת אסרתך

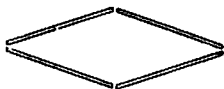
אמתך סאד ועבדך אַהֲבָה. אַהֲבָתָה כַּרְשָׁפִי אִישׁ בּוֹעֵר כְּלָבִי קְשֵׁלֶתְכָה. כַּעֲבוּר
שֶׁמֶךְ דְּרֹדֵי יִפְרַע עֲצַת מְדַנֵּי יִקְ לִישְׂרָאֵל עֲדוּת לַהּוֹדוֹת לְשֵׁם יי׃

שיר היחוד ליום שבת

לומר שמע ישראל כלהמנוג ולחייכ ילאמר זה

אַל דְּנוֹל לְנוֹרְאוֹתֶיךָ יִזְכְּרוּ הַיּוֹם. גְּדוּלוֹתוֹ הַיּוֹם כִּי שַׁבַּת הַיּוֹם וְתַמְצִאוֹתוֹ
הַיּוֹם וְדַאִי אֵל לְעוֹלָם הַכִּיּוֹרִים יוֹשֵׁר מִרַת דִּינְךָ. יֵאֱמְרוּ כִּסְאֵךְ אֱלֹקִים עוֹלָם וְעַד
שַׁבַּת מַלְכוּתְךָ. גְּדוֹל בְּצַבָּא רִיבָה יוֹם אֶתְחַנֵּן. לְפָנֶיךָ. הַמַּחְוֹר וְהַחֹלָל זְכֵנוּ כִּרְב
מוֹכ צִיפִינְךָ. יְשׁוּבוּ: הַפּוֹשְׁעִים וְאַתָּה הוּא הַמְּקַבְּלָם. רֹב הַסֵּדךְ מֵלֶךְ נֶאֱמַן אֵינְךָ.
מִתְעַלֵּם. חָסֶם לְעַבְדֶּיךָ כַּדְּבָרֶיךָ עֲתָה כְּאֲתִי. נֵר לְרַגְלֵי לְדַבְרֶיךָ וְאוֹר לְנִתְיֹבְתֵי. שְׁמוֹ
אֲזִכִּיר יי אִישׁ מַלְחָמָה. יי אֱלֹהִים יִקְ שְׂדֵי קְדוֹשׁ בְּפַסְלִיֹא רַמְתָּה. מִנְחָתִי אֲשֶׁר לְךָ
מִצְבָּאת יי מֶלֶךְ הָעוֹלָם. וְדַע הַנִּסְתָּרוֹת וְהַגְּנוּלוֹת הַחֹזֵק נִיל וְנִשְׁלֵם. וְאַנִּי אֲנִי כֹל
תַּנְמוּלְךָ רֵאִיתִי יַעֲרֹב אֲשֶׁר לְךָ אֲשֶׁתְּחַזֶּה. יוֹשֵׁר הַרְבִּים וְרַחֲמֶיךָ הַגְּדוּלִים לְךָ אֲחֹה
שְׂדֵי מֶלֶךְ עוֹלָם אֲפֹאֵר נוֹתֵן לְכֹל מַחִיָּה. וְאַנְחֵנוּ נִבְרַךְ יוֹם מַעֲתָה וְעַר עוֹלָם הַלְלוּתָהּ.
מַעֲזֵי יוֹם הַשְּׂבִיעִי וְהוּא הַנִּבְחָר בֶּן הַשֵּׁשׁ. עוֹנְשׁוֹ מַפְרֵשׁ מֵאִישׁ הַמְּקוֹשֵׁשׁ. עוֹבְרֵי
כַּעֲסֵךְ הַכְּבָא מַעֲיֵן יִשְׁתוּהוּ. יוֹם הַקְּדוֹשׁ וְהַמְּנַחֵה הַגֵּת נִצְרָתְךָ. רְמֵזוֹ רַב מִזֶּכֶר הַצִּפּוֹן
לְקִיָּדִי רְפוּקָה. שַׁבַּת דְּנוֹל יִסְדָּתָ לְאוֹם נִבְחָר מְנוּלָה. יִשְׁכַּחְתוּ הַתַּחְתּוֹנִים וְהַעֲלִיּוֹנִים
הַדוֹר וְתַהֲלָה. רֵאשֵׁי אֲבוֹתָ לְךָ הָאֵל יוֹצֵר מְעוֹלָם. כִּי אֲתָה יי בְּרַכְתָּ וּמְבוֹרַךְ לְעוֹלָם
אֲשִׁירָה יי הַמְּקַדֵּשׁ וְדַע מַחֲשַׁבוֹת רַעֲיוֹנֵי וְאַנִּי כַּחֲסֵדְךָ בְּמַחְתִּי יִגַּל לְכִי כִּי לְךָ
יי הַגְּדוּלָה וְהַמַּחֲרָה הַמְּלוּכָה וְהַמְּשַׁרְחָה. מֵלֶךְ מַחְוֹר מְבוֹכָר לְכִים וְאַתָּה לְתַעֲסַף
מֵאוֹרָה. יִבְרַכּוּ הַנִּכְוֹנִים וְהַיְדוּעִים הַמָּה יִשְׁפָּטוּ. יִסִּים יוֹצֵרוֹ וְאַחַד בּוֹ יִנְחֹל. הַגֵּת
יְדֵי פְרוֹשׁוֹת לְאֲשֶׁר מִנְחָה יֵצֵר. יֵאֱמְרוּ נְאוּלֵי יי אֲשֶׁר נֵאֱלַם מִיד צַר. וְהוּא שְׁכַחְךָ
דְּרֹדֵי יִצְרַת תּוֹרַתְךָ כְּחֹק מִזֶּכֶר שֵׁשׁ־שָׁבוֹן הַקְּרוֹב לְקִרְאֵי מֵאֵת רַחֲוֶךָ. הַטַּח אֲוֹנְךָ
יי הַיּוֹם יִרְחַק מִמֶּנִּי קִפְרָת. חֲלָלוּתָ אֲוֹדָה אֵת יי כִּכְלֹלֵב כַּסֵּד יִשְׂרָאֵל וְעֲדָתָ.
אֲכַרְעָה לְךָ הַיּוֹם יי מִכֵּן מְדַעֵי. יְדַעוּ הַכֹּל וַיְבִיגוּ הַגֵּת הוּא דְרֹדֵי וְרַעֲוֵי. לְךָ אֲמַר לְכִי
הָאֵל יוֹשֵׁב מְעַלְהָ. מִי יִרְאוּ כְּמוֹךְ אֵל מְקוֹדֵשׁ כַּגְּדוּלָה. הַגֵּת אֲתָה יי לְכַבוֹדְךָ רַמְזוֹ
כֹּל הַרְמִיזוֹת. אֲכֹזֵר נֹא אֲשֶׁרִי אֲנֹשׁ יַעֲשֶׂה וְאַתָּה יִרְנוּ הַדְּרוֹר וַיִּצְלַצְלוּ הַלֵּל וְשַׁבַּח.
וְהַמְּשַׁכֵּיל יִכֵּן לְכַרְךָ בַּמַּקֵּם הַזֶּה. נַפְשֵׁי אֲקוּהָ לְהַלּוֹת הַיּוֹם יי מְלָכִי וְכוּנֵי. הַרְב
כַּבְּסֵנִי מְעוֹנֵי וּמַחְמָאֵי מַחְרָנִי. וְאֲשֶׁר שְׁמוֹכִי דְרִכֶּיךָ וְדַע הַמְּנַתְךָ. יְהִי אִימַתְךָ
מוֹפֵל עַל כֹּל בְּרִיתְךָ. יִנְכַר יוֹשְׁרֵי אֵל יי צוּר. יי הַעֲיָרָה וְהַקִּיצָה לְמַחְרָנֵי מִרְם
תַּכְּבֵּה נוֹרִי. הַקּוֹרֵא אֵלֶיךָ כִּכְלָלֵב נִבְהַר כּוֹחֵב. רַצוֹן מֵלֶךְ שְׁפָתֵי צִדֵק וְרוֹכֵב יִשְׂרָאֵל
יִאֲהָב. וְאַפֹּאֵר אֲנִי לְמֶלֶךְ הַחֹזֵק יִם וַיִּבְשָׁה. אֲבָרְכֶנּוּ תַּמִּיד וּנְפִשֵׁי אֵלֶיךָ אֲשָׂא
הַעִיר יְרוּשָׁלַם הַקְּדוֹשָׁה וְחֵיא הוֹשַׁמָּה שְׁמַמָּה. רֵם הַסִּיד מְלָכִי לְצַח הַשִּׁיבְטָה
לְמַסּוּסָה. אֲשִׁירָה לֵי הַיּוֹשֵׁב מְעַלְהָ כְּרוֹב הוֹדוֹ. אֲנַחְתּוֹ וְאוֹרִמְסַנְהוּ כִּי אֵין בְּלַעְדוֹ
חֵנֶן יַדְעֵתִי הַמֶּדִּיךְ וְרַחֲמֶיךָ הַגְּדוּלִים. אֲמַנֵּם כֹּל תַּמִּימִים לְמִוְתָם יְכוֹפֵר: לְפָנֶיךָ אֵל
אֱלֹהִים. דְּרֹדֵי שֶׁמֶךְ דִּי יִהְלֹךְ צַבָּא מַמְתָּה וּמַעֲלָתָ. כִּי אֲתָה אֲדָרְךָ הַמַּעֲלָה וְהַתְּהַלְלָה
כִּי אֵין קִי לְתַתְּלַתְךָ אֱלֹקִים חַיִּים דִּיֵּן אֲמַת חַיִּידַע וְעַד :

ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. ברוך יי אלקים אלקי ישראל עושה נפלאות לכבוד, וברוך שם כבודו לעולם וימלא כבודו את כל הארץ אמן ואמן. נורא אלהים ממקדשיך אל ישראל הוא נותן עז ותעצמות לעם ברוך אלקים. יהי שם יי מבורך מעתה ועד עולם. מלכותך מלכות יי עולמים וממשלתך ככל דור ודור: והיתה ליי המלוכה. והיה יי למלך על כל הארץ כיום שהוא יהיה יי אחד ושמו אחד: ובתורתך כו'. שמע ישראל יי אלקינו יי אחד. ברוך שם כמליו: אחיכ יאמר תללויה הללו את ה' מן השמים הללוהו במרומים כו' עד עם קרובו תללויה:

ועתה נעתיק לפניך קורא יקר את קיום הנהר הנפלא סמבטיון ואת כבוד מעלת גדולת בני משה ורב עשרם וגבורתם הנפלאה

כאשר הובא בס' מעשה ניסים שנעתק הקיצור מסי הנפלא אנרת הקודש המכונה גלילות איי הגדיל הנרפס בזמן הגאון הבי"ח ז"ל שנתן תעודתו על המחבר החכם ר' גרשון ב"ר אליעזר הלוי שכל דבריו אמודיך האיך שנמע מדינות רבות עד הגיעו לנהר סמבטיון ובשחזור ובא לפני הגאון הבי"ח ז"ל גשבע שבועה חמורה שאינו מנזם אף כקוצי של יוד. גם ספר הזה הובא תרכה פעמים לשבח בסדר הדורות כשם נאי שהוא ר"ת גלילות ארץ ישראל, וז"ל ר"ד מענין קיום הגהר סמבטיון מביא תרגום יב"ע בפ' תשא פסוק י' נגד כל עמך אעשה נפלאות כו' ע"ש. (וכבר דברנו כזה לעיל גומר 15).

שנית וז"ל כפתור ופרת דף ליי מעשה במרוגמרופוס שפגע ביר עקיבא א"ל מה היום מיומים, א"ל מה גבר בנוכרין, א"ל ומה אמרת לך ומה אמרת לי, א"ל ר"ע אמרת לי מאי שנא יום שבת משאר ימים, ואמרת לך ומי ש שורגוסרופוס ששאר נוכרין, א"ל אני מלך מלכים רצה לכבדני. א"ל ר"ע ומלך מלכים רצה שיכבדו ישראל את השבת, א"ל איכ למה הוא עושה מלאכה, א"ל ואיזה מלאכה הוא עושה, א"ל משיב חרות ומוריד הגשם, א"ל ר"ע שנים הדרים בהצר א' אם אין זה נותן עירוב זה נותן עירוב מותרים הם למלטל כשבת? אבל אם דר אדם א' בחצר א' אפילו כאנמוכיא תוא ממלטל בתוכה, לפי שאין לאחר רשות עמו, והקב"ה ית"ש השמים כסאו והארץ הדום רגליו מלא כל הארץ כבודו, ואין לאחר רשות עמו, לפיכך ממלטל

סמלמל בעולמו, ולא עוד אלא חסן יוכיח בו' שככל השבוע היה יורד, ובשבת לא היה יורד, ולא עוד אלא נהר סמכטיון יוכיח שבכ"י רץ ונמחר ומדוך אבנים ובשבת הוא נח וכ"י ע"ש, הרי סתרונוס יב"ע ופן המאמר הנכבד הגדול והנורא הנו' כמו שבא בשים מוכיח על נהר סמכטיון כו', ויבא הכתוב השלישי ומכריע על קובתם וצביונם וקיומם ורוב עשרם עדות חס' הנכבד ארדר הדני הנדפס בעיר ברין בשנת תקע"ד לפרט אלרד ומידד מ'ת'נ'כ'א'יים' לפ"ק, ונדפס קודם לכן בקושטאנדינא יע"א. כתוב שם וז"ל ועוד מבני משה רבעה"ש החונים אצל הנחל ששמו סמכטיון ונק' כן ע"ש שנמו מע"ז והנחל ימוכ אותם והאומות קוראים אותנו סמכטיו, והיקף הנחל סולך ג' חדשים סרובע והם שוכנים בבתים כהצרות ומגדלים ואין עמם לא עוף ממא ולא חיה מטאה ולא חיה רעה ולא זבוב ולא שום מויק וזרת צאן ובקר לרוב וצאנם וילדות כ"פ בשנת, והם זורעים וקוצרים, ועמם כל מיני פירות, וכל מיני ירקות, והם בעלי אמונה ובעלי תורה בעלי משנה ותלמוד וכך הם שונים, אמר יחושע בן נון מפי משה מפי הנבורה, ומדברים לי הקודש. ויש להם הלכות יין נסך והלכות שחיטה, וטריפות, חמורים מדי' שמשח רבעיה החמיר עליהם יותר מדי', והם מהורים וצדיקים וחסידים ואינם נשבעים בשם ונוהרים בזה מאד כו'. (כנ"ל באגרת הראשון נומר 49)

והם היים מאח ועשרים שנה כו' והואים בניו וכ"כ, וזורעים וקוצרים, ונער קפן חולך את מקניהם ברחוק בלי שום מורא ופחד, מפני שהם קדושים ומהורים צדיקים וחסידים ועדיין מחזיקים בקדושתו של סרעה"ש, לפיכך נתן להם חקב"ה כל המוכנה הזאת, והם מעבר לנהרי כוש, ונהר סמכטיון חולק ביניהם, ועליהם נא' לאמורים צאו כו', ויש להם זהב לרוב מאד, וזורעים פשתן, ומגדלין תולעת ומחם בא תולעת שני, ועושים מחם כגדים נאים, והם כפלים כיוצא מצרים, (ועיין בס' אוצר ישראל באות ס"ט"ך באורך ע"ש) ועל ד' שבטים דן ונפתלי גר ואשר החונים מצד זה מהנהר, נא' ארץ צלצל כנפים אשר מעבר לנהרי כוש, ורוחב הנהר כמו מאתים ועשרים אמה, ויש מקומות שאינו רוחב. רק ששים אמה עד שיוכלו לדבר וע"ז, ויש מקומות שהם י"ז פרסאות רחבה, וקול האבנים ברעש גדול, גלחם כרוח סערה, ובלילה נשמע קולו רחוק מאד, ומעיינות רבות להם, ויקבצו חמים אל בריכה א' וישקו מחם ארצם, ושם ישרצו כל מיני דגים, ומכיכותיהם ישרצו כל מיני עופות מהורים, וכל מיני פירות עמם, וכל השבוע סוער ובשבת ישבות וינוח עד מוצש"ק, *

והד'

(1) כנ"ל ברף ניטר 49 באגרת א' לסמח בהנהיה נומר 1 באיזה אופן שולחים סכתים וליז ותובא גם סמח בס' אוצר ישראל באורך :

(2) וכן הובא גם בס' אוצר ישראל כנ"ל, ושם מביא בזה"ל שלשים כן הנחל סמכטיון יש להם ששה מעיינות ששקים בהם את ארצם, ושם ישרצו דגים כתורים.

(3) ועיין סמח בס' אוצר ישראל בארובה וסרח"ה סכרת החוקרים הנכשנים הטועים ואמורים על נהר סמכטיון שהוא מעין א' ככדבר סוריא הטוסף ככל השבוע ובשבת אין בו מים, ע"כ כינו אותו בשם סמכטיון, וכאמ"ל גם לנו ידוע חס' יין הזה שהוא סביב מקום יבנה. גם המעיין הנו' מביא ר' פתח"י סרגנשבורג בספרו סיבוב ר' פתח"י דף ר' רפוס פרנ', וקע"ן זה מתאים כמו ספור יוספוס וז'לינאום

והרי שבמים הנוי הולכים עם מקניהם אצל שפת הנהר לנוז צאנם כי היא ארץ שטוחה ונקייה, ואין בה לא קיץ ולא דרדר, והמח צדיקים וחסידים, ויושבים בכטחה ושקט ושאנן. עכיל בקיצור:

ואת רבע עדות ברורה מחכם ר' גרשון ב"ר אליעזר הלוי כנו' בספרו הנקרא גלילות ארזי כנויל, וזיל ויהי בשנת ש"ן לפ"ק ואני הייתי פה אלכסנדר' ודברתי עם אנשי שם על אודות השבטים הנז', זה אסר לי בכח וזה אמר לי בכח כדרך העולם, ובנמע ליקק מצרים אסרו לי איך שבא אנרת מסלוניק עם הקארוון (שיורה) מלאות חידושים וסיפורים מנבורות היהודים שמעבר לנהר סמבטיון על האומות ומכניעים אותם וגם ארץ פריסטריאן ואת הכושים הלכנים הנק' כלשונם מארי פראנקוס ונק' די וויסע מארינעס והם תוגרמיים ולשונם לי אפסמיי' עבור אשר מרדו בהם והסירו עול המס מעליהם, וכשמעי זאת קמתי לחודות לה' הנורא אשר עדיין לא וזה חביבותא מנכן לקיים לא יסור שבט מיהודה כו'.

ובשנת שצ"א לפ"ק נסעתי מאלכסנדר' לסלוניק דרך הים אז אמרו לי איך שבא קארוואן מארץ מרחקים לקנות ברזל כי זאת אינו מצוי להם כנויל ושאלתי פיהם מאין באו אלה ואמרו לי מארץ הבאש ונושאים ברזל מסלוניק לתוליך לנהר סמבטיון. אז שנמתי את מתני והלכתי אל ראש ופקיד הקרוואן ושאלתי על אודות הנסיעה ועל המרחק וההוצאה כו' קיצור גילה לפני כל הדרך מעיר לעיר עד נהר סמבטיון, ואנרתי בלבי הואיל ומכיר אני כלשונם ודרכם אסע עמהם ויעבור אלי מה ושאלתי אם אוכל ניכ לקנות ברזל כדי להרויח ואמרו לי הן, והלכתי עוד הפעם לראש השיירה ונשאתי הן בעיני והבטיח לי שלא יארע לי שום נוק משום אדם כו' הלכתי אתו להדין התוגר לרשום אותי בפנקס שלו שאני א' מחשיירה. ומחוייב ראש השיירה להעמידני כחורה לק"ק סאלוניק או להביא מסני אנרה כו', ולהודיע לכם את כל הדרך וסדר הנסיעה איך שעברתי מדינות וערים ומדבריות לא יספיק כמה ניירות, אך קיצור כאתי עד מעקקע ונידא ושם קרוב לים סוף קבר הנביא הישטעאליים, ומשם דרך מדבר חבר וחיות משונות ראיתי שם, והרבה יהודים דרים שם ושם היא מדינת אראבי' פולקיש¹).

ויס תודו אינו רחוק מהם, והרבה איים וערים גדולות אין מספר ביס והם מלאים יהודים בתוכם וכשמים וכסף וזהב לרוב, אבל לא עברתי דרך ים זה רק ביבשה דרך המדבריות ארץ הודו עד כאתי לק"ק קיבר²) ומשם אצל

1) וליניאום הכרבים מנהר באי' וכסרי' ותליך בין ערי ארכא ורפניא כתרי הלכנון ובאכה גם הוא א' מפלאות חי. אבל אין זה נהר סמבטיון המיושב מלילות עשרת השבטים הנז' כהויל, ובפרט כנו משה עה"ש רחונים שבה שלביאם אנו מתכים. ולשותק יחשב להשיב איזה תקוה עלי המעיין אשר הוא כמכיר ששם וגם הוא מתנגד לרברי תויל שאימרים שהוא נהר חול ואכנים. וזה המעיין אין בו כיא טים כאשר הקרתי היטב עיני איש שהיה שם וצל המעיין הנז' ואין מח לדבר מה:

(1) כנויל דף נימר 28-37, שהוא חלק מר' מרבריות והוא מדבר מכוך ככינוי בשמים וכי.

(2) חיא עיר כיבר תנויל דף 36.

אצל נהר נזון ומשם ליקק נינה על שפת נהר נזון ומשם מתחיל מדינת קליקוט ושם אינם אוכלים שום מין בשר רק פירות וקטניות ובתיהם בלא גנות כמו בתי מצרים ומלכושיהם כלו משי ומאמינים בנביא שלהם, למעלה משם מוצא הפנינים [פעריל] וראשי בשמים, ומעבר לסדכר קליקוט הוא רמבטיון ולא נמעתו דרך המדבר קאליקוט מפני סכנת הדרך רק דרך הים והיא קרובה יותר ועל הספינות לא תמצא שום ברזל. רק בחבלים קשורים ונסענו עד כואינו לעיר סביליע שהוא ב' ימים למבטיון ומשם למדינת מארי פראנקוס¹) שהוא יותר קרוב לנהר הנז' כו, והיה בכואינו סמוך לעיר הנז' הסמוכה למבטיון שמענו קול רעש גדול כמו רעמים, ויותר שקרבנו להעיר הקול הולך וחזק. ושאלתי מה הקול הזה באוני אמרו לי שהוא קול רעש הסמבטיון. וכבואינו העירה אמרו לנו אנשי העיר שאי' לנו לזוז מקיר העיר וחוצה, מחמת שהמלך פריסטריאן העמיד שומרים על שפת הסמבטיון מפני גדול העושק והחורבן אשר היהודים עושים לבני פריסטריאנע ותוכרחנו לפרוק משאנו פה העיר ונתעכבנו שם נ' שבועות. ²)

ויהי בחייתי בעיר ההיא שאלתי ע"כ אודותיהם גם שאלתי הואיל ואי' לעבור אותו נהר מגדל רעשו וזריקת אבניו אשר ברזל התפוצץ בפגעו בו הזאת אבנים האלו, ולמה חשיבו שומרים סביבו הלא אי' לעבור הנהר ולכא פה? ואמרו לי באמת כל ימי השבוע אינם שומרים את שפת הנהר רק ב' שעות קודם שבת כשנה מזעפו וישקוט, אז מתאספים השומרים לשמור סביב הנהר כי אז באים היהודים מעבר הנהר, ואולם אין השומרים עומדים שם למען ילחמו עמם, רק כשיראו מרחוק כיאת היהודים מעבר הנהר רצים השומרים ומודיעים להערים הכצורות שיסגרו בעד היהודים, כי היהודים באים עליהם, גם בשבת אינם שומרים כאשר יודעים שהיהודים לא יעברו את הנהר בשבת.

ויהי כאשר הגיע ב' שעות קודם שבת לא שמעתי שום רעש וקול הסון. ואמרו לי שכך דרכו כל ששת ימי החול הולך וסוער. וסמוך לשבת ישקוט ויגוה עד מצריש. וכשסוער זורק אבנים גדולים כמו בית כנבחו. גם כאותו העיר אשר אני בא הראוני את הרכותיהם ואת גתיצות ושכירת החומות אשר באו עליהם היהודים, ותחזק יד היהודים עליהם כו. ואולם עתה בנו את החומות סביבות העיר וישפכו סביבה סוללה גדולה. ושאלתי אודותיהם תחזק הוא הרפה. וכמה הם מנצחים, ואת ארצם השמנה היא אם רזה ומה ענינם, וחודיעו אותי כל דבר שורש, ומכח השמחה הגדולה ולנו עיני דמעות. אך מתנכר הייתי לפניהם שלא ירנישו כי שיחודי אנכי כו, ושאלתי מה היא השער בעד כבר א' ברזל מעבר לנהר, וענו אותי בעד כל כבר ברזל גותנים כבר זחב כי עפרות זחב לחם, ואין לחם מוניטין מסמבטיון רק חתיכות זחב מסשקל גדול עד משקל קטן מאד, ובוהו חמה נושאים ונותנים והארץ

(1) שהם הכושים תלכנים הנק' וויסע מורינעס כנזיל.

(2) ראה כי הדברים מתאימים בריוק להאגרות פריסטריאנע לתאמפיר הגדל דף 44

זעין סוף בספרו תחכמי אונז' ישראל באורך ויהי כו.

והארץ היא רחבת ידים ארוכה ורחבת מכל מיני פירות טובים בשר ודגים ועופות לרוב, ומיני מגדים טובים ומלכושיהם משי מכל מיני צבעונים גם בנד צמר וגם מלבושי כסף וזהב לרוב. ואינם לובשים צבע צחור מימיהם ושם עין עושה פרי כמו פלפל וקדה וקנה וכל מיני בשמים, גם נמצאו עוד שני מדינות אצל ארץ פריסטריאן להנהר סמכמיון ובמדינות אלו כשאדם הורג בהמה דגין אותו כרוצח למיתה, וכל ימי השבוע סוער וזורק אבנים כמו בית כנבהו ונשמע הרעש למרחוק, וביום הששי ב' שעות קודם שבת ישקוט ויגח ותנהר יחרב ויבש לא המים בלבד אפילו אבן אינו שמה רק חול לבן כשלג ודק מאד, ובמדינת יתחיל לסעור ככראשונה, וכן שמעתי שחגים אשר סביבו אינם שותים מימיו ומונעים כל בהמה והיה מליך שמה לשנות מסימי נהר ההוא, באשר אמרו כי מים קדושים הטה. ואין ראוי לאיש לשנותם, וכל מי שמוכה בשחין רע או חמטין בראשו ורוחן שמה מיד נתרפא וגם זאת דראי להם שהוא קדוש, ועל היהודים אמרו שמעבר לנהר כלם יהודים ויש להם כ"ד מלכים יהודים וכל מלך ומלך יש לו מדינה בפניע, ויש להם ערים גדולות וכצורות בשמים, וכפרים רבים, ומלך א' על כולם, והוא איש גבור חיל נורא מאד, ובשהוא רוכב על סוס, מאה ושמונים אלף גבורי חיל אחיו תמיד מזוינים שרוינים וכידונים וכיד כל א' חמט עם נציב עין והעין הוא אדום, וסוסיהם גדולים וגוראים מאד נושכים ומכוימים פנים ואחור, מלומדי מלחמה, רומסים והורגים כל הקרוב להם ומאכלם בשר צאן מבושל חתיכות דקות ויין לשנתה, וכשאוכלין ושותין אין האדם יכול לבא ולקרוב להם כי אז חסום שלהם רוקד ומכה וצווק אשר לקולו צללו אוני בני אדם מרוב נאונו ופחדו, כי המכירין, ופרס שיעלה עליו המכירו אשר רוצה לרכוב עליו עוקד את רגליו וקושר לו את עיניו וסוגר פיו במתג ורפן ברזל וקושרם לעמודים אשר בארץ הוטבעו אדניה הרבה מאד, ואז יעלה עליו הרוכב.

והמלך כשבא לרכוב על סוסו מביאים לפניו סוסים זהב כלו ושבע מעלות לו ומלך ישראל יעלה דרך המעלות לרכוב על סוסו וכל העם אחריו. ושם המלך ההוא אליעזר ומנהגו כשיוצא למלחמה יוצאים אחריו ק"פ אלף גבורי חיל מזוינים כנגדו. והעם אשר ברנלים לאין ספפר בו' וכ' שעות קודם שבת עוברים את הנהר כי מרוצת סוסיהם לא יאומן כי יסופר אשר בב' שעות רצים ועוברים נהר רחב כזה בו'. ובעבר זה היא מדינת פריסטריאן. ועוד שם הרבה מדינות וערים, ונוגעים עד מדינת הנדיע רכה. ומעבר לסמכמיון שומרים היהודים שלא יבאו השונאים עליהם וכל העובר עליהם משאר אומות מיד הורגים אותו הוין סמחתי ישמעאלים בו' והרוכבים על סוסיהם יש לביא שקים עם מיני בשמים טובים למאכל למען לא יצטרכו לירד מן סוסיהם כל פעם ודורים ממש עליו, ורגלי הרוכבים נסגרו מתחת לסוס לפי כשרצים כהרה לא יפול ורכבו אהור, והמלך אליעזר הוא איש גבור חיל לבלחמה. ושש אמות קומתו וככל אמה ששה שפאן וכית היר סחרבו עשרה דומין ארכה ורחב החרב ג' דומין ועוביה אצבע. ואורך החרב ג' אמות וכשמיק החרב מתערה לא ישיכנה ריקם והורג כל הבא לפניו וחדף שמונה

מאת נבזרים בפעם א'. אנשי מלחמתו כל אחד נושא רומח העץ זרת והצי עוביו וקצתם שני זרתים, וכשבאים מעבר זה הורגים אלפי אלפים סחבשים הלכנים הנק' מארי פרנקום¹) ומבני שייסטריון ואין עומד נגדם, וקשתותם כולו מזהב וחזקים מאד, ויתר קשתותם חמה מגידי השורים וחץ עץ קליל להם, ושונות בראשם ברזל מלוטש בני סכינים וחמה ד' אצבעות רחבם, ונמשחו השינונים עם סם המות והנוגע בהם ימות מיד, וקולעים אל השערה ולא יחמיאו ושוהין מעבר זה ולא ישקומו עד חכניעם, וכופין כאנמון ראשם כו' ונותנים להם סם הקצוב להם מדי שנה בשנה, ואח"כ הזורים לשלום ועוברים הסמבטיון והמלך אליעזר הנז' עומד בפחנה ושומר בעד מלכים אחרים כו' שלא יבאו לעזר את הפרסימטריאן והסאדי פרנקום, ועוד יש מלך כיניהם הוא דניאל החסיד והוא איש נבור חיל לסאר ומכה אלף חלל בפעם א', ועניו גדול הוא ודירתו בקיץ דם אפרוח בארמנה, וחדרי משכיתם נבנו כולם מאבנים טובות ומרגליות, ואסור לאדם זר לבא שמה בתדריהם, ומנהג המלך כשהולך לבכה"ג המלכה הולכת אצלו ודי' בנים בתורים לו והם נבזרי חיל ומלוטרי מלחמה מאד וכ' כנות צנועות ויפות עד מאד וכשיוצאות מסוה על פניהם שלא יסתכלו בפניהן בני אדם וגם חמה לא יסתכלו בפני איש כו' ואסרו שכל אנשים ונשים יודעים מלאכות למען החיות נפשם בקלות, וארין לא תחסר כל כה מתבואות ופירות ומיני סגדים, ומיני סחורות כל מה שהפה יוכל לדבר וכסף זהב ואבנים טובות ומרגליות לרחב, וברזל אין להם כלל וכלל, אבל סוחרי ישמעאלים מביאים להם, ומזה עושים כל מלחמתם והצטרכותם, ועוד ספרו לי איך שיש להמלך דניאל אבן טוב בבית נניו [הנק' גארפינקל] וכל ימי השבוע הוא בבית אוצרו וקודם שבת תולין אודת בארמונו ומאיר לילה כיום וכשמש כצהרים זה עושה לכבוד שבת וכדי שלא יצטרך להבעיר אש ולהדליק נרות כו'.

בשנת שיין לפיק שאלו שני בני המלך מחלף אביהם וחלו פניו למלחמה. בעם עליהם המלך כי קטנים הם ורכים בשנים, ויהי בראותם את הרוכבים יושבים על הסוסים מזוינים ותפארתם על הדרך. ותבער בהם אהבת המלחמה כי עדיין הכתרות בהם, ויאמרו איש אל אחיו יעבור עלינו מה, קום ונתחזק. ונצא מזוינים לקראת אויבנו. ונקח נקמה מחערלים האלה ונעשה לנו שם בנבזרה וילבשו שריונים ויקחו להם כדונים וירכבו על סוסיהם, לכל יודע למלך מדעתם, וירצו מעבר לסמבטיון, והנה אלף נבזרים מאויבים לקראתם, ויתגרו שני בני המלך אתם מלחמה, ויכו בהם סכה רבה. ויפלו כולם ארצה, ושאריתם ברגלי סוסיהם רטמו ולא נשאר בהם עד א' וחזרו בשמחה גדולה בתלל וברנן ותודות לה'. ויהי בכואם לשלום וישמה המלך שמחה גדולה על שובם בשלום, ועל הנצוח אשר ילדים רכים כאלה נצחו אויביהם

והרנו

1) הסחבר. ונק' ווייסע מארינעס ויש מהם מינוס שינים ויש מהם שחארים לבן כשלא היה לא יאייכו ימים כיא בערך כית שנה ומשונים הם בעיניהם פשאר כל אדם כי אישון עיניהם היא אדם ומשומנה קצוות לכן לא יכלו לראות דק בלילה כאישון חושך ולא ביום ועיין מהם כ' הברית מספר י"ז בענין נפש החי שבמדבר.

והרגו בשונאיהם, גם אמרו לי שארצם מגדלת חמים רב מאוד, ועובי החמים אין להאמין סמך, והארץ טובה ושמנת. והיהודים שומרים עצמם מכל מוסאת כשעשיר נזנע באיש טמא וזרק בגדיו מעליו כיום סחרתו ועני סבבם כמותו: ובאותו הזמן שלח המלך חורו ג' שרים גדולים ונכבדים וסנתגה גדולה מאת מלכם למלך היהודים אליעזר. ויעברו את הנהר סמבטיון ויביאו את המנחה לפני המלך ואגרת בקשת שלום. וידברו על לבו וקבלם המלך בכבוד וישלחם בשלום. והברית היה בינו לבין המלך תורה. ויבאו השרים אל ארזניהם. וישלח גם המלך פריסטרויאן שרים למלך אליעזר לקרא לשלום. ושלח אתם מנחה גדולה. וקראו אנשי אותה העיר אותי אתם לראות המנחה הנשלחה כי דרך אותה העיר אשר אני אז כה היא שגוחת. וזו היא המנחה הנשלחה, איש א' מאנשי מדבר בלא ראש אך עיניו ופיו כחזה ומאכלו רק דגים ולשונו לי גריקיש, ופנינים [ה'ק' פעריל] ארכעים אבנים קצתם ארזכים קצתם עגולים ובלא נקבים היו. אך זכותם וטהרתם זוהרים כוהר הרקיע והחמה, והסה מונחים בתיבה בערך זרת ארכה וזרת רחבה, ואותה תיבה נעשית מאבן הקירוסטאל הטוב והמבחר מלאכה מפוארה בה, ועוד היה בה, תיבה קטנה מעצי אלמונים [קוראלין האלין] ג' אצבעות רחבה, וג' אצבעות ארכה, ובתיבה זו אבן א' טוב והוא אבן ספיר גדול וך מאד, ושטחה היה נתן לרואיו, אבל יעצו אנשי המקום ההוא לחשרים האלו שלא יקחו אתם את הפרא האדם הזה כי היהודים יויקו אותו כי לשונו לי יון וערל הוא והם אינם מניחים לעבור שום ערל, רק ליצמעאלים הניסולים לבדם: ואצל ים האוקייאנוס יש ארץ מלאה מהאנשים האלה. ⁽¹⁾

בשנת שפ"ח לפ"ק עברו שמונה יהודים מאנשי איירופא את סמבטיון, ויהי בבואם שמה הביאום לפני המלך ויאמר עליהם איך אתם חנה? ואיך עברתם כל המסכריות האלה? ובין האוסות החזקים והאויבים, וביותר איך חללתם את השבת לעבור את הנהר? וחייבי מיתה אתם, וענו ואמרו אותם היהודים. ארזנו המלך. חלידה לנו זרע יעקב לחל את השבת מיד. אך נשבינו בין האוסות והולחנו בשבי הקשת מכולם עד קרוב לסמבטיון. ואנו שמענו שמעכם כי יהודים אתם וכדאי לא תמנידו עבר אל ארזנו, ופרקנו עולם מעל צוארינו, ובחרנו לנו לחכות בצילכם. וישאלם המלך אם הם תיח, או למדו סקרא או משנה, ויענו כן ארזנו המלך, ויתן לפניהם ספר ויקראו בו, ויאמן המלך אשר הסה יהודים כאמת. ויצו המלך לתת להם סתנות גדולות, ויקחו להם שם נשים, גם ספרו לי איך בקהלת דם אפרוח כארמונה ביהמ"ד בניו מכל אבני חפץ. מערך רב אשר כל מלכי העמים לא יערכוהו: ומשם נסעתי על הים עד אשר פגעתי בהרים הנק'

חרי

(1) וכן חובא מאנשי המראים כס' החיונות משכחי ר' תיים וויטאל וצ"ל תלמיד לריכני האידול דף כ"ז ע"ב סביא שם מאי אתר על ים הודו יש שם עיר א' הנק' רונפאל והיא תחת קוטב דרומי י"ו. והמלך ספיר יודע מזה המקום בתכלית האמת ועל ניסר 18 ע"א באורך

תרי נסכור ובין ההרים האלה יושבים הרבה יהודים נסתרים: ⁽¹⁾ ומשם נסעתי דרך רחוק עד הר בימ'בין שהוא מצד השני מעיר קאליקוט ⁽²⁾ ומשם סיצא הפנינים. ומצד השני של ההרים מקום מושב הרבה יהודים מאחינו השבטים הק' ומדינתם ארוכה ורחבה ועוברת כל המדבריות עד ארץ מ'ר' שהוא ע'נ'אם ותמיד יש להם מלחמות עם מלך כוש [אביסיניען] ובין השבטים היושבים מעבר להרי מדבר קאליקוט, ובין היהודים היושבים למעלה מנבולות עיר מקקע רחוק מאד. ועיר מקקע הנו' ועוד הרבה כושבות ישמעאלים רבים כחול הים מפסיקים ביניהם ואינם מניחים לשום אומה משאר דתות לעבור גבולם בידוע לנו. ומשם נסעתי לנהר ניחון, משם מתחיל ארץ כוש [אביסיניען], ומשם לעיר הגדולה בלאנקי. ⁽³⁾ ומשם לעיר גרנזיא אשר על שפת ניחון ושמה הוכרתי לכמות עצמי בעלה גדולה בערך ג' אמות ארכה מפני חום השמש ומשם נסעתי למדבר חבש ושם הרים גדולים, הרי חור כו', וכשבא לפעמים הרוח מרים החול עד תחת כיפות השמים ומזיק מאד להחיל חנומעים והרי חול הנו' ידועים המה לכל ⁽⁴⁾ וכארץ החבש נמצא הרבה יהודים שחורים כמו הכושים ⁽⁵⁾ ומשם נסעתי לארץ החוילה שהיא גם היא במדינת כוש, ומקומות יפים הם מאד, ודרך המדבר עברתי שמה, ופעם נתעכבני במדבר

(1) המחבר, וגם אנכי בדרך נסעתי במדינת אורו וחינה יחייתו קרוב להתים החם שהם תרי אפנ'ניסמאן למעלה מעיר קבול וראיתי מאנשי ההרים שהם רמי תקומה ומגדולי זקן ומלוכשים בגדים שחורים וארוכים ומשוניי המה ככל אנשי חודו וחשתי שבדאי יהודים המה ורצתי לפניהם ליתן שלום ולדבר עמחם ולשא' תיח' כי לא הבינו לשוני וגם אני לא הבנתי לשונם ואחרי הקירה ורדישה ראיתי כי יש מהם יושבים בניגוד הגדולה כלכוסטע. והם מושלימים המאמינים בעלי כו' אבל חיתורים הנסתרים הם רחוקים מעד אחורי ההרים הנו' וכן ראיתי בהתעקק האנגלית מנוסעים ותיירים גדולים ומפורסמים כי רחוק בין ההרים הנו' יושבים יאודים.

(2) תיא העיר קאליקוט הנו' רף 17.

(3) תיא העיר הגדולה קאוא בלאנקא הירוע לנו.

(4) כמו במדבר ואחרא ודוסייתן.

(5) שהם הילאשין תידועים לנו כאביסיניען אבל אינם מעשרה השבטים הנסתרים והנקיים שאנו מחכים עליהם: ולא כמיש' החכם אצד ישראל כשם סופדים וגם מביא מהסופר המפורסם אברחם פריצול בעל ארחתו עולם כי מאביסוניען הם הם מעשי'הש. ועוד מודיעים המפורסם כי גם חיתורים הנקי כשם בני ישראל הסת' ג'כ מעשי'הש. וכן חיתורים השחורים מעיר קאמפין ספדינת מעליבאר שהם מעשרה השבטים לא כן הוא ויש כן גם הערות הרעות אחרות:

גם בספר חיקר מעשה טוביא בעולם השל' מביא סופדים סופדים על מציאות עשרת השבטים. ומביא כמה מעשיות נלאות מספר א' הנקי ג'כ קול מבשר כשם ספדי הנו' ומביא שם איך כי סלימאן אשה רצה להלהם עם השבטים ולא הניהוהו שריו ויועציה. גם סינאן משה אשר התפאר שאלמלא שכלתה סגולה ממון אוצרותיו כמלחמות היתח כונתו ללכת עד בלכת חיתורים שהיו קרוב להם. והוא ושריו היו מספרים ל'זי חוסם. איך יש ליהודים מלכות וערים גדולות ובבורות לחלאת לארץ חיסן. (ז' מתאים לחספור הנו' נומר 33-34 מהשכם היושב לחלאת ספדינת חיסן ע'יש) גם מביא שם כ'ל הספודות שח'ה'י הרבור כזה ומזכיר שמו ושם משפחתם ומקומם גם מביא מישוכ חיתורים גם מביא משם יושב חיתורים שבמדינת מליבאר שחפרים הישוב אחוא בזמנו. ועוד מביא חיהודים שבחלק איטש'אניא בעדות חיתורים רשם הביאו המעשה כדוסם בחסכתת הרב הגדול כמותר'ר יצחק אביבא זצ"ל אבי'ר ומ'ין דעיר אמשטרדם י'א: גם מביא שם מיתרן ברטרוה הגדולה שהיא מתחלת מנבול קנטון הנו' הספדי הנו' :

במדבר כמה ימים וכאשר הגענו בנהר א' במדבר באו לעוף מיני תרנגולים גדולים כמו וועלישע היגער והתחילו לרוק ספיהם עלנו כמו אש וזה היה סס המות בו, ולא הועילה להם הרב וחץ עד אשר עשינו תחבולה לירות עליהם בקנה שריפה [קנאן] או ברחו כולם ולא ידענו טעם בריחתם אם היא מחמת הקול, או מחמת שלא יכלו להריח הפולוויר בו, ואנכי תלית נצלתיו: ומשם נסעתי על הים סוף עד עיר קנדייא במדינת יון [גריקין] ומשם לסלזניק, ומשם עברתי הים הגדול עד ברברייא ועוסרת על ספר מדינת אפריקא בין ברברייא ומדינת פאם בו. משם עברתי ג' ימים כניל עד טריפולי דסוריא, ומשם לעיר קרפור, ומשם לעיר זנטונא וקהלות גדולות המה, וכולם שוכנים על שפת הים הגדול בו. ומשם עברתי סמקום למקום עד עיר רמח וזכה נשלטה אגרת הקדוש וחשם ימא אסמנו ויהפוך לנו צום החמשי לששון ולשטחה כבייא. 1)

ידיעות מיהודי כינא

בשנת תר"ם כתיב בארץ הודו לחקור אחרי מציאות היהודים הנודדים, ואחרי חקירה ודרישה נתגלה לי קהלות גדולות מלאים יהודים במדינות כינא, וגם בחיותי בסנגפור קבלתי מכתב סעיר קייפונגבו שבכינא שאבא שם, אך חרבה עכובים עמדו לי לשמן בדרך. ואחיכ הודיעוני ממקום תחנותם ע"י סבתנים ברורים, וגם הודיעו כמביע וכיודישע טאנע בלאט בשנת 1900 שחוא בשנת תרס"א נויארק №224

חיל העתק אות באות (דיא אידען אין כינא) אם יהיו נדחך בקצה השמים כשם יקבצך בו ומשם יקחך, ווען איהר וועט זיין פארשטויסען אין עק פאן דעם הימעל וועל איך איך אויך פון דארטען פאראמלען. אזויא האט דער נביא נזאגט און דיא נכואה הויבט אן אין אונזערע צייטן מקוים צוא ווערין סיר הויבען אן געווארע צוא ווערין פון אונזערע ברידער וואס דאננ שוין ווינען ערנעץ וואו אין עק וועלט פארווארפן געווארען. סיר באקומען גריסען פון איר אלטע אידן וואס ווינען נאך פון הורבן בית ראשון אן אין דער פרעמד. און וואס ווייסן נאך פון דער תורה און דיא איז אויך איבער זעצט אויף זייער לשון, אזויא ווינען סיר ערפאהרען פון דיא פאלאשען דיא אידן אין אביסיניען. אזויא פון דיא אידן אין רינא - דאס אליין איז עפעס אשטיקיל סימן פון אתחלתא דנאולה. פון חיינעזישע אידען

1) ואיכ הרי לך בחריא ככתב מפורש ספי האי גברא רבת וקדישא אשר זכה לראות כל הרבוי הנפלאים והנוראים הנ"ל והעיד לפני הגאון הכיה ד"ל ונשבע בשם אלקים חיים מלך עולם ע"כ הכתוב לעיל, ובזואי שרבריו הם בניס ואסיתיים ונאמנים טעפס ונימוקים בס.

אידען האט מען שוין לאנג ניהערט, מען האט דערצעחלט אז דארט אין כינא זיינען דא ערשער און דערפער וואס וואוינען אידען פון נאנן אלטער צייט, אבער קיין קלארע ידיעה האט מען פון זיי ניט ניהאט, יעצט האט דער געלעהערטער מארקוס אדלער איין פארטראג געהאלטען אין אידישע טעאלאגישע סעמינאר איבער דיא אידען אין כינא, און מיר קענען שוין יעצט האבן אריכטיגען בעגריף פון זיי פון זייער לעבען און דענקען. דיא ערשטע וואס האבען אונז געבראכט דיא נאכריכט אז אין כינא געפינען זיך אידען זיינען גיווען דיא יעזואיטען, Rici איז ערפארען אז אין דיא עהעטאלינגע הויפטמאט פון האַנאַן קאי—פונגפו איז דא אַאידישע געמיינדע. אויך אין קאנג—שאווו און נאך אין פיעל אנדערע כינעזישע שטעט זיינען דא אידישע געמיינדען מיט שוהלען. אין דער שוהל פון קאי—פונגפו איז גיווען אספר תורה וואס איז מער וויא 500 יאהר אלט גיווען.

Rici און אויך זיין נאכפאלגער Alexi זיינען גיווען דארט אין דער שוהל אין אנפאנג פון דעם זיעכצענטען יאהר הונדערט. און מיט הונדערט יאהר שפעטער זיינען ווידער יעזואיטען גיקומען קיין קאי—פונגפו און ערפארען אז אויך אין נינג—פו און אין נינגרעא געפינען זיך אידען. זיי באשרייבען נאנן גענוי דיא שוהל און האבען מעתיק גיווען דיא אלטע שפיקער וואס זיינען גיווען אָן גישריבען אויף דיא ווענט פון דער שוהל און אויך אויף דיא טעכט/ אויף דעם הייליגען ארט. פון דיא איכער זעצונג האט מען גיקענט ארויס זעהן אז דיא אידען זיינען שוין גיווען אין כינא אונטער דיא הערשאפט פון דיא משפחה האָן זיינען אנגעקומען אין כינא נאך אין צייט פון גלות בבל, דער אלטער וועג פון סוחרים איז געגאנגען דורך סעבריות, דורך ארם נהרים, דורך פרס ומדי ביז נאך כינא, און דורך דעם זעלבען וועג זיינען וואהרשיינליך אויך דיא ערשטע אידן אהין געקומען. נאך אין אַ צייט ארום זיינען שוין גיווען זייער פיל אידען אין כינא, זיי פערטראנען זיך זייער נוס מיט דיא כינעזער און דיא רעגירונג האט זיי אָבעזונדערען מיניסטער ניטאכט פאר אידישע אנגעלעגענהייטען. אין יאהר 1163 האט דיא כינעזישע רעגירונג אויף אייגענעם רעכענונג פאר דיא אידען אַגרויסע שוהל אויף געבויט : דער ריזענדער מאַרק פּאָל אָ וואס האט אין ענדע פון 13 יאהרהונדערט בערייזט כינא דערצעחלט אונז אז דיא אידען זיינען דארטין שוואַרק איינגעזעהן. אין יאהר 1423 האט עס אַ איד דארט געבראכט צו אַגרויסע שפעלע ביים מיליטער : די שוהל פון קאי—פונגפו האט מען עפליכע מאל אומגעבויט, די אידען האבען דארט געהייסען „טעאַאָרין־רעאַאָו“ דאס הייסט מענשן וואס עסן ניט קיין גיד הנשה, און ריכטיג אין אַווינקיל פון שוהל הויף איז גיווען אַפלאין וואו מזקרים האבען גיטרייבערס דאס הינטערשטע פלייש : דיא אידען אין אייראפא זיינען שפעט געווארן געווארען פון אונזערע ברידער אין כינא אין דיא כתבים וואס ליגען אין בריטישן מוזעאום געפינט זיך אברוף וואס דער לאנדענער רב ר' יצחק גיטו האט געשריבן אין יאהר 1760 אין נאמען

נאמען פון לאנדאנער קהילה צו די כינעזישע אידען, אין דעם באשווערט דער רב די דארטיגע אידען אז זיי זאלין עס שרייבען ווענען אבקונפט, זייער ארט פון לעבען א. ז. וו.

אויף דיוע ברף איז אויך געקומען א חשובה אין כינעזישע און אין העברעאישע שפראך. און אין אערך פון 50 יאהר שפעטער שרייבען ווידער דיא ענגלישע אידען צו דיא כינעזישע אידען אברף אבער אוף איהם האבען זיי שוין קיין חשובה ניט געקרינען, ווי כאלד כינא האט אין יאהר 1842 פינף האפענס געפענט פארין האנדעל האט דער ענגלישער קאנסול אין ירושלים י' פינער אברף צו יענע אידען געשריבען, און האט ענטפער בעקומען אין וועלכען זיי שרייבען :

אלע מאג רופען מיר אָן מיט טרעהרען אין דיא אוינען דאס נאמען פון אונזער הייליגע נאט אז מיר זאלען דא האבען אָב, און מיר זאלען קענען הערשטעהן די שוהל. וואלט אונזערע רעליגיאן אויך געהאט אקיוס, די קלייגע געמיינדע פון קאי—פונגפו וואס זיי זיינען אערך פון 500 לויט דארט האבן זיי אשלעכטין צו שטאנר, צייט 50 יאהר האבען זיי שוין ניט קיין רב, זייערע סתהנים זיינען אזוי ווי דיא סתהנים פון דיא אידען אין תיסן וואס האלמען זיך שטרענג נאכין רבסמס יד החוקה :

אויך דער לאנדאנער ראבינער האט אויפגעפאדערט די אידעשע קהילה אז זיי זאלין זעהן צו פאראייניגען זאך און צו העלפן אונזערע ברידער. נאר צו ליב אויפשטאנר אין מאי—פיענ האט מען דענסטמאל ניט ניקענט מאהן. אויך איין פעראיין וואס האט זיך געמאכט אין אמעריקע האט ניוואלט אין יאהר 1852 ארויס שיקען מענשין אהין, אבער דער בירגער קריג אין אמעריקע האט פאר הענדערט. אין יאהר 1862 איז געקומען דער ריי זענדער בנימין השני קיין לאנדאן און האט פארלאנגט אז די אידישע געמיינדע זאל עס קיין כינע שיקען. מען האט נלייך צו דיוען צוועק אפעראיין געבילדעט. אבער צום אונגליק איז בנימין געשטארבען און עס איז ווידער אפגעהאלטען געווארען. אין אקורצע צייט האט דער רב דר אדלער 2 בריף באקומען פון שאנגהיי, איינעם פון דעם קויפמאן לואיס מאָאר. און אזווייטין פון ס. י. סלמאן אויך איין אנגעזעהנער סוחר אין כינע בו. עיב הוא המכיר והעתונים סהיהודים נדחים מן קאי—פונגפו ושאר קהלות קטנים וכפרים אשר אינם רחוקים מעיר שאנגהיי וידועים סהם לתרי הארין וגם אנכי המחבר סדי עברי במקומות אלו בשנת תריס קבלתי גיב סכתב ססחורי שאנגהיי עיר יהודי קאי—פונגפו וכדומת.

גם לפני זמן סה ראיתי בעתוני ארצות המערב מענין גרוי יהודים קדמונים מעיר צין, וזיל כאלו הימים נגלו מספר רב של קהלות יהודים החיים מזמן רב בעיר צין [היא הינח] ומשונים סהם גם כמלכושיהם וכמנהגיהם ונמצא אצלם בתי כנסיות מזמן קדמן חרכת, וליסודם כלחיק כמו שאר קהלות היהודים המפורים בקצוי העולם וכאלו הימים שמעו סההתעוררות בעולם לבנין ירושלים החליטו גיב ליסר בארץ ישראל בנין מושבה ע"ש יהודי צין עכיל.

ותקתינו

ותקונו כי עיז התעוררות זמיו וחברא חברא אית ליה עד שיודע הדבר
 ליהודים הנסתרים והרחוקים תושב"ע. פה שיך הידיעות בקצרה ועכשיו נסוד
 תוכן כל הידיעות - הכתוב בספר, בקצרה, גם נעתיק כל הידיעות בשפת
 ענגליש למען יבינו הכל, הקדמה קצרה להתעוררות לענין הגדול הזה.

אם יתי' נרחק בקצה השמים משם יקצצך
כו' (נצבים ל')

נחמה הנביא ישעיה' לג' ישראל (ישעיה' ס')
קול קורא בדבר סגנון דרך ה' ישרה בערכה
מסילה לאלקינו, ונא' על תר' גבוה עלי לך מבושרת
ציון הרימו בכה קולך מבושרת ירושלים, ונא' קומי
אורי כי בא אורך וכבוד ה' עליך זרה (ישעיה' ס')
ונאמר (ישעיה' ס"ב) עברו עברו בשערים סגנון דרך
הצמח סגנון המסילה סקלו מאכן הרימו גם על
העמים :

תוכן כל הידיעות הכתוב בספר הזה בקצרה.

הקדמה קצרה להתעוררות לדבר הגדול הזה.

קריאה של חיבה!

לאהב"י המצפים לישועה הקרובה!

כל הנביאים הקדושים שהקים ה' לעמו, התנבאו בפה א' על הזוהר
והעתיד שלנו, ושכאחריה הימים ישובו ישראל לארצם, ארץ מנוחתם וחסדת קדשם,
היא הארץ אשר נשבע ה' לאבותינו אברהם יצחק ויעקב לתת לנו, ואם
זה רמזו לנו נביאנו חק' ספי ה' וכאשר מורשה לנו פירוש דבריהם מאת
חז"ל הקדושים (בילקוט שחי' ע"פ אף ערשנו רעננה וכן הובא בילקוט
שמעוני וראובני) כי עתידין שבטי יהודה ובנימן להתעורר באחרית הימים
לשלוח שלוחים לבקש את יתר שבטיהם שבטי י"ק עשרת השבטים אשר
נורשו ונפוצו ע"י מלכי אשור (פולו פלאסר פלאסר וכדומה). והרכבים בני
יונדב בן ריכב, ובני משה רבנו עדיש החונים לפנינו מנהר סמבטיון
ולקראו אותם שיתגלו אלינו בחוד גבורתם כמ"ש (ירמיה' ס"ג) בימים תהמה
ילכו בית יהודה על בית ישראל ויבאו יהדיו מארץ הצפון על הארץ אשר
הנחלתי את אבותיכם, ותכונה כפי' רשי' ומצודת ושאר מפרשים, כי בית
יהודה יתחברו עם עשרת השבטים לחיות ממלכה אחת, ונאמר ע"י נבואת ישעיה'
(ס"י כ"ז) והי' כיום החזק יתקע בשופר גדול ובאו האובדים בארץ אשור
כו' והשתחו לה' בהר הק' בירושלים, והרבר מוכטח כי באתערותא דלתתא
יהי' אתערותא דלעילא, ואם נתעורר בזה לשלוח שלוחים חנונים לבקש אחי
אחינו נגוי המטמונים או הקב"ה ממרום יענה לעומתנו ויאמר לאסורים צאו
ולאשר בחשך הגלו בבייא (ישעיה' מ"ט).

ובכן חכה נא נתעורר לתור פה ושם למצוא את אחינו אלה הנבורים
הצדיקים אשר עליהם אומר מרן הגריא ז"ל שהם המה המושועים, ועליהם
נאמר ועלו מושיעים בהר ציון כו' וכן הובא בילקוט עובדי ועוד. ועיין פלאות
רכוח מזה בסה"ק עסק המלך דף קל"ד ומביא גם מורה פ' בלק מהנקמות
עצומות של האומות המעיקים לישראל ע"י עשה"ש ובני משה עדיש, ועמם
יבא הנבור הגדול שריה מבני דין שהוא שר צבא של משיח בן אפרים,
וכן הובא גם בס' הקדוש גל' היא, שהוא לגול שמשון, והוא יעשה נקמות
כו' כנבורה נפלאה חוץ לדרך הטבע, גם יבא עמו הנבור הגדול צליה
בריה דרין, והו' שכרך אותם יעקב הנושך עקבי סוס ויפול רוכבו אחור
לישועתך

לישועתך קייתי ה', וספורש כו"ח בלק דומין למיתי בהדי משיחא דאפרים ויעשה נקסין וקרסין כשאר עמין, ויעשה נקמור בנוים תוכחות בלאומים לאסור כו' ונכבדיהם כו' ע"ש, וע"ע בסה"ק עמק המלך דף קל"ז ע"ב וקל"ט ע"א פלאות רבות מענין שבטי יהודא וכניסין ומכל השבטים, ואיך הכל תדוי בהתערותא דלתתא מצדנו כנז"ל, עוד מבואר בסה"ק גליא רויא דף ס"ד כי עתידין בני רחבי' (אלו בני משה) לבא עם משיח ב"ד לאבד כל התיכין של סמאל בזכות אביהם משה ואמם צפורה כו' ע"ש באורך. וע"ע בפד"ר פ"ט ופל"ה ופל"ז מענין מלחמות האוה"ע זכ"ו עד להשחית כטי"ש ברה"י ב' ס"י ט"ו ונתתי נוי כנוי ממלכה בממלכה כו' וכתוב אחריו ישועת ישראל שנא' ואתם חזקו ואל ירפו ידכם כו' ע"ש ובפרט בדרא בתראה הדין שנתגלו הרבה מקומות ודרכים נעלמים, ואין לך קץ מגולה מזה שאנו רואים איך שנתגלו כמה מיני אוירונים וכדומה, ובטח כי הכל נתגלה בעתו וכזמנו ליטא על כנפי נשרים את אחינו המפורים בקצוי ארץ ולהביאם סנחה בהר הקודש כירושלם, ולואת הנני מעריך כספרי הנז' בע"י כמה מיני דרכים אשר על ידם יוכלו להתגלות אלינו עקבותם, אשר עד היום בלתי נודעו, ואז יהי' שמחה לארצנו וששון לעירנו אמן.

לכן עם ה' התעוררו התעוררו לקראת אחינו מעשרת השבטים המפורים והנדרים בארבע כנפות הארץ, הכינו עצמיכם כהכנה דרבא בהשתדלות ומורה. להוציא לפועל טוב את הדבר הגדול הזה, כי בא עת לתננה ליסוד אנודות אנודות ככל עיו ועיר מדינה ומדינה, לברר שלושים תיירים הנונים ומלומדים, ויסעו וילכו בהצלחה כפי הדרכים הנכונים אשר אני מצוין לפניכם בספרא הדין איך להגיע להם. הכינו עצמכם להנסיעה חיקרה והנכבדה הזאת, וכשנתעורר לדבר הגדול הזה לשיש למען שכינת עונו ית' אז כמה יתעורר עלינו סיוע גדול ממרום, והשי"ת ימציא ויוסין לנו את המציאה חיקרה הזאת ויאמר לאסורים צאו ולאשר בחושך הנלו, ונוכח לראות בנחמת ציון וירושלם בקבוץ בנייה לתוכה בשמחה אמן כי"ר.

בס"ד. הא לך קורא נעים את תמצית כל הידיעות של כל הדרכים הכתוב בס' הזה : הן להרכבים, הן להשבטים, הן לבני משה עה"ש על הסדר, הכל בקצרה :

1) אבס"ניעין. היא מורחית צפונית של אפריקא, ונק' עמיאפי, כוש, הבאש אשר עיר ממלכתה גאנדראר על ההרים הנכבדים הנק' הרי הלכן אשר מצא נהר גילום בדרך ארץ סודן, נוביאן, לצד הרום, וכתב בס' האשכול (הנק' בשם ענציקלופדיע) כי יש מקומות על ההרים החם שרגלי התיירים עדין לא הגיע שמה, וכפי השערת רבים שמה הוא הנחר סב"ט, הוא מילפי המתחבר עם גילום הלכן במעלה 9 לרוחב הצפוני בנחלת השבט הכושי הנק' בשם שילוק, ונק' בליע הארץ של איבנו מוסיה מעבר לוארד איל רמ" שהוא נחל החול, ונק' דער זאמר מעהר הנק' סמבטיון או סמאטיקו, או נהר ארינייש או ארענא: גם מבואר בס' אוצר ישראל כי הסמבטיון היא לרומה של כוש, וכן תובא בסמעות אלכסנדר מוקרון: גם

על החרים הנבוכים חרי הלבן הגני' יושבים הרבה יהודים אשר חמת תחת האימפריאלי הנק' פריסטר יואני, או פריטי יוני, וכן נמצא כתוב בקוסמוגראפיה של מולומיא אודות אפריקא והחדשה והוא בצד דרום: עוד עיר הנדולה האראר לא רחוק מחודו מזרחית, 30 יום מים האדום (רוימיץ מעהר). וממנה עשרה ימים מעיר הגני' יתחיל שמה במלכת ישראל והכל במדינת אביסיניען, וידיעה נפלאה הזאת מסר הארון הגובערנער סמחוז עדין שהוא בעצמו נסע שמה ומצא שם הממלכה הנדולה הגני' וכל אשר ראה ומצא הודיע לתוקרי קדמוניות אשר בלונדון, כנדל כאורך! והתבוננתי בספת הנדולה של חלק אפריקא מצאתי כי עיר האראר היא בתוך אביסיניע סמוך לבריטיש סומאלי לצד המזרחית:

עוד אצל ים האדום יש שמת עיר שעפאן שם מלך גדול לכני ישראל הנק' בשם צהלאן היא רחוקה מזלך 25 יום אויילא על חוף ים האדום והוא מלך עוז ונבור מלחמה, וכלם מדברים ג' לשונות לחיק, וערבית, וכושית, והיא ארץ רחבת ידיים וסבל טוב, וידיעה זאת מסר איש נכבד, ודובר אמת סארץ כוש, כנו' בספר זה כאורך.

עוד מבואר פה ידיעה נפלאה מה שסמר שר א' שישמעאלים הנק' דערעוויש, להרב הגני' מענין סמבטיון שהוא כמיו יום מערי הבאט דרך יבשת, והוא בעצמו חלך שם, וכל מה שראה שם חודיע הכל להרב הגני' ע"ש.

עוד מבואר פה מנורת בני משה וגדולתם ועשרם כפלאות, ומשלום שמשלה בלי מצרים, וכל מלכי אביסיניים הנק' בשם פריסט יואני נכנעו תחתיהם ע"ש, והשלוחים התיירים הנוסעים שם צריכים לידע ולהבין ל' ערבית ול' כושית:

עוד מבואר פה ידיעות נפלאות מתיירים גדולים מתוקרי קדמוניות מהאללאנד, איך שנסעו לצד צפון ארץ אביסיניען כגראן פארא עד הגניעו רחוף ומצאו שם מאנשי האינדיאן היודעים ל' שפניא, ואה"כ משם הלכו עד גהר הנק' קריאבא שהוא רחב 18 מייל, וכעכרם על הגהר הגני' איזה ימים פגעו בספינה - אחת מלאה מאנשי האינדיאנים שנסעו חזרה מאיי א' שכגהר הגני' והוליכו אתם כסף וזהב ואבנים טובות ותרנגולות, וספרו להם האינדיאנים כי על האיי הגני' יושבים אנשים לבנים ויפים טאד ומגדלי וקן, וכבגדים ארוכים, ועשירים הטה למאד וכל טוב בידם, וכל האיי הגני' סוקף חומה גדולה וחזקה, וגם הטה טרובים ונבורים, קיציר השיירא של התיירים הגני' הכינו עצמם לנסוע שמה באיי הגני', ושכרו את האינדיאנים היודעים ובקיאים היטיב את כל הדרך הגני', סוף סוף לא אסתעי' לחו מלתא, וכמה עכובים ומשולום עמדו להם לשטן בדרך, והרכה מהם. כהו ולא הגיעו למחוז חפצם כי זה ידוע לנו בבירור כי הקב"ה סגר עליהם הדרך שלא יבואו עליהם אנשים שאינם סחוננים:

וכאשר נתעורר לשלוח תיירים שלוחים הנונים כנדל, אז בפת השנית יעמד ליסינם ויגיעו למחוז חפצם ויקבלו בכ"מ בספ"י:

2) הינדיע, בקצה המזרח יש מלך אדיר מישראל הלוקח סם מכל הסביבות, גם נמצא שמה ארץ סורמטיע, וי"א כי היא על חבל ארץ מארטאריא הנדל גם במדבר אשר למעלה מעיר קאליקוט אשר כמדינת מאליבער אצל העיר קונן הנק' קאמשין כהודו מזרחית (אשטאינדיע) יש שמה דרך ליהודים מלכים ושרים ולנהר סמבטיון, ויש שמה בקאליקוט שני דרכים להגיע להם דרך ים ודרך יבשה, אבל דרך ים יותר טוב. ולמעלה מקאליקוט מתחיל שמה מדבר הכור וחלח וכו' עוד ערך ג' ימים רחוק מעיר קאליקוט נמצא עיר א' הנק' לאטיק ולמעלה מעיר הנז' באותו המדבר נמצא שמה יהודים רבים, וכן הובא בס' הכרית, ובסדר הדורות באורך ע"ש ועיר קאליקוט וכל מדינת מאליבאר המה היום, תחת מסשלת ענגלד ומאליבאר :

גם עיר בסיין שבמדינת בורכיא שמה יעבור נהר א' הנק' אירוואדיע שהוא חלק מנהר גוון ועל הנהר הנז' נמצאים איים רבים מלאים מיהודים נסתרים וצריכין לידע היטב את חלקי הנהר, כי הוא נתחלק להרבה חלקים. גם בערי אפנאניסטאן רחוק למעלה מעיר קבול יושבים יהודים נסתרים ותתיירים השלוחים צריכין להיות בקיאים בשפת אינדיע, וענגליש: כינע! 2 חדשים רחוק מעיר חידוע קאנטאן הנזיל שהיא כנבב הינע שם הוא נהר סמבטיון, גם הובא כמו כן בספר החכם אוצר ישראל כי הגביר המפורסם דוד ששון שלח את בנו אבדאללה לסחור שם בקנטאן וגם הוא קיבל שמה ידיעה ברורה כנז' והידיעה אח"כ גם לאכזו כנז', גם בס' מעשה טובי' בעולם השפל מביא מטרטריא הגדולה ומעיר קנטאן שבחינה באורך: גם בעיר א' ידועה כחינה הנק' בשם סנדיליע' גם משם יש דרך לסמבטיון, וגם אני המחבר קבלתי ידיעה זאת בעת היותי שמה, אבל אינם מניחים לעבור שום איש יר דרך נבולה, ונחוץ בזה השתדלות ורשיון ולהבין כל מיני חכנות הן ע"י אורונים וכדומה ובע"י יגיעו לתכלית הנרצה, עוד בטרטאריא הגדולה הנק' די פרייע טרטאריע, וגם על נבולי בוכאריא הגדולה דרך אלו העיירות אנדוואן, נונאר אצל כינה, ואח"כ עיר חומטאן ומשמה מתחיל מדבר חול, וגם משם יש דרך לסמבטיון; גם בצפון ארץ חינה נמצאים ישובים גדולים של ישראל כנויל באורך:

עוד ידיעות נפלאות מעוסק מדינת חינה מה שמסר ודרש שר גדול משרי חינה לפני שרי עם ארגאנטינע בעברו דרך שמה, ודבריו הובא אח"כ בעתונים הגדולים, והא לך קורא נעים בקצרה את מקומת ועיירות שבחינה הנמצאים שמה מאח"כ:

העיר הישינה קאי—פוננפו כבר דברנו סטנה לעיל באריות; עוד לחקור היטב על העיר אמקו בארץ ערענוואן שמה נמצאו הרכה יהודים ובתי כנסיות :

עוד בארץ הודווען כמערכ חינה נמצאים עם רב מישראל וכן כותב גם החכם פרגיאלין בספרו הנק' De expeditions Sinica 1617 וכן מביא דברי הסופר הנז' הנאון החוקר ר' מנשה בן ישראל בספרו סוקה ישראל

ישראל, וגם בשאר ספרי החוקרים חובא דבריו: גם חובא שמה ידיעות נפלאות מסופרים גדולים מהכמי העמים, אשר הסח בערך חמשים סופרים מחוקרי קרמוניות, על סדר אלף בית ע"ש.

עוד בעיר הא נ נ ט ש ו נמצאים הרבה יחידים ובתי כנסיות:

עוד בעיר פראווינק האנקין (Hankin).

עוד בעיר אָמֵא—אי (Amo-i) שמה יושבים גדולים מישראל;

עוד בעיר נון—יאן—נען (Nen Jan nen) שמה ישוב גדול מישראל

בחסכון מיליאנען ונק' כפי העולם די ריישע יודין;

עוד ספר חשר הגו' לחיהודים שבארמאניע בעברו שמה כי יש

מיחדים הגו' הרבה שרי צבא מלוכשים כבנדי כבוד ויקר, וגם משונים הסח

במלוכשיהם מכל אנשי החינאים, וגם דבריו הנחסדים הגו' חובא ככסה

עתונים הנדולים:

גם הסופר המלומד הנדול החי:אי די' קאנג—אי—לאנג העיר בעתונים

הנדולים כי בעיר א' ידוע כמדינת חינה נמצאים שמה ערך 40 מיליאן יחודים

והתיירים השלוחים צריכין לידע היטב שפת כינעוּיש הקשה ושפת ענגליש:

(4) מיבעמא! היא בין חינה ובין הנדיע, חינה היא לצד מזרח טיבעט,

הנדיע היא לצד דרום טיבעט, ומעבר לעיר הנדולה פֶּסֶט אשר שמה מושב

הלאסא (אפיפוד) גם שמה סגורים מאחזי כפי עדות תיירים מסחרי טיבעט

כנזיל באורך, וכן מבואר גם בס' הנדוד אוצר ישראל, וסדר הנסיעה לטיבעט

היא מכלכומטא דרך עיר ידוע הנק' בשם דרגיליאן שאני הייתי קרובה

לעיר הגו', ושמה האויר יותר טוב מכלכומטא, ואחר עיר הגו' יש עוד עיר

נדולה הנק' כשם בוטיאם, ואחזי טיבעט, אבל עיר לאססא הנזל היא

לחם וחרב שאינה מניחה לשום תייר שאינה מבעלי דתה לעבור נבולה, וידועה

כי מלכות פֶּעפֶאל עם טיבעט יש ברית שלום ביניהם לכן עיי מלכות נעפאל

יוכלו להגיע שמה, או כפי ציור ספת האינדויאן יוכל להגיע שמה דרך עיר

קומיר ומשם יוכל לחקף ולעבור נבול טיבעט מעבר לעיר לאססא הגו';

ועד קומיר ידועה היא שהיא שייך לדגינת פרס כמבואר בספר הנזיל באורך.

(5) פרס! עיר קומיר היא כנבול פרס כנזיל, והדרך לעיר הגו' הוא

דרך עיר קארמאני הקרבה לעיר הנדולה במבאי, ולפאת צפונית ערך 4 חדשים

רחוק מעיר קומיר שבה סך גדול לכני ישראל חיושב בעיר הנדולה אוילן

(Ajulun). גם נצאת מזרח כארץ פרס נמצא שמה מסלכה גדולה לכני

ישראל.

(6) ערביען! דרך נידדע בדרך הנוסעים לעיר קקא ששה ימים

לצד צפון עיר מעדיניא שמה יושבים מבני יונרז בן ריכב (ובל'ע נק' יהוד

הקר) מל' חבר חקני ויש קרין אותן יהודי כופר, עוד קרין אותם בני איל

סדר, וגם יהוד ענד, וגם נק' ערב איל שבת היינו הערביים השומיים שבת,

וחם בעלי הנבול דשם הנכים סח כחשירות של הערבים הנוסעים למעקא;

עוד יש משפחת נבורים סחם הנק' שבט בְּרֹאִינְעֵר ענגעוּע, עוד נמצא

כנבולם שבט בני מוזאר או בני שחאן;

גם סביבות עציץ נבר הנק' בליע עכבא ויש קורין אותה 'אמבוקה', ושם הוא מקום המסחר מתמרים וכדומה, ושמה באים איזה פעמים היהודים הרכבים חנו' למסחר, וכבר דברנו מהם בארוכה בספרי חנו' :

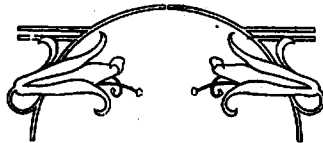
עוד מדבר נגיד הוא במקום פנישת המעלות של דרום צפון 45, ומעלות מזרח ומערב 25 לצד צפון מקו המשווה בכרכו ערביען לצד דרומית לבצרה, ומבצרה למדבר נגיד הוא ערך 550 קיל"מ, וכן מבואר בהמפה הגדולה מחלק אוזיע; וגם משם הוא דרך להרכבים חנו' ובשנת תרע"ב קבלתי ידיעה מאיש א' מהרכבים שהיה לבוש כמו אצילי בדואינער, שעבר דרך ארזי ונזרסן לפני כירושלם, כנזיל בדף נומר 79—80 בארוכה, ובתוך הדברים שאלתי אותו על אודותם ועל השבטים, וענה לי בקצרה, כי סבני ריכב עד בני נד הוא ז' ימים, ומבני נד עד בני ראובן ה' ימים, וכיא שומר את נבולו ואינם מניחים לשום איש לעבור נבולם כיא ברשות הנשיא, ושם נשיא הרכבים הוא משה ה', וארץ בני נד הוא לחופא, ומלך שלהם יהושפט והרכבים יש להם רשות לכא לפעמים לעשות מוים עמהם; וכבר דברנו לעיל מהם בארוכה:

7) תימן (יעסאן בעיר ערן) להלאה ממחוז ההוא יש עיר ידועה הנק' חבאן ואחריו יש עיר של נוי עז פנים ופראים ואכורים ונק' עיר חצר מות ובליע נק' הדרך מות שאינם מניחים לשום איש זר לעבור נבולם, והמה החמ החרב לדרך עזיה, כי רחוק מעבר חצר מות חנו' לצד מזרח נמצא ממשלה של בני ישראל, ובעיר ערן יודעים היטב ממקום חנו'; וכבר היה מעשה שאיש תימני א' היה מתנבב דרך הפראים חנו' בלבושי חגוים שלא יכירוהו וסוף סוף חוכרה לסנת אחור; ובעת הזאת אחים יקרים כמה יוכלו לעבור דרך חצר מות חנו' ע"י אוירונים ושאר תחבולות להניע למחוז חפצינו לאחבי הסנורים שמה, ולהתיריים הנוסעים שמה נחוץ לרע ל' ערכוש צחה ערביש של יעסאן, ואולי גם ל' ענגליש, ואינדיאניש, כי בעיר ערן שמה מדברים ג' לשונות חנו' ערביש, וענגריש, ואינדיאניש.

עוד בעיר בירת תימן הנק' (צאננא) עיר הישינה והעתיקה שכנה שם בן נח כן כתוב על דלתי שער העיר החיא, והלאה סעיר צאננא חנו' ערך 15 יום לצד מזרח נמצא עיר קטנה ושמה חיידן ומשם יתחיל מדבר הנזול ובערך ג' ימים בתוך המדבר שמה יושב שנט גדול סבני ישראל, ומקובל אצלינו שהם סבני דן כנזיל באורך משליח א' שנשלח שמה מחכמי ירושלם, והיה בזמן חנאון בע"מ פאת השלחן תלמיד לרבינו הנריא ז"ל, וגם חזבא כל המעשה חנו' באורך כס' אבן ספיר לתחכם המפורסם סחרי ספיר זצ"ל. עוד נמצאים יהודים נסתרים הלאה איזה ימים מאלו העיירות שכתבתיך ושם עיר צעבא, ועיר נגראן.

לכן ראוי וחנן לאחינו שבנולה לייסד אנודות אנודות כשם אנודות שבמי ישורון, ולהכין כל מיני הכנות ומכשירי הדרך, ובכח רשיון מהממשלות אדירות ובתנאי ספורש שהשלוחים הנוסעים התיריים יהיו כנודלי זקן ושומרי שבת וכי כי כ"ז לעיכובא ואם לאו כל עמלם יעלה בתהו כנזיל באורך, ובתנאים

תנו' אז בטח ה' יהי בעורם שיגיעו למחוז חפצם לשלום, ויזכו לכשר בשורות טובות וניחומים לעם ה' המפורד ומפורד בין העמים ואז יהי שמחה לארצנו וששון לעירנו אמן.

מעשה נפלא ונורא

הובא בס' הק' דגל מתנה יהודא מאיש אלקים קדוש
 רבינו יהודא צבי מסטרעטין ולל"ה,
 שהי' תלמיד של הרה"ק ר' אורי מסטרעליסק ולל"ה
 בן לאותו צדיק הרה"ק כו' מוהר"ר שמואל זיינוויל ולל"ה
 אבדיק וזואכיל
 שהי' תלמיד של הרה"ק ר' מעכלי מולאטשיב ולל"ה
 שם ברף מ"ו ע"ב הובא דבריו הק' בזה"ל

הה"ק מחרש"ו מסטרעטין סיפר אשר פ"א נסע עם אביו למדינת
 באסראביע. וכא איש זקן א' וסיפר להם איך שפ"עט א' היה נוסע עם עוד
 איש סוחר א' על יום השוק לעיר א' בנובערני מסקווי במדינת רוסיע שהיה
 שם יום-השוק גדול, אך יהודים לא היו יכולים ליסע שם כי בן ה' נזירה שלא
 יבא יהודי לעירות האלה, ותאנשים הסוחרים הנ"ל כשנסעו לשם היו לובשים
 עצמם במלבושי נכרים כדי שלא יכירו בהם שחמת יהודים, וסיפר כאשר נמצא
 עם עוד איש סוחר א' כאשר היו ישינים שמעו קול תרועה וקול מלחמה במתנה,
 ותיכף עמדו בחפזון לראות מה קול הרעש, ושמעו שבאו אנשי הצבא ממדינת
 אחרת, נכורי חיל, ויצאו שרי העיר אליהם ושאלום אם למלחמה אם לשלום
 והשיבו לשלום כי לא יעשו להם דבר, אך ילינו שם וכן היה וכאו לחעיר
 ברעש גדול ופחדם נפל ע"כ העיר כי מעולם לא ראו אנשים כאלה גבוה
 קומה ונכורי חיל שאחד מהם היה יכול להכות מאה, ונתנו להם לינת לילה,
 והנה באכסניא אשר השני יהודים הסוחרים הנ"ל היו שם, העמידו שם ג"כ
 איזה סחאנשי הצבא, והשני סוחרים הביטו אחריהם לראות תתנהגותם וראו
 איך שחולכים בציצית על כנפי בגדיהם, וראו שהיו מתפללים ותיה להם פחד
 לגשת

לשפת עליהם ולשאלם, מי חסות, והנה כאור הבוקר נשמע קול תרועה, והלכו כל החיל מחזיר ברעש גדול והיו סומרים בקולי קולות, והלכו מחזירי ובלילה השנית הלכו בחזרה ובאו עוד הפעם להעיר כבראשונה אך היו חולכים ברוח נמרבה ובלב נשכר ובעצבות, לא ברעש כבראשונה, ובאכסניא של השני אנשים הסומרים, היו עומדים ניב איזה אנשים מהחיל הניל, והתחילו האנשים הסומרים עוד הפעם להביט אחריהם וראו איך שסמיתים תפילין ופליית כציצית או ראו בחוש שהמה יהודים או הנישו אליהם ואמרו להם אנו יהודים והראו להם שהמה נמלים ודברו עמם בלחיק, ואחיזו שאלו איתם מי הם ואנה תלכו וספני מה אתמול הלכתם ברעש גדול ובזמרים, ועתה אתם הולכים ברוח נמרבה ונפלים פניכם, או סיפרו להם הלא ידעו תדעו שאנו יהודים מבני משה ואנו נבורי חיל שאחד ממנו יכול להכות אלף מכס, ואתמול היו כרו בשמים שהיו שוקלים את הזכיות והעכירות מישראל והיה מחצה על מחצה והקביה תוא נושא עון וחכרע לזכות והיה כרו שנלך לארץ תק' ולכבוש את הארץ מיד העכרים, ומחמת זה הלכנו בשמחה וברעש גדול, אך היום שמענו עוד הפעם הכרו משמים שנלכה בחזרה כי היום המא ישראל אי ונעשו רובם וייב ומחמת זה אנו תלכים ברוח נמרבה, שהיו תקותינו שהיו תגאולה וכשמועו האנשים האלה, או אמרו להם הסומרים כאשר בא נבא לביתנו וכאשר נספר להם זה לא ירצו להאמין לנו, תנו לנו סימן או לקח א' מאנשי חיל ולקח מתרמילו החיכה נייר ואמר להם כאשר תבאו לביתכם או במוצאי יום הכפורים תלכו נגר חלבנה ותקראו בהנייד ותראו נפלאות שכל איש ואיש כשיקרא בו יקרא בהנייד הזה כל מה שעבר עליו ומה שיעבור עמו עד יום מותו, והאנשים הסומרים כאשר נסעו לביתם והיה הדרך שדהם דרך עיר נישחיו והיו ביותכים אצל הרב תק' דשם וסיפרו להאנשים מה שהיו ולא האמינו לדבריהם, או אמרו שיש להם סמן שיראו שהדבר אמת שכל אחד יקרא בהנייד כל מה שיעבור עליו, וכן היה, תיבך במוצאי יותכים אחר התפלה הלכו לקראת חלבנה וכל א' וא' קרא בו מה שעבר עליו ומה שיעבור עליו ובאו כל העיר לראות הפלא הגדול. ושאל הרב תק' סג שחיו וללית מה קול הרעש בהעיר וסיפרו לו כל הניל הלך הרחק וקח הנייד וקרא ניב בו, ואחר זה לקח הנייד וקרע אותו לקרעים ואמר שכאם היו קוראים בו עד סופו היו רואין וכן תגאולה, והיכר הזה היה לפלא, זה סיפר האיש הסוחר הזקן לאחיזו וללית שהוא בעצמו היה מהאנשים הסומרים הניל.

סיום הספר בענין הגאולה וישועה ונחמה

שיחי כביא.

נמים בנחמה, כתב רבי סעדיה נאון כס' האמונות מאמר השמיני
בגאולה אחרונה וז"ל הודענו אלקינו ע"פ נביאיו שיגאלו קהל בני ישראל מן
העונו אשר אנחנו בו, ויקבץ נפוצותינו ממרח וממערב, ויביאנו לעיר קדשנו
וישכינונו שם ונתי' סולתו ונחלתו, כאמרו חנני מושיע את עמי מארץ מרח
וסארץ מבוא השמש והביאותי אותם בתוך ירושלם כו', [כי אין ישראל נק'
גוי אחד אלא בארץ כמבואר במדרשי חז"ל] וכן הנסיונו לנו כל הנביאים
פה א' ברעיה הודיע לנו ג"כ בתנ"ך הגאולה האחרונה הזאת כפ' והיה
כי יבאו אליך כו', ושכ ה' אלקיך את שבותך כו'. אם יהי נדחך בקצה
השמים משם יקבצך ה' אלקיך ומשם יקחד. וע"כ אנחנו סובלים ומיחלים
מה שיעדנו, לא נקוין ולא נקצוף, אך נוסף חוק ואוסף כמ"ש חזקו ויאמץ לבבכם
כו'. כי אל רחום ה' אלקיך לא ירפך ולא יעוזבך, חן לא קצרה יד ה' מלחושיע כו'
ואנחנו מאמינים באמונה שלמה כמו שהוכיחו כל הפסוקים כן יהיו, ונאמר
אני ה' בעתה אחישנה כו'. וכאשר יתקבצו החיים מישראל ממאמינים כנו
תחי' אז תהיהם כו' ואז יחדש הכורא בנין מקדשו מפואר מאד כאשר פירש
יהוהאל וישעוהו ותתישב כל הארץ, אז יראה אור השכינה וזרח על בהמך
כמ"ש וחלכו ניום לאורך כו', ואז תחול הנבואה בתוך עמנו כו' ונבאו בניכם
ובנתיכם כו' ונאמר ישראל נושע בה' תשועת עולמים, וכתוב לא ינתש ולא
יהרס עוד לעולם, וסיום ומה נכבד עולם כלו שמחה וששון, כלו עבודת
ה' וידאתו, כלו נמול ושכר טוב, ואחיז יסכר פי דוברי שקר על ה' ועל
משיחו האומרים אבדה חויש תקותנו, ובמלו דעת המעוררין בראיות ברורות
ואמיתיות. שכאשר שמענו כן ראינו כל הנחמות שנבאו הנביאים פה א'
עדיין לא נתקיים מהם לא דבר ולא חצי דבר כמו שמבואר בכל הפסוקים,
וכמו שנודע לכל מבני מדע, [וכן הובא ענין הנז' בשעתי' הרבינו מחרוזת ז"ל
כפ' בלק ע"ש ומה שהעתיקתי פה די למבינים להיות בידנו למזכרת שיתן בציון
תשועת עולמים ולישראל עמרת תפארת לאור עולם לא יכרת כביא כ"ד:]
וכפסיקתא רבתי אמרו ע"פ קומי אורי כי בא אורך א"ר יוחנן משל
למהלך בדרך עם דמדוכי חמה בא א' והדליק לו את הנר וכבת אמר מכאן
ואילך איני מסתין אלא לאורו של בוקר. כך אמרו ישראל לפני הקב"ה עשינו
לך סנורה בימי משה וכבתה, בימי שלמה וכבתה, מכאן ואילך אין אנו
מסתינים אלא לאורך שנא' [תהילים ל"ז] כי עמך סקור חיים באורך נראה
אור, וכן אמר הקב"ה קומי אורי כי בא אורך כו' אמ"ר אחא נמשלו ישראל
לזית שנא' [ירמיה י"א] ית רענן יפה פרי תואר קרא ה' שמך. ונמשל הקב"ה
לנר שנא' [משלי כ'] נר אלקים נשמת אדם מה דרכו של שמן להנתן בנר
והם מאירים שניהם כ"א כך אמר הקב"ה לישראל הואיל ואורי הוא אורכם
ואורכם הוא אורי אני ואתם גלך ונאיר לציון שנא' קומי אורי כי בא אורך
וביקום

ובילקוט שפ"ג א"ר אושיעה עתירה ירושלם לעשות פנס לאומות העולם והם מהלכים לאורה שנא' והלכו גוים לאורך [ישעי' ס'] וכתיב והיה באחרית הימים גבון יתי' הר בית ה' בראש ההרים כו'.

א"ר יצחק שנה של מלך המשיח נגלה בו כל מלכו אומות העולם מתגרים וכו' כו' וכל אומות העולם מתרעשים ומתבהלים ונופלים על פניהם ויאחזו אותם צירים כצירי יולדה וישראל מתרעשים ומתבהלים ואומרים להיכן נבא ונלך. ואומר להם בני אל תתייראו כל מה שעשיתי לא עשיתי אלא בשבילכם מפני מה אתם מתיירים אל תיראו הניעו ימי נאולתכם, ולא כנאולה ראשונה נאולה אחרונה כי נאולה ראשונה היה לכם צער ושעבוד מלכות אתריות, אבל נאולה אחרונה אין לכם צער ושעבוד מלכות אחרית.

שנו רבותנו כשעה שמלך המשיח ישמיע להם לישראל ואומר עגוים הניע זמן נאולתכם ואם אי אתם מאמינים כואי באורי שזורה עליכם שנא' קומי אורי כי בא אורך כו', באותה שעה מבהיק הקביה אורו של מלך המשיח ושל ישראל והולכים כולם לאורו של משיח וישראל שנא' והלכו גוים לאורך ומלכים לנגה ורחך ובאים ומלכים עפר תחת תליו של מלך המשיח שנא' [ישעי' מ"ט] ועפר רגליך ירחו כו', וכאים כולם ונופלים על פניהם לפני משיח וישראל, ואומרים נהיה לך ולישראל לעבדים וכיא מישראל יהי' לו אלפים ושמונה מאות עבדים שנא' בימים ההמה אשר יחזיקו עשרה אנשים מכל לשונות הגוים והחזיקו ככנף איש יהודי לאמר בלכה עמכם כי שמענו אלקים עמכם כו'.

א"ר שמעון בן פזי עתיד הקביה להנביא למשיח עדי שמי השמים ופורש עליו מזיו כבודו מפני אומות העולם; מפני פרסיום הרשעים ואומר לו אפרים משיח צדקי הוי דיין על אלו ועשה בהם מה שנפשך חפצה שאלמלא רחמי שנברו עליך ביותר כבר אבדוך מן העולם ברנע א' שנא' [ירמי' ל"א] הבן יקיר לי אפרים אם ילד שעשועים כו', והרבה מלכות יקיפו אותו להרנו ואומר לו הקביה אפרים משיח צדקי אל תירא מהם כי כד אלה כרוח שפתך ימותו שנא' [ישעי' י"א] וברוח שפתיו ימות רשע, מיד הקביה עושה לו למשיח שבע חופות של אכנים טובות ומרגליות ואומרתין כו', וכל כבודו ושברו עכור שסבל יסורים קשים ומרים בעד עונות ישראל, ויתגלה המדה שלא ראתה עין מעולם שנא' [שם] עין לא ראתה אלקים וזולתך כו' באותה שעה קורא הקביה לרוח צפונות ולרוח רדומות ואומר להם כבדו ורכצו לפני אפרים משיח צדקי בכל מיני בשמים שבניע שנא' עורי צפון וכואי תיבן הפיחי נני כו', קומי אורי כי בא אורך בשעה שהקביה אומר לציון קומי אורי, אומר לפניו רבשעי' עמוד אתה בראש ואני אחריך, א"ל יפה אמרת שנא' [תהלים י"ב] עתה אקום ואמר ה', שאי סביב עיניך וראי [ישעי' ס'] באותה שעה מביא הקביה אליהו ומשיח וצלוחית של שכן בידיהם כו' ונקבצים כל ישראל לפניו ושכינתו לפניהם ונביאים מאחריהם ותורה מימינם ומלאכי השרת משבאלם כו'.

עוד אמרו שם ע"פ לאמר לאמרו צאו וכו' על הגליות של עשרת

השבטים ועל היושבים לפנים סנהר סמבטיון, ולא לה שנבלעו ברכותיה הקב"ה עושה להם כחילות מחילות והולכים בהם עד שבאים תחת הר חותים שבירושלים והקב"ה עומד והם עולים סתוכו שנא' [וכרי' יד] ועמדו רנליו ביום ההוא על הר חותים ונבקע הר חותים כו', ההיד [ישעי'] ואמרת בלבבך מי ילד לי את אלה כו', ולא אלו נגזות לבד אלא כל מקום שיש שם ישראל מתכנסין וכאין שנא' [שם] אלה סרחוק יבאו, ואלה סצפון ומים ומארץ סינים ובני משה ועשרת השבטים ובני יונדב בן רכב, ומי שהוא סהלך בדרך הוא רעב וצמא, והם אינם בן אלא [שם] לא ירעבו ולא יצמאו ולא יכס שרב ושמש, ולא עוד אלא הקב"ה משפיל לפניהם את ההרים ועושה דרכים לפניהם, וכל מקום עמוק סגביהו לפניהם ועושה כישור שנא' [שם] ושמתיו כל הרי לדרך וססילותי ירומו, ועוד נא' והיה העקוב למשור כו', וכיון שחם סתכנסין ובאין הקב"ה אומר לשמים וארץ סה אתם עומדים, כשהיתה בני אכלה נתאבלתם עמה דכתיב [שם] אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם, ועכשיו שבאה השמחה, שישו ושמתו עמה שנא' [שם] רגו שמים ונילו ארץ פצחו הרים רנה כו'.

כתב הגאון הגדול המקובל הפילוסוף מוהר"ר מאיר אלדבי ז"ל נכד של רבינו הרא"ש ז"ל בעניני הנאולה בשם המדרש כי יתגדבו הרבה מישראל תופסי התורה וחסידים מאנשי מעשה לכא ולרור כארץ ישראל ולהתיישב בירושלם עיה"ק איש איש כפי נדבת לבו כו' וכאשר יתישבו שם למען חיות להם ניר ויתד גאמן כתר הק'. בירושלם, וישמע הבוי"ת שועתם ויקרב קין הנאולה, וקודם הנאולה יבא משיח בן יוסף ושמו נחמיה בן חושאל מורע אפרים בן יוסף וכפי מעשינו בן תחי' ביאתו כנו' כנסי' הלך [סנהדרין] וכו' וארו עם ענני שמי', לא וכו' עני ורוכב על החסור ויתקבצו אליו בירושלם סגבורי ישראל כו' רוחות עולם (1) ויכה סנציכי האומות שבירושלים ויגרש ססנה הערלים ויצא שמו בכל המדינות וכאשר ישמעו כל ישראל כי הבאיש סמלך המשיח בערלים יתחזקו ידם ויתקבצו אליו כל איש אשר ידבנו לבו, ויתקבצו האומות להלחם אתו, ומלך המשיח נ"כ יקבוץ כל הנמצאים ומ' אלף סגבורי אפרים שיבאו אלו דרך המדבר לעזרה ויפלו האומות בידו ולא יוסיפו קום, וגם לשריהם יפיל הבוי"ת לפניו שנא' יפקדו' על צבא המרום במרום ועל סלכי האדמה כו' ויכבוש כל אר"י מן האומות ויגרשם ויכניעם ויכריחם ויחייבם שנא' ולא יהי' שריד לבית עשו וישמעאל וכל האומות יראו סמנו ויביאו לו סנחה שנא' והביאו את כל אחיכם מכל הגוים סנהה לה' וכו' ועל אותה שעה נא' והביאו בניך כחוצן, וכאשר ילחם מלך המשיח עליהם ידונו בעשרה ככות כמצרים שנא' כאשר שמע לסצרים יחילו כשמע צור ואו יתיישבו כל ישראל בא"י כו' ואח"כ יעלו עליו כלכם ושרי מלך פרס על נחמי' בן חושאל ויהי' סה שיהי' ותחי' עת צרה כו' וכצרה החיא יתלבנו ויצרפו וכל מי שתררה רע על הבוי"ת או האומות עולם חורגין אותו, והאחרים יחזקו כמעוזינו סמיד כו', ואז תצא חפצי כה אמו של משיח ב"ד סנחם בן עמיאל כו' ויפלו לפניה האומות

(1) וכן תובא כשהים לרכינו סחרחיו ז"ל כנבואה עובדיה ע"ש.

האומות פנרים מתים ויחיוקו איש ברעהו כו', ובניסן יבא משיח בן דוד ושמו מנחם בן עמיאל ועליו אמר משה רעהי-ש שלח נא ביד תשלח. נ'א כ"ד ת'ש"ל"ח, תושבן זה (1) מנחם בן עמיאל מלך המשיח, ויבאו עמו ז' רועים וה' נסיכי אדם, ז' רועים הם אברהם יצחק יעקב משה דוד משיח ואלהו הנביא כו' וה' נסיכים אדם שת' מתושלח ישו שמואל צפני עמוס מיכה, ואלו המיו' קדושים וטהורים יחיו קודם כל המתים כו' ומשה רבינו ע"ה יהי בראשם שנא' ויתא ראשי עם וידבר על לבם שנא' והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם כו', וילכו שני המשיחים יחדיו ועצת' שלום יחי' ביניהם ולא יהי' ביניהם קנאה ותחרות וסרה קנאת אפרים, וצוררי יהודה יכרתו, אפרים לא יקנא את יהודה, ויהודה לא יקנא את אפרים, ומשיח ב"ד יהי' לראש לכל, כי הוא מורע מלכות ב"ד והקביה נותן לו ברית מלח דכתי' ועושה א'סד למשיחו כו', ונא' ויתן עוז למלכו וירם קרן משיחו כו', ומלך מסוף עולם ועד סופו שנא' כל ניום יעבדוהו, והוא וכל ישראל עמו יתיישבו בירושלם ובאי' לבטח כו', ובני גבר יהי' רועי צאנם ואיכרתם ובורכתם, ואחי' יתעורר נוג מלך המנוג בשמעו כי נתקבצו ישראל בירושלם ובאי' יחר אפו ויקבץ כל אנפיו וכל ממלכות צפון ויתיצבו מלכי ארץ ויאמרו הראיתם עם כוזי ושסוי וכו' כו', וסוף סוף יוריד הקביה ע"כ אנפי נוג ברר דאכני אלנביש מברר מצרים כו' ותתקיי' כל נבואת הנביאים שנתנבאו עליו ויטהר את הארץ כו' כו' ובנשק שלהם יבערו אש ז' שנים ואז יהיו לבטח אין שמן ואין פניד, (2) והבית יבנה, וכל השכמים ישמחו ששחה גדולה, ויקרבו קרבן וערבת לה' מנחת יהודה וירושלם, (3) והשתחוו לה' בהר הק' בירושלם, ויראו בעיניהם הוד הכבוד ותתפארת והעו' למלכו לישועה והשמחה והנעישות לשום לאבלי ציון פאר כו' ויבנו הערים כי בנה ה' ציון נראה בכבודו וישכלל כדבר וספיר דאכני חפץ ואז כאור השכינה יבאו ניום לאורו ואז ישפוך רוחו ע"כ בשר ויהיו כל ישראל נביאים שנא' אשפוך רוחי ע"כ בשר ויתן לנו לב בשר ונשב לבטח ואין מחריד :

אחרי שחלק לי ה' חלק כבינה לנמור החיבור הגפלא הלזה והידיעות האמתיות, אתפלל לאל נורא תהילות, לנמול כעדי בכל מפעלות, לעשות עמי לנאלני, מן העפר יקמני, ומאשפות דלותי ירוסמני, והכד ה' יקרמני, אתה חאל עילת העילות, הנאדר בקודש, נורא תהילות לו נתכנו עלילות, הקדסון לא פ'ר מחיות, הבוהן לבכות וכליות, שמע קולי סבור תחיות, ותנני סברכת נולת עליות, בשפע רב תושיות, כימי עולם וכשנים קדמוניות.

כ"ד הסחכת ומיחל ומצפת בכליון עינים לישועת ה' כהרף עין, בנחמות

ציון

(1) וגם מנחם עמיאל ניום רפיח עמיכ כי אז יחבירו כל רפיח נצוחק.

(2) ותבית יבנה ועין רסבין לשתי' ותרדיק בתילים קמו' כי כל מלכו האמות יסבמו לספור לישראל את ארצו כמו שתי' כימי כורש כן ברשיון המלכים יוכן ישראל לאדם ועין כמי האמונות לרי סעודי גאון, ובילקום הסכירי שהוא ראש וקדסון חילקומים כותב כסירוש כי כל מלכו האמות יסבמו לבנית גם בתכ"ק ע"ש.

(3) עין דריק ישעיי כי' היה כיום ההוא יחכום ה' שיכולת הנזר כו' והיה כיום ההוא

יהקע בשומר כו' והשתתו כו'.

ציון וירושלים, הכתכה לתשועת האל הנאמן, והמבקש רחמים בעד כלל ישראל, וכך אני אומר, אנא ה' הושיעה נא כי באו בני עַד מַשְׁבֵּר, וכח אין ללידה, ככל יום היתה כבירה, והנה עבדיך מוכים ומעונים, מרשעת הרשעים נוי עו פנים, בני זנונים, בעיני אנחופין, אלו ואלו מצטרפין... ויאכלו את ישראל ככל פה, אנא ה' אלקינו אבינו נואלנו, המטר על רשעים פחים, אש ונפרית ורוח זלעפות, אלה לחרפות, נא נבור לשדר נא מר שלמא לאילתא, ואף אי ליכא זכותא, עביד בנין שכינתא דאיהו בגלותא, תחזירנה למקומה, וצא נא לישע עמך, והקם תקים את סכת דוד, ייתא ונחמיניה, כל יוטא וימניה, בר נפלי בריש נלי, שובני אלקי ישענו, עין בעין נחזיה אנן, מקום מקדש בני ומשוכלל נוה שאנן, יראי עיננו וישבח לבנו, וכא לציון נואל ה' משיח לישראל, איש צעיר עוסד ומצפה לרחמי האל, בתוככי ירושלם דדהבא, היא העיר המפוארה.

שמעון צבי כמותיר מאיר ליב ז"ל הורוויץ

בגמיה שם כסמטון, ואור המאיר, קול מבשר.

ותשלם המלאכה בשנת התרע"א לדרתא בהשכון שם הק' הנקרא ובמלואה, והסימן סיהרא בשלימותא : והיה אור הלבנה כאור החמה, וראו עיננו וישמח לבנו בעגלא אכיר !

לוח תיקוני השגיאות

בהקדמה שניה דף א' ע"א שורה כ' אסתי ציל אסתי		בהקדמה שניה דף א' ע"א שורה כ' אסתי ציל אסתי		בדף נוס'
תיקון	מעוט	שורה	שורה	
רושיללי	רושיללי	ב	בהגיה	5
זיל הינה	זיל הינה וכן הינה ציל הינה	יג	הינה	5
אתערותא	אתערותא	יט		8
מהר"ם	מהרמ"ן	א		14
נבו	נמה	ה		15
לישבונא	לשיבונא	ל"ד		15
דברי	דברי		בסוף הגיה	17
אוי	אי	ד		18
תניעו	תניען	ט"ז		19
לסמכטיון	דסכתיון	י	בהגיה	21
מתחקק	מתרחק	ט"א		21
בדף נוס' 19	בדף י"א	ל"ח		22
קרמנה	קרמינה	י"ב		23
נמ	ומ	ל		23
ורוכבי	ורוכב	ל"א		23
בורמא	בירמא	ד		24
נמ	נמ	ח"י		24
הדברים	הוברים	י		25
הזה	קוב	י"א		25
אותי	אותו	ל"ד		25
עריכ	הסציין עם ע"כ			26
לפני שונות	לפני שונות	י"ד		27
שכטו	שכט	י"ז		27
אחדים	אחדס	ש"כג	בהגיה א	27
כבשורות	כבשורות	ל"א		27
כי	כי	ל"ה		27
עליו	אליו	ל"ז		27
בכוכבים	בכוכבים	ט"ו		28
ותקלין	ותקלין	ה'		30
ה"ד	הר	י'		30
בתנאי	בתנאי	ג	בהגיה	31
חילה	חילה	ח		32
ונבון	ונבון	י"ז		33
הוא	הו	כ"ה	בהגיה ד'	36

ע"ב

בסוף דף

מספר	שורה	מילות	מספר
	ה'	מחורם	36
	כ'	שילוחו	37
28	כחניה ט'	ניט	37
28	כחניה י"ב	ניט	37
	י'	כוזי"ה	28
	ט"ז	כחיכר	28
	י"ט	חכם	28
	כ"ד	שחפפה	28
	ז'	חבי	40
	ד'	היו	42
	ה'	הבר	42
	8	היש	43
	ב'	שוחח	47
	ג'	כללי	49
	ו'	אברהם	50
	כ"ז	אירגם	50
		חפ	50
	כ'	בהגיה ע"ש ע"ש	51
	ל"ב	וס"ח	51
	י"א	עו	53
	ה'	בהגיה המצוין (5) (2)	56
	ה'	שוכים	57
	ל"ז	לוי	55
	ל"ה	היו	57
	כ"ב	דא	59
		שציל	59
		בהסכה	59
		כמורקיסטן	59
	ד'	חיוא	61
	24	ונעבוד	61
	33	ונם	61
	ג'	לדכיר	62
	י"ב	כפפה	62
	כחניה ז'	עלהם	62
	כ"ה	קביוח	63
	כ"ז	כולם	63
	כחגי"א	שריא	63
		וכונתם	63
	כ'	חלילה	64
	ל"ז	ושחו	64
	י'	ידוחה	64

תּיקון	טעות	שׁוּרר	בדף נומר
חדוּשׁוֹ	חדשׁוֹ	כִּיד	66
ושׁכִּינְתִּי	ושׁכִּינְתִּי	כִּיז	66
והלכות	והלכות	לִיָּה	66
תִּיָּח	הִיָּח	יִיב	67
אחינו	אחינו	לִיב	67
על	עֵי	אִי	68
אשר	אשׁ	אִי	68
אמת	אמר	כִּהְגִּיה אִי	68
והרי	והיִי	וִי	68
כמישׁ	כמשׁ	זִי	68
הכתוב	דכתוב	כִּהְגִּיה חִי	69
מזמחים	מזמחים	יִיז	69
קִיז	קִיִּל	יִיט	69
ליחידים	להיהודים	11	70
בתורתו	בתורחו	יִיט	70
עֲרִינְקוֹרָאם	עֲוִינְקוֹרָאם	יִיט	72
שלוחים	שלוחים	יִיז	76
מחולים	מהילים	דִּי	77
לפרסמן	לפרסם	חִי	78
פומכדיתא	פומפדיתא	טִי	79
אגודת הרבנים הנזיל	האגודה	האחרונה	79
החליטו	החליטו	יִיג	80
יחודו	יהודו	כִּיב	82
עִיב	עִיד	לִיָּה	82
ותתרישו	ותתרישו		82
המשיח	דמשיח	כִּיָּה	83
הרבה	הרבח	כִּיָּה	83
קִין	קִין	לִיָּח	83
בשרים	בשרים	29	86
העולם	העולם	זִי	90
גור	גיר	הִי	90
מחה	מחה	טִיז	90
חטאתי	חטאת	טִיז	90
גרי	גרי	כִּיב	90
הודיה	הודיה	כִּיָּה	90
יוצרי	יוצרי	בשׁוּ הַנּוֹזִל	90
לדין	לדין	כִּיז	90
ליודע	יודע	לִיב	90
יהללו	ויהללו	אִי	91
בשירות	בשורות	זִי	91
		יִיז	91

כדף נוסד	שורה	טעות	תיקון
91	כ'	נכוחים	נבוחים
91	כ"א	ותנלו"כ	ותגלוים
91	כ"ב	וישתהוו	וישתחוו
91	כ"ג	בשכחתי	בשכחות
91	כ"ה	אלותי	אלמותו
91	ל'	רוזי	דודי
91	ל'	יודע יסודך	יודעי סודך
בסוף העמוד			
שם	ל"ו	אלהי	אלהי
שם	ל"ז	יודע	יודע
92	ו'	והקלאה	והקלאה
92	ז'	רמח יום	רומח יום
92	י"ד	מעוי	קעזי
92	ט"ז	נבחר	נבחר
92	כ"ג	קפדה	קקדה
92	כ"ד	פנעי	פנעי
92	כ"ו	חדור	חדור
92	כ"ט	וחקינה	וחקונה
92	ל"ג	ברוב	ברוב תודו
92	ל"ד	דסדוך	חסדוך
92	ל"ד	זכפו	זכפו
93	ד'	רל	כל
93	כ"ה	בתנמוכית	באנמוכיא
94	ו'	בער	בעיר
94	כ"א	לחם	לחם
94	כ"ה	נמר	נומר
94	כ"ה	אומין	אוצר
94	כ"ה	כהגיה נוסד 1 א'	שלפנים מן הנחל
94	כ"ה	כהגיה נוסד 2	וסדחה
94	" " 8 א'	חסיין	חמעיין
94	נ'	בתיכם	בתוכם
95	ל'	עז	עז
95	למטח בהגיה ד'	דסמבטיין	חמסמבטיין
96	ח'	וינחו	וינחו
96	כ"ו	בריוק	בדיוק
96	למטח בתגיה 2	ויהי כו'	באורך ע"ש
96	י"ד	אצלם	אצלו
98	י"ז	בו'	מותר הוא
98	ל"א	מדעתם	מדעם
99	נ'	מכב	מכבם
99	כ"א	ותצל	ואצל
99	כ"ט	ובחרנו	ובחרנו

ברך גומר	שורה	טעות	תיקון
99	למטה בהנה"א'	הפ"איר	הפראים
99		משכה	משכחי
100	נ'	מיצא	מוצא
100	ה'	עניאם	עניאם
100	בהנה"נ' ו'	אהורי	אחורי
100		ארהית	ארחות
100		כי מאביסינין	כי האפילאשין מאביסינען
100	ה'	לא כן הוא	אבל יש בה גם
100	י"ב	כל	בעל
100		שמו	שסם
100	ש' י"ג גם מביא	מישוב היהודים,	ד' תיבות אלו יתרים הם
100	י"ד	מהורים	מהיהודים
100		אימשאנדיא	אישטאנדיע
101	ב'	עלנו	עלינו
101	ד'	קנאן	[קנאן]
101	י"ד	ודדישה	ודרישה
101	כ"ה	רינא	חינא
102	י"ב	אספר	הספר
102	כ"ט	אנריסע	אנרויסע
102	ל"ה	ברימישון	ברימישון
104	א'	התעוררות	ההתעוררות יתעוררו זמיו
104	ב'	אחר תיבת בקצרה	הפסק נקוד כזה !
104	ד'	הששה תיבות אחרונים	תיבות גדולות
105	ל"ח	גם	גם
106	ד'	יהירא	יהודא
110	ל"ה	ננראן	ננראן
111	ט"ו	הצבא	הצבא
112	ט"ו	הולבים	הולכים
112	כ"ד	סמן	סימן
113	ז'	האחרונה	האחרונה
113	ל"א	אהא	אהא
113	א'	אוישעה	הוישעה
113	א'	פנים	פנס
113	כ"ג	עלו	על
114	ז'	סינים	סינים
114	כ"ד	חציון	מיותר
114	ל"ב	מגדה	מנחה
114	ל"ח	של סנחם	של מותר
115	פ'	ותהרת	ותחרות
115	ל'	והגני	והגני
116	ג'	גוי	גוי